

Programmabegroting 2024

Meerjarenraming 2025-2027

**gemeente
vaals**

Inhoudsopgave

Aanbieding begroting 2024.....	5
Deel 1 Publieksbegroting.....	7
Deel 2 Beleidsbegroting.....	15
Programma Mens & Voorzieningen	16
Programma Wonen & Verkeer	22
Programma Werk & Economie.....	31
Programma Bestuur & Dienstverlening	35
Deel 3 Financiële begroting	39
Integrale financiële begroting	40
Programma Mens & Voorzieningen	48
Programma Wonen & Verkeer	51
Programma Werk & Economie.....	54
Programma Bestuur & Dienstverlening	55
Deel 4 Verplichte paragrafen.....	59
Paragraaf Bedrijfsvoering	60
Paragraaf Weerstandsvermogen & Risicobeheersing	66
Paragraaf Lokale Heffingen	75
Paragraaf Financiering	84
Paragraaf Verbonden partijen.....	88
Paragraaf Grondbeleid.....	104
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	107
Paragraaf Wet Open Overheid	111
Deel 5 Bijlagen.....	113
Begroting BBV Taakvelden 2024 - 2027	114
Verplichte beleidsindicatoren BBV	121
Recapitulatie begrotingsevenwicht 2024 – 2027.....	122
Overzicht incidentele baten en lasten.....	123
Geprognosticeerde meerjarenbalans	124
Overzicht Reserves & Voorzieningen 2024 – 2027.....	125
Investeringsprogramma 2024 – 2027	127
EMU Saldo.....	128

Aanbieding begroting 2024

Voor u ligt de begroting voor het kalenderjaar 2024 en de meerjarenraming voor de periode 2025 – 2027.

Onzekerheid is wederom het grote thema van dit jaar en de komende periode. Niet alleen beleven wij allemaal de gevolgen van de energiecrisis, de woningnood en het conflict in Oekraïne, maar bovenal hebben wij te maken met een nieuwe politieke onzekerheid. De val van kabinet Rutte IV is een groot thema eind 2023. In november gaan we weer gezamenlijk bepalen welke koers wij als Nederland voor de komende regeringsperiode zullen gaan varen. Hoe het nieuwe politieke speelveld eruit zal gaan zien blijft afwachten. Welke gevolgen dat voor ons als gemeente gaat hebben is ook niet te voorspellen.

De Vaalse begroting wordt onveranderd sterk beïnvloed door het Rijk. Het Rijk is een meester in het overdragen van steeds meer nieuwe taken, maar stelt daar vaak niet de bijbehorende financiële middelen tegenover. De decentralisatie van taken, en daarmee de druk op de gemeentes, blijft toenemen. De toenemende berichten van noodzakelijke bezuinigingen op de rijksuitgaven zijn zorgwekkend.

Al deze onzekerheden vragen een grote mate van voorzichtigheid. Het lijkt wijs om ons op te maken voor een ‘strengere winter’ en behoudend te zijn met de financiële middelen in onze gemeentekas. Het gemeentefonds zal naar verwachting vanaf 2026 in omvang afnemen, waardoor de inkomsten van onze gemeente zullen dalen. Minder inkomsten, terwijl de decentralisaties van het Rijk van ons juist meer inspanningen verwacht. Vanwege de onzekerheid over een nieuw kabinet kunnen we over de toekomstige ontwikkelingen enkel speculeren.

Getriggerd door de genoemde onzekerheden en met name het verwachte “ravijn” door het teruglopen van de inkomsten uit het gemeentefonds vanaf 2026, is op de Algemene Ledenvergadering van de VNG een begrotingsadvies uitgewerkt. Hierin wordt geadviseerd voor 2024 en 2025 een sluitende begroting te presenteren, maar voor 2026 en 2027 wordt geadviseerd een realistische begroting op te stellen, ook als deze niet sluitend is. Door rekening te houden met noodzakelijke investeringen, de ambities uit coalitieakkoorden en andere ontwikkelingen en het daarbij behorende begrotingstekort te laten zien, wil de VNG een helder signaal afgeven aan het demissionaire kabinet en de Tweede Kamer: de huidige gemeentelijke financiën zijn ontoereikend voor het uitvoeren van het huidige takenpakket.

Ondanks alle onzekerheden is het ons gelukt om een begroot en meerjarig positief saldo te presenteren. Positieve saldi, die we mogelijk nodig hebben om de gevolgen van onzekerheden het hoofd te kunnen bieden en die daarnaast de nodige ruimte bieden om nieuwe ontwikkelingen en toekomstige uitdagingen te kunnen oppakken.

Bovendien heeft het college gekozen om de algemene reserve vanaf 2024 weer met € 250.000 aan te vullen. Naast de toevoeging van het resultaat van boekjaar 2022 geeft ons dat een behoorlijk “appeltje voor de dorst” om in een positieve gemoedstoestand de komende periode aan te gaan!

Wij wensen u veel leesplezier en bovenal hopen wij dat deze begroting u en uw fractie/achterban veel inzichten en bespiegelingen biedt.

Het college van B&W
van de gemeente Vaals

Deel 1

Publieksbegroting

Begroting 2024

**gemeente
vaals**

Inkomsten - Waar komt het geld vandaan?

Hoeveel betaal ik in 2024?

	2024	2023
OZB-belasting:	€ 326,-	€ 363,-
Rioolheffing:	€ 295,-	€ 198,-
Afvalstoffenheffing:	€ 474,-	€ 418,-

Uitgangspunt: meerpersoonshuishouden, WOZ-waarde van € 287.844, 130m³ waterverbruik en 12 ledigingen restafval.

Uitgaven - Waar gaat het geld naar toe?

Sociaal domein (jeugd & jongeren en maatschappelijke ondersteuning)

8,2 miljoen

Inkomensondersteuning (o.a. bijstands-uitkeringen en re-integratie)

8,2 miljoen

Dienstverlening (o.a. klantencontactcentrum en kosten reisdocumenten)

2,1 miljoen

Infrastructuur (riool, afval, groen, wegen, verkeer en parkeren)

6,8 miljoen

42,8 miljoen

2,2 miljoen

Gezondheidszorg en sport

2,0 miljoen

Sociale cohesie, onderwijs, vrijwilligers, kunst en cultuur

1,3 miljoen

Openbare orde en veiligheid

12,0 miljoen

Overige (bijvoorbeeld milieu & duurzaamheid, economie & markten, toerisme, bestuursondersteuning & juridische kosten, ICT en begrotingsoverschot)

Lees de volledige programmabegroting 2024 op www.vaals.nl/begroting

Begroting 2024

Onzekerheid is en blijft het grote thema

Onzekerheid is wederom het grote thema van dit jaar en de komende periode. Niet alleen beleven wij allemaal de gevolgen van de energiecrisis, de woningnood en het conflict in Oekraïne, maar bovenal hebben wij te maken met een nieuwe politieke onzekerheid door de val van kabinet Rutte IV. In november gaan we weer gezamenlijk bepalen welke koers wij als Nederland voor de komende regeringsperiode zullen gaan varen. Hoe het nieuwe politieke speelveld eruit zal gaan zien blijft afwachten. Welke gevolgen dat voor ons als gemeente gaat hebben is ook niet te voorspellen.

Ondanks alle onzekerheden is het ons gelukt om een begroot en meerjarig positief saldo te presenteren. Positieve saldi, die we mogelijk nodig hebben om de gevolgen van onzekerheden het hoofd te kunnen bieden en die daarnaast de nodige ruimte bieden om nieuwe ontwikkelingen en toekomstige uitdagingen te kunnen oppakken.

Wethouder Jean-Paul Kompier: 'Voor de komende jaren ligt er nu een sluitende begroting. Als kleine gemeente staan we er nu behoorlijk voor en is het ons, ondanks onzekere tijden, gelukt om dit te kunnen tonen. Er is ruimte om te werken aan het duurzaam versterken van een krachtige gemeente waar de positieve verbinding met met onze inwoners centraal staat. Er zijn wel zorgen voor 2026, als het nieuwe kabinet de plannen doorzet om minder geld uit te keren aan gemeenten. Dat brengt onzekerheid met zich mee en kan gevolgen hebben voor de uitvoering van onze ambities in de gemeente Vaals.'

Sluitende begroting 2024 maar behoudendheid is op zijn plaats

In een tijd met diverse onzekerheden is het mogelijk om de overschotten in te zetten om de gevolgen van onzekerheden het hoofd te kunnen bieden. De onzekerheden vragen een grote mate van voorzichtigheid en behoudendheid is op zijn plaats.

Wel ziet het college ruimte om nieuwe ontwikkelingen en uitdagingen op het gebied van de woningmarkt, de kansen in het omvangrijke buitengebied en de kwaliteit van de leefomgeving te kunnen oppakken. Verbeteringen in de openbare ruimte die moeten leiden tot een attractievere beleving van Vaals door de inwoners en door bezoekers. Ook is het toerisme een belangrijke pijler dat een positieve invloed heeft op de economie van de gemeente Vaals.

Daarnaast kijkt het college uit naar participatie: samen met inbreng van burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties, een ontwerp maken voor een wijkgerichte aanpak of uitvoeringsplan. Daarbij vraagt de lokale integrale aanpak, om met veerkracht op te kunnen groeien en kansrijk ouder te worden, bijna dagelijks onze aandacht. Er liggen ook een aantal opgaven op het gebied van gezondheid, veiligheid, armoedeaanpak, energie- en klimaatbeleid, de Omgevingswet en inburgering.

In deze publieksbegroting hebben we de belangrijkste onderwerpen uit de programmabegroting 2024 samengevat. Ze geeft een beeld van wat de gemeente wil bereiken in 2024 en de jaren daarna, en hoe we dat willen doen. Natuurlijk zijn er meer belangrijke onderwerpen. Wilt u weten welke? Bekijk dan de complete begroting op www.vaals.nl/begroting

Lees de volledige programmabegroting 2024 op www.vaals.nl/begroting

Begroting 2024

Mens & Voorzieningen

Eigen regie versterken en focus op veerkracht van inwoners

Het behouden en versterken van zelfstandigheid en participatie van inwoners is de centrale doelstelling van de aanpak van WijVaals. Gemeente Vaals investeert in de veerkracht van inwoners. Uitgangspunten daarbij zijn dat de inwoner de baas is over zijn eigen leven. Hij doet wat hij zelf kan, zo nodig met hulp van zijn persoonlijk en/of maatschappelijk netwerk. Als dat niet lukt, denkt de gemeente mee over een oplossing die past bij de situatie van de inwoner. De gemeente heeft zo nodig een breed aanbod dat aansluit bij de situatie van de inwoner. Ook in de nieuwe integrale uitvoering Wmo en Jeugd vormt dit een belangrijke pijler. Met deze aanpak voorkomen we dat er een te groot beroep wordt gedaan op (dure) maatwerkvoorzieningen. Die worden ingezet daar waar het niet anders kan.

Kansrijk opgroeien

Alle jeugdigen in onze gemeente moeten kunnen opgroeien in een kansrijke omgeving. We zetten in op het versterken van opvoeden en opgroeien, doorontwikkelen van voorzieningen voor jeugdigen en ouders. Dit alles om te voorkomen dat geïndiceerde zorg moet worden ingezet. Onderwijsachterstanden hebben langdurige gevolgen voor de zelfredzaamheid en zelfstandigheid later in het leven. Gemeenten hebben de wettelijke taak om onderwijsachterstanden te verkleinen. Gemeente Vaals werkt op dit vlak intensief samen met scholen, peuterspeelzalen, etc. Samen zetten we in op het zo vroeg mogelijk signaleren van achterstanden, het volgen van de ontwikkeling van het kind en het gericht betrekken van ouders. Ook in de jeugdhulp is samenwerking essentieel. De vraag naar jeugdhulp neemt de laatste jaren gestaag toe. Gemeente Vaals stuurt op het ombuigen van die tendens door ook hier zoveel mogelijk in te zetten op preventie en op intensievere regie en samenwerking met scholen, huisartsen, jongerenwerk en buurtsportcoach.

Gezonde generatie en betaalbare toegankelijke zorg

Het Gezond en Actief Leven Akkoord is een gemeentelijke opgave in opdracht van de rijksoverheid. Het bevat afspraken over het bereiken van een gezonde generatie in 2040. De integrale aanpak daarin is nieuw. Dat betekent dat er meer samenhang komt in de aanpak van gezondheidsvraagstukken en een inzet die beter is afgestemd op achterliggende factoren bij inwoners. Het vraagt om betere verbindingen tussen het sociaal en ruimtelijk domein. Zo moet meer impact ontstaan. We benaderen gezondheid breed en positief en zetten in op gelijke kansen op een goede gezondheid, zowel fysiek als mentaal. De zorgsector, politiek en de maatschappij nemen samen de verantwoordelijkheid om de zorg toegankelijk en betaalbaar te maken. Het Integraal Zorg Akkoord gaat hierover en is een regionale uitkering. Vanaf 2024 zullen regioplannen ingediend worden.

Actieve participatie en wijkgerichte aanpak

De gemeente investeert in de leefbaarheid van wijken. We doen dat samen met inwoners, vrijwilligers, verenigingen, woningcorporatie, welzijnsinstellingen en zorgaanbieders. Participatie stimuleren we zoveel mogelijk, omdat het verbinding tot stand brengt en zorgt voor onderling begrip. We dagen bewoners uit om kritisch te kijken naar hun wijk en om samen op zoek te gaan naar kansen en mogelijkheden. Samen met de woningcorporatie en andere partners helpen en ondersteunen we bewoners om die mogelijkheden te benutten. De buurt Aan de Noot en de naastgelegen hoogbouwflats wordt in Zuid-Limburg gezien als één specifieke wijk die de komende jaren wordt ondersteund door de middelen van de Regiodeal. Krijtland Wonen en zorgpartner Envida zijn hierbij de twee strategische partners.

Lees de volledige programmabegroting 2024 op www.vaals.nl/begroting

Begroting 2024

Wonen & Verkeer

Vitale leefbare kernen met voldoende woningen

Door het opstellen van een nieuwe Visie op wonen, wordt er toegewerkt naar voldoende goede woningen voor onze huidige en toekomstige inwoners. Woningen die toekomstbestendig zijn, met het oog op de energietransitie, leefbaarheid en de veranderingen in bevolkings-samenstelling. Meer variatie op het gebied van het type huis en de prijsklasse en bereikbaar voor jong en oud, arm en rijk en voor mensen die zorg en ondersteuning nodig hebben. Dat kan door bestaande bouwplannen af te ronden, maar ook door bij nieuwe plannen te sturen op de realisatie van starterswoningen, levensloopbestendige woningen, woningen voor bijzondere doelgroepen en voor mensen uit verschillende inkomenscategorieën. Aan de invulling van deze nieuwe visie zal een uitgebreid traject voorafgaan waarbij inwoners worden gevraagd om mee te denken.

Bouwlocaties in ontwikkeling

In 2024 gaat een aantal bouwprojecten van start. Verwachting is dat er vanaf het voorjaar, 18 levensloopbestendige koopwoningen voor senioren aan de Pastoerswei worden gebouwd. Voor het Von Clermontpark is Laudry Vastgoedontwikkeling voornemens 27 appartementen, 16 stadswoningen en 6 kavels te realiseren. Op het terrein van het voormalig Essotankstation realiseert Vanhier Wonen vanaf het voorjaar van 2024 2 appartementenblokken in het hogere sociale segment. En in Vijlen Zuid-Oost worden vanaf begin 2024 woningen gerealiseerd. Het gaat om starters- en middenklasse woningen, geschakelde 2-onder-1-kapwoningen, patiowoningen en vrije kavels.

Goed onderhouden buitenruimte met veel groen

Een kwalitatief goed onderhouden buitenruimte, met veel groen in de wijken en het verbeteren van wegen. Dat is wat de gemeente voor ogen heeft. Bewoners, gemeente en woningcorporatie zijn samen verantwoordelijk voor de kwaliteit van de woonomgeving en voor het beheer en het onderhoud ervan. Diverse ideeën die inwoners deelden tijdens straathoeksessies, worden verwerkt in het Masterplan Openbare Ruimte. Met dit Masterplan wordt het mogelijk om keuzes te maken voor het combineren van werkzaamheden op het gebied van groen, riool en wegen. Eind 2023 is besluitvorming inzake het Masterplan Openbare Ruimte voorzien.

2024: het jaar van de Omgevingswet

Het doel van de Omgevingswet is om ruimte te maken voor lokale afwegingen en maatwerk, en een proactieve houding en inbreng van burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties. De omgevingsvisie is een strategische langetermijnvisie die een ruimtelijk kader biedt, dat de basis zal vormen voor het omgevingsplan. Gemeenten moeten vóór 2025 hun omgevingsvisie gereed hebben. In Vaals, zijn wij in lijn-50 verband eind 2019 begonnen met de ontwikkeling van onze omgevingsvisie. Vaststelling van de gezamenlijke omgevingsvisie wordt voorzien in het tweede kwartaal van 2024.

Regionale samenwerking duurzaamheid

De gemeenten in Zuid-Limburg, de Provincie, het waterschap en Enexis werken samen aan een duurzaam Zuid-Limburg, via de Regionale Energie Strategie. In de Regionale Energie Strategie is opgenomen de ambitie te leggen bij het gebruik van zon op daken in de bebouwde omgeving. Op het gebied van voorlichting en praktische ondersteuning van inwoners werken we intensief samen.

Lees de volledige programmabegroting 2024 op www.vaals.nl/begroting

Werk & Economie

Toerisme: aandacht voor kwaliteit en leefbaarheid

Onze gemeente heeft enorm veel te bieden aan haar inwoners en bezoekers. Prachtige natuur en omgeving, het Drielandpunt, een cultuurhistorische kern, het Bergdorpje Vijlen en allerlei evenementen. Toerisme is voor onze gemeente een belangrijke economische factor. De komende jaren wordt uitvoering gegeven aan de regionale visie "Vrijtijdeconomie". Deze heeft Vaals net als de zestien andere gemeenten in Zuid-Limburg vastgesteld. In de visie staan leefbaarheid, kwaliteit en duurzaamheid centraal voor Zuid-Limburg.

Ook zetten we als Cittaslow gemeente in op betere fiets- en wandelroutes (zoals het regionale project Knopenlopen), sluiten we aan bij het Regionaal Voedselsysteem Zuid-Limburg en zoeken we naar manieren om de druk die toerisme op de leefbaarheid legt zo veel mogelijk in evenwicht te brengen met de opbrengsten.

Levendigheid en ontmoeting op het Koningin Julianaplein?

Al jaren wacht het prachtig aangelegde Koningin Julianaplein in het centrum van Vaals op zijn 'hart'. Een kloppend hart van horeca dat gaat zorgen voor levendigheid, ontmoeting tussen mensen en daarmee een versterking van de leefbaarheid. Het lijkt erop dat de gewenste beweging op gang gaat komen. Halverwege 2023 is de eerste omgevings- vergunning verleend. Inmiddels zijn ook voor de meeste andere ruimten vergunningen aangevraagd. Voorspellingen doen blijkt bij dit project de laatste jaren heel moeilijk. Als alles meezit zouden medio 2024 het grootste deel van de procedures doorlopen moeten zijn en zouden de eerste zaken wellicht tegen het eind van het jaar geopend kunnen worden.

Aanpakken armoede en vroegsignalering

In 2024 blijft het inzetten op een groter bereik van met name de inwoners in de laagste inkomensgroepen een belangrijk thema. Energiekosten blijven stijgen, maar ook boodschappen worden duurder. Het doel is om te voorkomen dat meer mensen in armoede belanden en om anderen te helpen om uit armoede te komen. Het is belangrijk om vroegtijdig financiële zorgen en problemen te signaleren, hulp aan te bieden bij betalingsachterstanden en het (zo nodig) inzetten van schuldhulpverlening. Want schulden leiden niet alleen tot ingrijpende persoonlijke problemen, maar ook tot hoge maatschappelijke kosten.

Aantrekkingskracht van Vaals vergroten

De gemeente Vaals streeft naar een situatie waarin inwoners en bezoekers genieten van de verschillende evenementen die dóór of vóór de hele gemeente worden georganiseerd. Het samenkomen van mensen maakt de gemeenschap levendiger, versterkt de sociale banden, laat mensen meer met elkaar verbonden raken en helpt iedereen om volop van de omgeving te genieten. Evenementen hebben direct invloed op de lokale economie. Daarnaast worden bezoekers gemotiveerd om de gemeente vaker te bezoeken en om meer te besteden. De evenementen dienen te voldoen aan de vier V's. Verbinden, Verleiden, Versterken, Vertellen.

De leden van de Evenementen Advies Commissie (EAC) adviseren het college van B&W of een evenement in aanmerking komt voor een subsidie en de hoogte van deze subsidie. Vanuit de beleidsnota Stads promotie/Evenementen wordt gewerkt aan de promotie van de gemeenschap Vaals. Het evenementenvergunningenbeleid dat naar verwachting in 2024 wordt ingevoerd, zal duidelijke regels vaststellen voor het organiseren van evenementen. Verwachting is dat het nieuwe beleid voor organisatoren een uitnodiging zal zijn om evenementen in de gemeente Vaals te organiseren.

Lees de volledige programmabegroting 2024 op www.vaals.nl/begroting

Begroting 2024

Bestuur & Dienstverlening

Oog en oor voor wat inwoners bezighoudt

De gemeente beschikt over een steeds uitgebreider palet van communicatiemiddelen en -kanalen. Het is belangrijk om per situatie de juiste communicatiemix samen te stellen. In 2024 gaan we het contact met inwoners verder intensiveren, onder andere door het regelmatig organiseren van bijeenkomsten. De ontwikkeling van onze digitale dienstverlening zetten we verder door zodat mensen online informatie kunnen vinden en zaken kunnen afhandelen. Maar we blijven ook papieren opties beschikbaar houden. We begrijpen dat sommige mensen misschien niet de digitale vaardigheden hebben of er geen toegang toe hebben. Daarom is er in de bibliotheek een Informatiepunt Digitale Overheid ingericht, waar mensen hulp kunnen krijgen met digitale overheidszaken.

Overheidsinformatie toegankelijker maken

Het streven van de Rijksoverheid is om informatie van overheden toegankelijker te maken voor burgers. Om dat te realiseren is een aantal nieuwe wetten van kracht. Zo schrijft de Wet Elektronische Publicaties (WEP) voor dat officiële publicaties online bekend moeten worden gemaakt via www.officielebekendmakingen.nl. De Wet Open Overheid (WOO) maakt duidelijk wanneer er sprake is van een passieve of actieve plicht om publicaties openbaar te maken. En de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) verplicht de gemeente om voor elke categorie van formele communicatie een elektronisch kanaal aan te wijzen.

Veiligheid en een veilige leefomgeving

De vijf Heuvelland gemeenten hebben vergelijkbare veiligheidsuitdagingen, die steeds ingewikkelder worden en niet stoppen bij de gemeentegrenzen. Maar elke gemeente heeft beperkte middelen om deze uitdagingen aan te pakken. Daarom is samenwerking en een gezamenlijke aanpak nodig. In 2019 hebben de gemeenten daarom gekozen voor een gezamenlijk Integraal Veiligheidsplan (IVP) met daaraan gekoppeld een Uitvoeringsplan (UVP) voor de periode 2019-2023. In de afgelopen jaren, als onderdeel van dit plan, is samengewerkt om de banden tussen partners op het gebied van 'zorg' en 'veiligheid' te versterken, veilig toerisme te bevorderen en problemen met jeugdoverlast en ondermijnende criminaliteit aan te pakken. Maar door gebrek aan personeel in de gemeenten konden niet alle plannen worden uitgevoerd. Om ervoor te zorgen dat het plan goed wordt uitgevoerd en er genoeg sturing is, hebben de vijf gemeenten besloten om een beleidsadviseur Openbare Orde en Veiligheid aan te stellen.

Door samen te werken en kennis te delen, kon ondermijning en criminaliteit effectiever worden tegengegaan. Het is belangrijk om de regionale aanpak van ondermijnende criminaliteit voort te zetten zodat de gemeenten een sterke verdediging kunnen opbouwen tegen mogelijke ondermijning in het Heuvelland.

Samenwerking actief oppakken

Vaals is gezien haar ligging en karakter niet onder te brengen in één samenwerkingsverband. Op het gebied van landschap en toerisme sluit Vaals aan bij de regio Maastricht-Heuvelland en Lijn 50. Voor wat betreft de problematiek rondom de grensligging en de sociaaleconomische situatie bij de regio Parkstad. En bij Aken en onze Belgische buurgemeenten als het gaat om grensoverschrijdende zaken. Daarnaast gaan we in de komende jaren in samenwerking met zestien andere gemeenten, de regionale visie "Vrijtijdeconomie" verder ontwikkelen en uitrollen. In deze visie staan leefbaarheid, kwaliteit en duurzaamheid centraal.

Lees de volledige programmabegroting 2024 op www.vaals.nl/begroting

Deel 2

Beleidsbegroting

Programma Mens & Voorzieningen

Als gemeente willen we meerwaarde bieden voor onze inwoners in de zin van kwaliteit van leven. In de huidige tijd en in deze complexe samenleving is de behoefte aan sociale binding groot. De transitievisie Vaals verbind(t) geeft een aantal uitgangspunten en ontwikkelpaden die de gewenste ontwikkelingen in het sociaal domein ondersteunen. Eén van de belangrijke uitgangspunten hierbij is dat de gemeente niet voor de inwoners bedenkt wat zij nodig hebben, maar dat in samenspraak met haar inwoners onderzoekt. Als gemeente zoeken we deze verbinding met de leefwereld van onze inwoners om van daaruit passende interventies te plegen.

Meerjarige ambitie

Het meerjarig beleid wordt met name afgeleid uit het coalitieakkoord 2022 – 2026 en kent de volgende ambities:

- Stimuleren van zelfstandigheid en participatie door in verbinding te zijn met onze inwoners en partners.
- Nadrukkelijk inzetten op preventie. Investeren aan de voorkant, aansluiten bij de leefwereld van onze inwoners om het verschil te kunnen maken.
- Inclusieve samenleving waarin iedereen kan meedoen.
- Kansrijke start; wegnemen van gezondheids- en onderwijsachterstanden.
- Integraal (samen)werken, ook over de domeinen heen.

Daarbij gelden de volgende uitgangspunten:

- Inwoners van Vaals zijn verantwoordelijk voor hun eigen leven.
- Wanneer dit (even) niet gaat, biedt de gemeente een vangnet.
- Het vangnet bestaat zoveel mogelijk uit preventieve, voorliggende voorzieningen die passen bij de leefwereld van de inwoner.
- Wanneer het niet anders kan, wordt een individuele maatwerkvoorziening geïndiceerd.

Speerpunten jaarplan 2024

De ambities krijgen in 2024 onder meer invulling door te werken aan de volgende speerpunten:

WijVaals

Centrale doelstelling van “WijVaals” (het gemeentelijk team voor het Sociaal Domein) is het vergroten dan wel behouden van **zelfstandigheid en participatie** van onze inwoners. Hiervoor zetten we in op het normaliseren van de hulpvraag en het ontwikkelen en stimuleren van een sterke samenleving. Hét kenmerk van de werkwijze van WijVaals is het aansluiten bij de leefwereld. Hiermee past de werkwijze van WijVaals bij de doelstellingen van Rijksweg met de decentralisaties uit 2015 en toekomstig beleid (bijvoorbeeld in de Hervormingsagenda Jeugd). Uit onafhankelijk onderzoek is gebleken dat elke euro die de inzet op preventie kost, drie euro aan zorgkosten bespaart.

Binnen de aanpak WijVaals werken we toe naar het toepassen van de richtlijnen die volgen uit de werkwijze ‘De Nieuwe Route’. Hierbij gaat het om kring vergroten en regie versterken, met een door alle betrokkenen duurzaam gedragen plan als doel. Daarbij werken we stress-sensitief wat betekent dat we oog en oor hebben voor wat hoog zit bij de cliënt, ook als dat iets anders blijkt te zijn dan waar hij/zij zich aanvankelijk mee meldde. Realiseren dat de cliënt misschien wel uit zijn huidige situatie wil, maar niet (meteen) naar een alternatief wil zoals bijvoorbeeld een traject met een vastgestelde indicatie. Positieve gezondheid gaat niet primair over de ziekte/beperkingen, maar over **veerkracht** en over dat wat het leven betekenisvol maakt. De goede inhoudelijke en financiële resultaten van WijVaals, waarmee Vaals positief afwijkt van de meeste andere gemeenten, worden gezien op landelijk niveau. Voor 2024 zien we in ieder geval de volgende aandachtspunten:

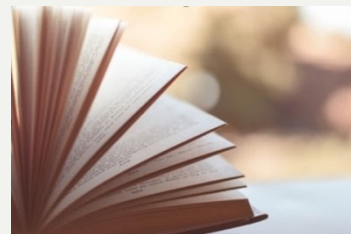
- Continue aandacht voor onderhoud van ons toegangsmodel WijVaals. Onderlinge bevragingen, inspiratie-sessies en bijscholingen zijn een kritische succesfactor. Zeker gezien het verloop van het personeel en periodieke krapte in de bezetting;
- Het nog meer zichtbaar maken van de opbrengst van onze werkwijze. Dit doen we al door het bijhouden van een dashboard waarin relevante data worden verzameld. We streven ernaar deze data-analyse breder te kunnen inzetten;
- Doorontwikkeling van de speerpunten uit 2023 bestaande uit de financiële problematiek van cliënten en laaggeletterdheid;

- Implementatie van het integrale uitvoeringsprogramma Wmo en Jeugd (naar aanleiding van regionale nota's, het vastgesteld Wmo-beleidsplan en het eind 2023 vast te stellen Beleidskader Jeugd).

Laaggeletterdheid

Laaggeletterdheid betreft het ontbreken van basisvaardigheden zoals lezen, schrijven, rekenen, digitale vaardigheden, gezondheidsvaardigheden en financiële vaardigheden waardoor inwoners niet goed meekomen in de maatschappij. Vaals heeft een relatief grote groep inwoners met lage basisvaardigheden. Het ontbreken van basisvaardigheden is vaak de oorzaak van andere problemen zoals schulden, omdat berichten niet worden begrepen, of problemen met het vinden van een baan. We streven er ook in 2024 naar om laaggeletterdheid zo divers en breed mogelijk aan te pakken. We zetten daartoe het huidige aanbod voort en proberen initiatieven verder te ontwikkelen. Het doorontwikkelen van het Informatiepunt Digitale Overheid heeft bijvoorbeeld tot doel om de diverse doelgroepen te bereiken, binnen de schijf van vijf basisvaardigheden (lezen/schrijven/rekenen, digitale vaardigheid, gezondheidsvaardigheden, sociaal/juridische vaardigheden, financiële vaardigheden). Dit doen we zowel voor mensen wiens moedertaal Nederlands is (NT1) als ook voor mensen wiens moedertaal niet Nederlands is (NT2).

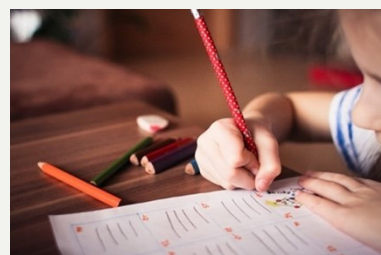
Wijkgerichte aanpak / Aan de Noot

Bepaalde wijken in Zuid-Limburg verdienen extra impulsen om de onder druk staande leefbaarheid te versterken. Het doel van deze impulsen is om brede welvaart te ontwikkelen, waarbij bewoners weer meer perspectief krijgen en gezonder kunnen leven. Dat is één van de ambities in het kader van de Regiodeal, welke het Rijk met de regio Zuid-Limburg heeft gesloten. Wij hebben ervoor gepleit dat de buurt Aan de Noot en de naastgelegen hoogbouwflats als één van die specifieke wijken in Zuid-Limburg wordt gezien. Voor een belangrijk deel ondersteund door de middelen vanuit de Regiodeal willen wij werken aan het verbeteren van de leefbaarheid en het perspectief voor de inwoners van dit gebied. Dat doen we samen met diverse partners, waarbij Krijtland Wonen en zorgpartner Envida de twee strategische partners zijn. Voorop staan echter de bewoners van de buurt. We streven naar zoveel mogelijk betrokkenheid en actieve participatie van de bewoners. De gemeente streeft naar een verbetering van de sociaal-maatschappelijke leefomgeving, Krijtland Wonen naar het verbeteren van de woonkwaliteit en Envida heeft de ambitie om zorg heel dicht bij de bewoners te gaan organiseren. Envida en Krijtland willen minimaal één van de hoogbouwflats gaan transformeren naar vormen van bewoning met een combinatie van zorg, werken en wonen. Krijtland transformeert appartementen tot zorgwoningen, Envida levert de zorg in en vanuit de flat, werknemers van Envida kunnen wonen in de flat, waardoor 24 uur zorg altijd dichtbij is en waar mogelijk worden studenten ingezet om een vorm van vrijwillige mantelzorg te verlenen. Samen met de gemeente wordt gekeken naar aanvullende voorzieningen, zoals bijvoorbeeld een inloop-huiskamer, een spreekpost van de huisarts, of een informatiepunt. De gemeente zet (reeds lopende) sociale projecten in, zoals een taalcoach, een programma voor de verbetering van gezondheidsvaardigheden en vitaliteitsbevordering. Maar bijvoorbeeld ook aanpassingen in de openbare ruimte (meer groen, verbeteren toegankelijkheid). Als we projecten uit het sociaal domein (gedekt uit de reguliere exploitatiemiddelen) en de capaciteit van wijkmanagers (via de salarispost) meetellen, dan komen we tot een gemeentelijk investeringsbedrag van € 750.000 voor de komende 4 jaar (2023 t/m 2027). Voor zover deze uitgaven niet uit andere budgetten kunnen worden gedekt, komen deze uitgaven ten laste van het Ontwikkelingsfonds, waar te zijner tijd de bijdrage uit de Regiodeal weer naar terugvloeit.

Onderwijs en Jeugd

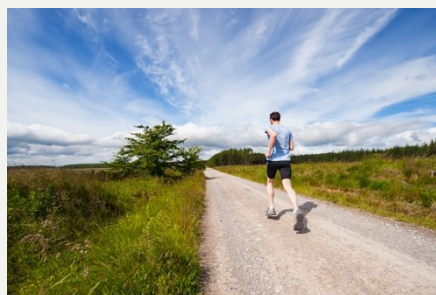
De beleidsvelden “Onderwijs” en “Jeugd” vertonen een nauwe inhoudelijke samenhang waarbij deze beleidsvelden elkaar versterken. Vanuit de visie aansluiten bij de leefwereld wordt dan ook één tekst opgesteld die toeziet op zowel de jeugdwet als de onderwijstaken. De onderstaande tekst is dan ook voor beiden van toepassing. Op de beleidsvelden “Onderwijs” en “Jeugd” zetten we in 2024 in op de volgende doelstellingen:

- **Kansrijk opgroeien:** Alle jeugdigen in onze gemeente moeten kunnen opgroeien in een kansrijke omgeving. Daartoe zetten we in op het versterken van het normale opvoeden en opgroeien en het versterken van de (beschermende) factoren die gelijke kansen creëren. We streven ernaar dit zoveel mogelijk te doen door het verder doorontwikkelen van voorzieningen voor jeugdigen en hun ouders, dat alles voorliggend op het inzetten van jeugdhulp. Daarnaast zetten we, waar dat passend en nodig is, ook jeugdhulp in.
- **Onderwijsachterstanden** hebben langdurige gevolgen voor de **zelfredzaamheid** en **zelfstandigheid** later in het leven. Gemeenten hebben een wettelijke taak op het gebied van het verkleinen van onderwijsachterstanden (onderwijsachterstandenbeleid, GOAB). Eind 2023 stelt het college de lokale educatieve agenda voor de nieuwe beleidsperiode vast. Deze nieuwe agenda voor de komende beleidsperiode komt tot stand in co-creatie met de betrokken partners in onze gemeente zoals onderwijs- peuter- en kinderopvang, jeugdgezondheidszorg, buurtsportcoach en jeugd- en jongerenwerk.
- **Jeugdbeleid:** Met betrekking tot jeugdhulp zal 2024 in het teken staan van de uitvoering van de jeugdhulptaken en het verder **transformeren** van de jeugdhulp, op regionaal niveau (Zuid-Limburg), subregionaal niveau (Maastricht-Heuvelland) en lokaal niveau. Naast de inhoudelijke overwegingen, is deze transformatie ook noodzakelijk door schaarste: afnemende budgetten, toenemende kosten en krapte op de arbeidsmarkt. Dit vraagt om zicht op de oorzaken van de vraag naar jeugdhulp, waar mogelijk om passende andere oplossingen en om een zo effectief mogelijke inzet van jeugdhulp waar deze echt nodig is. Om dit te bereiken is een brede samenwerking noodzakelijk die zal plaatsvinden over de domeinen heen, tussen alle betrokken partners, voorliggend en gecontracteerd, en vooral met de ouders en jeugdigen zelf. Het beleidskader daarvoor wordt gevormd door de landelijke hervormingsagenda Jeugd, het regionale beleidskader Jeugdhulp 2024-2028 (dat in december 2023 aan de gemeenteraad wordt voorgelegd) en het lokale uitvoeringsplan, dat momenteel in samenhang met de ambities op het gebied van onderwijs, WMO en het GALA wordt opgesteld. Vanaf 2022 zijn extra rijksmiddelen beschikbaar voor jeugdhulp, die na 2026 een gedeeltelijke afbouw kennen. Deze worden in 2024 in onze gemeente deels ingezet voor de dekking van de oplopende kosten voor jeugdzorg en deels voor de uitvoering van een plan dat stevig inzet op de transformatie van de jeugdhulp, met de bedoeling om de stijgende (kosten)trend om te buigen. Op het onderdeel jeugd zal 2024 daarom in onze gemeente in het teken staan van de transformatieopgave jeugdhulp, verdere doorontwikkeling van de integrale samenwerking en het doorontwikkelen van voorliggende voorzieningen.
- **Subsidies** aan professionele instellingen: Op grond van de subsidieverordening wordt aan een aantal professionele instellingen in het sociaal domein een subsidie verstrekt voor het uitvoeren van basisondersteuning. De basisondersteuning behelst de inrichting van een deel van het voorliggend veld van het sociaal domein zoals jeugd- en jongerenwerk, huiskamerprojecten en clientondersteuning. Het betreft telkens een tweejarige subsidie. In 2024 zal de nieuwe subsidieronde voor 2025-2026 voorbereid worden. Dit vraagt om evaluatie van de inzet en herijking van de opdrachten. Dit kan niet los gezien worden van de ontwikkelingen in het sociaal domein en binnen WijVaals.
- **XONAR:** in 2023 hebben de Zuid-Limburgse gemeenten meegewerkt aan het uitvoeren van het herstelplan van XONAR. Gemeenten hebben daarvoor een financiële bijdrage geleverd. In 2024 zullen we de ontwikkelingen bij XONAR monitoren.

Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)

Het Gezond en Actief Leven Akkoord bevat afspraken over het bereiken van een gezonde generatie in 2040. GALA biedt gemeenten, samen met organisaties in het sociaal domein en in de zorg, de mogelijkheid om een breed, domeinoverstijgend en samenhangend beleid te ontwikkelen zodat er een gerichte regionale en lokale aanpak komt voor gezondheid, preventie en de totstandkoming van een sociale basis. Zo dragen alle partners bij aan de beweging naar de 'voorkant', waarin een gezonde samenleving centraal staat. De doelen en de onderwerpen in het GALA zijn niet nieuw, de **integrale aanpak** is dat wel. Dat betekent dat er meer samenhang komt in de aanpak van gezondheidsvraagstukken en een inzet die beter is afgestemd op de vaak complexe achterliggende factoren bij inwoners. Zo moet meer impact ontstaan. Het rijk stelt substantieel extra middelen beschikbaar in een brede uitkering voor gemeenten, de Specifieke Uitkering "GALA".

Wij streven ernaar een gemeente te zijn waar iedereen zich thuis voelt, volwaardig mee kan doen en **gelijke kansen** krijgt. Waar we omzien naar elkaar, we wederkerigheid in de wijken stimuleren en ondersteunen en samen werken aan collectief eigenaarschap. Waar inwoners in kwetsbare posities zelf **regie kunnen voeren over hun leven** en kunnen omgaan met uitdagingen. We benaderen gezondheid breed en positief en zetten in op gelijke kansen op een goede gezondheid, zowel fysiek als mentaal.

De kwaliteit van de sociale basis bepaalt mede of en in hoeverre we onze doelen bereiken. We versterken onze inmiddels stevige en passende sociale basis door nog meer herkenbaar (want met name gebaseerd op signalen, wensen, behoeften van de inwoners zelf) en laagdrempelig, een vrij toegankelijk basisaanbod te realiseren. Dat basisaanbod bestaat uit (in)formele activiteiten, ondersteuning en voorzieningen op de verschillende leefgebieden. WijVaals, als toegangsmodel en toegangsteam, is hierbij van wezenlijk belang. Deze succesvolle aanpak leidt tot passende preventieve en met name collectieve voorzieningen.

Voor de samenwerking met partnerorganisaties in de sociale basis werken we met een beleidsgestuurde subsidiemethodiek waarbij de inhoud en het niveau van de basisondersteuning beschreven is. Het blijft een stevige opdracht gezien de demografische (toenemende vergrijzing, toenemende diversiteit) en maatschappelijke ontwikkelingen (afname van aantal vrijwilligers, mantelzorgers, afnemend welvaartsniveau, arbeidsmarktcrisps en zorgschaarste). En het vraagt om nog betere verbindingen tussen de verschillende beleidsterreinen, vooral tussen het sociaal en ruimtelijk domein. De activiteiten die we daarvoor gaan ontplooiën sluiten deels direct aan op reeds bestaande activiteiten, lopen deels parallel aan bestaande activiteiten en deels voeren wij al activiteiten uit die in GALA opgenomen zijn.

Integraal Zorg Akkoord (IZA)

Goede, toegankelijke en betaalbare zorg is belangrijk. De zorg staat echter onder druk en dreigt vast te lopen als er niets gebeurt. Daarom nemen de zorgsector, politiek en de maatschappij samen verantwoordelijkheid om de zorg toekomstbestendig te maken. Het Integraal Zorg Akkoord (IZA) 'Samen werken aan gezonde zorg' gaat over de transformatie van zorg die geregeld wordt in de Zorgverzekeringswet (Zvw). Partijen maken afspraken over de kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid van de zorg in Nederland. Het gaat daarbij om wijkzorg, ziekenhuiszorg, acute zorg, GGZ en huisartsenzorg. IZA beslaat niet de verpleeghuizen en andere openbare gezondheidszorg. Het IZA-budget is een regionale uitkering die door de gemandateerde gemeente voor de hele regio moet worden aangevraagd. Voor Zuid-Limburg is dit de gemeente Sittard-Geleen. De mandatering moet nog in elke gemeente geregeld worden. Vanaf 2024 zullen de gemeenten en CZ/VGZ regioplannen schrijven, indienen en na goedkeuring, uitvoeren. Dit wordt nog verder uitgewerkt door een bestuurlijke regiegroep.

Bibliotheek

De gemeente Vaals werkt op dit moment samen met de gemeenten Valkenburg en Eijsden-Margraten om zich voor te bereiden op de zorgplicht vanaf 2025. De komende jaren worden extra landelijke middelen ingezet voor de **openbare bibliotheken**, zodat elke gemeente een toekomstgerichte bibliotheekvoorziening heeft. Dat houdt concreet in dat gaten in het fysieke bibliotheeknetwerk worden gedicht en dat de online bibliotheek wordt uitgebreid. Daaraan gekoppeld is een zorgplicht voor gemeenten, zodat de toegang tot bibliotheken in de toekomst is gewaarborgd. Met een flinke impuls zal de bibliotheek een prominente rol krijgen in de gemeente, zodat burgers op een laagdrempelige manier informatie kunnen ontvangen. Ook zal structureel aandacht worden besteed aan de samenwerking met het onderwijs, zodat de bibliotheek en scholen samenwerken om onderwijsachterstanden te verkleinen en het leesniveau en leesplezier te vergroten.

Accommodatiebeleid en subsidiebeleid

Ontmoetingen en gezamenlijke activiteiten versterken de onderlinge verbinding in de gemeente Vaals en hebben een positief effect op de gezondheid. Verenigingen, clubs en bewonersinitiatieven spelen hierbij een belangrijke rol. Zij hebben locaties en middelen nodig om in Vaals maatschappelijke, sportieve en culturele initiatieven te ontplooiën. Als gemeente gaan wij het **subsidie- en accommodatiebeleid** herzien om kwalitatief hoogwaardige ontmoetingsplekken te creëren en deze op een duurzame en integrale manier te ondersteunen. Zo werken we samen met betrokken inwoners aan onze doelen.

Inburgering

De afgelopen jaren is steeds duidelijker geworden dat er in Nederland sprake is van een opstopping in de asielketen. De plekken beschikbaar in de asielzoekerscentra zijn niet toereikend voor de instroom en de doorstroom naar permanente huisvesting in de gemeenten wordt steeds moeilijker. De asielopgave is onderverdeeld in de opvang van asielzoekers, het huisvesten van statushouders, en tijdelijk ook de opvang van Oekraïense ontheemden.

- Asielzoekers:** Asielzoekers zijn vluchtelingen die aangemeld zijn bij de Immigratie en Naturalisatie Dienst (IND) als zijnde asielzoekende in Nederland. De kans bestaat dat de komende jaren wetgeving met betrekking tot de verplichte spreiding van asielzoekers over alle gemeenten in het land van kracht gaat, waarmee het een wettelijke taak van de gemeenten wordt om asielzoekers binnen hun gemeentegrens op te vangen.
- Statushouders:** Zodra asielzoekers een vergunning krijgen om in Nederland te blijven, worden zij statushouders. Ze worden dan willekeurig gekoppeld aan een gemeente om permanente huisvesting te vinden. De gemeente is wettelijk verplicht om elk jaar, naar rato van het inwonersaantal, een taakstelling te behalen. De toename in instroom betekent ook een toename van de taakstelling. Daarnaast mogen statushouders volgens Europese wetgeving ook een verblijfsvergunning aanvragen voor leden uit hun kerngezin, die achtergebleven zijn in het land van herkomst. In combinatie met een woningcrisis betekent dit dat gemeenten het steeds zwaarder krijgen om te kunnen voldoen aan hun taakstelling.
- Inburgeraars:** Statushouders die sinds 1-1-2022 een verblijfsvergunning hebben moeten inburgeren op grond van de Wet Inburgering 2021. De gemeente Vaals laat deze in regionaal samenwerkingsverband uitvoeren door Sociale Zaken Maastricht Heuvelland (hierna: SZMH). Het nieuwe inburgeringsstelsel zet sterker in op de Nederlandse taal en zelfredzaamheid hetgeen een snellere integratie moet bevorderen. Statushouders die leerplichtig of ouder dan de pensioengerechtigde leeftijd zijn, worden vrijgesteld van de inburgeringsplicht. Nareizigers moeten ook inburgeren maar betalen hun inburgeringstraject zelf via een lening van Dienst Uitvoering Onderwijs. De hogere instroom van asielzoekers zal ook consequenties hebben voor de inburgering. Er zullen steeds meer mensen moeten inburgeren waardoor de formatie budgetten van SZMH mee zullen moeten stijgen, net zoals de formaties bij ander contracteerde partijen die onderdeel zijn van de inburgering, zoals het Vista College en Vluchtelingwerk.
- Oekraïense ontheemden:** Op dit moment worden ook Oekraïense ontheemden samengepakt met de asielopgave. Deze worden immers ook door de gemeente opgevangen. De Limburgse Veiligheidsregio's coördineren, samen met de gemeenten, momenteel de opvang van de Oekraïense ontheemden. Op korte termijn is nog geen uitzicht op het terugkeren van de ontheemden naar Oekraïne. De kans bestaat dat een deel van deze doelgroep binding heeft ontwikkeld met Nederland en daarom ook een verblijfsvergunning zal aanvragen. Sinds maart 2022 worden ook in Vaals vluchtelingen uit de Oekraïne opgevangen, grotendeels in de vorm van noodopvang. De term noodopvang geeft al aan dat een dergelijke voorziening in principe niet geschikt is voor langdurig verblijf. Dat tijdelijke karakter staat met het voortduren van de oorlog in de Oekraïne onder druk, wat zich onder andere uit in het feit dat de leef- en veiligheidsregels, die logisch zijn voor een noodopvang, voor de bewoners die er al anderhalf jaar wonen steeds meer als knellend ervaren worden. Een ander punt van aandacht is de financiële last vanuit de opvang die steeds zwaarder op de schouders van de gemeenten komt te liggen: de rijksbijdrage was aanvankelijk € 100 per plek per dag, in 2023 verlaagd naar € 83 en in 2024 naar €38. Een en ander betekent dat we voor 2024 een tekort van circa € 0,5 mln. berekenen op de opvang van vluchtelingen uit de Oekraïne. Dit heeft geleid tot een heroriëntatie op de wijze van opvang, waarbij het College mede in overweging heeft genomen dat veel vluchtelingen uit de Oekraïne inmiddels werk gevonden hebben. De eerste stap in die heroriëntatie is om de noodopvanglocaties uiterlijk per 1 januari 2024 te centraliseren in hotel Drielanden. Een vervolgstap zal zijn om de noodopvang uitsluitend te gebruiken voor vluchtelingen die daadwerkelijk geen andere (financiële) mogelijkheid hebben, waarbij we streven naar een tijdelijkheid van 3 – 6 maanden.

Al deze ontwikkelingen leiden tot onzekerheden die ook financieel hun weerslag kunnen hebben.

Programma Wonen & Verkeer

De portefeuille “Ruimte” omvat een diversiteit aan beleidsterreinen in het fysieke domein. Het gaat zowel om lokaal beleid, met autonome bevoegdheden voor de gemeente, maar ook over de uitvoering van diverse wettelijke taken. De integraliteit van het beleid krijgt steeds meer vorm, mede op basis van een nieuw wettelijk kader door de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024.

Met het programma Wonen & Verkeer streven we 4 maatschappelijke effecten na.

Het eerste maatschappelijk effect is **brede duurzaamheid**. Binnen Vaals streven we naar een zo goed mogelijk leefklimaat voor iedereen en zetten wij vol in op de energietransitie. We werken aan vier grote duurzaamheidsthema's, te weten energietransitie, klimaatadaptatie, circulaire economie en biodiversiteit. We blijven inzetten op bewustwording en kennisdelen.

Het tweede maatschappelijk effect dat we nastreven is het realiseren van een **aantrekkelijk woon- en leefklimaat**. Aan de woonwensen en de woningbehoefte van al onze inwoners (starters, doorstromers en senioren) willen wij zoveel mogelijk binnen onze gemeentegrenzen tegemoetkomen. We vinden het van belang om de kernwaarden en de identiteit van onze gemeente daarbij in stand te houden. We zoeken naar de juiste balans tussen het bieden van een passend woonperspectief voor onze inwoners, het voorzien in de woonbehoefte van elders en het behoud van de ruimtelijke kwaliteiten van de gemeente.

Een sterke lokale economie en een gezond ondernemersklimaat zijn van belang voor onze inwoners en dragen bij aan de vitaliteit van de gemeente. Hier willen wij ons voor inzetten door te ondersteunen en te faciliteren. Doel is dat het prettig wonen en werken is voor iedereen in Vaals. De druk op het Heuvelland vanuit diverse belangen (wonen, werken, recreëren, agrarisch gebruik, versterking natuurwaarden, energie transitie) maakt dat een goede afweging nodig is tussen economische en natuurbelangen.

Een ander maatschappelijk effect dat we nastreven is het centraal stellen van het **'Ja, mits'-principe als basis voor ruimtelijke ontwikkelingen en het faciliteren van particulier initiatief**. Dit betekent niet primair kijken naar wat in het initiatief niet mogelijk is, maar zoeken naar kansen die op een verantwoorde wijze wel mogelijk zijn. We werken gebiedsgericht samen aan ruimtelijke vragen en opgaven. We kennen de gebieden, de netwerken daar en de behoeften van onze inwoners. Meer participatie en samenwerking leidt tot democratische legitimering, draagvlak en uiteindelijk een prettige en fijne woonomgeving voor de inwoners van Vaals. Dit doel wordt mede ondersteund door de invoering van de Omgevingswet en de omgevingsdialoog.

Het vierde maatschappelijk effect is dat we de komst van de Omgevingswet willen gebruiken om de **ruimtelijke kwaliteit te behouden en te versterken**. Bij vraagstukken rondom de ontwikkeling van het gebied streven we naar een beter evenwicht tussen economie en de (milieu)druk op mens en omgeving. Daarbij kijken we naar wat ontwikkelingen bijdragen aan het realiseren van doelstellingen ten aanzien van het behoud en versterken van ruimtelijke kwaliteit op de thema's duurzaamheid, klimaat en leefbaarheid.

Meerjarige ambitie

Voor de komende periode staan de volgende trends en ontwikkelingen centraal:

1. De taken en ontwikkelingen die verband houden met het klimaatakkoord, zoals de Regionale Energiestrategie (hierna: RES), het verduurzamen van panden, het opstellen van een Warmtevisie en een daarbij behorende uitvoeringsagenda, klimaatadaptatie, circulaire economie en de veranderingen in het fysiek domein die hiermee samenhangen.
2. Het creëren van vitale leefbare kernen met een woningvoorraad waarbij voldoende woningen beschikbaar zijn voor elke doelgroep.
3. De druk op het Heuvelland door nieuwe functies, wetgeving en de transitie van de landbouw.
4. De (beleids)kaders met betrekking tot de ruimtelijke kwaliteit moeten ervoor zorgen dat geen sprake is van ad-hoc-aanpassingen, maar van een ontwikkeling die ook op de lange termijn bijdraagt aan Vaals als aantrekkelijke woon- en leefomgeving.
5. Het wettelijke kader zal veranderen door de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Deze wetswijziging heeft effect, maar versterkt ook de speerpunten van de dienstverlening in het bijzonder op het terrein van vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Leefomgeving

Een belangrijk strategisch instrument om invloed uit te kunnen oefenen op het verbeteren van de leefomgeving is het in 2023 ingestelde **Ontwikkelfonds**. Dit fonds heeft tot doel om met financiële ondersteuning van de gemeente impulsen te kunnen geven aan ontwikkelingen welke de sociaal-maatschappelijke situatie in een bepaalde buurt of wijk kunnen verbeteren. Een betere leefomgeving niet alleen op fysiek vlak (meer groen, schoon, meer structuur) maar zeker ook op sociaal vlak (meer betrokkenheid bij elkaar, minder overlast, meer perspectief voor persoonlijke ontwikkeling). Jaarlijks wordt ten laste van de exploitatie/algemene middelen een bedrag van € 250.000 toegevoegd aan het fonds. Bedoeling is tevens dat dit fonds als 'hefboom' werkt; de gemeentelijke middelen in het fonds worden aangevuld door andere partners, zoals bijvoorbeeld Krijtland Wonen, en/of met subsidies van andere overheden, zoals Provincie of Rijk.

Middelen uit het fonds worden ingezet op het moment dat zich (strategische) kansen voordoen, bijvoorbeeld omdat er een beweging ontstaat in een wijk, waarbij kan worden aangesloten, of omdat een woning te koop

komt, welke een cruciale rol kan vervullen in een verbeterslag. Om kleinschalige stappen te kunnen zetten, te faciliteren, beschikt het college over een werkbudget van € 50.000 per jaar (afgesplitst van dit fonds). De grotere investeringen worden telkens ter besluitvorming aan de raad voorgelegd (het fonds is een reserve).

Bij het samenstellen van deze begroting zijn er een 2-tal concrete ontwikkelingen, waar we met middelen uit dit fonds op willen inspelen. Het eerste betreft de ontwikkeling van de buurt Aan de Noot/hoogbouwflats. Zie voor nadere toelichting programma Mens & Voorzieningen. Het tweede betreft het zogenaamde 'Plan Huisman', dat in onderstaand speerpunt, "Stadsrevisie", wordt uitgelicht.

Speerpunten jaarplan 2024

De ambities krijgen in 2024 onder meer invulling door te werken aan de volgende speerpunten:

Buitengebied

Vaals beschikt over een omvangrijk en prachtig **buitengebied**. Het landschap vormt het basiskapitaal voor een gezond leef- en verblijfsklimaat en bepaalt de belevingswaarde voor onze inwoner en bezoeker.

De landschappelijke kwaliteiten van ons buitengebied, die gekenmerkt worden door kleinschaligheid, diversiteit en het cultuurhistorisch erfgoed vormen de unieke waarden van ons buitengebied. Het landschap en de natuur staan steeds meer onder druk. Het is zaak dat we de kwaliteiten van ons landschap ook naar de toekomst toe goed borgen. Dit vraagt om een adequate aanpak rondom beheer en ontwikkeling van landschappelijke en natuurlijke waarden in het buitengebied waarin ruimte blijft voor toerisme, recreatie en de agrarische sector. Voorwaarde is wel dat hun activiteiten de aanwezige kwaliteiten duurzaam versterken en in harmonie met het landschap plaatsvinden.

Met het inventariseren van de in het gebied voorkomende landschapselementen wordt een eerste stap gezet om bovenstaande landschappelijke kwaliteiten te beschermen en (daar waar mogelijk) te versterken c.q. te herstellen.

Naast landschapselementen zijn ook de historische gebouwen en objecten van unieke waarde voor ons buitengebied en onze kernen. Sommige panden en objecten zijn landelijk gezien zo interessant, dat dit ondertussen rijksmonumenten zijn geworden. Andere zijn juist in een groter geheel interessant en hebben met elkaar de status van beschermd stads- of dorpsgezicht gekregen. Daarnaast zijn er ook panden, zelfs binnen een beschermd dorpsgezicht, welke misschien landelijk gezien niet karakteristiek genoeg zijn om rijksmonument te worden, maar die wel voor de regio, voor de gemeente, grote waarde hebben. Voor deze panden bestaat de wens om een lokaal beschermingsniveau te regelen.

Om die reden wordt gestart met een actualisatie van de inventarisatie (lees: bestandsanalyse) beeldbepalende panden uit 2016. Daarvoor wordt in 2024 een budget van € 50.000 benodigd.

Wonen

Middels een **nieuwe visie op wonen** willen we perspectief gaan bieden op voldoende goede woningen voor onze huidige en toekomstige inwoners. Woningen die toekomstbestendig zijn, zowel met het oog op de energietransitie (1), leefbaarheid (2) en de veranderingen in de bevolkingssamenstelling. Meer variatie (3) in verschijningsvorm en prijsklasse, bereikbaar voor jong en oud, arm en rijk. En voor mensen die zorg en ondersteuning (4) nodig hebben. Een blijvende zoektocht: de juiste balans vinden tussen voldoende woningen en behoud en verbetering van de kwaliteit van onze kernen en het landschap. Om de inzet op bovengenoemde woonopgaven concreter te maken, wordt

gewerkt aan een uitvoeringsprogramma voor de komende jaren. Het uitvoeringsprogramma geeft inzicht in de verschillende acties op de 4 thema's en de samenhang daartussen. Doel is om de woonopgave vanuit deze nieuwe visie te realiseren. Enerzijds door bestaande bouwplannen af te ronden en anderzijds bij nieuwe bouwplannen (in de planontwikkelingsfase en de initiatieffase) actief te sturen op de realisatie van starterswoningen, levensloopbestendige woningen, woningen voor bijzondere doelgroepen en midden en hoge inkomensklasse. Daarbij is een bijzondere rol weggelegd voor Krijtland Wonen voor wat betreft het bijdragen aan het realiseren van de doelen uit de woonvisie. Niet alleen voor het realiseren en aanbieden van passende huisvesting in de huursector, maar ook voor het mede-investeren in de leefbaarheid en de opgaven op het gebied van duurzaamheid. Het bieden van maatwerk en meer aandacht voor gezondheid en leefbaarheid zijn het uitgangspunt voor het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving. Daarbij is ruimte voor een proactieve houding en inbreng van burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties. De totstandkoming van een gedragen Uitvoeringsprogramma zal geflankeerd worden door een uitgebreid participatietraject, waarbij besluitvorming is voorzien medio 2024. Aangezien we niet willen vooruitlopen op het participatietraject en een deel van de uitvoering past binnen de huidige taakpakketten, voeren we de uiteindelijke uitvoering als **PM-post** op vanaf 2025.

Doorstroming

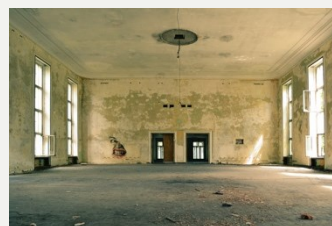
Bevordering van doorstroming op de woningmarkt staat hoog op de agenda. Er wordt gewerkt aan een QuickScan met interventie categorieën waarmee de doorstroming op gang kan worden gebracht. Iedere categorie heeft een ander doel en andere mogelijke instrumenten om dat doel te bereiken. Voorwaarde is wel dat er passend (woon)aanbod is. Zonder geschikte woningen is het namelijk niet mogelijk om door te verhuizen. Naast deze QuickScan wordt tevens onderzocht op welke wijze onze inwoners met interesse in of ideeën over dit onderwerp, een bijdrage kunnen leveren aan een oplossing voor deze problematiek. Besluitvorming is voorzien in 2024; operationalisering vanaf 2025. Ook hiervoor geldt dat in eerste instantie ruimte gezocht wordt binnen de bestaande taakpakketten.

In het Coalitieprogramma is een **nieuwe visie op wonen** als speerpunt opgenomen. College en raad gaan hier de komende tijd aan werken. De huidige strategie met betrekking tot de ontwikkellocaties is gericht op het realiseren van een evenwichtige mix van aanbod voor diverse doelgroepen.

Locatie	Starters	Gezinnen	Senioren	Laag/Mid.	Midden	Mid./Hoog
Von Clermontpark	✓	✓	✓		✓	
Vijlen Zuid-Oost	✓	✓	✓		✓	✓
Pastoerswei			✓		✓	
Esso-locatie	✓		✓	✓		
Grenslandhal	✓			✓		
Hekkert-terrein		✓				✓
Selzerbeekgebied		✓				✓
Studentenhuisvesting	✓			✓		

Leegstand

Een bepaalde mate van **leegstand vastgoed** kan een negatief effect op de leefbaarheid en leefomgeving hebben. Om de aantrekkelijkheid van Vaals te waarborgen, liggen de uitdagingen niet enkel in leegstaand vastgoed in het kernwinkelgebied (waarvoor in december een plan van aanpak voorligt), maar zeker ook in het buitengebied. Denk bijvoorbeeld aan de transitie in de landbouw en daaraan gekoppelde nieuwe bestemmingen voor of sloop van vrijkomende agrarische bebouwing. Juist in een regio waar het accent ligt op de bestaande bebouwing, zijn er volop kansen voor creativiteit en innovatie. Wij bieden ruimte aan agrariërs voor

functieverbreding, functiewijziging en transitie van de landbouw, zoveel als mogelijk binnen de vigerende wettelijke kaders. Daarbij mag van de gemeente verwacht worden dat zij duidelijkheid kan verschaffen over welk perspectief wij zien voor het toekomstig functioneren van een gebied. Daartoe gaan we scenario's verkennen voor de relevante gebieden. Deze duidelijkheid gaan wij vertalen in een discussienota rondom leegstandsbeleid. Op die manier spelen wij een (beleidsmatige) rol in complexe gebiedsopgaven waarin wonen, werken, energietransitie, klimaatadaptatie, biodiversiteit, recreatie en andere thema's en belangen bij elkaar komen en moeten integreren tot een prettige en bij de ambities passende leefomgeving. Overigens zal de provincie daarin ook een belangrijke rol moeten spelen en zal de planning in overleg met de provincie opgesteld moeten worden.

Aangezien het primair om het definiëren van (her)ontwikkelingsruimte gaat, lijken gemeentelijke middelen vooralsnog niet aan de orde.

2024: het jaar van de Omgevingswet

De rol van de gemeente verandert en dat wordt juridisch verankerd door de komst van de **Omgevingswet**. Doel is om ruimte te maken voor een proactieve houding en inbreng van burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Participatie biedt een goede basis voor het ontwikkelen van lokaal maatwerk, waarvoor wij binnen de kaders van rechtszekerheid ruimte bieden in ons beleid en in onze dienstverlening. Het gedachtengoed van de Omgevingswet, ruimte voor lokale afweging en maatwerk, past goed bij onze uitgangspunten. De komende jaren zal dit doorwerken in het totaal van de dienstverlening en alle producten die daar onderdeel van zijn. Vanuit de afwegingen van dienstbaarheid en rechtszekerheid worden daarbinnen praktische keuzes gemaakt. Zolang instrumenten als een omgevingsplan nog niet gereed zijn, zal de persoonlijke dienstverlening aan de initiatiefnemer daarvoor de basis vormen. Vanzelfsprekend is een dergelijke structuurwijziging van weinig nut als die niet gecombineerd wordt met een cultuurwijziging. Daar zijn we al geruime tijd, mede in lijn-50-verband, mee aan de slag en die cultuurwijziging loopt ook als een rode draad door ons beleid met betrekking tot de werving en aanneming van personeel. Desondanks zullen we zeker de eerste jaren alert moeten blijven op de neiging om terug te vallen op dat 'hoe het altijd gegaan is', zeker als de druk op de termijnen groeit. In onze werkwijze is monitoring en evaluatie ingebouwd. De Omgevingswet kent nieuwe instrumenten, waaronder de **omgevingsvisie** en het **omgevingsplan** waaraan momenteel wordt gewerkt. De omgevingsvisie is een strategische langetermijnvisie die een ruimtelijk kader biedt, dat de basis zal vormen voor het omgevingsplan. Gemeenten moeten vóór 2025 hun omgevingsvisie gereed hebben. In Vaals, zijn wij in lijn-50 verband eind 2019 begonnen met de ontwikkeling van onze omgevingsvisie. Vaststelling van de gezamenlijke omgevingsvisie wordt voorzien in het tweede kwartaal van 2024.

Het omgevingsplan bevat alle gemeentelijke regels over de fysieke leefomgeving en is gemeentedeckend. De lappendeken van meerdere bestemmingsplannen zal vervangen worden door één omgevingsplan. Voor 2030 moeten gemeenten een nieuw omgevingsplan gemaakt hebben dat voldoet aan de eisen van de Omgevingswet. De omzetting van het tijdelijke naar het volwaardige omgevingsplan is een enorme klus die meerdere jaren in beslag zal nemen, vandaar ook de in de wet opgenomen termijn van 2030. De totale kosten worden globaal op € 240.000 geraamd over de periode 2024 t/m 2029.

Ondanks de lange voorbereidingstijd en het herhaaldelijk uitstellen van de invoering, lijken de cruciale systemen, met name het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) op de invoerdatum nog niet op orde. Dat heeft stevige consequenties op lokaal niveau. Aangezien onze werksystemen aan moeten sluiten op het DSO, is de verwachting dat veel dubbelwerk gedaan zal moeten worden om te voorkomen dat informatie verloren gaat tussen de systemen. Dat staat op gespannen voet met de nagestreefde efficiencywinst, maar is wel degelijk realiteit. Om de hinder aan de kant van de inwoner zoveel mogelijk te beperken heeft het gros van de gemeenten een plan B achter de hand, in de vorm van extra formatie die handmatig zaken zal moeten verwerken. Wij schatten in dat met een tijdelijke inhuur van maximaal 2 jaar (2024-2025) voor een bedrag van € 80.000 per jaar we voorbereid zijn op deze systeemproblemen.

Tegelijk met de Omgevingswet treedt de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) stapsgewijs in werking. De Wkb brengt met zich mee dat in stap 1 de gemeente niet langer verantwoordelijk is voor de technische toetsing én het toezicht op bouwwerken die vallen binnen de zogenaamde gevolgklasse 1 (zoals grondgebonden woningen, bijgebouwen en aanbouwen, (kleinere) bedrijfspanden, fiets- en voetgangersbruggen). Vanaf 2028 vallen ook de andere bouwwerken onder de wet. Door de komst van de wet ligt een belangrijke taak op het gebied van kwaliteitscontrole bij de bouwers zelf. Toezicht zal plaats vinden door onafhankelijke controleurs. Door deze verschuiving van verantwoordelijkheden, gekoppeld aan een strenger bouwtoezicht en een betere aansprakelijkheidsregeling, is de wetgever van mening dat daarmee kwaliteitscontroles makkelijker en sneller verlopen. De stapsgewijze fasering is ingebouwd om op basis van ervaringen eventueel bij te kunnen sturen.

Energiebeleid

In de **Regionale Energie Strategie (RES) 1.0** heeft de gemeenteraad besloten om de ambitie te leggen bij het gebruik van zon op daken in de bebouwde omgeving. Zonneweides en windenergie zijn weliswaar technisch onderzocht in het kader van de RES 1.0, maar niet in de ambities opgenomen.

De discussie in regionaal perspectief verloopt moeizaam, mede door volstrekt tegenovergestelde beleidsdoelen voor wat betreft energie en landschap. Onlangs is, op aandringen van de provincie, een integrale landschapsstudie Zuid-Limburg verschenen. Bedoeling was dat deze studie een integrale benadering van beide grootheden zou beschrijven waardoor keuzes gemaakt zouden kunnen worden. Maar ook deze studie heeft niet voor een doorbraak gezorgd. Naast de beleidsimpasse werkt ook de netcongestie niet mee aan een voortvarende aanpak. Tot slot is het energiebeleid verknoopt geraakt met de discussie over stikstofbeleid en de voorgenomen uitkoop van boeren. Allemaal kwesties die op een ander bestuurlijk niveau dan lokaal spelen. Mede hierom zetten wij stevig in op dat wat we lokaal wel kunnen doen: inzetten op besparingsprogramma's, isolatieprogramma's en voorlichting aan huurders en eigenaren over kleinschalige mogelijkheden. Financiering van deze brede waaiër aan activiteiten vindt plaats via diverse SPUK-regelingen voor de periode 2024 t/m 2026. Overigens heeft het Ministerie BZK aangekondigd dat deze middelen waarschijnlijk een meer structureel karakter gaan krijgen na 2026. Vanzelfsprekend kan de kabinets- en coalitievorming op landelijk niveau nog leiden tot een perspectiefwisseling.

Klimaat

Het thema **klimaat** is niet meer weg te denken uit de politiek-bestuurlijke en maatschappelijke werkelijkheid. Los van de vraag naar oorzaken, snelheid en toekomstige omvang, constateren we allen een verandering; een verandering die van grote invloed zal zijn op met name onze bebouwde omgeving en dus op onze inwoners. Reden om een strategie te ontwikkelen hoe daarmee om te gaan. Aangezien het klimaat nog maar beperkt te beheersen is/lijkt, is de strategie gebaseerd op meebewegen met de effecten en het voorkomen van calamiteiten. In de Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie is vastgelegd dat Nederland klimaatbestendig en waterrobuust ingericht moet worden, uiterlijk per 2050.

Op basis van de onderliggende Klimaatadaptatiestrategie en het Waterprogramma heeft de Gemeenteraad inhoudelijke, financiële en procesmatige kaders voor het Masterplan Openbare Ruimte vastgesteld. In wezen richt het klimaatbeleid zich op 3 speerpunten: voorkomen c.q. reguleren van wateroverlast, bestrijden van droogte en beperken van de hittestress.

Bij wateroverlast denken we in eerste instantie aan water op straat en waterschade in woningen als gevolg van (lokale) hevige buien. Maar in ons glooiend heuvellandschap heeft een hevige lokale bui ook het effect dat het hemelwater snel en massaal afstroomt naar lagergelegen gebied, zodat het hoge gelegen gebied vatbaar is voor versnelde verdroging, met alle negatieve gevolgen van dien voor natuur en landbouw.

Van problematische droogte is sprake bij een olopend neerslagtekort tijdens het groeiseizoen (1 april – 30 september). De schade aan natuur en gewassen is evident, maar ook moet gedacht worden aan een verhoogd risico op natuurbrand, zakkingsgevoeligheid vanwege een te lage grondwaterstand en voor de gezondheid schadelijk botulisme en algengroei in oppervlaktewater.

Het aantal tropische dagen (30 graden een meer) en tropische nachten (20 graden en meer) treden steeds vaker op. Elk jaar boeken we nieuwe "records" voor wat betreft tropische dagen en nachten, maar ook voor wat betreft hoogst gemeten temperatuur. 40 graden is geen uitzondering meer. In de bebouwd omgeving wordt hitte vastgehouden, waardoor het nauwelijks afkoelt. Dit kan leiden tot hittestress met aangetoonde gezondheidsproblemen voor ouderen en kwetsbare groepen, maar ook tot sociaal-maatschappelijke problemen als geluidsoverlast en toegenomen irritatie/agressie. Naarmate de blootstelling langer duurt, nemen de effecten toe.

Masterplan

Eind 2023 is besluitvorming inzake het Masterplan Openbare Ruimte voorzien. Het Masterplan is een instrument om integraal naar (noodzakelijke) ingrepen in de openbare ruimte te kijken en die te koppelen aan andere opgaven, zoals klimaatadaptatie, energietransitie en voorkoming van wateroverlast. Daartoe zijn alle relevante data voor wat betreft de onderhoudssituatie van wegen, riool en groen verzameld en samengebracht in een tweetal kaarten, die de kern van het Masterplan vormen. Via deze dynamische kaarten kan als het ware in één oogopslag gezien worden waar koppelkansen en integratiewinst te behalen valt. Het Masterplan wordt jaarlijks aangepast (vandaar het dynamische karakter), mede op basis van actuele inspectiegegevens, en vormt de basis voor het groot onderhoud kapitaalgoederen en het meerjareninvesteringsplan (i.c. de reconstructies).

Voor 2024 borduren we voort op de inspectiegegevens 2022, maar in 2024 gaan we een inhaalslag dataverzameling en -analyse uitvoeren die leidt tot actuele beheer- en onderhoudsplannen die vanaf 2025 in de begroting financieel vertaald zullen worden. Deze inhaalslag zal tot een nog nader te bepalen budgetverhoging leiden bovenop het reguliere budget voor groot onderhoud.

Op basis van de besluitvorming eind 2023 zal in de loop van 2024 een meerjareninvesteringsplan inzake complete reconstructies (wegen, riool, groen) vanuit integraal perspectief voor de jaren 2025 t/m 2028 ter besluitvorming voorgelegd worden. De voorbereidingen voor de uitvoering zullen in 2024 gestart worden.

De gemeenteraad heeft de kaders voor het Masterplan op 10 juli jl. vastgesteld. Daaruit blijkt een bepalende rol voor het riool, waarbij afkoppelen, zijnde het scheiden van schoon en vuil water, uitgangspunt is. Deze bepalende rol vloeit mede voort uit de eisen die de Kaderrichtlijn Water stelt. In het licht hiervan zal in 2024 een studie plaats vinden naar de meest effectieve en efficiënte afkoppelstrategie. De uitkomsten zullen gebruikt worden als basis voor het meerjareninvesteringsplan en de prioriteiten in het budget voor groot onderhoud. De specifieke deskundigheid voor het opstellen van een afkoppelstrategie hebben wij niet in de organisatie en moet extern ingehuurd worden. De kosten worden geraamd op € 30.000

Stadsrevisie

Eén van de strategische speerpunten betreft het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving. De gemeente heeft Michel Huisman, vormgever van het Maankwartier Heerlen, gevraagd om een visueel onderzoek te verrichten naar mogelijke verbeteringen in de openbare ruimte. Verbeteringen die moeten leiden tot een attractievere beleving van Vaals door de inwoners en door bezoekers. Dit heeft geleid tot een plan Stadsrevisie/verbeterplan. In dat plan staan diverse suggesties. De gemeenteraad heeft medio 2023 opdracht gegeven om de uitvoering van het plan op te starten door middel van het uitvoeren van een aantal onderzoeken tot mogelijke vergroening van de omgeving van Winkelcentrum Drieland, Prins Willem-Alexanderplein en busstation, het Koningin Julianaplein, het pleintje bij de Hervormde Kerk/hoek Kerkstraat-Tentstraat alsmede het onderzoeken of een Gevelfonds ingesteld kan worden om beeldbepalende gevels weer terug te brengen in de originele staat. Bij die onderzoeken zullen ook ideeën voor de uitvoering worden gevormd en daarbij zal ook de inbreng van burgers (burgerparticipatie) worden betrokken. Als het onderzoek verricht is en ideeën/wensen, mede op basis van inbreng van bewoners/gebruikers geïnventariseerd zijn, ontvangt de raad een investeringsvoorstel per plek. De daartoe benodigde middelen worden gegenereerd uit het Ontwikkelingsfonds.

Von Clermontpark/Beemderlaan

Het gaat bij deze ontwikkeling om een tweetal locaties, enerzijds de lange strook grond in het Von Clermontpark, achter de vijver Obelisk, bedoeld voor woningbouw, en anderzijds de plek van het voormalige Van Houten gebouw aan de Beemderlaan, bedoeld voor een mogelijke ontwikkeling van een maatschappelijke accommodatie, al dan niet in combinatie met woningbouw.

Op basis van een haalbaarheidsonderzoek is in het voorjaar van 2023 een koopovereenkomst gesloten met Laudy Vastgoedontwikkeling m.b.t. het grondstuk in het Von Clermontpark. Gericht op de gemeentelijke wens van een mix aan woningen voor diverse doelgroepen is Laudy voornemens een appartementencomplex te realiseren voor 27 appartementen (koop/huur), 2 rijen van 8 grondgebonden stadswoningen en 6 kavels (zelfbouw of project). De prijzen zullen vooral in het midden- en deels hoogsegment liggen. Inmiddels is de procedure bestemming-/omgevingsplan opgestart. Naar verwachting zullen de omgevingsvergunningen in het voorjaar/medio 2024 kunnen worden verleend, waarna in de 2^e helft van 2024 gestart kan worden met de werkzaamheden (onder het voorbehoud dat er nauwelijks bezwaren worden gemaakt).

Wat betreft het stuk grond aan de Beemderlaan bestaat nog geen duidelijkheid. Een ontwikkelingsrichting is met name afhankelijk van de keuzes die de gemeenteraad gaat maken inzake het accommodatiebeleid (wens voor een nieuwe centrale accommodatie op deze plek). Dan zal ook moeten blijken hoe concreet de interesse is van bijvoorbeeld huisartsen, apotheek etc. voor participatie in deze accommodatie.

Vijlen Zuid-Oost fase 3

Om tegemoet te komen aan de sterke behoefte aan nieuwbouwwoningen in Vijlen, is de gemeente een samenwerking aangegaan met het Vastgoed Ontwikkelingscentrum (VOC). In het plan Vijlen Zuid-Oost heeft de gemeente zelf namelijk nog grond in eigendom, welke ontwikkeld kan worden voor woningbouw. Hetzelfde geldt voor VOC. Op grond van informatiebijeenkomsten en behoeftepeilingen met en bij inwoners is een programma ontwikkeld, dat vervolgens is getoetst aan de marktomstandigheden en de beschikbare bouwgrond en hoogteverschillen. Daaruit komt een plan om 3 bouw kavels te realiseren, 2 twee-kappers, 4 patio-woningen, 6 starterswoningen en 7 drive-inwoningen. De doelgroep is divers: starters, senioren en gezinnen, midden- en hoogsegment (kavels), in totaal dus 22 woningen. De ruimtelijke procedures zijn doorlopen en inmiddels is ook de infrastructuur aangelegd. De verkoop van de kavels is medio 2023 gestart en de verkoop van de projectwoningen zal begin 2024 worden gestart. Vervolgens zal ook begonnen worden met de bouwwerkzaamheden. Naar verwachting wordt een en ander medio 2025 afgerond.

Pastoerswei

De ontwikkeling van dit project is niet eenvoudig. Gepoogd wordt om zoveel mogelijk van de huidige waardevolle bomen te behouden. Hierover is reeds uitvoerig met omwonenden gesproken in het proces van de omgevingsdialoog. Dat heeft tot goede afspraken geleid. Het bouwplan is zoveel mogelijk aangepast aan de plekken van de bestaande bomen. Ook infrastructuur is anders ingetekend. Desondanks kan niet voorkomen worden dat een aantal bomen zal moeten wijken, hetgeen nog steeds tot onvrede leidt bij een enkele omwonende. De benodigde bomenkap mag enkel buiten het broedseizoen plaatsvinden. Reden waarom de uitvoering is opgeschoven. De verkoop van de beoogde 18 levensloopbestendige woningen is inmiddels opgestart. Dit najaar zal gestart worden met de aanleg van infrastructuur, nadat de omgevingsvergunning onherroepelijk is geworden. Conform afspraak legt de ontwikkelaar de openbare ruimte aan op grond van de vereisten van de gemeente en neemt de gemeente daarna het beheer over. Volgens informatie van de ontwikkelaar is de belangstelling voor deze woningen, met name vanuit Vaals, heel groot. De beoogde doelgroep betreft 55+ers. Conform raadsbeleid heeft de ontwikkelaar een zelfbewoningsplicht opgenomen in de verkoopcontracten.

Voormalig Esso-tankstation

De strategische aankoop van het terrein met o.a. het voormalige Esso-tankstation is gedaan om enerzijds een direct veiligheidsrisico uit een woonomgeving weg te halen en anderzijds een kwaliteitsslag te kunnen maken op deze kwetsbare plek in de openbare ruimte. Bij de aankoop realiseerden gemeenten en Provincie zich dat er een forse opgave rust op sloop en vooral ook sanering van dit terrein. De Provincie is partner in deze opgave en heeft in een samenwerkingsovereenkomst met de gemeente een bijdrage toegezegd van 50% van het niet afgedekte 'gat' voor wat betreft sloop en saneringskosten van het voormalige Esso-tankstation, met een maximum van € 267.500. Die opgave is, weliswaar met forse meerkosten (vanwege prijsontwikkelingen in de bouwsector) inmiddels nagenoeg afgerond. In 2021 is reeds een koopovereenkomst gesloten met Vanhier Wonen uit Voerendaal. Ook Vanhier Wonen heeft te maken gehad met forse tegenvallers, op grond waarvan het plan intussen enigszins is aangepast. In totaal worden er 37 appartementen gerealiseerd in 2 appartementenblokken (1 aan de voorzijde Maastrichterlaan, 1 aan de achterzijde Clarissenstraat). De woningen worden gerealiseerd in het hogere sociale segment (boven de grens huurtoeslag) en zullen dan ook vooral senioren en alleenstaanden aanspreken. Dit najaar stelt de gemeenteraad het bestemmingsplan vast, waarna hopelijk nog voor het einde van het jaar de procedure omgevingsvergunning kan worden afgerond. De bouwwerkzaamheden zullen dan in het voorjaar van 2024 starten en medio/najaar 2025 worden afgerond. Ten behoeve van de verkeersafwikkeling van en naar het achtergelegen parkeerterrein zal een verbindingsweg (éénrichting) moeten worden aangelegd tussen Jos Francotteweg en Von Clermontpark. Het naastgelegen voormalig klooster op het adres Maastrichterlaan 83 is bij de sloop/sanering bewaard gebleven en separaat aan een particuliere koper verkocht. Bedoeling van de koper is dit gebouw intact te laten en de voorgevel zoveel mogelijk weer terug te brengen naar de oorspronkelijke vormgeving.

Grenslandhal

Na de realisatie en ingebruikname van de nieuwe sporthal Citta Fit is de oude Grenslandhal aan de Selzerbeeklaan leeg komen te staan. Bedoeling is de hal te verkopen en te transformeren naar een nieuwe functie. Vanaf 2021 bestaat er serieuze interesse voor aankoop vanuit ontwikkelingsmaatschappij Holland Steen BV. Deze partij is reeds eigenaar van de voormalige sportschool in hetzelfde gebouw en wenst hier, samen met een transformatie van de Grenslandhal, een 24-tal appartementen te realiseren, met name voor jongeren/starters. Momenteel wordt nog steeds gekeken naar een mogelijke verkoop. Daartoe dient de kopende partij echter nog steeds een oplossing te vinden voor de parkeerbehoefte die samenhangt met de toevoeging van woningen. In het najaar van 2023 moet een knoop doorgehakt worden, zodanig dat er in 2024 gestart kan worden met de benodigde ruimtelijke procedures.

Hekkert-terrein/Selzerbeekgebied

Het terrein waarop de voormalige autogarage Hekkert was gesitueerd heeft een stevige boekwaarde (€ 1 mio). Een dergelijke boekwaarde is eigenlijk alleen te realiseren als er gestapelde woningen (dus kwantiteit) gerealiseerd kan worden. De actuele bestuurlijke lijn richt zich echter vooral op grondgebonden woningen in het middensegment. Tot op heden is er voor deze lijn nog weinig interesse vanuit de markt gebleken. De uiteindelijke ontwikkelingsrichting van deze omgeving zal vanuit integraliteit moeten worden bepaald, in samenhang met de gebiedsvisie op het

totale Selzerbeekgebied. Een deel van het gebied, de noordkant, is nu vooral industrie/dienstverlening. De Sneeuwberg daarachter geeft een prachtig groen decor. De zuidkant kenmerkt zich vooral door dichte bebouwing (o.a. omgeving Grenslandhal, voormalig Jardon-gebouw) en braakliggend terrein (o.a. Hekkert-terrein). Het zou goed zijn om een gebiedsstudie te verrichten en te bezien in welke mate en vorm een mix van de functies werken, recreëren (denk o.a. aan Fraiche en Citta Fit), leren (b.v. studentenhuisvesting) en wellicht nieuwbouw/wonen in dit hele gebied samen kunnen gaan. Inmiddels heeft de gemeenteraad opdracht gegeven om een dergelijke gebiedsvisie op te stellen. Streven is om deze visie in 2024 op te kunnen leveren, waarbij de planning ook vooral afhankelijk is van het te voeren participatieve traject.

Programma Werk & Economie

Centraal in dit programma staat het stimuleren van de lokale en (eu)regionale economie, waarbij het toerisme en het “funshoppen”, de belangrijkste lokale pijlers zijn. Het historische centrum, de diversiteit van evenementen en activiteiten, zijn een voorbeeld van de beleving die ons structureel voor ogen staat.

De grensligging biedt veel perspectief, zowel voor het ondernemerschap als ook voor onze werkgelegenheid. Er wordt zeer actief gewerkt aan het zo optimaal mogelijk benutten van die kansen. De toestroom van de vele studenten en de huisvesting van startups biedt in dit kader zeker mogelijkheden.

In samenwerking met ketenpartners zoals Podium24, de sociale dienst Maastricht-Heuvelland en Hallo Collega, wordt actief gewerkt aan het begeleiden van mensen naar werk in Zuid-Limburg, maar zeker ook over de grens. En daar waar arbeidsmogelijkheden (tijdelijk) ontoereikend zijn wordt het accent gelegd op maatschappelijke participatie van mensen die zonder werk zitten.

Meerjarige ambitie

Het meerjarig beleid wordt met name afgeleid uit het Coalitieakkoord 2022-2026 en kent de volgende ambities:

- De toeristische recreatieve sector is in economisch opzicht belangrijk voor Vaals. De keerzijde is dat er druk ontstaat op onze woon- en leefomgeving. Voor de toekomst willen we de draai naar kwaliteitstoerisme maken ondersteund door nieuw beleid wat ruimte biedt voor nieuwe impulsen. Deze impulsen willen we mede vormgeven in nauwe samenwerking met de lokale toeristisch-recreatieve ondernemers.
- We willen meewerken aan impulsen voor een kwalitatieve opwaardering van de grote publiekstrekker Drielandenpunt, als volwaardige partner met de Provincie, buurgemeenten en de lokale ondernemers.
- Met hulp van de evenementen-adviescommissie gaan we op zoek naar spraakmakende en aansprekende evenementen om Vaals meer op de kaart te zetten en bepaalde doelgroepen, zoals bijvoorbeeld jongeren, meer te kunnen bieden.
- We gaan de gemeentelijke dienstverlening nog ‘ondernemersvriendelijker’ maken.
- In verbinding met onderwijspartijen onderzoeken we de mogelijkheden om scholing (digitaal dan wel fysiek) dichtbij te halen voor branches/vakgebieden waar inwoners (o.a. jongeren) in de nabije toekomst in de direct omgeving aan de slag zouden kunnen.
- De transitievisie Vaals verbind(t) stelt dat de zwakke sociale structuur wellicht het grootste en meest complexe probleem is dat de gemeente Vaals heeft, met daaraan gekoppeld de transitie m.b.t. armoede. Structureel werken aan kansengelijkheid voor de inwoners van de gemeente Vaals is de drijfveer van beleid en uitvoering. Daarbij hanteren we een laagdrempelige toegang, een integrale aanpak en heldere, begrijpelijke communicatie.

Speerpunten jaarplan 2024

De ambities krijgen in 2024 onder meer invulling door te werken aan de volgende speerpunten:

Commerciële plint Koningin Julianaplein

Al jaren wacht het prachtig aangelegde plein in centrum van Vaals op zijn ‘hart’. Een kloppend hart van retail dan wel horeca, dat vanuit zijn aantrekkingskracht en gezelligheid gaat zorgen voor levendigheid, ontmoeting tussen mensen en daarmee een versterking van de leefbaarheid.

Het lijkt erop dat de gewenste beweging op gang gaat komen. Medio 2023 is de eerste omgevingsvergunning (in een reeks van meerdere) verleend. De eigenaar/ontwikkelaar wil nu ook z.s.m. de volgende vergunningen aanvragen. Voorspellingen doen blijkt bij dit project de laatste jaren heel moeilijk. Als alles meezit zouden we medio 2024 door het grootste deel van de procedures heen moeten zijn en zouden de eerste zaken wellicht geopend kunnen worden.

Armoede

In 2024 blijft het inzetten op een groter bereik van met name de inwoners in de laagste inkomensgroepen een speerpunt. Gelet op de landelijke ontwikkelingen is het doel om enerzijds te voorkomen dat nog meer mensen onder de armoedegrens terecht komen en anderzijds om te zorgen dat mensen de armoedegrens kunnen overstijgen. Dat geldt zowel voor de aantallen voor de Werkplaats Financiën en Thuisadministratie, voor de instroom in de schuldhulpverlening en de aanvragen voor inkomensondersteunende maatregelen.

Versterking van de financiële keten en de korte lijnen tussen de verschillende partners blijft ook een speerpunt, omdat er zo beter gewerkt kan worden aan vroeg signalering en doorverwijzingen. Vroegsignalering is met name bij mogelijk dreigende schulden heel waardevol, omdat de situatie dan vaak nog geen schrijnende vormen heeft aangenomen. De aanpak m.b.t. stress-sensitief werken blijft een doorgaand leerproces met o.a. besprekingen van casussen door medewerkers van WijVaals en opfrisbijeenkomsten.

Schuldhulpverlening

De transitievisie Vaals verbind(t) stelt dat de zwakke sociale structuur wellicht het grootste en meest complexe probleem is dat de gemeente Vaals heeft, met daaraan gekoppeld de transitie met betrekking tot armoede. Daarnaast dreigt nu een groeiend aantal mensen in de financiële problemen te raken door de hoge prijzen van onder andere energie en boodschappen. Sinds 2021 is de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) van kracht. De Wgs verplicht gemeenten om inwoners te 'ondersteunen bij het vinden van een adequate oplossing gericht op de aflossing van schulden, in het geval dat:

- Redelijkerwijs is te voorzien dat een persoon zijn schulden niet (meer) kan betalen of
- Wanneer de persoon opgehouden is met betalen.

De gemeenten zijn ook verplicht om nazorg te bieden.

In 2022 is het beleidsplan Integrale schuldhulpverlening 2022-2025 voor Vaals vastgesteld. Dit beleidsplan Schuldhulpverlening geeft inzicht in de complexiteit van schuldenproblematiek, hoe dit samenhangt met de huidige sociale structuur in Vaals en andere beleidsvelden. Schulden zijn niet alleen een probleem voor de inwoner met schulden zelf, maar ook voor de omgeving, de schuldeiser(s) en de maatschappij. Inwoners met schulden ervaren stress wat negatieve invloed heeft op de gezondheid, zelfstandigheid en participatie. Vaak zijn er ook sociaal-maatschappelijke problemen zoals psychische problemen, relatieproblemen, verslaving of laaggeletterdheid. Dit kan een rol spelen bij het ontstaan van de financiële problemen en/of kan in de weg staan bij het oplossen van de financiële problemen. Schulden leiden tot persoonlijke problemen en hoge maatschappelijke kosten. De aanpak hiervan vraagt dus om een integrale aanpak zoals georganiseerd binnen WijVaals.

Vroegsignalering van schulden

Sinds mei 2021 worden via het BKR-systeem overzichten ontvangen met betalingsachterstanden. De consulent Vroegsignalering pakt de signalen op en werkt hierbij samen met WijVaals (Wmo en Jeugd), SZMH (Participatiewet) en KBL (Wgs) en andere partners die kunnen ondersteunen bij het contact leggen en/of aanbieden van hulp.

De communicatie rondom het inlooppreekuur van de KBL heeft geleid tot een groei van de instroom. De communicatie en samenwerking met de andere financiële partners wordt gecontinueerd, om zo steeds meer inwoners met een risico op schulden te bereiken en aan te zetten tot het zoeken van hulp. Dit geldt ook voor schuldhulpverlening aan ondernemers.

Participatiewet

Eind 2023 wordt een raadsvoorstel voorgelegd met betrekking tot het samenvoegen van de drie uitvoeringsorganisaties. De verwachting is dat dit tot gevolg zal hebben dat het aanbod van trajecten overzichtelijker wordt. De uitvoeringsorganisaties kunnen zo beter aansluiten bij de behoeften en mogelijkheden en de landelijke/regionale ontwikkelingen. Daarnaast kijken we naar aanvullende mogelijkheden door andere re-integratiepartners dan de hiervoor genoemde uitvoeringsorganisaties om inwoners van Vaals te laten instromen naar betaalde arbeid dan wel een leerwerktraject op weg naar arbeid. Zelfs in deze tijd van veel werkgelegenheid, lukt het niet iedereen om zelfstandig vanuit een uitkeringssituatie of vanuit werkloosheid een passende baan te vinden en te houden.

Toerisme en economie

Onze gemeente heeft enorm veel te bieden aan haar inwoners en bezoekers. Prachtige natuur en omgeving, het Drielandenpunt, een cultuurhistorische kern, het Bergdorpje Vijlen en diverse evenementen. Toerisme is voor onze gemeente een economische factor van belang. Deze sector heeft een grote positieve invloed op de economie van de gemeente Vaals in de vorm van omzet, werkgelegenheid en het in stand houden van voorzieningen. Samen met de ondernemers werkt de gemeente aan kwaliteit, promotie en innovatie opdat Vaals een kwaliteitsvolle, gastrijke en duurzame bestemming is. We promoten onze gemeente, waarbij we aandacht hebben voor kwaliteit en leefbaarheid.

Via aansluiting bij het Regionaal Voedsel Systeem Zuid-Limburg willen we ons toerisme nóg meer koppelen aan de lokale economie, waarbij milieu en landschap belangrijke zwaartepunten zijn. Weten waar je eten vandaan komt: eerlijk, duurzaam en lokaal geproduceerd. Er is een steeds grotere vraag naar streekproducten in winkels en horeca.

Daarnaast gaan we in de komende jaren werk maken van de regionale visie “Vrijtijdeconomie”. Deze heeft Vaals net als de zestien andere gemeenten in Zuid-Limburg vastgesteld. In de visie staan leefbaarheid, kwaliteit en duurzaamheid centraal voor Zuid-Limburg. De visie specificeren we voor Vaals met een bijbehorend uitvoeringsprogramma, zodat de couleur locale niet verloren gaat. Het uitvoeringsprogramma moet door de raad in 2024 vastgesteld worden.

Als Cittaslow gemeente zetten we in op betere fiets en wandelroutes (zoals het regionale project Knopenlopen), sluiten we aan bij het Regionaal Voedselsysteem Zuid-Limburg en zoeken we naar manieren om de druk die toerisme op de leefbaarheid legt zo veel mogelijk in balans te brengen met de opbrengsten. Dit sluit naadloos aan op de Cittaslowgedachte waar de gemeente Vaals voor staat. Niet alleen vanuit duurzaamheidsaspecten, maar ook vanuit het behoud van het lokale landschap en het in stand houden van biodiversiteit.

Evenementen

Als gemeente Vaals streven we naar een situatie waarin inwoners en bezoekers genieten van de verschillende evenementen die dóór of vóór de gehele gemeente worden georganiseerd. De samenkomst van mensen zorgt voor levendigheid in de gemeenschap, sociale cohesie, maatschappelijke vervlechting en het maximaal genieten van de omgeving. Evenementen hebben direct invloed op de lokale economie. Door de aantrekkingskracht van Vaals te vergroten, wordt het voorzieningenniveau uitgebreid. Daarnaast worden bezoekers gemotiveerd om de gemeente vaker te bezoeken en om meer te besteden.

De evenementen dienen te voldoen aan de vier V's. Verbinden, Verleiden, Versterken, Vertellen. De leden van de Evenementen-Adviescommissie (EAC) adviseren het college van B&W of een evenement in aanmerking komt voor een subsidie en de hoogte van deze subsidie.

Vanuit de beleidsnota Stadspromotie/Evenementen wordt gewerkt aan de promotie van de gemeenschap Vaals. Met de komst van het evenementenbeleid (naar verwachting in 2024), worden kaders waarbinnen evenementen kunnen worden georganiseerd duidelijk neergezet. Verwachting is dat het nieuwe beleid voor organisatoren een uitnodiging zal zijn om evenementen in de gemeente Vaals te organiseren.

Programma Bestuur & Dienstverlening

‘Van buiten naar binnen denken’ past bij de ontwikkeling dat het steeds belangrijker is te weten wat burgers, bedrijven en andere belanghebbenden belangrijk vinden. En met die wetenschap ook iets te willen doen. In onze visie gaat het er voor gemeenten om dat ze de participatie van burgers en ondernemers binnen hun mogelijkheden (tijd en geld) op een gedegen manier oppakken. Een voorbeeld daarvan is niet alleen te zorgen voor goed klantcontact met de aanvrager van een vergunning (op tijd antwoorden, eventueel meedenken over alternatieven), maar daar op tijd ook andere belanghebbenden bij betrekken. Het lokale bestuur (en haar organisatie) kan zo van grote meerwaarde zijn als er gedacht en gehandeld wordt vanuit de nabijheid van mensen en de kennis van de context waarin ze leven.

Om te kunnen handelen naar de veranderende behoefte van “buiten” hebben we een organisatie nodig die hierop kan anticiperen, de bedrijfsprocessen moeten hiervoor waar nodig worden versterkt.

Meerjarige ambities

Het meerjarig beleid wordt met name afgeleid uit het coalitieakkoord 2022 – 2026 en kent de volgende ambities:

- **Behoud van zelfstandigheid:** zolang de aan inwoners geboden kwaliteit van dienstverlening aan de maat is. Die zelfstandigheid wordt mede geborgd door samenwerking met omliggende gemeenten.
- **Versterken van de organisatie:** We moeten zorgen dat onze organisatie van voldoende omvang en kwaliteit is en kan anticiperen op de veranderende behoefte uit de samenleving.
- **Kwaliteit van dienstverlening en communicatie:** onderscheidend zijn voor en met onze inwoners, waarbij we de inwoner in zijn (vaak complexe) omgeving centraal stellen. Inspelen op vragen en behoeften vanuit die context is uitgangspunt van ons handelen. Als het nodig en mogelijk is worden procedures en regels losgelaten in het belang van de inwoners.
- **Actievere burgerparticipatie:** vanuit verbinding en in aansluiting op de Transitievisie achten wij het van belang om de komende jaren werk te maken van een versterking van burgerparticipatie. De inzet van participatie is gebaseerd op het besef dat onze inwoners bij uitstek deskundig zijn op het punt van leven, wonen en werken in Vaals.
- **Veiligheid en veilige leefomgeving:** hierbij gaat het niet alleen om de feitelijke veiligheid (cijfers), maar ook om het veiligheidsgevoel, de beleving van veilige buurten. De inwoners van Vaals moeten veilig kunnen wonen, leven en werken. Bezoekers moeten veilig kunnen recreëren.

Speerpunten jaarplan 2024

De ambities krijgen in 2024 onder meer invulling door te werken aan de volgende speerpunten:

Dienstverlening

Er is de afgelopen jaren veel tijd en geld geïnvesteerd in de **dienstverlening** vanuit het KCC. Zoals reeds gemeld in de voorjaarsnota 2023 zijn de resultaten positief. Er wordt veel gebruik gemaakt van de vrije inloop, de in het verleden opgelopen achterstanden zijn weggewerkt en, dat is nieuw ten opzichte van de voorjaarsnota, er is ruimte om innovaties in regelgeving en uitvoering toe te passen. Uit reacties van inwoners menen wij te mogen concluderen dat deze onze inspanningen waarderen. In 2024 wordt ook de ontwikkeling van de digitale dienstverlening verder doorgezet. Insteek is dat inwoners steeds meer informatie online kunnen vinden en steeds meer zaken online kunnen regelen en afhandelen.

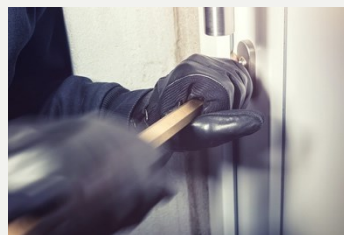

De BRP (Basis Registratie Personen) is de basis voor alle gemeentelijke producten, maar ook voor een breed scala aan niet-gemeentelijke producten, zoals toeslagen, belastingen, uitkeringen en pensioenen, etc. Daarnaast is de BRP een steeds belangrijker schakel in het brede veiligheidsbeleid van gemeente, veiligheidsregio en rijk, als vindplaats van data gericht op preventie en vroegsignalering. Juist dit belang van de BRP maakt dat er permanent gewerkt wordt aan de beveiliging van het systeem.

De belangrijkste normering zijn de BIO normen (Baseline informatiebeveiliging overheid). Aangezien steeds meer data op meerdere systemen, ook buiten het lokale systeem, aanwezig zijn, moeten alle ketenpartners voor wat betreft dataopslag en dataverwerking voldoen aan de BIO normen. Daartoe is het programma “Samen Veilig” ontwikkeld. Daarnaast vinden er permanente ingrepen plaats aan iBurgerzaken, het motorblok onder de BRP, op het gebied van veiligheid, functionaliteit en gebruiksgemak. Om aan beide eisen te kunnen voldoen, is een structurele verhoging van € 14.000 in de begroting opgenomen.

Integraal Veiligheidsplan en Robuuste Driehoek

De veiligheidsopgaven van de vijf Heuvelland gemeenten vertonen veel overeenkomsten, worden steeds complexer en manifesteren zich over de gemeentegrenzen heen. Tegelijkertijd is de beschikbare capaciteit voor een effectieve aanpak van deze opgaven, bij elk van deze gemeenten te beperkt. Dat alles maakt een bundeling van krachten en een gezamenlijke aanpak noodzakelijk. In 2019 hebben de Heuvelland gemeenten daarom gekozen voor een gezamenlijk Integraal Veiligheidsplan (IVP) met daaraan gekoppeld een Uitvoeringsplan (UVP) voor de periode 2019-2023. In het kader van het IVP werd de afgelopen jaren onder andere gewerkt aan de versterking van de samenwerking tussen ketenpartners op het gebied van 'zorg' en 'veiligheid', veilig toerisme en de aanpak van jeugdoverlast en ondermijnende criminaliteit. Gebleken is dat wegens een gebrek aan ambtelijke capaciteit bij de vijf gemeenten, maar een beperkt aantal projecten en actiepunten uit het UVP tot uitvoering kon worden gebracht. Daarnaast hebben de samenwerkende partijen binnen de Robuuste Driehoek Heuvelland (OM, politie en de vijf burgemeesters van de Heuvelland gemeenten) geconcludeerd dat ook de ondersteuning van de driehoek tekortschiet. Ook in dit geval wegens een gebrek aan ambtelijke capaciteit bij de vijf deelnemende gemeenten. Met de bedoeling om een adequate ondersteuning van de driehoek te borgen en om te zorgen voor voldoende trekkracht en regievoering op de uitvoering van het IVP, wordt voor rekening van de vijf gemeenten een beleidsadviseur OOV aangesteld. Daarvoor is op jaarbasis een structureel budget van € 125.000 nodig. De vijf deelnemende gemeenten dragen hieraan elk 1/5 deel (€ 25.000) bij. Aanvullend daarop is nog een budget van € 10.000 nodig voor de uitvoering van projecten en acties uit het UVP, waaronder informatiesessies voor inwoners en ondernemers en campagnes gericht op preventie en bewustwording.

Regionale ondermijningstafel

Om de aanpak van ondermijnende criminaliteit te versterken hebben de vijf Heuvelland gemeenten de afgelopen twee jaar, gebruik gemaakt van door het Rijk incidenteel beschikbaar gestelde middelen. Met deze versterkingsgelden kon voor de duur van twee jaar een Regisseur Regionale Ondermijningstafel worden aangesteld voor het opzetten van een Heuvellandbrede ondermijningstafel. Het onderdeel 'aanpak ondermijning' uit het IVP heeft daardoor de afgelopen twee jaar wel de benodigde aandacht gekregen. Door casuïstiek aan de ondermijningstafel gezamenlijk te behandelen, kon kennis worden gebundeld en versterkt en een waterbedeffect worden voorkomen. En door in gezamenlijkheid in te zetten op thema's en fenomenen slagen we er beter in om aan de voorkant een Heuvellandbrede barrière op te werpen tegen potentiële ondermijners.

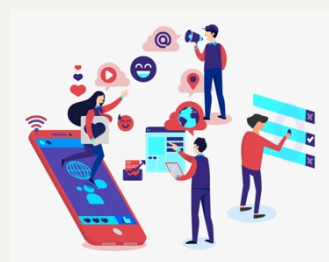

De Heuvelland gemeenten en de aangesloten convenantpartners (waaronder het Openbaar Ministerie, de Belastingdienst, het UWV en de politie) zijn het erover eens dat de regionale aanpak van ondermijning, zoals deze via de regionale ondermijningstafel tot uitvoering is gekomen, van grote meerwaarde is. Eind 2023 stopt de incidentele bijdrage van het Rijk. Tegelijkertijd is het wenselijk om de regionale aanpak van ondermijnende criminaliteit voort te zetten middels het continueren van de beschikbaarheid van een regisseur voor de regionale ondermijningstafel. Daarvoor is op jaarbasis een structureel budget van € 75.000 nodig. De vijf deelnemende gemeenten dragen hieraan elk 1/5 deel (€ 15.000) bij.

Communicatie

Inwoner centraal

De inwoner staat centraal in onze **communicatie**. Dat betekent naast informatie verstrekken afgestemd op de (verschillende) inwoners, actief kijken en luisteren naar wat inwoners bezighoudt en daar met onze communicatie op inspelen. In 2024 streven we naar intensivering van het zoeken van contact met inwoners/ondernemers/verenigingen en andere stakeholders, het met elkaar in gesprek gaan en de verhalen die dat oplevert gebruiken als input voor communicatie-uitingen.

Bereik online communicatiekanalen

Om inwoners te informeren over belangrijke onderwerpen maken we onder andere gebruik van brieven, de Troebadoer, de website, Facebook, LinkedIn, Instagram en de digitale nieuwsbrief. Om (nog) meer inwoners te bereiken zetten we in 2024 verder in op het verhogen van het aantal abonnees van de nieuwsbrief en het aantal volgers op onze social media kanalen.

On- en offline communicatie

Hoe kunnen we als gemeente (ook digitaal) optimaal in contact komen met onze inwoners? Die vraag staat centraal in onze communicatie. Dat betekent dat we per onderwerp bekijken welk pakket van communicatiemiddelen (on- en offline) het beoogde effect heeft. De toegankelijkheid van de informatie op de website(s) wordt verder verbeterd, volgens het Besluit Digitale Toegankelijkheid Overheid.

Intranet

De huidige versie van het Intranet is verouderd en beperkt qua mogelijkheden. Een nieuwe versie van het Intranet draagt er voor medewerkers aan bij om plaats- en tijd onafhankelijk met elkaar te communiceren, informatie te delen en elkaar makkelijk op te zoeken met behulp van een smoelenboek.

Samenwerking

We werken samen vanuit de overtuiging dat **samenwerking** een middel is maar geen doel. Samenwerking en de daarbij horende partijen komen om de hoek kijken wanneer dit uit beleidsvelden wordt ingegeven. We concentreren ons dus niet op één regio of partner. Vaals is gezien haar ligging en haar karakter ook niet onder te brengen in één samenwerkingsverband: qua landschap en toerisme sluit Vaals het beste aan bij de regio Maastricht – Heuvelland en Lijn 50. Voor wat betreft de problematiek grensligging in combinatie met de sociaaleconomische status en de transformatieopgave is de regio Parkstad een voor de hand liggende samenwerkingspartner. Voor grensoverschrijdende zaken sluiten we aan bij Aken, zoals bij de mogelijke opwaardering van de grensovergang.

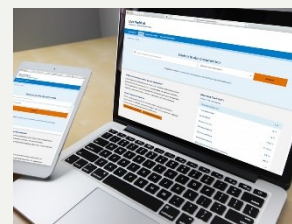
Om resultaten te boeken op het gebied van de regionale samenwerking is het noodzakelijk dat meer slagkracht ingezet kan worden in de samenwerkingsverbanden. Als onderdeel van de **RegioDeal** Zuid-Limburg zet Vaals belangrijke stappen voorwaarts. De RegioDeal gaat uit van cofinanciering, waarbij niet alleen sprake hoeft te zijn van publieke middelen. Voor de verdere ontwikkeling van de RegioDeal streven we naar structurele resultaten en een aanpak die investeert in kansen en potenties (voorbeeld Ceresflats).

Daarnaast gaan we in de komende jaren in samenwerking met zestien andere gemeenten, de regionale visie **“Vrijetijdconomie”** verder ontwikkelen en uitrollen. In deze visie staan leefbaarheid, kwaliteit en duurzaamheid centraal.

Het concreet verder ontwikkelen en oppakken van de samenwerkingskansen (zoals bij de “Vrijetijdconomie”) worden de uitdagingen voor de komende jaren.

Digitale regelgeving

Op 1 mei 2022 is de **Wet Open Overheid (Woo)** gedeeltelijk in werking getreden. De Woo ziet op openbaarmaking van overheidsinformatie en kent drie plichten. Dat betreft de actieve (uit eigen beweging) en de passieve (op verzoek) openbaarmakingsplicht en de informatiehuishoudingsplicht (het duurzaam toegankelijk maken van overheidsinformatie). De openbaarmaking op verzoek is overgenomen van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Dergelijke verzoeken worden behandeld, zoals dat eerder ook het geval was. De verplichte actieve openbaarmaking kent een aantal specifieke categorieën en dit deel van de Woo is nog niet in werking getreden. Daarvoor moet nog een landelijk digitaal platform worden gecreëerd. Voor de actieve openbaarmaking hebben we intern voorbereidingen getroffen. Zo hebben we voor de digitale informatiehuishouding software aangeschaft ten behoeve van het anonimiseren van documenten. Voor de implementatie van de Woo ontvangen we een jaarlijkse bijdrage via de algemene uitkering. De benodigde kosten voor het digitale platform en de verplichte openbaarmakingen van de specifieke categorieën zijn door de huidige onzekerheden met betrekking tot het ontwikkelen van het landelijke digitale platform nog steeds moeilijk in te schatten. Wat betreft het deel van de Woo dat in werking is getreden, opereren wij reeds in overeenstemming met de Woo.

Middels de **Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv)** krijgen burgers en bedrijven meer mogelijkheden om via digitale kanalen met de overheid in contact te treden. Waarbij de keuze tussen het volgen van de elektronische weg of de papieren weg blijft bestaan. De gemeente is verplicht om voor elke categorie van formele communicatie een elektronisch kanaal aan te wijzen, waarop burgers en bedrijven de gemeente kunnen bereiken. Dit zorgt voor de noodzaak tot aanpassing van onze systemen. De verwachting is dat de wet op 1 juli 2024 in werking treedt. Met de voorbereidingen op de inwerkingtreding zijn we, zoals ook het geval bij de Woo aan de slag.

Tevens bestaat er een zorgplicht voor de gemeente om inwoners die digitaal niet mee kunnen komen (of niet de middelen hebben om digitaal met de gemeente zaken te doen) ondersteuning te bieden in hun contact met de gemeente. Hiertoe worden steunpunten (informatiepunten digitale overheid) bij bijvoorbeeld de bibliotheek ingericht.

Deel 3

Financiële begroting

Integrale financiële begroting

Financieel gezien kan deze begroting voor het jaar 2024 en de meerjarenraming van de daaropvolgende jaren middels onderstaand overzicht in beeld worden gebracht. De begroting laat in deze jaren positieve saldi zien.

Programmabegroting 2024 – 2027 (bedragen * € 1.000)

Programma's	Lasten 2024	Baten 2024	Saldo 2024	Saldo 2025	Saldo 2026	Saldo 2027
Mens & Voorzieningen	-12.457	2.313	-10.144	-9.243	-9.007	-8.942
Wonen & Verkeer	-8.523	5.338	-3.185	-2.862	-2.658	-2.656
Werk & Economie	-8.779	6.294	-2.485	-2.294	-2.192	-2.028
Bestuur & Dienstverlening	-5.344	488	-4.856	-5.114	-5.140	-5.183
Subtotaal programma's	-35.103	14.433	-20.670	-19.513	-18.997	-18.809
Financiering / algemene dekkingsmiddelen	-2.569	28.346	25.777	25.847	23.807	23.991
Overhead	-4.325	14	-4.311	-4.346	-4.336	-4.310
Totaal 2024 – 2027*	-41.997	42.793	796	1.988	474	872

*In deze saldi zijn de raadbesluiten van oktober 2023 niet verwerkt; verwerking van deze besluiten zal plaatsvinden via een begrotingswijziging in de najaarsnota 2023.

Om een breder inzicht te krijgen in de financiële omvang van deze begroting en de positie van de gemeente, zullen hierna een aantal financiële aspecten van deze begroting op hoofdlijnen nader worden belicht.

3.1 Begrotingsruimte 2024 - 2027

De begrotingsruimte is het positieve resultaat tussen de geraamde baten en de geraamde lasten. Indien er meer inkomsten zijn dan uitgaven is er sprake van begrotingsruimte, andersom van een begrotingstekort. Uit bovenstaande saldi blijkt dat er met ingang van 2024 sprake is van begrotingsruimte.

Onderstaand overzicht geeft een inzicht in de begrotingsruimten van deze (meerjaren)begroting alsmede de totstandkoming daarvan.

Bij onderstaande overzichten moeten de cijfers als volgt gelezen worden:

- cijfers met een minteken betreft ofwel een stijging van de lasten (bijvoorbeeld lasten gemoeid met decentralisatie jeugdzorg) dan wel een daling van de baten;
- cijfers zonder minteken betreft ofwel een daling van de lasten (bijvoorbeeld minderlasten vrijwilligerswerk) dan wel een stijging van de baten (bijvoorbeeld uitkering gemeentefonds).

Begrotingsruimten	2024	2025	2026	2027
Begrotingssaldi na Amendementen	932.000	2.112.000	938.000	
Begrotingswijzigingen 1 ^e Burap 2023	255.000	498.000	94.000	
Raadsbesluiten na 1 ^e Burap 2023 met financiële consequenties	-18.000	-18.000	-18.000	
Begrotingssaldi na wijzigingen	1.169.000	2.592.000	1.014.000	
Mutaties als gevolg van voortzetten bestaand beleid en wettelijke ontwikkelingen	-131.000	-313.000	-249.000	
"Ruimte voor nieuw beleid"	1.038.000	2.279.000	765.000	1.163.000
Beleidsvoorstellen Perspectiefnota 2023	-242.000	-278.000	-248.000	-248.000
Kapitaallasten nieuwe investeringsprojecten		-13.000	-43.000	-43.000
Af te dekken begrotingstekorten / overschotten	796.000	1.988.000	474.000	872.000
Dekkingsplan nieuw beleid: n.v.t.				
Begrotingsruimten	796.000	1.988.000	474.000	872.000

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de begroting met ingang van 2024 overschotten laat zien. Dit zijn ramingen die voor een groot deel zijn gebaseerd op de Rijksontwikkelingen (gemeentefonds, I-deel WWB). Voorzichtigheid is derhalve nog steeds geboden, met name omdat meerdere risico's in de begroting zijn opgenomen. Denk hierbij aan de financiële effecten die kunnen voortvloeien uit toekomstige decentralisatie-opgaven, open-einde-regelingen en negatieve effecten van Rijksinkomsten en ook vanwege de onzekerheden waarmee we in deze tijd te maken hebben.

3.2 Analyse begrotingsruimten

Uit het overzicht in onderdeel 3.1. blijkt dat de totstandkoming van de uiteindelijke begrotingsruimten beïnvloed wordt door mutaties als gevolg van reeds bestaand beleid en wettelijke ontwikkelingen, door beleidsvoorstellen zoals vastgelegd in de perspectiefnota en door nieuwe investeringsprojecten. Onderstaand worden de diverse aspecten nader toegelicht.

Mutaties bestaand beleid:	2024	2025	2026
Mutaties programma Mens & Voorzieningen:			
Jeugd	-172.000	-72.000	-72.000
Wmo	97.000	81.000	63.000
Opvang vluchtelingen Oekraïne	-508.000		
Dekking opvang Oekraïne (t.l.v. Algemene reserve)	508.000		
Begeleiding statushouders	-50.000	-50.000	-50.000
Gezondheidszorg (GGD)	-106.000	-98.000	-98.000
Culturele verenigingen	-22.000	-22.000	-22.000
Contract sportcomplex Yask	-61.000	-61.000	-61.000
Mutaties programma Wonen & Verkeer:			
Inventarisatie Beeldbepalende panden	-50.000		
Omgevingsplan	-40.000	-40.000	-40.000
Openbaar Groen	-65.000	-44.000	-42.000
Taken naar de Rud	-20.000	-20.000	-20.000
Fluctuaties afval en riolering	-35.000	-93.000	233.000
Onderhoud wegen	-51.000	-46.000	-45.000
Mutaties programma Werk & Economie:			
Inkomenszorg (WOZL)	-87.000	-87.000	-87.000
Inkomensdeel Participatiewet	-42.000	-42.000	-51.000
Minimabeleid	78.000	78.000	78.000
Toeristisch recreatief beleid	-35.000	7.000	7.000
Mutaties programma Bestuur & Dienstverlening:			
Beveiliging Basispersoonsregistratie	-14.000	-14.000	-14.000
Gegevenshuis	-19.000	-23.000	-28.000
Leges omgevingsvergunningen	3.000	91.000	116.000
Veiligheid	-50.000	-50.000	-50.000
Veiligheidsregio	-82.000	-100.000	-113.000
Mutaties financiering / algemene dekkingsmiddelen:			
Gemeentefonds	330.000	246.000	149.000
Vrijval stelpost prijsstijgingen	229.000	228.000	204.000
Vrijval stelpost energielasten	466.000	96.000	96.000
Onderhoud gebouwen	-21.000	-21.000	-18.000
Salarislasten	-144.000	-204.000	-229.000
Kapitaallasten	-53.000	94.000	20.000
Mutaties taakveld Overhead:			
Overhead	-102.000	-156.000	-161.000
Diverse overige effecten:	-13.000	9.000	-14.000
Mutaties bestaand beleid	-131.000	-313.000	-249.000

De belangrijkste mutaties inzake het bestaande beleid zijn:

- **Jeugd** → € 172.000 hogere kosten.
  - Bij jeugd zien we nog steeds een grote druk op de zwaardere jeugdzorgtrajecten. Mede ook door de kostbaarheid van deze trajecten wordt het budget in 2024 verhoogd met € 100.000.
  - Een budgetstijging van € 72.000 bestaat uit de volgende onderdelen:
    - Een budgetstijging van € 32.000 is geraamd voor de kosten van de uitvoeringsorganisatie voor de inkoop jeugd voor het jaar 2024. Met name de complexiteit van de jeugdhulp en inkoop hiervan, vraagt steeds meer van de regionale samenwerking. Het zelf uitvoeren van al deze taken is niet mogelijk en vele malen kostbaarder dan de huidige kosten ten aanzien bij de regionale samenwerking.
    - De voorliggende voorzieningen van huiswerkklassen en schoolmaatschappelijk werk konden eerder worden bekostigd uit middelen van het nationaal onderwijsprogramma (NPO). Deze voorzieningen op het snijvlak van jeugd en onderwijs, werken preventief en bevorderen de kans-gelijkheid. Om deze effectieve voorzieningen te borgen is € 35.000 geraamd. Binnen de preventie wordt door inzet van de vrijwillige begeleide omgangsregeling (BOR) en de communicatie bij echtscheidingsproblematiek (die loopt via Humanitas) voorkomen dat duurdere maatwerkvoorzieningen worden ingezet bij de begeleiding van jeugd bij echtscheidingsproblematiek. Hiervoor is een bedrag van € 5.000 geraamd.

- **Wmo** → € 97.000 lagere kosten hoofdzakelijk verklaard door:
  - Wmo-begeleiding. Voordeel € 100.000. Hier zien we inmiddels een stabiele situatie in aantallen en kosten, mede door ons toegangsmodel. Dit betekent een structurele verlaging van de kostenraming met € 100.000.
  - PGB 18+ voordeel € 25.000. De afgelopen periode constateren we een lichte afname in de vraag naar PGB-budgetten.
  - Eigen bijdragen WMO maatwerk 18+. Voordeel € 25.000. De stijging in het gebruik van de huishoudelijke hulp zorgt mede voor een stijging in de eigen bijdrage.
  - Vervoersvoorzieningen WMO nadeel € 40.000. Conform begroting van Gemeenschappelijke regeling Omnibuzz.
  - Hulpmiddelen WMO voordeel € 10.000. Het nieuwe inkoopcontract van de hulpmiddelen dat sinds 2022 is ingegaan, heeft als resultaat dat sommige producten die wij als gemeente Vaals afnemen goedkoper zijn uitgevallen.
  - Woonvoorzieningen WMO nadeel € 20.000. We constateren een stijging in de vraag naar woonvoorzieningen. Deze lastenstijging wordt enerzijds veroorzaakt door het landelijk beleid om mensen langer thuis te laten wonen en is anderzijds een gevolg van de kosten van deze voorzieningen.
- **Statushouders** → € 50.000 hogere kosten.
De afgelopen jaren is steeds duidelijker geworden dat er in Nederland sprake is van een gebrekkige doorstroom en hogere instroom in de asielketen waardoor onder meer een oplossing werd gezocht voor het huisvesten van statushouders. Door de statushouders naar rato van inwonersaantal over de gemeenten te huisvesten, ontstaan ook kosten voor Vaals. Voor het in goede banen leiden van de processen en organisatie van huisvesting van de statushouders en het begeleiden van deze mensen is daarom een bedrag geraamd van € 50.000.
- **Opvang vluchtelingen Oekraïne** → € 508.000 en dekking uit de algemene reserve
In de specifieke regeling voor opvang van vluchtelingen als gevolg van de oorlog in Oekraïne is sprake van vergoeding voor een tijdelijke opvangvoorziening voor de vluchtelingen. De vergoeding betreft in hoofdzaak een bedrag per opvangplek per dag. Deze vergoeding per dag is behoorlijk gedaald ten opzichte 2023 en bedraagt nu € 38 per opvangplek per dag terwijl de kostprijs is berekend op € 51,74. Door het opzeggen van het contract met Hotel de Linde is het aantal plekken van 145 naar 101 per dag gegaan. Door deze maatregel is het nadeel beperkt.
Desondanks is sprake van een nadeel van € 508.000. (=101 plekken x 366 dagen x een nadeel van € 13,74 per dag. Vanwege het incidentele karakter van dit tekort is een dekking ten laste van de algemene reserve geraamd waardoor het begrotingssaldo niet wordt beïnvloed.
- **Preventieve gezondheidszorg** → € 106.000 hogere kosten conform de begrotingen 2024 van de Gemeenschappelijke regelingen GGD en Veilig thuis. (Raadsbesluit vergadering 10 juli 2023).
- **Instellingen Kunst en vorming en Subsidies Cultureel verenigingsleven** → € 22.000 hogere kosten te verklaren door indexeringen van de kosten voor de Bibliotheek ad € 8.000, indexering van de subsidies voor vormings- en muziekonderwijs voor in totaal van € 7.000 en een bedrag van € 7.000 met name nodig voor aangepaste subsidies voor muziekgezelschappen en andere culturele verenigingen.
- **Binnensport-accommodatie** → € 61.000 vanwege een hogere doorberekening door Yask die valt binnen de contractvoorwaarden van de overeenkomst voor de sporthal Citta Fit.
- **Inventarisatie beeldbepalende panden** → € 50.000. De eenmalige kosten van inventarisatie van de beeldbepalende panden vallen in 2024 en zijn daar nu begroot.
- **Omgevingsplan** → hogere lasten van € 40.000. Dit bedrag is geraamd voor het uitwerken en opstellen van het omgevingsplan. Het omgevingsplan bevat alle gemeentelijke regels over de fysieke leefomgeving en is gemeente dekkend. De lappendeken van meerdere bestemmingsplannen zal vervangen worden door één omgevingsplan. Voor 2030 moeten gemeenten een nieuw omgevingsplan gemaakt hebben dat voldoet aan de eisen van de Omgevingswet. De omzetting van het tijdelijke naar het volwaardige omgevingsplan is een enorme klus die meerdere jaren in beslag zal nemen, vandaar ook de in de wet opgenomen termijn tot 2030. Het budget van € 40.000 is tot die tijd jaarlijks nodig.
- **Contracten openbaar Groen** → Hogere kosten van € 65.000 hoofdzakelijk vanwege:
  - Onderhoud aan de vaste beplanting. Voor de vaste beplanting heeft voor het jaar 2023 een aanbesteding plaatsgevonden. In 2024 en opvolgende jaren volgt een nieuwe aanbesteding. Door keuze voor een beter systeem van onderhoud zullen daardoor de jaarlijkse kosten met € 35.000 stijgen.
  - Daarnaast is aanvullend € 30.000 nodig voor het incidenteel bestrijden van inboet € 10.000 (incidenteel), het op peil houden van onderhoud van hagen voor € 12.000 en het al enkele jaren oplopen van de stortrechten voor het groenafval zodat dit deelbudget met € 8.000 is verhoogd.
- **Taken naar Rud** → Hogere lasten van € 20.000 doordat de Regionale uitvoeringsdienst taken vanuit de omgevingswet gaat uitvoeren zoals ook is opgenomen in de begroting 2024 van de Gemeenschappelijke regeling.
- **Fluctuaties afval en riolering** → Als gevolg van externe factoren die van invloed zijn op de heffingen, ontstaan nadelen in 2024 en 2025 en vervolgens in 2026 een voordeel in deze heffingen. Om de tarieven van de rioolheffingen niet onnodig te laten stijgen, wordt elk jaar bezien of de investeringskredieten daadwerkelijk tot uitvoering komen in het begrotingsjaar. In 2024 is daar ook rekening mee gehouden.

Bij afvalverwijdering bepalen de kosten zoals vastgelegd in de begroting van gemeenschappelijke regeling Rd4 voor een groot deel de kostprijs. Daarbij zorgen de wijzigingen in de vergoedingen voor plastic en papier voor fluctuaties in de kostprijs en daarmee het afvalstoffentarief.

De opbouw van de kostprijs en de heffingen is opgenomen in de paragraaf lokale heffingen.

- **Onderhoud wegen** → Hogere kosten van € 40.000. Vanwege een kostenstijging blijkt dat het groot onderhoudsbestand met 20,94% ofwel € 40.000 zal stijgen naar € 231.000. Vanwege de opname in het Masterplan is dit bedrag momenteel gebaseerd op de nu bekende planning van de werkzaamheden.
- **Inkomenszorg** → Nadeel € 87.000. De gesubsidieerde arbeid via de gemeenschappelijke regeling WOZL is geraamd conform de begroting van WOZL. De toename van de arbeidsjaren in die begroting leidt tot hogere kosten van € 87.000. Zoals bekend ontvangen wij de werkelijke rijksbijdrage voor de uitvoering van de WSW via het gemeentefonds. Die wordt vervolgens op basis van de WSW via de begrotingswijzigingen naar WOZL doorgeleid.
- **Inkomensdeel Participatiewet** → Nadeel € 42.000. De bestedingsoverzichten van augustus 2023 van SZMH zijn de meest recente gegevens en daarom de basis voor onze begroting. Het in het bestedingsoverzicht weergegeven nadeel bedraagt € 42.000 voor bijstandsuitkeringen.
- **Minimaregelingen** → Voordeel € 78.000. Door een afname van de bijzondere bijstand van € 69.000 en een verder voordeel door vermindering van de kwijtschelding rioolheffingen met € 9.000.
- **Toeristisch recreatief beleid** → Nadeel € 35.000. Het project knopen lopen is verschoven naar uitvoering in 2024 waardoor de kosten in 2024 incidenteel oplopen en de kosten daarna aflopen.
- **Centrale balie** → Hogere kosten van € 14.000. De BRP (Basis Registratie Personen) is de basis voor alle gemeentelijke producten, maar ook voor een breed scala aan niet-gemeentelijke producten, zoals toeslagen, belastingen, uitkeringen, pensioenen, etc. Daarnaast is de BRP een steeds belangrijkere schakel in het brede veiligheidsbeleid van gemeente, veiligheidsregio en rijk, als vindplaats van data gericht op preventie en vroegsignalering. Juist dit belang van de BRP betekent dat er permanent gewerkt wordt aan de beveiliging van het systeem. De belangrijkste normering zijn de BIO normen. Daarnaast vinden er permanente ingrepen plaats aan i Burgerzaken, het motorblok onder de BRP, op het gebied van veiligheid, functionaliteit en gebruiksgemak. Voor beide doelen is een bedrag benodigd van € 14.000.
- **Gegevenshuis** → Hogere kosten van € 19.000 Begroot conform de begroting en oplopende meerjarenraming van de gemeenschappelijke regeling van het gegevenshuis.
- **Leges omgevingsvergunningen** → Een toename legesopbrengsten voor € 3.000 (2024), € 91.000 (2025) en € 116.000 (2026). In voorliggende begroting is rekening gehouden met het effect van de omgevingswet op de opbrengst van de kleinere initiatieven waardoor deze baten structureel met € 91.000 toenemen. Door een gewijzigde planning woningbouwinitiatieven (onder meer Hekkert, Grenslandhal) ontstaat in 2024 een nadeel dat echter volledig wordt gecompenseerd door voordelen als gevolg van de initiatieven Vijlen Zuid Oost en Von Clermontpark en leges voor de kleinere initiatieven.
- **Veiligheid** → € 50.000 hogere kosten in verband met de aanpak van ondermijning, integraal veiligheidsplan en robuuste driehoek. De veiligheidsopgaven van de vijf Heuvelland gemeenten vertonen veel overeenkomsten, worden steeds complexer en manifesteren zich over de gemeentegrenzen heen. Tegelijkertijd is de beschikbare capaciteit voor een effectieve aanpak van deze opgaven, bij elk van deze gemeenten te beperkt. Dat alles maakt een bundeling van krachten en een gezamenlijke aanpak noodzakelijk. Voor deze aanpak van criminaliteit is met middelen van het regionale informatie en expertisecentrum (Riec) onder meer een regisseur ondermijning aangesteld. Deze financieringsmiddelen lopen af in 2023. Nu is dan ook het moment gekomen om de voortzetting van de gezamenlijke aanpak van ondermijning voor € 15.000 en de doorontwikkeling van de Robuuste Driehoek voor € 25.000 op te nemen in de begroting. Het totale budget van € 200.000 wordt door de 5 deelnemende gemeenten gefinancierd. Aanvullend is een budget van € 10.000 nodig voor de uitvoering van projecten en acties uit het uitvoeringsplan (UVP), waaronder informatiesessies voor inwoners en ondernemers en campagnes gericht op preventie en bewustwording.
- **Veiligheidsregio** → De bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio stijgt conform de begroting 2024 en meerjarenraming van deze gemeenschappelijke regeling.
- **Gemeentefonds** → De bedragen betreffen het in voorliggende begroting verwerkte effect van de septembercirculaire 2023. Voor een verdere toelichting op het onderdeel gemeentefonds wordt verwezen naar de toelichting bij het onderdeel financiering van het programma Bestuur en Dienstverlening.
- **Stelpost prijsstijgingen** → Voordeel € 229.000. In iedere begroting wordt een integrale stelpost prijsstijgingen geraamd. Ten opzichte van de begroting 2023-2026 zien we op basis van de indexen van het gemeentefonds een beperktere stijging van de kosten. Door de correctie van het percentages van de komende jaren ontstaat direct een behoorlijk voordeel van € 229.000.
- **Energiekosten** → Voordelen als gevolg van vrijvallen van stelposten van € 466.000 (2024), € 96.000 (2025) en € 96.000 (2026). In de begroting van 2023 werd rekening gehouden met forse stijgingen van de energieprijzen. De energiemarkt lijkt zich nu langzaam te stabiliseren rond een bepaalde prijs, die ongeveer een verdubbeling is van de prijs zoals wij die kennen van een aantal jaren geleden. Middels een regionale aanbesteding voor de inkoop van energie is het mogelijk de handelsprijzen van energie zo gunstig mogelijk te houden. Een stijging van de prijs kan echter niet worden uitgesloten vanwege de beschikbaarheid van gas en elektra. Bij een streng najaar/ winter kan de beschikbaarheid afnemen waardoor de prijs stijgt (terwijl de aanbesteding 2023 dan nog niet is afgerond). In de stelpost blijft voor dat doel een bedrag van € 200.000 behouden. Dit betekent dat de bedragen die zijn opgenomen in de begroting van de jaarschijven

2024 tot en met 2027 voor een groot deel kunnen vrijvallen. Dit leidt tot genoemde voordelen en het behoud van een stelpost voor het geval dat de prijzen in de aanbesteding toch zouden stijgen.

- **Salarissen** → Nadeel van € 144.000 dat met name wordt veroorzaakt door een verhoging van € 30.000 in het opleidingsbudget als gevolg van de formatie-uitbreiding, een verhoging van € 59.000 nadat bleek dat de stelpost voor het FUWA-traject niet toereikend was en een verhoging van € 68.000 van de stelpost voor toekomstige loonstijgingen op basis van de percentages genoemd in de septembercirculaire van het gemeentefonds 2023.
Daarnaast wordt in de septembercirculaire een bedrag van € 7.000 beschikbaar gesteld voor veilig wonen van politieke ambtsdragers in het decentrale bestuur. Dit bedrag is in voorliggende begroting als uitgavenbudget geraamd.
Tegenover de hogere lasten wordt een vergoeding van € 20.000 geraamd voor het invullen van het facilitair secretariaat voor de intergemeentelijke bezwaarcommissie.
- **Onderhoud gebouwen** → € 21.000 Hogere lasten door het nieuwe meerjarige onderhoudsplan (MJOP) gemeentelijke gebouwen, door fluctuaties en indexatie van het klein onderhoud.
- **Kapitaallasten** → Van de kredieten die reeds zijn toegekend, is de planning beoordeeld waardoor hogere kapitaallasten in 2024 van € 55.000 (Openbare verlichting, Zoutsilo, Verkeersveiligheid, netwerkswiches) daarna in 2025 een voordelig effect van het doorschuiven van de investeringen in wegen en riolen. In 2026 een kleiner voordeel vanwege het opstarten van de investeringen in 2025.
- **Overhead** → Hogere kosten van € 102.000. Toename van het aantal medewerkers zorgt met name voor een stijging van licentiekosten. Vanaf 2025 nemen de kosten toe als gevolg van de nieuwe archiefwet waarin o.a. de voorwaarden voor een archiefbewaarplaats strenger worden met een stijging van de kosten als gevolg.

3.3 Beleidsvoorstellen en dekkingsplan

In deze begroting zijn op basis van de perspectiefnota een aantal beleidsvoorstellen opgenomen:

Perspectiefnota	2024	2025	2026	2027
Programma Mens & Voorzieningen				
Speelplekken	0	-5.000	-5.000	-5.000
Toekomst Fraiche	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000
Schoolfruit	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord)		Financiering via SPUK		
Sportfaciliteiten verruimen		Raadsvoorstel in de loop van 2024		
Programma Wonen & Verkeer				
Beloopbaarheid Von Clermontplein	0	-12.500	-12.500	-12.500
Aanpak overlast toeristisch verkeer	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Wonen - levensloopbestendig wonen	0	PM	PM	PM
Grensovergang Aken	0	0	PM	PM
Klimaatbeleid		Financiering via SPUK		
Aanvullende laadinfrastructuur		Financiering via SPUK		
Opwaardering centrum		Raadsvoorstel in de loop van 2024		
Natuurtransferium		Raadsvoorstel in de loop van 2024		
Masterplan Openbare Ruimte (MOR)		Raadsvoorstel in December 2023		
Programma Werk & Economie				
Verhoging bijstandsnorm	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
Voortzetten zomer- en winterkledingpakket voor jongeren	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
Evenementen	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000
Vaals in Beeld	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
Werkgelegenheid en scholing	0	PM	PM	PM
Ondernemingsklimaat	0	PM	PM	PM
Drielandenpunt	0	0	0	PM
Transitie Toerisme		Raadsvoorstel in de loop van 2024		
Programma Bestuur & Dienstverlening				
Cameravolgsysteem investering	0	-30.000	-30.000	-30.000
Cameravolgsysteem onderhoud	0	-12.000	-12.000	-12.000
Wet goed verhuurderschap	-10.000	0	0	0
Informatiebeheer (verbeterplan div)	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Brede maatschappelijke participatie	-6.500	-6.500	-6.500	-6.500
Integratie in samenleving	0	PM	PM	PM

Regio-Deal	Afhankelijk van besluitvorming rijk; mogelijkheid voor cofinanciering en uit reserve "Ontwikkelfonds"			
Totaal behandeling perspectiefnota	-242.000	-291.000	-291.000	-291.000

Deze keuzes zijn inhoudelijk en financieel toegelicht in de perspectiefnota 2024.

Voor de volledigheid zijn in bovenstaande tabel ook ambities opgenomen die via specifieke uitkeringen (SPUK's) gefinancierd worden of eerst nog worden uitgewerkt via raadsvoorstellen voordat daaraan budget zal worden toegekend als toelichting opgenomen.

In deze begroting worden de volgende nieuwe investeringskredieten voorgesteld:

Investeringsprojecten	jaar	Investering	Kapitaallasten (afschrijving)			
			2024	2025	2026	2027
Verbeteren loopbaarheid Von Clermontplein	2024	250.000	13.000	13.000	13.000	13.000
Cameravolgsysteem vergaderingen	2025	150.000		30.000	30.000	30.000
Vervanging voertuig Buitendienst V-184-ZT (Papier)	2027	50.000				*
Vervanging voertuig Buitendienst V-065 XL	2027	50.000				*
Meerkosten nieuw beleid / investeringsprojecten			13.000	43.000	43.000	43.000

*Door aanschaf van de buitendienstvoertuigen in 2027 volgt de eerste afschrijving pas in 2028.

Naast deze nieuwe investeringen lopen nog diverse eerder gevoteerde projecten door, waarvoor de Raad in de afgelopen jaren kredieten beschikbaar heeft gesteld. Voor een overzicht van lopende investeringen wordt verwezen naar de baten en lasten per programma in deel 3 van deze begroting.

In een dekkingsplan gaat het om dekking van de beleidskeuzes waarover nog niet eerder is besloten of het nemen van maatregelen om de begroting sluitend te krijgen ten gevolge van die beleidskeuzes. In de begroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027 worden voor dat doel geen maatregelen zoals een belastingverhoging of inzet van een reserve geraamd:

Dekkingsplan begroting 2024 (n.v.t.)	2024	2025	2026	2027
Incidentele inzet gemeentelijke reserves (waarover nog niet eerder is besloten):				
n.v.t.	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Dekkingsplan begroting inzet reserves 2024				

3.4 Begrotingsresultaat vóór en ná reserveringen

Zoals al eerder aangegeven sluit de begroting 2024 met een positief saldo van € 796.000. In dit resultaat zijn echter ook toevoegingen aan en onttrekkingen uit reserves inbegrepen. Dit noemen we ook wel het begrotingsresultaat na reserveringen. Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor om ook het begrotingsresultaat vóór reserveringen inzichtelijk te maken. Uit een dergelijk overzicht blijkt wat het effect zou zijn geweest indien geen onttrekkingen uit dan wel toevoegingen aan de gemeentelijke reserves plaatsvinden.

Analyse begrotingsresultaat vóór en na			
Programma's zonder reserveringen	Lasten 2024	Baten 2024	Saldo 2024
Programma Mens & Voorzieningen	-12.457.000	2.313.000	-10.144.000
Programma Wonen & Verkeer	-8.523.000	5.338.000	-3.185.000
Programma Werk & Economie	-8.779.000	6.294.000	-2.485.000
Programma Bestuur & Dienstverlening	-5.344.000	488.000	-4.856.000
Subtotaal programma's	-35.103.000	14.433.000	-20.670.000
Financiering / Algemene dekkingsmiddelen	-1.878.000	27.351.000	25.473.000
Overhead	-4.325.000	14.000	-4.311.000
Begrotingssaldo 2024 vóór reserveringen	-41.306.000	41.798.000	492.000
Reserveringen per programma	Toevoegingen t.l.v. exploitatie	Onttrekkingen t.g.v. exploitatie	
Programma Mens & Voorzieningen			
Onttrekking opvang vluchtelingen Oekraïne		508.000	
Programma Wonen & Verkeer			
Onttrekking omgevingswet		233.000	
Onttrekking Masterplan (groot onderhoud) wegen		191.000	
Onttrekking Ontwikkelfonds (werkbudget)		50.000	
Programma Bestuur & Dienstverlening			

Toevoeging aan de algemene reserve	-250.000		
Toevoeging aan ontwikkelfonds	-250.000		
Toevoeging aan reserve Masterplan	-191.000		
Onttrekking ICT, DIV		13.000	
Totaal reserveringen	-691.000	995.000	304.000
Begrotingssaldo 2024 na reservering	-4.997.000	4.2793.000	*796.000

*In dit saldo zijn de raadsbesluiten van oktober 2023 niet verwerkt; verwerking van deze besluiten zal plaatsvinden via een begrotingswijziging in de najaarsnota 2023.

Uit dit overzicht blijkt dus dat, indien geen sprake zou zijn geweest van toevoegingen en onttrekkingen uit reserves, de begroting een overschot van € 492.000 laat zien. De uit de reserves ingezette gelden berusten enerzijds op reeds eerder door de Raad goedgekeurd beleid, zoals bijvoorbeeld de onttrekking omgevingswet, en anderzijds uit voorstellen die in deze begroting onder het bestaande beleid staan opgenomen. Het betreft in deze allemaal incidentele lasten die gedekt worden uit de reserves waarvoor ze gevormd zijn. Voor wat betreft het meerjarige overzicht begrotingsresultaat vóór en na reserveringen wordt verwezen naar de bijlagen.

3.5 Reserves en voorzieningen

Naast de uitgaven en ontvangsten, die via de lopende begroting (de zogenaamde exploitatiebegroting) worden verantwoord, beschikken we ook over reserves en voorzieningen. Deze moeten gezien worden als een soort “spaarpotjes”. De reserves worden beheerd en bestemd door de gemeenteraad. Alle mutaties in reserves behoeven dan ook goedkeuring van de raad. De reserves bestaan uit de algemene reserve en bestemmingsreserves. De algemene reserve dient als buffer, weerstandsvermogen, om onvoorziene incidentele tegenvallers op te vangen. De bestemmingsreserves daarentegen hebben van de Raad een bestemming gekregen om voor een bepaald doel ingezet te worden. Welke bestemmingsreserves we op dit moment kennen is zichtbaar gemaakt in de bij de begroting behorende staat van reserves en voorzieningen.

Het verloop van de reserves en voorzieningen in 2024 blijkt uit het onderstaande overzicht. De mutaties uit onderstaand overzicht die via de exploitatie lopen zijn reeds toegelicht in het vorige onderdeel 3.4. Kortheidshalve wordt hiernaar verwezen.

Verwachte mutaties reserves / voorzieningen	Beginsaldo	Toevoegingen	Onttrekkingen	Eindsaldo
Algemene reserve	8.030.984			7.527.484
Toevoeging aan algemene reserve t.l.v. exploitatie (zie onderdeel 3.4)		250.000		
Inzet van algemene reserve t.g.v. exploitatie (zie onderdeel 3.4)			-753.500	
Bestemmingsreserves	2.008.310	441.000	-241.000	2.208.310
Voorzieningen	1.761.209			1.903.549
Toevoeging voorziening onderhoud		382.576		
Onttrekking voorziening onderhoud			-240.236	
Totale omvang reserves / voorzieningen	11.800.503	1.073.576	-1.234.736	11.639.343

Onderstaand overzicht toont de totale ontwikkeling in de reserves en voorzieningen tot eind 2027.

Verloop 2024 – 2027	Begin 2024	Eind 2024	Eind 2025	Eind 2026	Eind 2027
Algemene reserve	8.030.984	7.527.484	7.619.984	7.869.984	8.119.984
Bestemmingsreserves	2.008.310	2.208.310	2.408.310	2.608.310	2.808.310
Totaal reserves	10.039.294	9.735.794	10.028.294	10.478.294	10.928.294
Totaal voorzieningen	1.761.209	1.903.549	1.863.182	1.854.231	1.959.729
Totaal reserves / voorzieningen	11.800.503	11.639.343	11.891.476	12.332.525	12.888.023

De volledige reserves- en voorzieningenportefeuille stijgt van begin 2024 naar eind 2027 met € 1.087.520.

De stijging betreft met name:

- toevoeging algemene reserve € 1.000.000 (€ 250.000 per jaar);
- toevoeging ontwikkelfonds € 1.000.000 (€ 250.000 per jaar);
- toevoeging openbare ruimte € 191.000;
- toevoeging voorziening onderhoud gebouwen o.b.v. meerjarig onderhoudsplan ad € 1.530.304 (€ 382.576 p/j).

Daarnaast is sprake van onttrekkingen aan de reserves en voorzieningen:

- inzet alg. reserve t.b.v. incidentele lasten omgevingswet ad € 390.000 (2024: € 233.000 & 2025: € 157.000);
- inzet alg. reserve t.b.v. tijdelijke opvang vluchtelingen uit Oekraïne ad € 508.000;

- inzet alg. reserve t.b.v. incidentele lasten DIV (documentaire informatievoorziening) ad € 13.000;
- inzet reserve ontwikkelfonds t.b.v incidentele werkbudgetten ad € 200.000 (€ 50.000 per jaar);
- inzet reserve openbare ruimte ad € 191.000;
- inzet voorziening onderhoud gebouwen o.b.v. meerjarig onderhoudsplan ad € 1.331.784 (periode 2024 t/m 2027).

In de meerjarenraming is sprake van verwachte begrotingsoverschotten vanaf 2024, wat inhoudt dat de reserves in die jaren weer gevoed kunnen worden. Tegelijkertijd willen wij benadrukken dat bovenstaande stelling onder druk komt te staan bij aanvullende ambities die nu nog niet begroot zijn, gekoppeld aan gelijkblijvende inkomsten. Die aanvullende ambities kunnen zich overigens ook manifesteren in (kwaliteits-)aanpassing van bestaande, wel begrote producten en/of ontwikkelingen bij gemeenschappelijke regelingen of Rijksbeleid. Opgemerkt dat met de realisatie van het Masterplan openbare ruimte zicht komt op de noodzakelijke omvang van de hieraan gekoppelde voorziening. Deze voorziening zal worden gevoed vanuit een eenmalige onttrekking uit de algemene reserve.

Voor wat betreft het beleid (doelstelling, omvang, e.d.) van de onderscheiden reserves en voorzieningen wordt in dit verband kortheidshalve verwezen naar de meest recente nota Reserves & Voorzieningen 2021.

3.6 PM-posten

De vorige paragrafen geven een goed inzicht in de financiële positie van de gemeente. Er is sprake van een structureel sluitende begroting, waarin de meest recente gegevens rondom de meerkosten van het bestaande beleid zijn meegenomen. Ook is een inzicht gegeven in de stand van zaken van de diverse reserves en voorzieningen. Een conclusie omtrent het realiteitsgehalte van deze begroting is echter pas volledig te maken, nadat ook inzichtelijk wordt gemaakt welke “PM-posten” nog aanwezig zijn. Hieronder verstaan we de posten in het bestaande beleid welke (nog) niet concreet in een geldbedrag zijn uitgedrukt. De reden hiervoor is tweeledig: - enerzijds is de (exacte) financiële impact op het moment van opstellen van de begroting nog niet in te schatten; - anderzijds is de kans dat er bij deze posten uitgaven voortvloeien nog zodanig onzeker dat, mede gezien de onduidelijkheid over de financiële impact, het opnemen van een raming in de begroting een irreële druk legt op de schaarse financiële middelen van de gemeente - met mogelijk een onterechte lastendruk voor de burger als gevolg). Opgemerkt wordt dat dit geen uitwerking is van planbare ambities - zoals verwoord in de perspectiefnota en waarover aan de raad nog voorstellen worden gedaan - maar ook geen uitwerking is van de risico's zoals benoemd in de paragraaf weerstandsvermogen & risicobeheersing. Uiteraard bestaan wel relaties tussen enkele PM-posten en de posten genoemd in de paragraaf, waardoor enkele van deze PM-posten ook zijn benoemd in de risico-paragraaf.

De belangrijkste PM-posten die in deze begroting zijn opgenomen (dus niet concreet zijn geraamd) blijken uit onderstaand overzicht, waarbij een indeling in categorieën van mogelijke financiële omvang wordt aangegeven (voor zover dat mogelijk is).

In de begroting opgenomen PM-posten	Te verwachten vanaf
Kleine financiële impact < € 25.000	
Het onderhoud aan bruggen / kunstwerken en graffitiwrijving is vanaf de begroting 2017 PM geraamd, omdat de omvang daarvan niet te bepalen is. Reparaties gebeuren op basis van visueel inspecteren en controleren. Een regelmatige jaarlijkse cyclus zit hier niet in. De afgelopen jaren schommelden de werkelijke uitgaven op dit onderdeel tussen de € 0 en € 7.000.	Structureel
Gemeenten zijn op grond van art. 21 van de Wet Lijkbezorging verantwoordelijk voor de lijkbezorging van overledenen, indien niemand anders (nabestaanden) daarin voorziet. Of dit voorkomt en in welke mate, en de daarmee gemoeide kosten, is vooraf niet te voorspellen. Vandaar dat deze post als PM-post staat geraamd.	Structureel
Financiële impact tussen € 25.000 en € 100.000	
Uitgangspunt van de nieuwe Wet Open Overheid (Woo) is alle informatie openbaar te maken, geanonimiseerd, die voor een burger op een makkelijke manier toegankelijk is. Wat betreft het deel van de Woo dat in werking is getreden, opereren wij reeds in overeenstemming met de Woo. De benodigde kosten voor het digitale platform en de verplichte openbaarstellingen van de specifieke categorieën zijn door de huidige onzekerheden met betrekking tot het ontwikkelen van het landelijke digitale platform nog steeds moeilijk in te schatten.	Structureel inzicht vanaf 2024
Grote financiële impact > € 100.000	
Gelet op mogelijke additionele kosten in het kader van beheer openbare ruimte (zie beleidsbegroting – programma Wonen & Verkeer) kan, afhankelijk van nog in 2024 te maken keuzes, sprake zijn van financiële lasten.	Structureel vanaf 2025

Programma Mens & Voorzieningen

Bedragen * € 1.000	Realisatie 2022	Raming 2023 (na wijzig.)	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Lasten:						
Leefbaarheid buurten en wijken	-78	-66	- 66	- 65	- 65	- 59
Jeugd en jongeren	- 3.032	- 3.095	- 2.951	- 2.548	- 2.291	- 2.303
Onderwijs	- 864	- 794	- 900	- 899	- 906	- 890
Ouderenzorg	- 16	- 15	- 18	- 18	- 18	- 18
Maatschappelijke ondersteuning	- 4.103	- 4.244	- 5.275	- 3.402	- 3.427	- 3.397
Gezondheidszorg	- 610	- 857	- 1.018	- 1.013	- 968	- 797
Vrijwilligers	- 38	- 74	- 78	- 67	- 77	- 67
Cultureel verenigingsleven	- 463	- 737	- 676	- 676	- 663	- 655
Kunst en vorming	- 302	- 337	- 341	- 335	- 336	- 333
Sport	- 976	- 989	- 1.134	- 1.123	- 1.117	- 1.112
Totaal lasten:	- 10.482	- 11.208	- 12.457	- 10.146	- 9.868	- 9.631
Baten:						
Leefbaarheid buurten en wijken	-	-	-	-	-	-
Jeugd en jongeren	20	3	3	3	3	3
Onderwijs	337	261	247	247	247	247
Ouderenzorg	-	-	-	-	-	-
Maatschappelijke ondersteuning	2.671	1.278	1.671	261	264	264
Gezondheidszorg	- 11	220	217	217	172	
Vrijwilligers	3	3	3	3	3	3
Cultureel verenigingsleven	147	125	105	105	105	105
Kunst en vorming	41	13	6	6	6	6
Sport	128	61	61	61	61	61
Totaal baten:	3336	1964	2313	903	861	689
Saldo programma:	- 7.146	- 9.244	- 10.144	- 9.243	- 9.007	- 8.942

Leefbaarheid buurten en wijken

Op dit beleidsveld worden subsidies ingezet voor lokale initiatieven die als doel hebben om de leefbaarheid te vergroten of in stand te houden. Tevens wordt hier het onderhoud van de speelterreinen en de kapitaallasten van het activiteitenplein begroot.

Jeugd en jongeren

Een groot deel van onze lasten hangt samen met de uitvoering van de Jeugdwet die aan de gemeente is opgedragen. De toename in de lasten van jeugdhulp is grotendeels het gevolg van toenemende zorgbehoefte die zich met name vertaalt in een toename van de (zwaardere) jeugdzorg. Tegenover de stijgende kosten van de zorg in natura voor jeugd constateren we een landelijk beschikbaar budget dat over de periode 2025 t/m 2027 daalt, zoals boven ook is vertaald naar de lasten onze begroting. Belangrijk bij deze daling is de hervormingsagenda 2023-2028 waarbij het Rijk aanstuurt op hervorming in de jeugdzorg die met name invloed heeft op de landelijke inkoop van de zorg. De verwachting is dat de meicirculaire van het gemeentefonds in 2024 een nadere uitwerking bevat, die vanaf 2025 leidt tot een situatie waarin de reële kosten van jeugd in het gemeentefonds worden vergoed.

De lastenverhogingen bestaan uit de al genoemde stijging van de kosten voor de zwaardere jeugdzorg, de kosten bij de uitvoeringsorganisatie voor inkoop van Jeugd (zorg in natura) en kosten van voorliggende voorzieningen zoals in deel 3.2 in de analyse van de begrotingsruimten is weergegeven.

Tegenover deze lastenverhogingen staat een lastenverlaging bij kinderopvang & peuterspeelzalen. Deze kosten zijn verschoven naar beleidsveld onderwijs en daar toegelicht (budgettair neutrale wijziging).

Verder ontstaat een daling van de kosten door de nieuwe verdeling van de personele inzet. Deze lasten zijn nagenoeg vergelijkbaar met de kosten als gevolg van de daadwerkelijke inzet voor jeugd in 2022.

De baten betreffen de huuropbrengst van het gebouw waarin Fraiche is gevestigd en in 2022 een bate voor het project Doe mee.

Onderwijs

De lasten betreffen met name de (kapitaal)lasten van de Brede School en basisschool Op de Top.

Binnen onze gemeente zetten we al vroeg in op de ontwikkeling van het jonge kind om de zelfredzaamheid te vergroten. Dit doen we onder meer door de rijksmiddelen voor het onderwijs achterstandbeleid daarvoor maximaal te benutten. Omdat de uitgaven van de voor- en vroegschoolse opvang voor een deel zijn toe te rekenen aan het onderwijsachterstandsbeleid, is dit deel van de lasten dan ook bij onderwijs begroot (vanuit Jeugd en jongeren zoals daar ook aangegeven).

Ouderenzorg

De subsidies aan lokale ouderenverenigingen worden hier begroot.

Maatschappelijke ondersteuning

Het grootste deel van dit beleidsveld betreft de uitvoering van de Wmo. Hiertoe behoren bijvoorbeeld de onderdelen begeleiding, huishoudelijke hulp en woonvoorzieningen. Ook de sociale basisondersteuning, hulpmiddelen, woon- en vervoersvoorzieningen, worden onder Wmo begroot. In totaal is er een afname van de kosten zoals in de analyse van het bestaand beleid toegelicht.

Grotere fluctuaties ontstaan bij de vluchtelingenproblematiek die samenhangen met de oorlog in Oekraïne. De tijdelijke opvang voor de vluchtelingen leidt tot een substantiële toename van de lasten in 2024 en is slechts voor een deel gedekt door de baten van de specifieke regeling. Binnen inburgering worden eveneens hogere kosten voorzien. De landelijke problematiek omtrent huisvesting van statushouders leidt eveneens tot deze stijging.

Gezondheidszorg

De bijdragen aan de GGD inclusief Veilig Thuis vormen de grootste kostenpost en verklaring voor de stijging van lasten van dit beleidsveld. De lasten nemen conform de ingediende begroting van de gemeenschappelijke regelingen toe.

Ook het gezond en actief leven akkoord (GALA) zijn met ingang van 2023 zowel in de lasten als de baten opgenomen. Met GALA is rekening gehouden bij de verdeling van de personele inzet en de daarvoor geraamde lasten.

Vrijwilligerswerk

Dit betreft onder meer de kosten voor de vrijwilligerswaardering en het actieplan vrijwillige inzet. De vrijwilligerswaardering (vrijwilligersdag) die elke 2 jaar plaatsvindt zorgt hier voor de fluctuaties tussen de jaren.

Cultureel verenigingsleven

Subsidies aan culturele verenigingen, kapitaallasten en onderhoud van de Obelisk, de BMA Lemiers en Bergzicht Vijlen zijn met name de lasten van dit beleidsveld. De grootste stijging van de lasten in komt door de bij begroting 2023 aangenomen amendement om de contributies voor dat jaar aan leden van verenigingen te vergoeden. Voor 2024 zijn de subsidies geïndexeerd. Bij de accommodaties komt de stijging van de energiekosten tot uitdrukking.

De baten betreffen met name de ontvangen huuropbrengsten van de Obelisk en Bergzicht.

Kunst en vorming

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name de subsidies aan Stichting de Kopermolen en Stichting Heuvellandbibliotheken.

De in de baten opgenomen subsidie voor laaggeletterdheid – die afloopt in 2023 - zorgt vervolgens voor een daling van de baten.

Sport

De lasten van het beleidsveld sport bestaan met name uit de subsidies aan sportverenigingen, de exploitatiebijdrage aan Yask en het onderhoud van de sportcomplexen.

Ook “Vaals beweegt” waaronder Vitaal50+, Buurtsportcoach, communicatie en diverse andere beweegactiviteiten vallen ook onder het beleidsveld.

De hogere lasten in 2024 betreffen in hoofdzaak een toename van de kosten in verband met het contract voor Yask vanwege indexatie van het onderhoud op basis van het nieuwe meerjarige onderhoudsplan.

De salarislasten zijn verhoogd door het beleggen van beweegmakelaar-activiteiten binnen de eigen formatie.

De baten betreffen huuropbrengsten van de sportcomplexen en de specifieke uitkering voor sport, en de contributies van deelnemers aan de beweegprojecten.

De daling in de baten ontstaat door een lagere specifieke uitkering voor sport ten opzichte van 2022.

Lopende investeringen	Oorspr. plan jaar van uitvoering	Gevoteerd krediet				
		Raadsbesluit	Bedrag	Gerealiseerd	Restant	Gereed
LED verlichting sportvelden	2022	Begr. 2022	63.000	37.919	25.081	2023
*Watertappunten speelterreinen	2023	2023	18.000	0	18.000	2024

Aanwezige reserves portefeuille Mens & Voorzieningen

Bestemmingsreserves per 01.01.2024		
Naam reserve	Verwacht saldo per 1.1.2024	Doelstelling
Uniformen-fonds	€ 31.151	Dekking financiering incidentele aanschaf uniformen verenigingen
WMO/Jeugd	€ 251.000	Dekking van tekorten op WMO/Jeugd
Totaal bestemmingsreserves	€ 282.151	

Programma Wonen & Verkeer

Bedragen * € 1.000	Realisatie 2022	Raming 2023 (na wijzig.)	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Lasten:						
Volkshuisvesting	-46	-141	-7	-7	-7	-7
Woningbouw	-97	-164	-60	-54	-54	-54
Monumentenzorg	-17	-19	-19	-19	-19	-18
Ruimtelijke ordening	-979	-626	-777	-639	-476	-471
Buitengebied	-60	-33	-53	-53	-49	-49
Openbaar groen	-1.174	-1.314	-1.352	-1.316	-1.328	-1.330
Gemeentelijke begraafplaats	-5	-14	-25	-25	-25	-25
Milieu	-1.049	-835	-804	-580	-296	-296
Afval	-1631	-1.470	-1.676	-1.673	-1.675	-1.675
Riolen	-956	-1.072	-1.250	-1.085	-1.084	-1.089
Infrastructuur	-1.337	-1.529	-1.648	-1.632	-1.702	-1.751
Verkeer	-311	-266	-258	-228	-218	-195
Parkeren	-597	-574	-594	-551	-550	-550
Totaal lasten:	-8.259	-8.057	-8.523	-7.862	-7.483	-7.510
Baten:						
Volkshuisvesting	-	-	-	-	-	-
Woningbouw	7	-	-	-	-	-
Monumentenzorg	-	-	-	-	-	-
Ruimtelijke ordening	156	2	2	2	2	2
Buitengebied	36	13	14	14	14	14
Openbaar groen	-	-	-	-	-	-
Gemeentelijke begraafplaats	1	6	6	6	6	6
Milieu	836	345	502	284	-	-
Afval	2.315	2.135	2.364	2.361	2.364	2.363
Riolen	1.314	1.409	1.589	1.472	1.578	1.608
Infrastructuur	707	51	51	51	51	51
Verkeer	3	7	7	7	7	7
Parkeren	743	540	803	803	803	803
Totaal baten:	6.118	4.508	5.338	5.000	4.825	4.854
Saldo programma:	-2.141	-3.549	-3.185	-2.862	-2.658	-2.656

Volkshuisvesting

De lasten bestaan met name uit salarislasten t.b.v. woningmarkt (o.b.v. perspectiefnota 2022 voor woonwagengerelateerd en doorstroming in 2022 en 2023). Een andere verdeling van de salarislasten leidt hier tot een lager begroot bedrag.

Woningbouw

De lasten betreffen met name het werkbudget ontwikkelfonds, salarislasten, kapitaallasten en beheerskosten van panden in bezit van de gemeente met een strategische locatie (voormalig VVV-gebouw Maastrichterlaan en Vereinschoes). In de begroting 2024 zijn de lasten het Vereinschoes verminderd vanwege de doelstelling het pand zo spoedig mogelijk te vervreemden. Inmiddels is het VVV gebouw gesloopt. Voor het werkbudget ontwikkelfonds is vanaf 2023 een lastenbudget van € 50.000 opgenomen. De verdeling van de salarislasten leidt hier tot een lager begroot bedrag.

Monumentenzorg

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name onderhoud gemeentetoren en kapitaallasten. Een beperkte verhoging van de dagelijkse onderhoudskosten conform het meerjaren onderhoudsplan is begroot met ingang van 2024.

Ruimtelijke ordening

De lasten betreffen met name salarislasten, kosten omgevingswet en de kapitaallasten van de grondexploitaties. In 2024 en verder zijn implementatiekosten voor de omgevingswet opgenomen. Dit leidt tot hogere kosten met name door het opstellen van het omgevingsplan. Deze incidentele lasten in 2024 en 2025 worden gedekt uit de algemene reserve.

Buitengebied

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name onderhoud aan (on)gemarkeerde wandelpaden, landschapsonderhoud en kapitaallasten. Met ingang van 2023 zijn de uitgaven in verband met het bocage-landschap begroot. Hierdoor is het verschil tussen 2022 en de volgende jaren verklaard.

Openbaar groen

De lasten van het beleidsveld openbaar groen bestaan met name uit het algemeen onderhoud groen, onkruidbestrijding, vervanging van beplanting, onderhoud van bomen en begraafplaatsen, salarislasten en aandeel lasten buitendienst. De stijging en fluctuatie van de lasten na 2023 komen door de geplande aanbestedingen voor onderhoud van de vaste beplanting, hagen, stortrechten groenafval en een andere verdeling van de salarislasten.

De baten betreffen met name opbrengsten voor het in gebruik geven van gemeentegronden en een incidentele bijdrage voor onderhoud groen (in 2022).

Gemeentelijke begraafplaats

De lasten van het beleidsveld bestaan uit onderhoud algemene begraafplaats en nu daaraan toegerekende salariskosten. De baten betreffen lijkbezorgingsrechten.

Milieu

De lasten van dit beleidsveld betreffen naast de eigen uitgaven voor duurzaamheid onze bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling Regionale uitvoeringsdienst (RUD) Zuid-Limburg. Doordat Rud taken gaat uitvoeren in het kader van de omgevingswet, vallen deze lasten hoger uit ten opzichte van de begroting 2023.

De projecten Energiek Heuvelland, regeling reductie energieverbruik woningen (Spuk afgesloten in 2022), maatregelen energiearmoede, de regeling capaciteit overheden (klimaat en energie) en een project i.v.m. subsidies voor gevelisolatie leiden tot fluctuaties in baten en lasten in 2023 en verder. Doordat deze projecten ook in de baten zijn meegenomen, is er met uitzondering van de taken Rud, op dit beleidsveld per saldo sprake van een nagenoeg gelijkblijvende last. Doordat de regelingen tijdelijk en dus eindig zijn, is dat in de begrotingstabel te zien als verlaging in de jaren 2026 en 2027.

Afval

Onder dit beleidsveld vallen alle lasten en opbrengsten die te maken hebben met de afvalverwerking en de baten van de afvalstoffenheffing. Betreffende lasten zijn gebaseerd op de begroting 2024 van Rd4 waarover de raad een positief gevoel heeft geuit. Deze begroting van Rd4 is verhoogd en leidt tot de toename van de kosten.

De opbrengsten worden geraamd op basis van een kostendekkende afvalstoffenheffing. Middels de opbrengst worden de kosten van het taakveld en verder de daaraan toegerekende kwijschelding en overhead gedekt. Daarnaast zijn ook de vergoedingen voor plastic en afval verwerkt in de baten van dit beleidsveld.

Riool

Onder dit beleidsveld vallen alle lasten en opbrengsten die te maken hebben met de gemeentelijke riolering, de pompgemalen en de rioolheffing.

De opbrengsten zijn geraamd op basis van een kostendekkende rioolheffing. Middels de opbrengst worden de kosten van het taakveld en verder de daaraan toegerekende kwijschelding, overhead en de BTW en kapitaallasten ingevolge investeringen gedekt. Ook de kosten van inspectie van het stamriool die voor 2024 is gepland, worden zo gedekt. Deze fluctuatie is dat jaar te zien in het verloop van de baten.

Infrastructuur

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name onderhoud wegen, openbare verlichting en kapitaallasten van wegreconstructies.

Door investeringen infrastructuur nemen de kapitaallasten openbare verlichting toe door de vervanging van de ledlampen in 2023. De kosten voor elektriciteit van de openbare verlichting nemen toe vanaf 2024. 2024 nemen de onderhoudskosten voor groot onderhoud wegen toe vanwege een indexering het huidige bestek. Daarnaast leiden de kapitaallasten bij wegen in 2026 in 2027 tot een toename van de lasten. In de baten zijn de vergoedingen geraamd die derden (met name nutsbedrijven) betalen voor het openbreken van weg- of trottoirdelen voor het leggen van de leidingen.

Verkeer

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name onderhoud en plaatsing van verkeersborden, kapitaallasten van verkeersmaatregelen en kosten inzake gladheidsbestrijding.

Vanaf 2023 dalen de lasten door afname van de kapitaallasten doordat enkele activa zijn afgeschreven.

De baten betreffen bijdragen van ondernemers inzake de toeristische bewegwijzering.

Parkeren

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name de kosten inzake de parkeergarage (huur en beheer) en de onderhoudscontracten van de parkeermeters. In 2025 dalen de lasten door afname van de kapitaallasten.

De baten betreffen de parkeeropbrengsten: vergunningen en ontheffingen, parkeermeters in openbare ruimte, parkeergarage en naheffingen parkeerbelasting.

Door uitvoering van het amendement met betrekking tot het gratis parkeren voor de duur van 1 jaar, zijn de parkeeropbrengsten in 2023 lager dan de jaren daarna.

Investeringsprojecten programma Wonen & Verkeer

Lopende investeringen	Oorspr. plan jaar van uitvoering	Gevoteerd krediet		Gerealiseerd	Restant	Gereed
		Raadsbesluit	Bedrag			
Groenstructuurplan	2010 – 2024	Rb. 17.07.09	475.000	175.000	300.000	n.t.b.**
Wegreconstructie en rioolvervangng Camilluspark	2014	Kadernota 2011 / voorjaarsnota 2017	1.485.000	2.000	1.483.000	n.t.b.**
Wegreconstructie en rioolvervangng Zevensterweg	2019	Begr. 2017 en voorjaarsnota 2017	410.000	0	410.000	n.t.b.**
Wegreconstructie en rioolvervangng St. Martinusstraat	2020	Begr. 2017 en voorjaarsnota 2017	593.000	0	593.000	n.t.b.**
Wegreconstructie en rioolvervangng Irmgardstraat	2022	Begr. 2019	431.000	0	431.000	n.t.b.**
Wegreconstructie en rioolvervangng Schoolstraat Lemiers	2024	Begr. 2021	765.000	0	765.000	n.t.b.**
Rehabilitatie wegennetwerk	2015 – 2019	Begr. 2015	1.175.000	1.023.953	151.047	2023
Relinen riolering Viergrenzenweg	2020	Begr. 2018	250.000	0	250.000	n.t.b.**
Verkeersveilig-/leefbaarheid Vijlen e.o.	2023	Rb 12.12.2022	358.400	5.284	353.116	n.t.b.**
Afwatering rotonde randweg	2023	Begr. 2021	145.000	0	145.000	n.t.b.**
Ontwikkeling plangebied Aken	2022	Jaarrek. 2022	11.000	10.500	500	n.t.b.**
Ontwikkeling Selzerbeek gebied	2022	Jaarrek. 2022	250.000	48.286	201.714	n.t.b.**
Zonnepanelen gebouwen	2018 – 2019	Rb 25.06.2018	275.388	0	275.388	2023
BP Vijlen Zuid Oost 3 ^e fase	2023	Rb 08.11.2022	346.000	281.072	64.928	2023
Nieuw parkeerbeleid (PRISS)	2016 / 2017	Rb. 27.06.2016	50.000	0	50.000	n.t.b.
Vorbereidingskrediet verkeerspaneel	2019	Begr. 2019	100.000	15.000	85.000	2023
Aanschaf VX-H81-F	2023	Begr. 2021	40.000	49.925	-9.925	2023
Aanschaf voertuig buitendienst	2025	Begr. 2022	40.000	0	40.000	2025
Aanschaf voertuig buitendienst	2025	Begr. 2022	40.000	0	40.000	2025
Aanschaf voertuig buitendienst	2025	Begr. 2022	40.000	0	40.000	2025
Aanschaf voertuig buitendienst	2026	Begr. 2022	40.000	0	40.000	2026
Aanschaf voertuig buitendienst	2026	Begr. 2022	50.000	0	50.000	2026
Vervangng Lichtarmaturen	2023	Rb 10.07.2023	465.000	0	465.000	2023
Vervangng Zoutsilo	2023	Rb 10.07.2023	92.000	0	92.000	2023

* Krediet in verband met de ontwikkeling van de locatie.

** conform nog vast te stellen Masterplan openbare ruimte

Aanwezige reserves portefeuille Wonen & Verkeer

Bestemmingsreserves per 01.01.2024		
Naam reserve	Verwacht saldo per 1.1.2024	Doelstelling
Parkeerfonds	€ 36.102	Dekking van kosten aanleggen parkeerplaatsen, die op terrein van een initiatiefnemer aantoonbaar niet mogelijk zijn. Deze initiatiefnemers storten vervolgens een bedrag in het parkeerfonds.
Totaal bestemmingsreserves	€ 36.102	

Programma Werk & Economie

Bedragen * € 1.000	Realisatie 2022	Raming 2023 (na wijzig.)	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Lasten:						
Inkomenszorg	-9.513	-8.566	-8.224	-8.160	-8.055	-7.896
Economie	-247	-163	-165	-163	-164	-163
Toerisme	-193	-205	-228	-194	-195	-195
Evenementen	-143	-167	-162	-161	-162	-162
Totaal lasten:	-10.096	-9.101	-8.779	-8.678	-8.576	-8.416
Baten:						
Inkomenszorg	4.319	4.369	4.599	4.599	4.599	4.599
Economie	139	63	63	64	64	68
Toerisme	1.621	1.570	1.632	1.721	1.721	1.721
Evenementen	5	-	-	-	-	-
Totaal baten:	6.084	6.002	6.294	6.384	6.384	6.388
Saldo programma:	-4.012	-3.099	-2.485	-2.294	-2.192	-2.028

Inkomenszorg

De lasten van dit onderdeel bestaan met name uit de bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling WOZL inzake de uitvoering van de WSW, de bijdragen aan Sociale Zaken Maastricht-Heuvelland ten behoeve van re-integratie en uitvoering van de WWB en uit de lasten voor armoedebeleid (waaronder kwietscheldingen afvalstoffen- en rioolheffing).

De cijfers van WOZL zijn gebaseerd op de begroting 2024 van WOZL waarover de raad een positief gevoel heeft geuit. De arbeidsjaren laten over de jaren een dalend beeld zien. Deze bepalen grotendeels het dalende verloop van dit beleidsveld.

De WWB lasten van het W deel zijn gebaseerd op voorgaande jaren. Voor wat betreft de lasten inzake het inkomensdeel WWB en bijzondere bijstand is uitgegaan van de meest recente begroting van SZMH.

Ten opzichte van de begroting 2023 is in 2024 sprake van een daling van de bijzondere bijstand.

In de lasten is per saldo sprake van een daling ten opzichte van 2022 aangezien de regeling "energietoelag minima 2022" eindigt. Als afwikkeling van deze regeling is in 2023 wel nog een afrekening begroot.

Economie

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name salarislasten en kosten markten. De lasten laten een - bij benadering - gelijkblijvend beeld zien. Hetzelfde geldt voor de baten.

De baten betreffen daarnaast nog huuropbrengsten van de werkplekken van Startups.

Het verschil met 2022 is een bijdrage voor de aanleg in glasvezel in lijn 50 verband, die wordt gecompenseerd door baten in de vorm van bijdragen van dezelfde omvang.

Toerisme

De lasten bestaan met name uit de bijdrage aan Visit Zuid-Limburg, kosten BsGW en salarislasten.

Het project knopen lopen is verschoven naar uitvoering in 2024 waardoor de kosten in 2024 zijn verhoogd waardoor de lasten in de jaren daarna zijn verlaagd.

Bij de begrotingsbehandeling 2022 zijn de tarieven toeristenbelasting voor de komende jaren verhoogd. Deze stijging is zichtbaar in de begrote baten.

Evenementen

De lasten bestaan uit het subsidiebudget voor evenementen, kosten inzake kermissen, salarislasten en een aandeel van de lasten gemeentewerf en materieel buitendienst.

Aanwezige reserves portefeuille Werk & Economie

Bestemmingsreserves per 01.01.2024		
Naam reserve	Verwacht saldo per 1.1.2024	Doelstelling
Re-integratie	€ 269.000	Reserveren projectmiddelen intensivering re-integratie
Minimabeleid	€ 25.917	Dekking van uitgaven inzake armoede- en minimabeleid
I-deel WWB	€ 250.000	Dekking tekorten inkomensdeel WWB
Totaal bestemmingsreserves	€ 544.917	

Programma Bestuur & Dienstverlening

Bedragen * € 1.000	Realisatie 2022	Raming 2023 (na wijzig.)	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Lasten:						
Bestuur	-1.409	-1.457	-1.969	-1.967	-1.980	-1.960
Samenwerking	-21	-30	-30	-30	-30	-30
Dienstverlening	-1.558	-1.697	-2.088	-2.079	-2.086	-2.093
Openbare orde en veiligheid	-1.110	-1.152	-1.257	-1.292	-1.323	-1.354
Financiering	-2.378	-3.888	-2.569	-2.831	-3.205	-3.647
Overhead	-4.208	-4.052	-4.325	-4.359	-4.350	-4.324
Totaal lasten:	-10.684	-12.276	-12.238	-12.558	-12.974	-13.408
Baten:						
Bestuur	20	-	20	20	20	20
Samenwerking	-	-	-	-	-	-
Dienstverlening	388	358	468	233	259	234
Openbare orde en veiligheid	484	-	-	-	-	-
Financiering	27.171	27.270	28.346	28.678	27.012	27.638
Overhead	33	14	14	14	14	14
Totaal baten:	28.096	27.642	28.848	28.945	27.305	27.906
Saldo programma:	17.412	15.366	16.610	16.387	14.331	14.498

Bestuur

De lasten van dit beleidsveld betreffen met name de salarislasten van de bestuurders. Daarnaast maken juridische advieskosten en met ingang van 2024 de kosten voor strategie (strategen) deel uit van het beleidsveld, zoals is bepaald in de begroting 2023. De toename in de lasten vanaf 2024 betreft met name de laatstgenoemde post.

In de baten is de vergoeding opgenomen die de gemeente ontvangt voor het invullen van het facilitair secretariaat voor de intergemeentelijke bezwaarcommissie.

Samenwerking

De lasten betreffen de kosten van samenwerking Middengebied en vertonen een gelijkmatig beeld.

Dienstverlening

De lasten en de stijging van de lasten van dit onderdeel bestaan uit kosten t.b.v. het KCC, vergunningverlening en vastgoedbeheer.

De baten betreffen de verwachte legesopbrengsten inzake omgevingsvergunningen (regulier alsook de strategische bouwprojecten) en leges KCC (reisdocumenten e.d.). De stijging in de kosten ontstaat met name door een stijging van de salarislasten KCC en handhaving die op andere plaatsen in de begroting weer wordt opgevangen.

De fluctuaties in de baten ontstaan met name door de verwachte opbrengsten van de omgevingsvergunningen in de verschillende jaren.

Openbare orde en veiligheid

De lasten en de stijging in de lasten wordt verklaard door de hogere bijdrage aan de Veiligheidsregio en de gezamenlijke aanpak van ondermijning door de vijf Heuvellandgemeenten.

Overhead

De regels van het BBV schrijven voor dat kosten zoveel mogelijk rechtsreeks op de taakvelden begroot dienen te worden. Een aantal zaken blijft conform verslaggevingsregels (BBV) onverdeeld en vallen onder het taakveld Overhead. Ongeveer de helft van deze lasten betreffen de personeelslasten van diverse functionarissen (o.a. directie, management, automatisering, financieel control, kabinet, communicatie). Voor het overige betreffen de lasten directe kosten voor personeelszaken, huisvesting, informatievoorziening, communicatie & voorlichting en financiële ondersteuning.

Lasten voor personeelszaken zijn o.a. kosten voor studie, Arbo, salarisadministratie en de werkkostenregeling. De lasten voor huisvesting betreft o.a. aanschaffing meubilair, materialen, onderhoudskosten, kapitaallasten en gas- en elektriciteitskosten (gemeentehuis en fractiehuis).

Stijging in de lasten betreffen met name een stijging van de softwarelicenties door toename van het aantal medewerkers, de salarissen en verder de onderdelen zoals genoemd in de financiële analyse van het bestaande beleid in onderdeel 3.2 van dit deel.

In de baten zijn de huuropbrengsten van verhuur van ruimten in het gemeentehuis opgenomen.

Financiering

Belastingen

Voor een overzicht van de gemeentelijke belastingen wordt verwezen naar de paragraaf lokale heffingen.

Onvoorzien

Voor onvoorzien uitgaven staat een structurele stelpost onvoorzien in de begroting ad € 30.000.

Algemene uitkering gemeentefonds

De uitkering uit het gemeentefonds vormt de voornaamste inkomstenbron van de gemeente. Meer dan de helft van alle lasten wordt hieruit gedekt. Het gemeentefonds is tot en met 2025 direct gekoppeld aan de omvang van de rijksuitgaven: hogere rijksuitgaven betekent voor gemeenten een hogere uitkering uit het gemeentefonds (onder het motto “gelijk de trap op en gelijk de trap af”). Dit effectueert zich in het zogenaamde accres. Sinds de meicirculaire 2022 wordt het accres daarnaast gesplitst in een volume- en een nominaal deel, waarbij het nominale deel ter compensatie is van loon- en prijsstijging en het volumedeel ter compensatie van bevolkingstoename en reëel accres.

Daarnaast is het volumedeel van het accres tot en met 2026 vastgezet. Bijstelling vindt plaats op basis van loon- en prijsontwikkeling, zoals deze door het CPB wordt geraamd.

Vanaf 2027 wordt een nieuwe financieringssysteem toegepast. Uitgangspunt is hierbij dat het fonds meerjarig de ontwikkeling van het nominaal bruto binnenlands product volgt. De indexatie wordt gesplitst in een volumedeel en een prijsdeel. De volumeontwikkeling wordt gebaseerd op een 8-jaars historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bbp. De indexatie voor inflatie volgt de prijs bbp van het lopende jaar. De bbp groei (zowel voor volume als prijs) is daarbij gebaseerd op de CEP-raming van het CPB.

Met ingang van het uitkeringsjaar 2023 wordt door het Ministerie van BZK een nieuw verdeelmodel gehanteerd voor de berekening van de Algemene Uitkering (AU). Hoofddoel voor dit nieuw verdeelstelsel was om het eenvoudig en uitlegbaar te maken en beter te laten aansluiten bij de noodzakelijke kosten die gemeenten maken (dat was vooral nodig in het sociaal domein). De indeling van de clusters is logischer en globaler gemaakt en het aantal maatstaven is gehalveerd. In het nieuwe verdeelmodel is daarnaast voor 2023 en de begrotingsperiode (2024-2027) sprake van een ‘Suppletie uitkering nieuw verdeel model’ op basis van een ingroei-pad dat is gebaseerd op een bedrag per inwoner. Door het nieuwe verdeelmodel is er landelijk sprake van voor- en nadeel gemeenten. Doordat Vaals in de nieuwe verdeelsystematiek als ‘Voordeelgemeente’ wordt gekwalificeerd wordt dit voordeel gecorrigeerd met een negatieve suppletie uitkering.

De ramingen van de Algemene Uitkering in deze begroting zijn gebaseerd op de meest recente circulaire, de septembercirculaire 2023. Op basis van de huidige inzichten ramen we voor 2024 een totale omvang van de uitkering gemeentefonds van circa € 24,4 miljoen. Op basis van de septembercirculaire is de prognose voor 2024 en de volgende jaren duidelijk hoger dan geprognosticeerd in de meicirculaire. Dit komt met name door een verhoging van de accessen voor loon- en prijsstijgingen. Daarnaast zijn er een aantal algemene taakmutaties versus de meicirculaire opgenomen, zoals loon- en prijsbijstelling Jeugdzorg in 2024 en 2025 en een eenmalige uitkering voor bijzondere bijstand en vroegsignalering in 2024.

Onderstaand overzicht geeft de onderdelen van de uitkering 2024 weer, in vergelijking met de raming voor begrotingsjaar 2023 zoals opgenomen in de primaire begroting 2023.

Uitkering gemeentefonds 2024	Begroting 2024	Begroting 2023	Verschil
Basisuitkering:			
Uitkeringsfactor (gerelateerd aan accres gemeentefonds)	1,406	1,307	0,10
Algemene uitkering	23.866.000	22.075.000	1.791.000
Suppletie uitkering nieuw verdeelmodel	-1.319.000	-1.470.000	151.000
Totaal Algemene uitkering	22.547.000	20.605.000	1.942.000
Integratie- & Decentralisatie uitkeringen:			
Integratie-uitkering participatie	1.523.000	1.444.000	79.000
Decentralisatie uitkering brede impuls combinatiefuncties	0	35.000	-35.000
Decentralisatie uitkering armoedebestrijding kinderen	44.000	46.000	-2.000
Decentralisatie uitkering vergunningverlening, toezicht, handhaving	29.000	29.000	0
Decentralisatie uitkering voorschoolse voorziening peuters	18.000	19.000	-1.000
Decentralisatie uitkering versterking omgevingsveiligheidsdiensten	1.000	1.000	0
Decentralisatie uitkering extra capaciteit BOA's	30.000	30.000	0
Decentralisatie uitkering Wet kwaliteitsborging bouw	9.000	10.000	-1.000
Decentralisatie uitkering Impulsgelden weerbaar bestuur (veilig wonen)	7.000	0	7.000
Totaal Integratie- & Decentralisatie uitkeringen	1.661.000	1.614.000	47.000
Raming Stelpost BTW Compensatiefonds (BCF)	180.000	180.000	0
Totaal Uitkering gemeentefonds	24.388.000	22.399.000	1.989.000

Integratie-uitkeringen.

Met ingang van 2023 zijn een 3-tal Integratie-uitkeringen (Inburgering, Verhoging raadsledenvergoeding, Voogdij\18+) overgeheveld naar de Algemene uitkering. "Participatie" is de enige Integratie-uitkering, die voor Vaals nog steeds van toepassing is.

Decentralisatie-uitkeringen.

Decentralisatie-uitkering Impulsgelden weerbaar bestuur (veilig wonen). In de septembercircularre 2023 is opgenomen dat gemeenten vanaf 2023 tot en met 2026 een bijdrage ontvangen voor een beveiligingsadvies op maat ten behoeve van een veilige woonplek voor decentrale bestuurders. De veiligheid van decentrale bestuurders is een vereiste voor het goed functioneren van het openbaar bestuur. Per 1 oktober 2023 wordt de werkgeversverantwoordelijkheid voor hun veiligheid daarom geëxpliciteerd met een wijziging van de Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers. Gemeenten dienen op basis van de nieuwe regeling het beveiligingsadvies altijd over te nemen en de uitvoering van de veiligheidsmaatregelen te bekostigen.

Raming Stelpost BTW Compensatiefonds (BCF).

Het hier opgenomen bedrag betreft een berekend bedrag op grond van de verwachte lagere uitname uit het Gemeentefonds voor 2023. Jaarlijks wordt bij de septembercircularre een voorschot verstrekt op de verwachte onderschrijving van dat kalenderjaar. In de meicircularre volgend op het kalenderjaar volgt dan de afrekening.

Investeringsprojecten programma Bestuur & Dienstverlening

Lopende investeringen	Oorspr. plan jaar van uitvoering	Gevoteerd krediet		Huidige stand van zaken		
		Raadsbesluit	Bedrag	Gerealiseerd	Restant	Gereed
Software omgevingswet	2021	Begr. 2021	145.000	51.000	94.000	2023
Upgrade Corsa-omgeving	2021	Begr. 2021/ investerings- programma 2021	75.000	31.250	43.750	2023
Integratie Liber / gegevensmakelaar	2021	Begr. 2021	11.500	10.000	1.500	2023
iPads raad	2022	Begr. 2022	19.000	19.000	0	Gereed
Mobile ICT-hardware	2022	Begr. 2022	18.000	18.000	0	Afgesloten
Verbeterplan DIV	2021-2024	Begr. 2020/voorjaarsnota 2021	100.000	0	100.000	2024
Vervanging meubilair kantine/conferentiekamer	2022	Voorjaarsnota 2022	50.000	46.119	3.881	2023

Aanwezige reserves portefeuille Bestuur & Dienstverlening

Bestemmingsreserves per 01.01.2024		
Naam reserve	Verwacht saldo per 1.1.2024	Doelstelling
Gemeentefonds	€ 506.000	Egalisatie van fluctuaties accressen gemeentefonds en dekking mogelijke tekorten herijking verdeelsystematiek.
Strategisch Ontwikkelfonds	€ 384.000	Impulsen geven aan ontwikkelingen die de fysieke en sociaal-maatschappelijke situatie in een bepaalde buurt of wijk kunnen verbeteren. Bedoeling is tevens dat dit fonds als 'hefboom' werkt, waarbij de gemeentelijke middelen in het fonds worden aangevuld door andere partners of via subsidies. De ontwikkelingsopgaven zijn de hefboom onder nagenoeg alle transitiepaden in Vaals Verbind(t).
Totaal bestemmingsreserves	€ 890.000	

Deel 4

Verplichte paragrafen

Paragraaf Bedrijfsvoering

Deel 1 - Kaders

1.1 Inhoud paragraaf

De bedrijfsvoering betreft het hele spectrum van taken die nodig zijn om de gemeentelijke dienstverlening en het extern opereren mogelijk te maken. Hieronder vallen de onderdelen management & organisatie, planning & control, personeelszaken, informatisering & automatisering en huisvesting.

1.2 Beleidskaders

Beleidskaders BEDRIJFSVOERING

Lopend beleid

De zelfstandige gemeente Vaals levert vanuit nabijheid bij de burger en diens omgeving een substantiële meerwaarde aan de kwaliteit van leven. Dat doet de gemeente door vanuit de kennis van en aandacht voor de context, het specifieke van de situatie, te handelen.

De manier waarop gemeentebestuur en organisatie hieraan invulling geven wordt bepaald door van buitenaf naar processen te kijken en zich voortdurend af te vragen wat een inwoner nodig heeft en van de gemeente mag verwachten. De context bepaalt of en zo ja welke interventies (via de gemeente) gewenst zijn, wat een inwoner nodig heeft. Hierbij kan (lokaal) maatwerk leidend zijn.

In principe zijn er twee manieren van organiseren, die passen bij de aard van de processen:

- systeemgedreven: van binnen naar buiten, managen van processen, procedures en regels, vooral bij standaardproducten, per definitie geen maatwerk gewenst
- contextgedreven: van buiten naar binnen, minder regels, vooral kaders, creativiteit faciliteren, per definitie maatwerk gewenst.

Een zelfstandig Vaals, dat in staat is om meerwaarde te leveren aan de kwaliteit van leven, moet de kwaliteiten in bestuur en organisatie hebben, om de burgers de voordelen van de kleinschaligheid te laten voelen. Dat betekent ook dat we keuzes moeten maken, ons concentreren op zaken die er toe doen en geen onnodige energie verspillen en risico's lopen op zaken die anderen beter kunnen. Vanuit onze **bedrijfsvoeringsfilosofie** vullen we dit als volgt in:

Diensten en processen, waarbij de context van groot belang is, vormen de 'corebusiness' van de gemeente Vaals en blijven per definitie lokaal.

De gemeente kan dit, vanuit kleinschaligheid/nabijheid bij de inwoner, beter dan elke andere instantie. Voor deze processen profiteren we van het schaalniveau Vaals. Op deze processen maakt de gemeente het verschil, levert de kwaliteit, die vooral wordt ingegeven door het verrichten van de juiste ondersteuning vanuit de kennis van en aandacht voor de situatie en de omgeving van de inwoner.

Naarmate de processen steeds minder context- en vooral maar systeemgedreven zijn, wordt de samenwerking met andere overheden of wel de zoektocht naar schaalvergroting, op afstand plaatsen en uitbesteden, groter. In deze processen spelen factoren als vakdeskundigheid en efficiency een grote rol.

De organisatie-inrichting en de daarbij geldende uitgangspunten rondom verantwoordelijkheden en dergelijke zijn geregeld in de **Organisatieverordening** Gemeente Vaals.

De verantwoordelijkheden, bevoegdheden, mandaten en dergelijke zijn vastgelegd in het **Mandaatbesluit** Gemeente Vaals 2022. De specifieke verantwoordelijkheden en bevoegdheden van budgethouders en budgetbeheerders zijn vastgelegd in de **Budgetregeling** Gemeente Vaals.

Het gemeentelijk **personeelsbeleid** is vastgelegd in de cao Gemeenten en het Personeelshandboek gemeente Vaals. De gemeentelijke zorgtaken op het gebied van de Arbowetgeving zijn vastgelegd in de Arbowet en in onze nota Arbobeleid en getoetst met de Risico Inventarisatie- en Evaluatie van 2018. Daarnaast ligt een en ander vast in het BHV-plan. Bij de realisatie van het reorganisatieplan voor de gemeentelijke organisatie is gewerkt met een **Sociaal Statuut**.

In 2013 heeft de Raad de **I&A visie** vastgesteld. Het uitgangspunt van deze visie, gebaseerd op door de Raad vastgestelde kaders, is dat de gemeente Vaals haar burgers centraal stelt: de dynamiek in de huidige samenleving vraagt dat wij op elke vraag, op elk door de burger gewenst moment via elk kanaal een antwoord hebben. Het uitgangspunt van deze visie is nog steeds actueel. Vanuit dit uitgangspunt wordt onze (digitale) dienstverlening doorontwikkeld.

Het beleid inzake communicatie en voorlichting is vastgelegd in het **Strategisch Communicatieplan 2011**. Het communicatiebeleid draagt ertoe bij dat de communicatie structureel en geïntegreerd plaatsvindt, rekening houdend met de strategische, tactische en operationele doelstellingen van de gemeente Vaals. Het Cittaslow-gedachtegoed wordt integraal verankerd in het communicatiebeleid en wordt zowel bij in- als externe communicatie uitgedragen.

De huisvesting van de gemeentelijke organisatie en diensten is gebaseerd op het **Huisvestingsplan 2011**. Dit huisvestingsplan is dynamisch waarbij de feitelijke huisvesting bij behoefte wordt aangepast als dit in het belang van de dienstverlening en de organisatie is.

Het beleid rondom het gemeentelijk proces van inkopen (waaronder ook aanbesteden) is vastgelegd in het

Aanbestedingsbeleid 2022. In dit beleid zijn ook aspecten van duurzaamheid, cittaslow en SocialReturn opgenomen.

De onderdelen van de financiële functie hebben hun beslag gekregen in de volgende regelingen:

- Treasurystatuut 2015 (in 2019 op actualiteit beoordeeld)
- Nota Reserves en Voorzieningen 2021
- Nota Risicomanagement
- Nota Activabeleid 2021
- Verordeningen inzake de financiële functie ex artikel 212 (2023), 213 en 213a Gemeentewet (in 2023 op actualiteit beoordeeld)

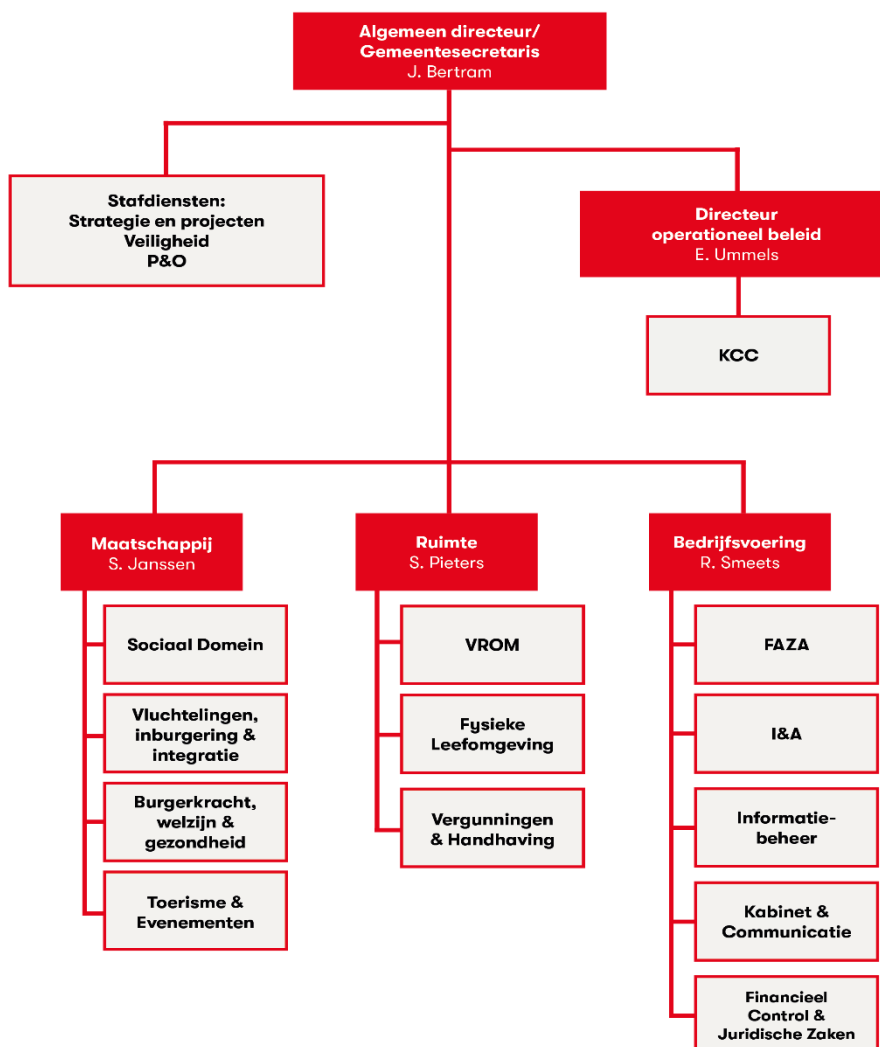
Actiepunten 2024

- Het Treasurystatuut wordt op actualiteit beoordeeld en waar nodig aangepast.
- In 2024 wordt de Risico Inventarisatie- en Evaluatie (RI&E) uitgevoerd. Onderdeel hiervan is het PMO (Periodiek Medisch Onderzoek); tevens worden medewerkers -tevredenheidsaspecten in het onderzoek betrokken.

1.3 Personele kaders

In ons bedrijfsvoeringsmodel sturen we op een integrale benadering van elk beleidsveld of opgave. De medewerker van de gemeente Vaals moet in staat zijn een vraag vanuit diverse invalshoeken te kunnen bekijken. Bij de insteek past eigenlijk geen organisatie-plaatje waarin lijntjes en hokjes zijn getekend. Toch is die structuur natuurlijk wel aangebracht, anders is het niet mogelijk een organisatie te sturen. We werken met de volgende organisatiestructuur.

Organogram Gemeente Vaals

Salarislasten

De ambtelijke organisatie heeft in 2024 een totale toegestane omvang van 100,8 fte (full-time-employees), die een totale salarislast van ruim 9,9 miljoen euro vertegenwoordigen.

Onderstaande tabel geeft de totale geraamde salarislasten van de gemeentelijke organisatie weer.

Salarislasten	2024	2025	2026	2027
Bestuur (raad, griffie, college)	€ 833.200	€ 833.200	€ 833.200	€ 833.200
Ambtelijke organisatie	€ 9.131.400	€ 9.337.400	€ 9.602.400	€ 9.878.310
Totale salarislasten	€ 9.964.600	€ 10.170.600	€ 10.435.600	€ 10.711.510

Het personeelsbestand ziet als volgt uit:

Personeelsbestand gemeente Vaals	2024	
	Medewerkers	Fte's in 2024 (toegestaan)
Directie en MT leden	5	5,0
Stafdiensten	13	13,8
KCC	12	8,6
Openbare ruimte	20	20,0
Ruimte	10	11,4
Maatschappij	22	18,9
Bedrijfsvoering	26	23,1
TOTAAL ORGANISATIE VAALS	108	100,8

De formatie is in vergelijking met de begroting 2023 met 10,7 fte toegenomen. Dit komt voor een klein deel (0,7 fte.) door een toename bij personeelszaken. Dit betreft een verschuiving omdat deze indiensttreding in plaats komt van voorheen geraamde externe inhuur.

De overige groei van de formatie met 10 fte. komt voort uit de perspectiefnota 2023. In de begroting 2023 is besloten de voorstellen uit de perspectiefnota over te nemen, waarmee voor 2024 tot een formatieve groei met 10 fte. is besloten.

Deel 2 – Doelstellingen en activiteiten

In dit deel wordt per onderdeel in beeld gebracht wat we per speerpunt willen gaan bereiken in de komende periode en wat we daarvoor gaan doen. Tevens wordt aangegeven wanneer een en ander qua tijdspad te verwachten is en, indien mogelijk, hoe het bereikte resultaat meetbaar gemaakt kan worden.

2.1 Management & Organisatie

Het voornaamste inrichtingsprincipe is dat **'de inhoud centraal'** staat. Daarnaast wordt voor een belangrijk deel gewerkt op basis van **integraal management en integrale verantwoordelijkheid**.

De strategisch/tactische aansturing van de organisatie geschiedt door het managementteam. Het managementteam draagt de ambtelijke verantwoordelijkheid voor de realisatie van de producten en taken van de organisatie. De aansturing van de organisatie vindt plaats op basis van onderlinge afstemming en minder vanuit een vaste structuur. Een MT-lid is niet enkel belast met functioneel leidinggevende taken, maar ook voor een belangrijk deel met inhoud op het betreffende vakgebied.

De organisatie zal blijvend de komende jaren een verdere **transitie** ondergaan. Dit past ook nadrukkelijk bij de transitievisie Vaals Verbindt. Vanuit de kracht van de participatie van de samenleving wordt een verdere transitie ingezet in de manier van werken. We kijken heel bewust naar samenwerking met andere partners. De organisatie moet dynamisch en veerkrachtig meebewegen met wat gevraagd wordt. Een stevige doelstelling die past bij een gemeente met ambitie.

De organisatie moet blijvend worden meegenomen in de veranderende rol en positie van de gemeente. De wereld om ons heen is aan blijvende verandering onderhevig, daarmee ook de rol en positie van gemeenten. Dit vraagt een vorm van continue mee-veranderen; een organisatie is daardoor nooit af. De aanpak die daarbij gekozen wordt, sluit aan bij de wijze waarop de gemeente ook de burgers wil benaderen. Daarbij gaat het om aandacht voor het individu. Dat wil zeggen dat vooral vanuit de individuele omstandigheden gekeken wordt naar ontwikkelmogelijkheden. Ingezet wordt op het beter benutten van de sterke kwaliteiten van eenieder. Ondanks de geringe omvang van de organisatie en daarmee de hoeveelheid aan 'eenmans-functies' zal getracht worden mensen blijvend meer het werk te laten doen waar ze goed in zijn en dat ze graag doen, waar ze **talenten** voor hebben. Dat betekent dat mensen flexibeler inzetbaar worden en soms los van bepaalde functies taken vervullen.

2.2 Planning & Control

De beleidscyclus van de gemeente wordt ondersteund met documenten die voor Raad, College en management voldoende concrete sturingsinformatie verschaffen en waarbij gepoogd wordt aan te sluiten bij wens en behoeften. Een blijvend aandachtspunt is het vergroten van de 'leesbaarheid' van de producten uit de P&C-cyclus, bijvoorbeeld door de aangepaste opzet en opmaak van de stukken. Met de samenvattingen van de programmateksten in de publieksbegroting probeert het College het beoogde beleid voor de burgers toegankelijk en inzichtelijk te maken en op die manier participatie van de burgers te bevorderen. Binnen de financiële functie van de gemeente is de afgelopen jaren een behoorlijk instrumentarium geïmplementeerd. Het verbeteren van dit instrumentarium blijft een continu proces.

De rechtmatigheidsverklaring van de jaarrekening verschuift van de accountant naar het College. Dit betekent dat het college verantwoording aflegt over fouten en onzekerheden omtrent rechtmatigheid en het vangnet van de accountant voor de rechtmatigheidstoets verdwijnt. Hierdoor is het belang van het uitvoeren van interne controlewerkzaamheden toegenomen en wordt gebruik gemaakt van een interne medewerker interne controle.

De verdeelsystematiek van de uitkering gemeentefonds is in 2023 veranderd door een aanpassing in de maatstavenstructuur, met name op sociaal gebied. Tot nu toe zijn de financiële gevolgen voor Vaals beperkt. Echter is de onzekerheid met betrekking tot de toekomstige inkomsten uit het gemeentefonds heel hoog, aangezien het nog steeds niet duidelijk is hoe de inkomsten uit het gemeentefonds vanaf 2026 zullen ontwikkelen. Ook over de "toegezegde" additionele rijksbijdrage van € 1 miljard in het gemeentefonds vanaf 2026 wordt inmiddels weer ter discussie gesteld. De vervroegde verkiezingen einde dit jaar en de daaruit resulterende mogelijke veranderingen in de politiek vergroten de onzekerheid met betrekking tot de inkomsten van het gemeentefonds. In 2024 zal vanzelfsprekend de focus komen te liggen op een adequate doorrekening van de mogelijke effecten op Vaals.

Het Treasurystatuut wordt in 2024 op actualiteit beoordeeld en waar nodig aangepast.

2.3 Personeelszaken

In 2023 heeft de nadruk gelegen op het primaire beloningsbeleid. Op 20 juni 2023 heeft het College van Burgemeester en Wethouders het besluit genomen om het functieboek en de functiematrix HR21 van de gemeente Vaals definitief vast te stellen. Op basis van dit definitieve besluit hadden de medewerkers de mogelijkheid om een bezwaar in te dienen tegen de toekenning van het betreffende HR21 profiel aan de betreffende functie. Van deze mogelijkheid is geen gebruik gemaakt. Daarmee is het Functiewaarderings (fuwa)-traject afgerond. Dit kan tevens worden gezien als de formele afronding van de in 2018 gestarte reorganisatie.

In 2024 gaat de nadruk liggen op het secundaire beloningsbeleid, hiermee wordt geprobeerd meer bindingsmogelijkheden en betere arbeidsvoorzieningen te creëren in deze zeer lastige arbeidsmarkt.

De medewerkers krijgen ook in 2024 mogelijkheden geboden om zich (verder) te ontwikkelen. Voor het volgen van opleidingen en ontwikkelingstrajecten is jaarlijks een opleidingsbudget beschikbaar. De besteding hiervan vindt plaats in overleg tussen leidinggevend en medewerkers. Hierbij wordt rekening gehouden met de individuele wensen van de medewerkers maar ook gekeken naar de organisatiebehoefte. Gezien de formatieve uitbreiding en de indiensttreding van veel jong talent, waar navenant goede opleidingen bij horen, wordt het opleidingsbudget voor 2024 met € 30.000 verhoogd. Ook dit past bij het bieden van goede secundaire arbeidsvoorwaarden.

In 2024 wordt de Risico Inventarisatie- en Evaluatie (RI&E) uitgevoerd. Onderdeel hiervan is het PMO (Periodiek Medisch Onderzoek); tevens worden medewerkers -tevredenheidsaspecten in het onderzoek betrokken.

2.4 Informatisering & Automatisering

ICT is een onmisbare component in de huidige bedrijfsvoering voor lokale overheden. Het basisuitgangspunt van de visie Informatievoorziening & Automatisering is dat de gemeente Vaals haar **burgers centraal** stelt: de dynamiek in de huidige samenleving vraagt dat wij op elke vraag, op elk door de burger gewenst moment en via elk kanaal een antwoord hebben. Om dit mogelijk te maken werken wij met **Virtual Desktop Infrastructure (VDI)**. Ook in 2024 en de volgende jaren blijven we investeren in de **optimalisatie en actualisatie** van onze technische infrastructuur. Meer en meer kiezen we voor ontzorging op ICT-gebied en nemen we diensten af als **cloudoplossing**. Zoals de het bijhouden van de diverse geo-gerelateerde basisregistraties (BAG/BGT/BRK/WKPB) ondergebracht bij het Gegevenshuis in Landgraaf. De huidige visie Informatievoorziening & Automatisering beschrijft nog steeds onze ambities. Tevens zijn de door de Gemeenteraad vastgestelde kaders die als basis hebben gediend voor de huidige visie nog steeds actueel:

- het inzetten van ICT om de gemeentelijke dienstverlening en bereikbaarheid te optimaliseren;
- het innovatieve en creatieve karakter van de ICT-architectuur moet behouden en gestimuleerd worden;
- het vinden van een oplossing voor de toenemende kwetsbaarheid;
- uniformiteit in het opslaan, bewerken en archiveren van de informatievoorziening.

De ambitie van de afdeling ICT is om de gemeentelijke ICT en informatievoorziening zo te organiseren, dat deze ondersteuning biedt voor een moderne, efficiënte, betrouwbare en integere bedrijfsvoering en dienstverlening aan inwoners en ondernemers. Team ICT is adviserend, ondersteunend en neemt graag een aanjagende rol aan bij het realiseren van de digitale ambities van onze gemeente.

De beveiliging van bedrijfsinformatie speelt een steeds grotere rol. Voor het beveiligen van informatie en data processen passen we de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) toe. Eind 2023 leggen wij verantwoording af over onze informatiebeveiliging door middel van de ENSIA-zelfevaluatie (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) en audit. De IT beveiliging wordt door een gerenommeerde security specialist in kaart gebracht. De bevindingen worden, waar nodig en mogelijk, meegenomen in de optimalisatie van de IT beveiliging welke in 2024 verder worden opgepakt.

De complexiteit van het ICT beheer neemt jaarlijks toe. Om de focus te houden op de specifieke gemeentelijke IT taken gelieerd aan o.a. de komst van de omgevingswet, informatie-/dataveiligheid en het sociaal domein zijn enkele basis IT taken (Monitoring, update- en patchmanagement) overgedragen aan een externe IT dienstverlener waarbij we intern de regie houden. Verder kiest de gemeente Vaals steeds vaker voor Cloud based software en SaaS oplossingen (afnemen van een dienst en dus niet in eigen beheer) om de afhankelijk van de eigen IT omgeving te verkleinen en de flexibiliteit te vergroten. In 2024 wordt ook de migratie van de desktopomgeving naar de Cloud onderzocht.

Er zijn nieuwe technieken bijgekomen, die de ICT veiligheid verhogen. Het "hybride" werken (combinatie van kantoor-en thuiswerken) blijft een belangrijke rol spelen bij het maken van keuzes m.b.t. de IT omgeving van de gemeente Vaals.

In 2023 heeft de archivaris een nieuw periodiek verslag opgesteld over de uitvoering van de gemeentelijke taken op het gebied van **informatiehuishouding en archiefbeheer**. De archivaris concludeert in het verslag dat de gemeente Vaals sinds de vorige rapportage in 2020 echt werk gemaakt heeft van de aandachtspunten waardoor er resultaten zijn geboekt en **voortgang zichtbaar** is. Er is veel werk verzet, op vrijwel alle aspecten is progressie geboekt en er zijn de nodige concrete resultaten bereikt. Echter dienen nog heel wat aspecten opgepakt, nader uitgewerkt en/of geïmplementeerd te worden. De archivaris geeft aan dat de gemeente juist nu moet doorzetten om de basis op orde te krijgen.

Om gecontroleerd een doorontwikkeling maken richting digitaal werken en een beter informatiebeheer is het **Doorontwikkelingsplan Informatiebeheer** opgesteld. Het is belangrijk om te realiseren dat de doorontwikkeling niet alleen wordt uitgevoerd om de provincie tevreden te stellen, maar juist om het informatiebeheer binnen de eigen organisatie goed op orde te brengen. Het **Doorontwikkelingsplan Informatiebeheer** vormt de basis waarmee de organisatie aan de slag gaat in 2024. Goed informatiebeheer ondersteunt alle processen binnen de organisatie en voorkomt risico's van bijvoorbeeld informatieverlies of het niet kunnen verantwoorden van besluitvormingsprocessen. Informatiebeheer is een onderdeel van de missie en visie van de organisatie. Medewerkers dienen dan ook goed begeleid te worden in deze nieuwe manier van digitaal werken en archiveren.

Eén van de aandachtspunten uit het recente verslag van de archivaris is dat de capaciteit van de formatie nog steeds **kwetsbaar** is en niet berekend is op alle taken die horen bij digitaal informatie- en archiefbeheer. In de perspectiefnota is hiervoor de noodzaak tot structurele personele uitbreiding benoemd. De gemeente moet zich bewust zijn van het feit dat het beheer van informatie een **organisatie-brede verantwoordelijkheid** is en dus meer is dan alleen het beheer van post en archief. In het **Doorontwikkelingsplan Informatiebeheer** wordt geadviseerd om zorg te dragen voor voldoende formatie voor alle taken omtrent informatie- en archiefbeheer.

De toetreding tot het Gegevenshuis voor het beheer van al onze Geo-data is een belangrijke stap in de verdere professionalisering van ons gegevensbeheer. Door de integrale aanpak maken we niet alleen een efficiëntieslag maar heeft de kwaliteit van de diverse Basisregistraties continue de aandacht. Het Gegevenshuis werkt hierbij nauw samen met zowel de diverse gemeentelijke afdelingen maar ook de Belasting samenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW). Afgelopen jaren zijn landelijk initiatieven genomen om te komen tot een Samenhangende Objectenregistratie (SOR). In de SOR zouden alle gegevens van de basisregistraties in het fysieke domein op een uniforme wijze worden vastgelegd. Door discussie op landelijk niveau over positionering en financiering van deze nieuwe (basis)registratie, is deze ontwikkeling voor onbekende tijd on hold gezet. Het is zelfs de vraag of de SOR er überhaupt gaat komen. Ongeacht deze vertraging is het van groot belang om reeds nu voor te sorteren op een vorm van integrale registratie. Hiervoor werkt het Gegevenshuis nauw samen met de BsGW waarbij gebruik wordt gemaakt van het zogenaamde Samenwerkingsportaal om de diverse administraties op elkaar af te stemmen. Ook de medewerkers van de gemeente Vaals kunnen toegang tot dit portaal krijgen. Ook in 2023 wordt de WOZ-mutatiedetectie uitgevoerd, die bijdraagt aan de kwaliteitsverbetering van onze bestanden. Het is de bedoeling dat deze WOZ-mutatiedetectie met ingang van 2023 wordt ingebouwd in de reguliere processen van het Gegevenshuis. Voor het beheer wordt gebruik gemaakt van de door het Gegevenshuis ontwikkelde beheerapplicatie BORAS. Voor de onderdelen grijs en groen is deze applicatie in

productie. Het onderdeel riool is nog in ontwikkeling en wordt voorsnog beheerd in een andere applicatie. Op enig moment koppelen we deze BOR-data aan BGT-BAG-WOZ. In 2024 wordt de ingezette lijn van verdere professionalisering doorgezet.

Wat betreft privacy blijkt dat ondanks de strenge beveiligingsmaatregelen van onze IT afdeling ook in Vaals elk jaar wel een aantal incidenten op dit gebied plaats vinden. Veelal is dit terug te leiden naar menselijk handelen. Derhalve zal het privacyteam meer inzetten op bewustwording. Maar denk ook aan de gebruikelijke beveiligingsmaatregelen zoals encryptie en Two-factor authentication.

Kijkende naar het **contractbeheer** en de inkoop van I&A wordt ingezet op een hoge kwaliteit, acceptabele kosten en partnerschappen met onze leveranciers. Hierbij wordt de inkoopnota van de onze organisatie als leidraad aangehouden. Ook worden contracten met leveranciers (partners), waar mogelijk, niet meer afgesloten voor periodes van 3 tot 5 jaar maar korter, zodat snel 'op -en afgeschaald' kan worden. Hierdoor verhogen wij onze flexibiliteit en wendbaarheid.

2.5 Huisvesting

De huisvesting van de gemeentelijke organisatie en diensten is gebaseerd op het zogenaamde Huisvestingsplan. Naast het gemeentehuis aan het Von Clermontplein wordt ook gebruik gemaakt van een dependance voor de openbare werken. Dit betreft de zogenaamde gemeentewerf, gelegen aan de Selzerbeeklaan.

Het meerjarig onderhoudsplan (MJOP) is in 2022 geactualiseerd. Hier zijn energiebesparende maatregelen voor de komende jaren in opgenomen. Voor 2024 zijn de onder meer de volgende maatregelen voorzien:

Warmtepompboiler/CV vervangen Brede School Vaals, Rood-Groen en RKVVV. Toe- en afvoer ventilatoren vervangen o.a. bij Fraiche en de Gemeentewerf. Renoveren kleedlokalen Rood-Groen inclusief verduurzaming onder meer door ledverlichting binnen en buiten en een energiebesparend douchesysteem.

Deel 3 – Financiën

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de financiële impact van de onderdelen van het taakveld 'overhead'.

(Bedragen x1.000)	Realisatie 2022	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Management & Organisatie	2.450	2.408	2.409	2.406	2.406	2.406
Kabinet & communicatie	132	123	148	150	147	147
Planning & Control	61	82	82	82	82	82
Personeelszaken	381	425	429	425	425	425
Automatisering & informatisering	642	652	698	738	726	706
Huisvesting & facilitaire zaken	508	348	545	544	550	544
Totaal	4.175	4.038	4.311	4.346	4.336	4.310

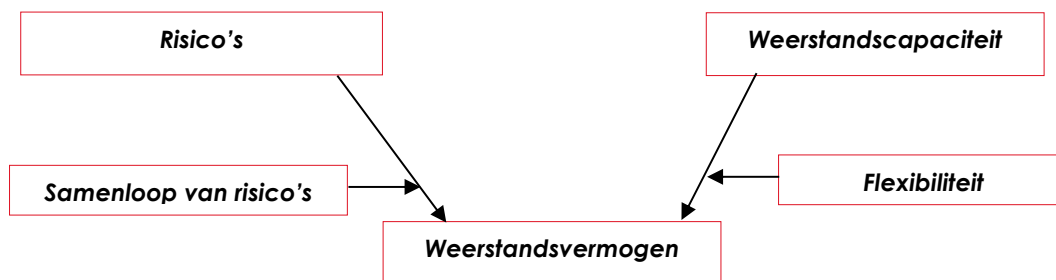
Paragraaf Weerstandsvermogen & Risicobeheersing

1. Inhoud paragraaf

In deel 3 van deze begroting is al uitgebreid ingegaan op de effecten van deze begroting voor de financiële positie van de gemeente Vaals. Een van de belangrijkste aspecten voor het oordeel omtrent deze financiële positie betreft het zogenaamde “weerstandsvormogen”. Bij het weerstandsvermogen gaat het om de mate waarin een gemeente in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit betekent dat het gehele beleid omgegooid moet worden. In andere bewoordingen: de beschikbare financieel ruimte die zonder ingrijpende beleidswijzigingen beschikbaar is.

Het weerstandsvermogen bestaat uit twee belangrijke onderdelen, namelijk de weerstandscapaciteit en de risico's. Het weerstandsvermogen is de weerstandscapaciteit in relatie tot deze risico's.

In onderstaande figuur komt de samenhang tussen de verschillende onderdelen tot uiting.

In de praktijk bestaat er niet een precieze eenduidige definitie van de weerstandscapaciteit. De ‘ruimte’ in de begroting is hierbij een relatief grijs gebied. Op een aantal punten komen de verschillende meningen echter wel overeen. Het eigen vermogen van een gemeente vormt veruit de belangrijkste buffer tegen optredende risico's. Het eigen vermogen van de gemeente Vaals bestaat met name uit de algemene reserve. Daarnaast kan de gemeente na een onvoorziën incident de algemene reserve weer op peil brengen door bijvoorbeeld de belastingopbrengsten op te voeren. Deze maatregel heeft echter pas effect in het jaar daaropvolgend. De onbenutte belastingcapaciteit wordt daarom ook wel gezien als het dynamische deel van de weerstandscapaciteit.

De paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen geeft aan hoe solide de financiële huishouding van de gemeente is en welke risico's de gemeente loopt. Om financiële tegenvallers te kunnen opvangen, moet de gemeente beschikken over weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen is in artikel 11 van het BBV gedefinieerd:

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

1. de weerstandscapaciteit zijnde een samenstel van middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken en;
2. alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Het minimaal aan te houden weerstandsvermogen is afhankelijk van de grootte van de gemeente, de te onderkennen financiële risico's en het reserve- en voorzieningenbeleid.

2. Beleidskaders

Zoals reeds hierboven aangegeven bestaat het weerstandsvermogen uit de relatie tussen enerzijds de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden en anderzijds de mate waarin de risico's zijn afgedekt. Het beleid inzake het weerstandsvermogen richt zich dan ook op deze tweedeling.

Voor de weerstandscapaciteit is de omvang van de reserves (vanwege de aanwendbaarheid) van belang. Het beleid en de afwegingen rondom reserves en voorzieningen is vastgelegd in de nota Reserves en voorzieningen 2021, welke door de raad in december 2020 is vastgesteld.

In de Nota Weerstandsvormogen & Risicomanagement zijn de doelstellingen van dit vigerende beleid vastgelegd en luiden als volgt:

- Inzicht krijgen in de risico's die de gemeente loopt. Op basis van dit inzicht kunnen risico's eventueel worden afgedekt;
- Ervoor zorgen dat het optreden van risico's zo weinig mogelijk effect heeft op de uitvoering van het bestaande beleid;
- Verder stimuleren van het risicobewustzijn (van medewerkers) in de organisatie en het treffen van maatregelen ter voorkoming of beperking van de risico's;
- Beoordelen van het weerstandsvermogen en de weerstandscapaciteit inclusief bepaling van de weerstandsfactor.

De benodigde weerstandscapaciteit stelt de gemeente vast aan de hand van een risico-inventarisatie. Alle sectoren inventariseren hun eigen risico's inclusief de kans van optreden en financiële gevolgen.

3. Risico's

3.1 Algemeen

Bij de aard van de mogelijke risico's kan het bijvoorbeeld gaan om (bedrijfs)economische risico's, maar een gemeente kan ook te maken krijgen met juridische of milieutechnische risico's. Bij het maken van een goede risico-inschatting zijn twee aspecten van belang: wat is de kans dat een risico zich voordoet, en welke orde van schade kan ontstaan als dat gebeurt. Alle risico's moeten daarnaast ook in hun totaliteit worden bekeken: wat is met andere woorden het risicoprofiel voor de gemeente? Veel kleinere risico's samen kunnen bijvoorbeeld een schadebeeld opleveren dat vergelijkbaar is aan één groot risico. De kansen op verschillende soorten tegenvallers kunnen ook nog eens afhankelijk van elkaar zijn. Zo kan bijvoorbeeld een terugval van de economische groei leiden tot een lagere algemene uitkering, hogere rente en meer beroep op bijstands-uitgaven.

3.2 Risicoanalyse

Het weerstandsvermogen moet worden afgezet tegen de aanwezige risico's. Het BBV moedigt gemeenten aan tot het systematisch inventariseren en 'waarderen' van de aanwezige risico's.

Wij onderkennen de volgende risico's:

- Financiële risico's: hierbij kan gedacht worden aan risico's voortvloeiend uit eigen beleid of het beleid van de rijksoverheid, samenwerking met andere gemeenten of instanties.
- Risico's op eigendommen: dit betreft zowel risico's door vervreemding of beschadiging van gemeentelijke eigendommen, maar ook de risico's die voortvloeien uit het ontbreken van onderhouds- en/of beheersplannen en risico's rondom het grondbeleid.
- Risico's die samenhangen met de interne bedrijfsvoering: hiermee wordt bedoeld risico's vanuit de informatievoorziening, de administratieve organisatie en de interne controle. Gevolgen kunnen dan liggen in de sfeer van de uitvoering van regelgeving etc.

De rapportagemomenten aan de gemeenteraad zijn als volgt:

- Jaarrekening: inventarisatie risicoprofiel, beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen.
- Begroting: actualisatie risicoprofiel, beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen.
- Tussentijds in raadsvoorstellen bij projecten waar relevante risico's worden gelopen.

3.3 Risicoprofiel Gemeente Vaals

Voor de kans van optreden van een risico hanteert de gemeente een driedeling: Laag, Midden en Hoog. Een exacte kans inschatting is meestal niet te maken, maar hiermee wordt een indicatie verkregen op basis van een reële inschatting.

Risico's relevant voor de weerstandscapaciteit dienen van materiële betekenis te zijn voor het balanstotaal of de financiële positie. Wij rekenen met een ondergrens van € 5.000 als minimale tegenvaller. Risico's waarvan de financiële tegenvaller lager dan € 5.000 wordt geschat, achten we object van reguliere bedrijfsvoering. Deze risico's dienen in principe binnen de productenramingen te worden opgevangen. Voor de begroting 2024 kijken we, zoals afgesproken in de nota weerstandsvermogen en risicomangement, alleen naar de belangrijkste risico's.

	Risico	Kans	Bedrag	Reken- percentage	Rekenbedrag
INCIDENTELE RISICO'S:					
1.	Grondexploitaties	Midden	€ 250.000	50%	€ 125.000
2.	Wachtgelden wethouders en pensioenen gewezen wethouders	Midden	€ 225.000	50%	€ 112.500
3.	Bijdragen tekorten gemeenschappelijke regelingen	Laag	€ 500.000	25%	€ 125.000
4.	Vluchtelingenproblematiek en statushouders	Hoog	€ 200.000	100%	€ 200.000
5.	Energieproblematiek	Midden	€ 125.000	50%	€ 62.500
	Subtotaal Incidenteel				€ 625.000
6.	Onzekerheid			25%	€ 156.250
	Totaal geïnventariseerde incidentele risico's				€ 781.250
STRUCTURELE RISICO'S:					
7.	Maatschappelijke/landelijke ontwikkelingen Jeugdwet en WMO	Midden	€ 350.000	50%	€ 175.000
8.	ICT-risico's	Midden	€ 50.000	50%	€ 25.000
9.	Renterisico	Laag	€ 100.000	50%	€ 50.000
10.	Afname uitkering gemeentefonds	Midden	€ 500.000	50%	€ 250.000
11.	Vennootschapsbelasting	Laag	€ 50.000	25%	€ 12.500
12.	Energietransitie	Hoog	€ 200.000	100%	€ 200.000
13.	Handhaving	Midden	€ 100.000	50%	€ 50.000
14.	Omgevingswet	Hoog	€ 100.000	100%	€ 100.000
15.	Verkeerspanel	Hoog	€ 12.500	100%	€ 12.500
16.	Kapellervoetpad	Laag	€ 50.000	25%	€ 12.500
17.	Planschade	Hoog	€ 200.000	100%	€ 200.000
18.	Overige risico's	Midden	€ 300.000	50%	€ 150.000
	Subtotaal Structureel				€ 1.237.500
19.	Onzekerheid			25%	€ 309.375
	Totaal geïnventariseerde structurele risico's				€ 1.546.875
	Totaal geïnventariseerde risico's				€ 2.328.125

1. Grondexploitatie / studentenhuysvesting

Vaals kent een aantal grote grondprojecten, zoals Von Clermontpark, en voormalig Esso-tankstation. De grootte van de projecten brengt door hun uniek karakter en complexiteit een zekere mate van (aanvullend) risico met zich mee, zeker in de huidige economische tijd. Er blijft een risico bestaan dat voor ogen zijnde ontwikkelingen niet in die mate van de grond komen als gedacht. Incidenteel leidt dit tot een restant boekwaarde die niet kan worden terugverdiend. In de risicoparagraaf kijken we eerst naar de risico's van projecten waarvoor al concrete afspraken gelden (Esso, Hekkert terrein). Andere projecten volgen in de komende jaren. Voor een uitgebreide prognose omtrent de lopende grondexploitaties wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid.

2. Wachtgelden wethouders en pensioenen gewezen wethouders

Het risico bestaat dat een oud-wethouder zijn opgebouwde pensioenvoorziening naar een ander pensioenfonds wilt overbrengen. In 2022 en 2023 heeft dit risico zich wederom voorgedaan. In dat geval dient het opgebouwde pensioen te worden gekapitaliseerd. Voor het wachtgeld van wethouders wordt telkens na de zittingstermijn, als bekend is wat de consequenties zijn voor de zittende wethouders, de voorziening uitkeringen gewezen wethouders gevoed ten laste van de algemene reserve.

3. Bijdragen in tekorten van en ontwikkelingen bij Gemeenschappelijke Regelingen (GR's)

De gemeente loopt altijd een risico bij de GR's, in het geval van financiële tekorten. Omdat de gemeente Vaals een kleine speler is bij de GR's, kunnen besluiten door de overige gemeenten van invloed zijn. We schatten dit risico gemiddeld in. Daarnaast bestaat ook een structureel risico, in het geval ontwikkelingen zich voordoen bij een GR die leiden tot structureel hogere bijdragen door de gemeenten. Ook hier zal Vaals zich in de meeste gevallen moeten neerleggen bij een besluit door de meerderheid (c.q. grote gemeenten). Bijvoorbeeld

doorontwikkeling Veiligheidsregio en wijziging kostenverdeelsleutels bij gemeenschappelijke regelingen en meer recentelijk eventuele risico's als gevolg van de hoge inflatie.

4. Vluchtelingenproblematiek en statushouders

De oorlog in Oekraïne zorgt net als de overige toestroom van vluchtelingen uit andere regio's voor forse uitdagingen binnen onze gemeente(n). Naast de opvang van deze mensen moeten hierbij ook diverse regelingen worden uitgevoerd die mogelijk een extra beslag leggen op onze capaciteit alsook de programmakosten die gemoeid gaan met het uitvoeren van deze regelingen zoals bijvoorbeeld een uitkering of voedselpakket. Aangezien de situatie in Europa op dit moment erg onzeker is, leidt dit tot extra reële risico's t.a.v. de kosten die gepaard gaan met de Europese vluchtelingenproblematiek. Daarnaast zijn gemeenten verplicht om statushouders te huisvesten. Dit leidt tot reële risico's door de algemene woningtekorten en een mogelijk verscherpt toezicht van de provincie in geval van achterstand bij het huisvesten. Daarom is het ingeschatte risico bedrag verhoogd met € 75.000 en de kans dat het risico zich voordoet is verhoogd van 50% naar 100%.

5. Energieproblematiek

De situatie in de energiecrisis zorgen nog steeds voor heel veel mensen voor onzekere tijden. Deze crisis zorgt mogelijk voor bijvoorbeeld een extra beroep op minimaregelingen en bijzondere bijstand. Daarnaast worden er mogelijk ook landelijke maatregelen genomen waar mogelijk lokaal gevolg aan gegeven moet worden waardoor een reëel risico ontstaat op extra onvoorziene kosten t.a.v. deze regelingen alsook mogelijk extra capaciteit die gepaard gaat met de uitvoering van deze regelingen.

6. en 19. Onzekerheid

Het is een utopie om te veronderstellen dat 100% van de risico's in beeld gebracht kunnen worden. Echter door het uitvoeren van een risico-inventarisatie is getracht een zo compleet mogelijk beeld te verkrijgen. Om tegemoet te komen aan deze onzekerheid is besloten om rekening te houden met een factor van 1,25. Met andere woorden: voor het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit wordt uitgegaan van de geïnventariseerde risico's vermenigvuldigd met een factor van 1,25.

7. Maatschappelijke/landelijke ontwikkelingen Jeugdwet en Wmo

De gemeente Vaals werkt hard aan de transformatie binnen het sociaal domein. Ondanks dat hier al veel resultaten zijn behaald, betreft het nog altijd open-einde regelingen waardoor het risico op kostbare indicaties blijft bestaan. Vooral t.a.v. de jeugdwet zien we (landelijk) een stijging op de zwaardere jeugdzorg en lopen we gezien de kosten van met name verblijfstrajecten een reëel risico op budgetoverschrijding. Daarom is het ingeschatte risico bedrag verhoogd met € 100.000. Uiteraard worden de ontwikkelingen binnen de Wmo en Jeugdwet uitvoerig gemonitord.

8. ICT-risico's

Onder dit kopje worden algemene risico's verstaan zoals risico's rondom fysieke toegangsbeveiliging, wateroverlast, brandpreventie en koeltechniek. Verder vallen hieronder ICT-risico's rondom procesmatige beveiliging. Hierbij kan gedacht worden aan de gebieden beveiligingsbeleid, beveiligingsbeheer, het hebben van uitwijk- en recoverymogelijkheden, back-up maatregelen en logische toegangsbeveiliging. Tenslotte kan hieronder ook nog het risico van oneigenlijke toegang via de website op publieke delen van het netwerk worden verstaan.

9. Renterisico

De rente voor het aantrekken van financieringsmiddelen was de laatste jaren in historisch perspectief gezien heel laag. Dit is echter aan het veranderen en we zien in de laatste maanden een rentestijging. De kans dat het ingeschatte risico zich voordoet is zodoende verhoogd in vergelijking met de begroting 2023. Dit geldt zowel voor de rente voor vlottende als de rente voor vaste financieringsmiddelen. Toename van de rentepercentages kan gevolgen hebben voor de budgettaire ruimte.

10. Afname uitkering gemeentefonds

De financieringssystematiek van het gemeentefonds is sinds 2023 veranderd. Het gemeentefonds is niet meer direct gekoppeld aan de omvang van de rijksuitgaven. De gemeente heeft vrijwel geen grip op veranderingen die het gemeentefonds met zich meebrengen, en is in principe 'overgeleverd' aan de periodieke circulaire. De herijking van de verdeelsleutel is gunstiger dan eerder werd aangenomen. De onzekerheden zijn voor de komende jaren heel hoog met name door het "ravijn jaar" (2026) en de sterk gestegen inflatie sinds 2022. In het gemeentefonds wordt weliswaar een correctie voor inflatie meegenomen, echter blijft de vraag of deze compensatie toereikend is gezien de recente ontwikkelingen op het gebied van loon- en kostenstijgingen.

Daarnaast zijn de onzekerheden met betrekking tot toekomstige mogelijke besparingen door de val van het kabinet alleen nog maar toegenomen. Bovendien zijn al in de afgelopen jaren taken van het rijk naar de gemeenten overgeheveld waar geen volledige compensatie uit het gemeentefonds tegenover stond. Risico is dat deze trend ook in de komende jaren zal doorgaan. Vanwege de toegenomen onzekerheden, zoals boven beschreven, is het risico bedrag verhoogd met € 200.000 versus de begroting 2023 ook gezien de effecten, die een verlaging van het gemeentefonds kan hebben op het opstellen van een sluitende begroting met name vanaf 2026.

11. Vennootschapsbelasting

Wij verwachten een lage kans op dit risico. Dit in overleg met een extern adviesbureau, die de aangiftes over de afgelopen jaren heeft begeleid.

12. Energietransitie

Het realiseren van de klimaatdoelen van Parijs is nodig om verdere opwarming van de aarde en de gevolgen daarvan zo mogelijk te voorkomen. Om aan die afspraken te voldoen met de overstap gemaakt worden van fossiele brandstoffen op duurzame energiebronnen, zoals zon, wind en water. Echter zien we een stagnatie op uitvoering van de nodige stappen. Tevens groeit het besef dat de gerelateerde kosten veel hoger zullen zijn dan oorspronkelijk verwacht. Ook de systemen (zoals elektriciteitsnetwerk) zijn niet aan de maat. Wij verwachten een hoge kans op dit risico, welk leidt tot structurele kapitaallasten.

13. Handhaving

De consequenties van de Wet Kwaliteitsborging Bouw (Wkb) die gelijk met de Omgevingswet ingevoerd zal worden, worden steeds duidelijker. Leek het in eerste instantie nog erop dat deze wet voor een taakverschuiving van openbaar naar privaat toezicht zou zorgen (en daardoor wellicht wat ruimte in capaciteit zou opleveren), nu is al duidelijk dat het zeker voor de komende jaren een taakverzwaring zal gaan betekenen. De nu al onvoldoende capaciteit op handhaving/bouw- en woningtoezicht én de invoering van de Omgevingswet, die zal leiden tot meer regelvrijheid en dus de noodzaak voor meer handhaving en toezicht aan de achterkant, levert een reëel risico op.

14. Omgevingswet

De invoering van de omgevingswet heeft het karakter van een decentralisatie waarbij de dereguleringsopgave volledig bij de lagere overheid wordt gelegd. Daardoor moeten gedecentraliseerde taken en instrumenten worden geïmplementeerd worden in het lokaal beleid en gelijktijdig moeten nut, zin en noodzaak van die taken en instrumenten beoordeeld en besloten worden. De omgevingswet kent nieuwe instrumenten, waaronder de omgevingsvisie en het omgevingsplan, waaraan momenteel wordt gewerkt. Het omgevingsplan bevat alle gemeentelijke regels over de fysieke leefomgeving. Voor 2030 moeten gemeenten een nieuw omgevingsplan gemaakt hebben dat voldoet aan de eisen van de Omgevingswet. De omzetting van het tijdelijke naar het volwaardige omgevingsplan is een enorme klus die meerdere jaren in beslag zal nemen, vandaar ook de in de wet opgenomen termijn van 2030. Ook de ondersteuning daarvan door ICT is in dit risico begrepen.

15. Verkeerspanel

Een doorkijk naar de stand van zaken op de adviezen van het verkeerspanel is opgesteld gepland. De raad heeft een eenmalig investeringskrediet van € 100.000 gevoteerd voor relatief kleine maatregelen. Echter, indien de raad besluit om ingrijpende, veelal infrastructurele maatregelen te nemen, dan zullen aanvullende middelen noodzakelijk zijn. Vooralsnog schatten wij hiervoor een bedrag ad € 250.000 in, welke leidt tot structurele kapitaallasten.

16. Kappellervoetpad

In het kader van de onteigeningsprocedure Kapellervoetpad zal op enig moment een (wettelijk verplichte) minnelijke schikking aangeboden moeten worden. Gelet op het dossier wordt de mogelijkheid van acceptatie laag ingeschat.

17. Planschade

Planschade ontstaat, wanneer een belanghebbende waardedaling ervaart van zijn eigendom ten gevolge van een planologische beslissing van de gemeente. In procedures met betrekking tot het wijzigen van bestemmingsplannen kan voor individuele burgers planschade ontstaan. Dit geval heeft zich in 2023 voorgedaan. In een aantal gevallen kunnen de hieruit voortvloeiende kosten worden opgenomen in de exploitatie van het desbetreffende plan. Daar waar mogelijk wordt de planschade afgewenteld op de initiatiefnemer. Het resterende geschatte risico is in deze paragraaf opgenomen.

18. Overige risico's

Alle overige risico's zijn te beperkt van omvang om ze apart te berekenen en toe te lichten. Hiervoor worden 10 risico's van € 30.000 met een gemiddeld risico geraamd. Dit komt neer op een bedrag van € 150.000.

Verzekeringen

Diverse (financiële) risico's heeft de gemeente afgedekt middels afgesloten verzekeringen. Deze risico's, die niet zijn opgenomen in bovenstaande tabel, betreffen met name:

- (bedrijfs-)ongevallen medewerkers, vrijwilligers, geldlopers, verkeersbrigadiers en stembureauleden;
- aansprakelijkheid (personen- en zaakschade en vermogensschade);
- rechtsbijstand;
- brand-, water- en inbraakschades gemeentelijke eigendommen.

4. Weerstandscapaciteit

In principe is een weerstandscapaciteit die alle gesignaleerde risico's volledig (voor 100%) afdekt, toereikend. Aan deze analyse kleven echter ook enkele kanttekeningen. De belangrijkste daarvan zijn:

- niet alle risico's zullen zich tegelijkertijd en in volle omvang voordoen (neiging tot een neerwaartse correctie is aanwezig);
- de waardering en mogelijke kosten van risico's zijn niet objectief meetbaar (andere inschattingen leiden tot andere beelden);
- het aanspreken van de beschikbare weerstandscapaciteit heeft op termijn consequenties (flexibiliteit van de begroting).

Ter afdekking van de risico's is het nodig te beschikken over voldoende veerkracht in de vorm van structurele dan wel incidentele weerstandscapaciteit.

De **structurele weerstandscapaciteit** wordt afgeleid uit de posten "vrij te besteden budgetruimte en onvoorziene uitgaven" alsmede uit de onbenutte belastingcapaciteit. De beide eerste posten zijn geraamd in de begroting en de meerjarenraming. De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte die nog aanwezig is binnen de mogelijke belastingopbrengsten, doordat de lokale tarieven uitgedrukt in een percentage van de waarde (zie hiervoor verder de paragraaf lokale heffingen) lager liggen dan de wettelijke norm.

Indien ruimte bestaat om belastingen en heffingen te verhogen, betekent dit een mogelijkheid om tegenvallers op te vangen. Het verschil tussen de fictieve opbrengsten bij maximale belastingtarieven en de geraamde opbrengsten is dan de onbenutte belastingcapaciteit. In onze gemeente komt hiervoor uitsluitend de onroerende zaakbelasting (OZB) in aanmerking, daar voor de overige heffingen (rioolrechten en afvalstoffenheffing) kostendekkende tarieven worden gehanteerd.

De **incidentele weerstandscapaciteit** heeft een statisch karakter en is niet toe te schrijven aan enig begrotingsjaar. Deze weerstandscapaciteit wordt afgeleid uit de omvang van de algemene reserve en de stille reserves. De *algemene reserve* is in principe volledig beschikbaar tenzij de raad reeds een gedeelte hiervan geormerkt heeft zonder dit af te zonderen in een bestemmingsreserve. De algemene reserve bedraagt per 1 januari 2024 € 8.031.000. In 2024 is sprake van een structurele toevoeging van € 250.000 en daarnaast middels vaststelling van deze begroting een onttrekking van € 754.000 door de raad geormerkt (zie deel 3 - financiële positie), Het saldo eind 2024 van € 7.527.000 wordt tot de weerstandscapaciteit gerekend.

Van *stille reserves* is sprake indien de reële marktwaarde van de activa (bezittingen) de boekwaarde daarvan overstijgt. Tot de stille reserves behoren (courante) gebouwen, gronden en deelnemingen. Omdat reëel inzicht hierin ontbreekt zijn de stille reserves voorzichtigheidshalve op nihil gesteld bij de vaststelling van de weerstandscapaciteit. Stille reserves mogen alleen maar worden meegenomen als deze op korte termijn, binnen één jaar, courant kunnen worden gemaakt.

Onderstaand wordt de structurele weerstandscapaciteit in meerjarenperspectief in beeld gebracht:

Structurele weerstandscapaciteit				
	2024	2025	2026	2027
Begrotingssaldo (vrij te besteden budgetruimte)	€ 796.000	€ 1.988.000	€ 474.000	€ 872.000
Opgenomen stelpost voor onvoorziene uitgaven	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000
Onbenutte belastingcapaciteit (OZB)	€ 367.000	€ 367.000	€ 367.000	€ 367.000
Totale structurele weerstandscapaciteit	€ 1.193.000	€ 2.385.000	€ 871.000	€ 1.269.000
Gemiddelde structurele weerstandscapaciteit	€ 1.429.500			

Onderstaand wordt de **incidentele weerstandscapaciteit** in beeld gebracht:

Incidentele weerstandscapaciteit	
Vrij aanwendbaar deel Algemene Reserve (stand 31-12-2024)	€7.527.000

Totale incidentele weerstandscapaciteit	€ 7.527.000
--	--------------------

5. Beoordeling van het weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is een confrontatie tussen de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit. Dat wil zeggen het totaalbedrag aan risico's afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Confrontatie van de **beschikbare structurele** weerstandscapaciteit (gemiddelde van 2024 - 2027) met de structureel **benodigde** weerstandscapaciteit (o.b.v. inschatting risico's) levert een ratio op van **0,9** (€ 1.429.500 / € 1.546.875). Confrontatie van de beschikbare **incidentele** weerstandscapaciteit met de incidenteel benodigde weerstandscapaciteit (o.b.v. inschatting risico's) levert een ratio op van **9,6** (€ 7.527.000 / € 781.250). Confrontatie van de **totale** benodigde weerstandscapaciteit met de totale beschikbare weerstandscapaciteit levert een ratio op van **3,8** (€ 8.956.500 / € 2.328.125).

De gevonden ratio kan beoordeeld worden met behulp van onderstaande tabel:

Ratio	Beoordeling
> 3,0	Uitstekende weerstandscapaciteit
2,0 – 3,0	Ruim voldoende weerstandscapaciteit
1,0 – 2,0	Voldoende weerstandscapaciteit
< 1,0	Onvoldoende weerstandscapaciteit

De gemeente Vaals hanteert als maximale ratio 3,0 en minimale ratio 1,0. Indien de ratio in enig jaar kleiner is dan de minimale norm, kan de continuïteit van de dienstverlening in gevaar komen. Een ratio kleiner dan 1,0 geeft aan dat de gemeente over te weinig middelen beschikt om de onderkende risico's te dragen. De gemeente is dus kwetsbaar. Bij een ratio van 1,0 is precies genoeg weerstandscapaciteit aanwezig om de onderkende risico's af te dekken. Als de ratio meer dan 3,0 is, heeft de gemeente meer dan twee keer zoveel geld voorradig als benodigd voor risico's die het heeft ingeschat.

Uit de tabel blijkt dat in totaliteit de weerstandscapaciteit van Vaals ten opzichte van de vorige begroting weer ruimschoots gestegen is en als uitstekend aangemerkt kan worden. Deze mooie prestatie komt met name door het toevoegen van het jaarresultaat 2022 aan de algemene reserve. Hierdoor stijgt de incidentele weerstandscapaciteit naar € 7.527.000. Dit betekent een stijging van 86% versus de voorgaande begroting (incidentele weerstandscapaciteit begroting 2023: € 4.051.000).

6. Financiële kengetallen

In juli 2015 is een regeling opgenomen in het BBV dat onderstaande kengetallen worden berekend en opgenomen in de begroting en het jaarverslag van gemeenten. De kengetallen maken het de leden van de gemeenteraad gemakkelijker om inzicht te krijgen in de financiële positie van hun gemeente.

De wijze waarop de kengetallen meewegen in de uiteindelijke beoordeling van de financiële positie van de medeoverheid is voorbehouden aan het horizontale controle- en verantwoordingsproces.

De **netto schuldquote** geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken.

Omdat bij leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen, zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast.

De **solvabiliteitsratio** geeft inzicht in de mate waarin de medeoverheid in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal.

De ratio **grondexploitatie** geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop.

De ratio **structurele exploitatieruimte** is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Dit kengetal geeft aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

De **belastingcapaciteit** geeft inzicht hoe de belastingdruk in de provincie of gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde.

Kengetallen	Realisatie		Begroting		Meerjarenraming		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	
1a. Netto schuldquote	41,8	48,3	31,4	32,3	33,1	26,8	
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	41,8	48,3	31,4	32,3	33,1	26,8	
2. Solvabiliteitsratio	26,7	18,8	31,5	32,2	33,4	36,8	
3. Grondexploitatie	11,5	1,1	1,8	1,9	2,0	2,0	
4. Structurele exploitatieruimte	10,3	0,1	3,0	6,0	2,5	3,4	
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	116,0	94,6	118,7	112,6	116,1	119,7	

Er worden door de Provincie geen conclusies getrokken op basis van deze kengetallen. Voor het toekennen van de toezichts-vorm (repressief of preventief toezicht) blijven het structureel en reëel sluitend zijn van de (meerjaren)begroting en de tijdige inzending van de begroting en jaarstukken de bepalende criteria, zoals opgenomen is in artikel 203 van de gemeentewet.

De netto schuldquote daalt vanaf 2024 ten opzichte van de begroting 2023. De schuldpositie daalt met als gevolg dat de rentelasten en aflossingen minder zwaar op de exploitatie drukken. Daarnaast is de verwachting dat het saldo van de baten toeneemt in 2024. De VNG adviseert, indien kengetal 1a 130 of meer bedraagt, de schuldenlast af te bouwen. Dat is in Vaals niet het geval, en de verwachting is dat de netto schuldquote de komende jaren stabiel blijft en voor het laatste jaar van de meerjarenraming nog verder daalt.

De solvabiliteitsratio 2024 is beter dan die van de begroting 2023. Een doorkijk naar de komende jaren laat zien dat op basis van deze begroting en saldi van de geprognostiseerde balans, een stijging van de solvabiliteitsratio verwacht wordt van 5,3% (2027 ten opzichte van 2024).

Het kengetal grondexploitatie stijgt licht ten opzichte van de begroting 2023, als gevolg van de verhogingen van de boekwaarde bouwgronden exploitatie.

De structurele exploitatieruimte is stijgt voor de jaren 2024 en 2025. Dit komt doordat de begrotingssaldi in deze jaren hoger liggen dan in de voorgaande periode. Echter vanaf 2026 daalt de structurele exploitatieruimte met name als gevolg van lagere inkomsten uit het gemeentefonds (ravijnjaar 2026).

7. Conclusie

De huidige weerstandscapaciteit is in het licht van bovenstaande risico-inventarisatie uitstekend te noemen. Er is geen landelijke norm voor de ratio weerstandsvermogen.

Risicomanagement is en wordt steeds belangrijker! In de planning- en control cyclus wordt periodiek aandacht besteedt aan risicomanagement, zodat het bewustzijn voor risico's bij bestuurders en directie steeds meer gaat leven. Het zal daarmee een lerend proces voor eenieder zijn.

Het is geen goede zaak als een gemeente over te weinig mogelijkheden beschikt om optredende risico's het hoofd te bieden. Immers, de gemeente beschikt dan niet over voldoende capaciteit om de geïdentificeerde en gewogen risico's af te dekken. Opgemerkt wordt dat een weerstandscapaciteit die boven de 1,0 ligt niet automatisch inhoudt dat een gemeente voor honderd procent is ingedekt tegen alle risico's die zich kunnen voordoen. De ratio weerstandscapaciteit maakt gebruik van een weging van de risico's. Als de gemeente pech heeft, kan het voorkomen dat in één jaar twee grote tegenslagen plaatsvinden, ook al waren beide kansen ingeschat op 0,01%. Doet zich dat voor, dan kan dat ertoe leiden dat de financiële positie van de gemeente

tijdelijk onder druk komt te staan. Het spreekt in dit verband echter voor zich dat hoe hoger de weerstandscapaciteit van een gemeente is, hoe meer (onvoorziene) tegenvallers kunnen worden opgevangen.

Paragraaf Lokale Heffingen

1. Inhoud paragraaf

Deze paragraaf heeft betrekking op zowel de heffingen waarvan de besteding is gekoppeld aan een bepaalde specifieke taak van de gemeente (en dus sprake is van kostendekking en/of kostenbestrijding), als op de heffingen waarvan de besteding niet gekoppeld is aan een specifieke taak (en de opbrengsten dus in de algemene middelen vloeien).

De lokale heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van de gemeente en zijn daarom een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid.

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van:

- de rechtsgronden van de gemeentelijke belastingen, rechten en retributies
- het beleid ten aanzien van de lokale heffingen
- de voorgestelde tarieven en geraamde opbrengsten voor belastingjaar 2024
- de ontwikkeling van de lokale lastendruk
- de onbenutte belastingcapaciteit
- het kwijtscheldingsbeleid
- en een overzicht voorgestelde tarieven lokale belastingen

2. Beleidskader

Rechtsgronden gemeentelijke belastingen

De gemeentelijke belastingen worden geheven op grond van onderstaande verordeningen en op basis van de vermelde heffingsgrondslagen.

I. Niet aan een taak gekoppelde heffingen

Soort belasting	Datum verordening	Heffingsgrondslag
Onroerende zaakbelastingen	11 december 2023	Tarief is een percentage van de vastgestelde WOZ-waarde
Toeristenbelasting	11 december 2023	Per persoon (vanaf 6 jaar) per overnachting gesplitst naar campings, groeps-accommodaties en overige aanbieders van verblijf
Hondenbelasting	11 december 2023	Tarief is een bedrag per hond
Forensenbelasting	11 december 2023	Tarief is een percentage van de vastgestelde (WOZ-)waarde
Reclamebelasting	11 december 2023	Vast tarief per object. Heffingsgebied is de kern Vaals

II. Aan een taak gekoppelde heffingen

Soort belasting	Datum verordening	Heffingsgrondslag
Rioolheffing	11 december 2023	- Eigenaarsheffing: tarief is een percentage van de WOZ-waarde. Afzonderlijke tarieven voor woningen en niet-woningen - Gebruikersheffing: tarief is een gedifferentieerd bedrag per m ³ waterverbruik.
Afvalstoffenheffing	11 december 2023	Afzonderlijk vast tarief voor een één- of meerpersoonshuishouden. Daarnaast (een) tarief/tarieven voor het aantal ledigingen (volume-frequentie)
Marktgeld	11 december 2023	Tarief per strekkende meter
Leges	11 december 2023	Diverse tarieven zoals opgenomen in de bijbehorende tarieventabel
Lijkbezorgingsrechten	11 december 2023	Diverse tarieven zoals opgenomen in verordening
Parkeerbelasting	12 december 2016; gewijzigd per 23 september 2019 en 14 december 2020	Diverse tarieven zoals opgenomen in de bijbehorende tarieventabel

Gemeentelijk beleid lokale heffingen

Algemeen

De diverse gemeentelijke belastingen, rechten en retributies (heffingen) en de WOZ-werkzaamheden worden uitgevoerd door de Belasting Samenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW) te Roermond. BsGW kent inmiddels 30 deelnemers, 29 Limburgse gemeenten en het Waterschap Limburg. BsGW werkt tegen de laagst mogelijke kosten, uitgaande van de beste prijs/prestatie verhouding gekoppeld aan een optimaal niveau van dienstverlening. De meest in het oog springende actuele ontwikkelingen zijn:

- Project harmonisatie maatwerkvarianten en aanpassing kostenverdeelmethodede;
- Stortvloed aan WOZ – bezwaren;
- livegang van het regieportaal (de samenwerking tussen het Gegevenshuis Landgraaf, BsGW en de gemeente zal hierdoor op BAG, WOZ en GEO nog intensiever worden);
- De implementatie van de nieuwe belasting/WOZ applicatie inclusief hosting.

Het project harmonisatie is middels het raadsbesluit van medio juli 2023 bestuurlijk bekrachtigd en heeft tot gevolg dat gemeente Vaals een deel van het maatwerk gaat afnemen en het onderdeel marktgeden weer in eigen beheer gaat uitvoeren. Doordat iedere gemeente al dan niet deels heeft ingestemd met het maatwerk zal de kostenverdeelstaat op dat onderdeel worden geactualiseerd per 2024. In de periode 2024-2025 zal ook de nadere verdeelsleutel op basis van de kostenverdeelstaat worden aangepast. Het is dan ook nog niet bekend welke doorwerking dit heeft op het geheel.

Door het hoge aantal WOZ-bezwaren wat is ingediend met name door de 'no cure nog pay bureau's is de werkdruk hoog en is ook sprake van extra inhuur binnen de BsGW. Tegelijkertijd zijn de eerste signalen dat proceskostenvergoedingen en de daarmee gepaard gaande uitkeringen fors hoger liggen dan het afgelopen jaar. Dit zal ook een uitwerking hebben op het jaarresultaat 2023 van BsGW. Opgemerkt dient te worden dat middels landelijke wetgeving (die in voorbereiding is) wordt getracht om met name de proceskostenvergoedingen te beperken. Normaliter zal dit een doorwerking hebben op de proceskostenvergoedingen en uitkeringen per 2024.

Een belangrijk ontwikkelpunt is om nog meer kaartmateriaal te verwerken in het Samenwerkingsportaal om op deze wijze informatie/data ook visueel meer inzichtelijk te krijgen. Tevens is het de insteek van BsGW om meer informatie te verstrekken. Dit kan worden gerealiseerd middels een uitbreiding op het Samenwerkingsportaal om zodoende eenvoudig en realtime managementinformatie te kunnen verstrekken via informatiedashboards (zowel administratief als op kaart). Hiertoe wordt het Samenwerkingsportaal gekoppeld aan het (toekomstige) belastingstelsel. Tevens is het de insteek om geautomatiseerd object- en deelobjecten te vormen en aan te passen op basis van mutaties uit de BAG, de BRK en de WOZ-registratie om hiermee het proces nog efficiënter uit te kunnen voeren. Een andere belangrijke doorontwikkeling is de mutatie detectie. Het is de bedoeling dat ook de mutatie detectie in de toekomst via het Samenwerkingsportaal wordt verwerkt.

De implementatie van het nieuwe belastingpakket GOUW binnen de BsGW is nog in volle gang. Per 2024 dienen de aanslagen middels het systeem GOUW te worden opgelegd voor alle deelnemers inclusief de gemeente Vaals.

I. Niet aan een taak gekoppelde heffingen

Onroerende zaakbelastingen

De heffingsgrondslag voor de onroerende zaakbelastingen (OZB) is de WOZ-waarde zoals die door de BsGW bij (WOZ-) beschikking wordt vastgesteld. De verkoopcijfers van woningen vormen de basis voor de taxaties voor de nieuwe WOZ waarden van de woningen. Voor de niet-woningen wordt de WOZ-waarde berekend op andere kenmerken, zoals verhuurcijfers, omzetcijfers, bezetting, etc..

Helaas is het ten tijde van het opstellen van deze paragraaf voor BsGW nog te vroeg om een betrouwbare WOZ-waarde prognose voor het komende jaar af te geven. Deze volgt nog op een later moment. Op dit moment is aansluiting gezocht bij de beschikbare gegevens uit de kwartaalrapportage 2^e kwartaal 2023 (medio september). Bij de opbrengst OZB wordt uitgegaan van de bedragen uit de meerjarenraming 2024-2027 (dus inclusief de meeropbrengsten naar aanleiding van de perspectiefnota 2020 en 2021). Net als voorgaande jaren wordt in de decembervergadering de verordening OZB voorgelegd ter vaststelling, waarbij voor wat betreft de tariefstelling zal worden uitgegaan van de op dat moment bekende WOZ-waarden bij BsGW. Op 16 oktober 2023 zullen de laatste gegevens worden aangeleverd en zal een herberekening plaatsvinden.

Voor het belastingjaar 2024 levert dit de volgende voorlopige tarieven voor de OZB op:

Belastingsoort	Tarief 2023	Geschatte WOZ-waarde	Tarief 2024	Prognose qua realisatie 2023	Prognose 2024
Eigenaar woningen	0,1262%	€ 1.478.000.000	0,1132%	€ 1.703.560	€ 1.673.096
Eigenaar niet-woningen	0,3453%	€ 103.000.000	0,3497%	€ 359.865	€ 360.173
Gebruiker niet-woningen	0,2974%	€ 82.900.000	0,3080%	€ 251.342	€ 255.307

N.B. Indien de WOZ-waarde van de onroerende zaken sterker stijgt dan de belastingopbrengst, daalt het tarief van de OZB.

Toeristenbelasting

Bij het vaststellen van de begroting 2022 en verder heeft de Gemeenteraad een amendement aangenomen betreffende de tarieven van de toeristenbelasting. De indieners van het amendement hopen - onder andere - dat hiermee de jaarlijks terugkerende discussie over de tarieven tot de verleden tijd behoort en dat meer duidelijkheid wordt gegeven richting de aanbieders van verblijf. De volgende tarieven zijn vastgesteld:

Accommodatiesoort	2024	2025	2026
Camping/Groepsaccommodatie	€ 1,95	€ 2,05	€ 2,15
Overig	€ 2,75	€ 2,90	€ 3,05

In de begroting wordt uitgegaan van in totaal 623.500 overnachtingen op jaarbasis.

Hondenbelasting

De hondenbelasting is juridisch gezien een algemene belasting waarvan de opbrengst in de algemene middelen vloeit. De Gemeenteraad heeft een aantal jaar geleden besloten de opbrengst van de hondenbelasting mede te gebruiken ter financiering van het hondenbeleid. Dat betreft bijvoorbeeld het bekostigen van honden-uitlaatplaatsen, verwijdering van hondenpoep, handhavingstaken en dergelijke. Vorige jaar is in deze paragraaf vermeld dat in de Tweede Kamer, naar aanleiding van het burgerinitiatief "Stop de hondenbelasting", een debat gevoerd werd over mogelijke afschaffing van deze belasting. Er zijn op dit moment geen nieuwe ontwikkelingen bekend die duiden op de afschaffing van deze gemeentelijke belasting. In de prognose van BsGW wordt uitgegaan van 840 honden en één kenneel.

Forensenbelasting

De forensenbelasting wordt geheven van degene die voor zichzelf of voor hun gezin meer dan 90 dagen per jaar (hoeven niet aaneengesloten te zijn) een gemeubileerde woning ter beschikking houdt, zonder in de gemeente hoofdverblijf te hebben. Voor wat betreft de opbrengst is bij de invoering van deze belasting aansluiting gezocht bij het bedrag dat de gemeente misloopt uit de Algemene Uitkering van het Rijk. Degenen die een tweede woning ter beschikking houden profiteren wel van diensten die uit de inkomsten van de algemene middelen betaald worden (bijv. onderhoud wegen, groen). Aangezien deze eigenaren/gebruikers niet zijn ingeschreven in de bevolkingsadministratie van de gemeente Vaals ontvangt de gemeente geen bijdrage uit de Algemene Uitkering voor deze personen. Een bijdrage in de vorm van een forensenbelasting is derhalve te verdedigen en gebaseerd op de door de Gemeentewet geboden bevoegdheid. Als tarief is gekozen voor een percentage van de WOZ-waarde van de tweede woning. Deze systematiek is vergelijkbaar met de OZB. Dit betekent dat het tarief voor belastingjaar 2024 vastgesteld wordt op 0,1132% wat is gebaseerd op het voorlopige OZB tarief.

Reclamebelasting

De reclamebelasting wordt in de (woon)kern Vaals geheven. Hierbij wordt uitgegaan van een vast bedrag van € 200 per object waarvan of waarbij een belastbaar feit aanwezig is. De netto opbrengst, zijnde de bruto-opbrengst minus de perceptiekosten, wordt in het Ondernemersfonds - beheert door de Stichting Ondernemers Vaals/Samen Vaals - gestort. Deze middelen worden door het Ondernemersfonds ingezet voor economisch ondersteunende activiteiten. Voor belastingjaar 2024 wordt uitgegaan van 150 belastingplichtigen hetgeen een bruto-opbrengst vertegenwoordigt van € 30.000.

II. Aan een taak gekoppelde heffingen

De gemeente Vaals hanteert voor riool- en afvalstoffenheffing 100% kostendekkende tarieven. Dit betekent dat alle kosten die gemaakt worden voor het afvoeren / verwerken van het afval en de kosten in verband met de gemeentelijke watertaken, zoals het onderhoud aan en de aanleg van riolering, volledig aan de burgers en bedrijven worden doorbelast.

Afvalstoffenheffing

De gemeente heeft een wettelijke inzamelplicht voor het afval van huishoudens. De gemeente Vaals hanteert voor de kostenbestrijding van de afvalinzameling een volume/frequentiesystematiek (hierna Diftar). Bij dit systeem wordt de afvalstoffenheffing gebaseerd op de som van een vast tarief en een variabel tarief. Het vaste tarief is afhankelijk van de omvang in personen van het huishouden. Het variabele tarief is afhankelijk van het aantal keren dat afval wordt aangeboden. Belangrijke doelstellingen van deze systematiek zijn zoveel mogelijk gescheiden ophalen van de huishoudelijke afvalstoffen en het laten betalen van de daarmee samenhangende kosten door degene die de kosten veroorzaakt (de vervuiler betaalt).

In de begroting 2024 wordt uitgegaan van de volgende tarieven:

Ledigingen/Diftar:

Soort afvalmiddel	2024
240 liter container rest	€ 9,90
140 liter container rest	€ 7,30
Aanbiedingen afvalzak (inzamelsysteem of gekenmerkte huisvuilzak)	€ 1,80
Gebruik extra container GFT	€ 11,35

Vast tarief:

Omschrijving	2023	2024
Alleenstaande	€ 315,80	€ 358,05
Stijgingspercentage		13%
Meerpersoonshuishouden	€ 326,80	€ 370,50
Stijgingspercentage		13%

Het grootste deel van de gemeentelijke kosten komt voor rekening van het daadwerkelijk inzamelen en verwerken van het huishoudelijk afval (€ 1.675.726) Daarnaast begroot de gemeente ruim € 158.820 aan overhead. Dit zijn aan de taak toerekenbare kosten die worden gemaakt door de sturing en ondersteuning van medewerkers in de brede zin. Tenslotte zijn er nog reguliere kosten zoals BTW en kosten van kwijtscheldingen, vermindering en oninbare vorderingen.

Voor wat betreft de inkomsten voor de afvalstoffenheffing mag de gemeente op grond van artikel 15.33 Wet milieubeheer voor de inzameling van het afval van huishoudens een aanslag afvalstoffenheffing opleggen. Voor belastingjaar 2024 verwachten wij een bedrag van € 2.274.765 aan afvalstoffenheffing te ontvangen. Uit onderstaande tabel blijkt dat de totale begrote kosten voor het product afval in 2024 € 2.274.765 bedragen. Met een geraamde totale opbrengst van € 2.274.765 betekent dit dat de tarieven 100% kostendekkend zijn.

Afvalstoffenheffing		2024
A	Directe kosten taakveld afval	€ 1.675.726
B	Inkomsten taakveld afval	-€ 88.551
C = A-B	Netto kosten taakveld afval	€ 1.587.175
D	Perceptiekosten (onderdeel van directe kosten taakveld afval)	€ 77.900
E	Toe te rekenen kosten van taakveld Verkeer en Vervoer	
F	Toe te rekenen kosten taakveld overhead	€ 158.820
G	Rentekosten reserves/ voorzieningen	
H	Toe te rekenen kwijtschelding taakveld inkomensregelingen	€ 240.000
I	Compensabele BTW	€ 288.588
J	Storting Voorziening	
K = C tm J	Totale kosten	€ 2.274.583
L	Opbrengst heffingen	-€ 2.274.765
Kostendekkendheid		100%

Rioolheffing

De gemeente is wettelijk verplicht om haar zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater na te komen. Dit wordt ook wel aangeduid als de gemeentelijke watertaken. Op grond van artikel 228a van de Gemeentewet mag de gemeente een rioolheffing heffen ter bestrijding van de met de uitvoering van de gemeentelijke watertaken samenhangende kosten. In Vaals kennen wij zowel een heffing voor de eigenaar als een heffing voor de gebruiker van een object waarvoor gemeentelijke watertaken worden uitgevoerd. De eigenarenheffing heeft een differentiatie voor woningen en niet-woningen in de tariefstelling (op gelijke voet als de onroerende zaakbelastingen) en de gebruikersheffing kent de volgende differentiatie naar waterverbruik, conform de volgende staffel:

- 1) ≤ 500 m³;
- 2) 501 t/m 5.000 m³;
- 3) > 5.000 m³.

Voor de gebruikersheffing heeft de Gemeenteraad de volgende onderlinge verhouding van de tarieven afgesproken 1,0:1,5:2,0. De kostenverdeling tussen eigenaren en gebruikers die door de Gemeenteraad in 2019 is bepaald wordt in deze begroting voortgezet. Voor de berekening van de gebruikerstarieven is uitgegaan van het voor 2024 door de BsGW geprognostiseerd totale waterverbruik van 577.500 m³. Voor wat betreft de WOZ-waarden wordt verwezen naar de opmerkingen hierover bij het onderdeel onroerende zaakbelastingen.

Omschrijving	2023	2024
Eigenaar woningen	0,0642%	0,0761%
Eigenaar niet-woningen	0,0883%	0,1047%
Gebruiker ≤ 500 m ³	€ 0,49	€ 0,58
Gebruiker 501 t/m 5.000 m ³	€ 0,75	€ 0,89
Gebruiker > 5.000 m ³	€ 1,00	€ 1,19

De tarieven stijgen gemiddeld 19% dit komt met name door de toename van de lasten op het taakveld riool en het feit dat in de voorgaande jaren nog een beroep werd gedaan op de voorziening om de tariefstijging te dempen. Dit is niet meer mogelijk gelet op de huidige omvang van de voorziening.

Uit onderstaande tabel blijkt dat veruit het grootste deel van de gemeentelijke kosten komt van het taakveld riolering. De kosten zitten vooral in het daadwerkelijk nakomen van de gemeentelijke watertaken op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater. Daarnaast begroten wij € 150.990 aan overhead. Dit zijn aan de taak toerekenbare kosten die wij maken door de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin. Verder is een bedrag van € 55.000 begroot aan onkruidbestrijding. Tenslotte zijn er nog reguliere kosten zoals BTW, kosten van kwijtscheldingen, vermindering en oninbare vorderingen. Voor wat betreft de inkomsten voor de rioolheffing verwachten wij in 2024 een bedrag van € 1.588.449 aan rioolheffing te ontvangen. De totale begrote kosten voor het product riool bedragen in 2024 € 1.588.276. Dit betekent dat de tarieven 100% kostendekkend zijn.

Rioolheffing		2024
A	Directe kosten taakveld riool	€ 1.249.821
	afschrijving nieuwe investeringen	
	rente nieuwe investeringen	
B	Inkomsten taakveld	-€ 600
C = A-B	Netto kosten taakveld	€ 1.249.221
D	Perceptiekosten (onderdeel van directe kosten taakveld riool)	€ 55.330
E	Onkruidbestrijding	€ 55.000
F	Toe te rekenen kosten buitendienst (onderdeel van directe kosten taakveld riool)	€ 168.120
G	Toe te rekenen kosten taakveld overhead	€ 150.990
H	Rentekosten reserves/ voorzieningen	
I	Toe te rekenen kwijtschelding taakveld inkomensregelingen	€ 34.000
J	Compensabele BTW investeringen + exploitatie	€ 99.065
K	Storting Voorziening	
L = C tm K	Totale kosten	€ 1.588.276
M	Opbrengst heffingen	€ 1.588.439
Kostendekkendheid		100%

Marktgeden

Op grond van artikel 229 van de Gemeentewet kan de gemeente een marktgeld heffen om de kosten van de markt te dekken. Uit onderstaande tabel blijken de totale gemeentelijke kosten van de markt € 52.131 bedragen. Om deze kosten volledig af te dekken uit de opbrengst van het marktgeld dient het tarief vastgesteld te worden op € 11,77 per maand per strekkende meter. Er is uitgegaan van het aantal strekkende meters van 369.

Marktgeden 2024			
Lasten	Baten	Strekkende meters	Tarief
€ 52.131	€ 52.131	369	€ 11,77

Leges

De opbrengsten van de leges bestaan uit een optelsom van de verschillende producten en diensten die worden aangeboden waarbij de aantallen worden vermenigvuldigd met het tarief wat is opgenomen in de tarieventabel per 2024. De kostendekkendheid van de algehele tarieventabel mag niet uitkomen boven de 100%. Dit betekent tegelijkertijd dat afzonderlijke producten wel boven of onder de kostprijs mogen worden aangeboden. Mede gelet op de komst van de Omgevingswet is integraal de kostendekkendheid beoordeeld. De kostendekkendheid komt uit op 53% en daarmee wordt voldaan aan de opbrengstennorm. Zie ook de tabel hieronder.

Recapitulatie leges		Personele lasten	Overhead	Overige lasten	Totale lasten	Baten	Kosten-dekkendheid
Hoofdstuk 1	Algemene dienstverlening	€ 46.337	€ 41.092	€ 112.371	€ 199.800	€ 98.009	49%
Hoofdstuk 2	Dienstverlening vallend onder de dienstenrichtlijn en niet vallend onder hoofdstuk 2	€ 344.618	€ 305.605	€ 9.405	€ 659.627	€ 365.000	55%
Hoofdstuk 3	Dienstverlening vallend onder de dienstenrichtlijn en niet vallend onder hoofdstuk 2	€ 9.300	€ 8.247	€ 0	€ 17.546	€ 5.091	29%
Totaal		€ 400.255	€ 354.943	€ 121.776	€ 876.974	€ 468.100	53%

Opmerking geniet dat de incidentele bouwbaten voor de bouwprojecten van € 215.000 een doorwerking hebben op het geheel. Tevens brengt de komst van de Omgevingswet enige onzekerheden met zich mee. Dit zou toch gevolg hebben dat aanvragen eerder onder het oude Wabo regime worden ingediend.

Parkeergelden

De opbrengsten bestaan uit de inkomsten van de parkeermeters, parkeergarage en de vaste parkeervergunningen. De totale opbrengst wordt voor 2024 geraamd op € 797.000

3. Gehanteerde tarieven en geraamde opbrengsten 2024

Belastingsoort	Heffingsgrondslag	Tarief	Deelopbrengst	Totale opbrengst begroting
Onroerende zaakbelastingen				
Eigenaar	Woningen	€ 1.478.000.000	0,1132%	€ 1.673.096
	Niet-woningen	€ 103.000.000	0,3497%	€ 360.173
Gebruiker	Niet-woningen	€ 82.900.000	0,3080%	€ 255.307
Toeristenbelasting				
Overnachtingen	Campings etc.	102.500	€ 1,95	€ 199.875
	Overig	521.000	€ 2,75	€ 1.432.750
	Totaal	623.500		€ 1.632.000
Forensenbelasting				
Eigenaar		€ 16.267.668	0,1132%	€ 18.415
Reclamebelasting				
Aantal reclame uitingen	150		€ 200	€ 30.000
Hondenbelasting				
Tarief per hond		840 honden	€ 44,55	
Totaal aantal honden		Kennel	€ 222,75	€ 37.800
Rioolheffing				
Eigenaar	Woningen	€ 1.478.000.000	0,0761%	€ 1.125.000
	Niet-woningen	€ 103.000.000	0,1047%	€ 108.000
Gebruiker	Waterverbruik ≤ 500 m3	520.000 m3	€ 0,58	€ 302.087
	Waterver.501 t/m 5.000m3	50.000 m3	€ 0,89	€ 44.459
	Waterverbruik > 5.000 m3	7.500 m3	€ 1,19	€ 8.892
Afvalstoffenheffing				
		Vast tarief	Tarief per lediging	
Eenpers.huishouden	2.500	€ 358,05		€ 895.125
Meerpers.huishouden	2.970	€ 370,50		€ 1.102.238
140 liter restcontainer	10.000		€ 7,30	€ 73.000
240 liter restcontainer	11.000		€ 9,90	€ 108.900
60 liter afvalzak	53.000		€ 1,80	€ 95.400
Gebruik extra container GFT	180		€ 11,35	€ 2.043
Korting med.afval				€ 1.940 -/-
Marktgeld - Vaste plaats	369 strekkende meter per maand		€ 11,77	€ 52.131
Leges bouw- en woningtoezicht				€ 365.000
Secretarieleges (centrale balie / KCC)				€ 103.100
Opbrengst parkeergelden				€ 797.000
Totale opbrengsten gemeentelijke belastingen 2024				€ 9.187.236

4. Ontwikkeling van de totale lastendruk

Vergelijking lastendruk omliggende gemeenten

Bij de vergelijking tussen de verschillende gemeenten is de lastendruk 2023 in de gemeente Vaals vergeleken met de tarieven van de omliggende gemeenten over 2023 zoals deze in de "Coelo Atlas lokale lasten 2023" zijn opgenomen.

Bij de bepaling van de lastendruk van de gemeente Vaals is uitgegaan van:

- een woning met een WOZ-waarde van € 287.844 (zijnde het gemiddelde van de WOZ waarde uit het belastingoverzicht Provincie Limburg medio 2023, en uitgaande van de voorlopige tariefstelling)
- een waterverbruik van 40 m3 (eenpersoonshuishouden) en 130 m3 (meerpersoonshuishouden)
- 6 ledigingen inzamelmiddel (eenpersoonshuishouden) en 12 ledigingen inzamelmiddel (voor een meerpersoonshuishouden).

Vergelijking gemeentelijke belastingdruk eigenaar obv. Coelo Atlas lokale lasten 2023		
Gemeente	Eenpersoonshuishouden	Meerpersoonshuishouden
Vaals*	€ 978	€ 1.094
Simpelveld	€ 1.005	€ 1.045
Meerssen	€ 1.164	€ 1.263
Valkenburg a/d Geul	€ 908	€ 1.051
Voerendaal	€ 1.090	€ 1.141
Eijsden – Margraten	€ 951	€ 1.067
Gulpen – Wittem	€ 977	€ 1.099
Gemiddeld Limburg	€ 897	€ 963

*Vaals voorgestelde tarieven 2024 in deze paragraaf

Vergelijking gemeentelijke belastingdruk gebruiker (huurder) obv. Coelo Atlas lokale lasten 2023		
Gemeente	Eenpersoonshuishouden	Meerpersoonshuishouden
Vaals*	€ 652	€ 768
Simpelveld	€ 528	€ 568
Meerssen	€ 418	€ 517
Valkenburg a/d Geul	€ 385	€ 528
Voerendaal	€ 598	€ 650
Eijsden – Margraten	€ 210	€ 326
Gulpen – Wittem	€ 223	€ 346
Gemiddeld Limburg	€ 342	€ 406

*Vaals voorgestelde tarieven 2024 in deze paragraaf

Hierbij wordt opgemerkt dat in de tabel de tarieven van Vaals voor het jaar 2024 zijn afgezet tegen de tarieven van de overige gemeenten over het jaar 2023. Waarschijnlijk zullen in verschillende gemeenten de tarieven voor 2024 nog wijzigen.

Soort belasting	2023	2024
OZB-eigenaar grondslag ¹	€ 363,26	€ 325,84
Afvalstoffenheffing (MPH)	€ 418,00	€ 473,70
Rioolheffing (MPH)	€ 197,88	€ 294,61
Totaal	€ 979,14	€ 1.094,15
Relatieve wijziging t.o.v. jaar T-1		111,7%

5. Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte die nog aanwezig is binnen de mogelijke belastingopbrengsten doordat de lokale tarieven uitgedrukt in een percentage van de waarde lager liggen dan de tarieven die wettelijk als maximum gelden. Dit betreft het zogenaamde artikel 12 tarief, hetgeen voor 2024 0,1614% bedraagt (bron meicirculaire 2023). Indien ruimte bestaat om belastingen en heffingen te verhogen, betekent dit een mogelijkheid om tegenvallers op te vangen. Het verschil tussen de fictieve opbrengsten bij maximale belastingtarieven en de geraamde opbrengsten is dan de onbenutte belastingcapaciteit. Deze bedraagt voor 2024 – 2027 € 367.498.

6. Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

In de gemeente Vaals kan kwijtschelding worden aangevraagd voor de onroerende zaakbelastingen en de riool- en afvalstoffenheffing. Voor de overige belastingen wordt geen kwijtschelding verleend.

De beoordeling van de kwijtscheldingsverzoeken vindt plaats op basis van de Leidraad Invordering Gemeentelijke belastingen. De gemeentelijke Leidraad volgt grotendeels de landelijke wetgeving.

Het grote verschil met de landelijke Leidraad is dat de gemeente Vaals een kwijtscheldingsnorm hanteert van 100% (landelijke norm is 90%) van de bijstandsuitkering, waardoor meer burgers voor kwijtschelding in aanmerking komen. In de praktijk betekent dit dat iedere burger met een inkomen op bijstandsniveau kwijtschelding ontvangt, mits hij/zij geen vermogen heeft. Onder vermogen wordt verstaan spaargeld/auto/huis enz. Ook de kwijtscheldingsverzoeken worden door de BsGW afgehandeld. Alle bij de BsGW aangesloten gemeenten hanteren de 100% norm.

Inmiddels is vanuit het Rijk duidelijkheid gegeven over de verruiming van de vermogensnorm voor inwoners met een AOW/WAO uitkering. Van deze verruiming is gebruik gemaakt. Een verwijzing is op zijn plaats naar de vastgestelde kwijtscheldingsverordening per 2023.

¹ Op basis van de gemiddelde de WOZ waarde uit het belastingoverzicht Provincie Limburg medio 2023 van € 287.844.

Belastingjaar	Bedrag kwijtschelding
2023	€ 227.000
2022	€ 235.000
2021	€ 238.000
2020	€ 214.000
2019	€ 241.000

Bron URAP Q2 2023 BsGW; toestand 30 juni 2023

7. Overzicht tarieven lokale belastingen 2024-2027

In voorgaande jaren werd voor zover bekend een doorkijk van de verwachte tariefontwikkeling in de komende drie jaren weergegeven. Met de huidige stand van prijsontwikkeling en inflatie is een dergelijke doorkijk van zoveel onzekerheden afhankelijk dat ditmaal slechts een vergelijk tussen 2023 en 2024 wordt weergegeven.

Belastingsoort	Tarief 2023	Tarief 2024	Prognose realisatie 2023	Prognose 2024
Woningen – eigenaar	0,1262%	0,1132%	€ 1.703.560	€ 1.673.096
Stijging t.o.v. voorgaand jaar		-/- 10,3%		
Niet-woningen eigenaar	0,3453%	0,3497%		
Niet-woningen gebruiker	0,2974%	0,3080%		
Stijging t.o.v. voorgaand jaar		+ 1,3%		
		+3,5%		
Waterverbruik ≤ 500 m3	€ 0,49	€ 0,58	€ 1.273.550	€ 1.588.439
Waterverbruik 501 t/m 5.000 m3	€ 0,75	€ 0,89		
Waterverbruik > 5.000 m3	€ 1,00	€ 1,19		
Mutatie ≤ 500 m3 t.o.v. voorgaand jaar		+19%		
Eigenaar woningen	0,0642%	0,0761%		
Eigenaar niet-woningen	0,0883%	0,1047%		
Mutatie woningen t.o.v. voorgaand jaar		+19%		
Eenpersoonshuishouden	€ 315,80	€ 358,05	€ 2.005.649	€ 2.274.765
Mutatie t.o.v. voorgaand jaar		+13%		
Meerpersoonshuishouden	€ 326,80	€ 370,50		
Mutatie t.o.v. voorgaand jaar		-+13%		

Paragraaf Financiering

1. Inhoud paragraaf

In deze paragraaf wordt ingegaan op de wijze van financiering van beleid en het beheersen van de financiële risico's die met financiering gelopen worden. Dit taakveld wordt ook wel aangeduid met de naam treasuryfunctie.

De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. De uitvoering ervan vereist snelle beslissingen in een complexer wordende geld- en kapitaalmarkt. Aan de uitvoering van de treasuryfunctie zijn budgettaire consequenties verbonden, onder meer afhankelijk van het risicoprofiel.

Treasury is het **sturen** en **beheersen** van, het **verantwoorden** over, en het **toezicht** houden op de **financiële vermogenswaarden, de geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's**.

Treasury is een belangrijke en complexe activiteit, waarbij het zeer belangrijk is bedachtzaam om te gaan met publieke middelen.

2. Beleidskaders

Het vigerende beleid van Vaals ten aanzien van de treasuryfunctie:

* **Treasurystatuut 2015 (Raadsbesluit 11.05.2015) [in 2019 op actualiteit beoordeeld.]**

Dit Treasurystatuut is een afgeleide van de Wet financiering decentrale overheden (wet Fido), welke per 1 januari 2001 is ingesteld. In dit statuut is de beleidsmatige infrastructuur van de treasuryfunctie vastgelegd in de vorm van uitgangspunten, doelstellingen, organisatorische en financiële kaders, de informatievoorziening en de administratieve organisatie. Daarnaast is het treasurystatuut gebaseerd op de aangepaste Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (Ruddo). De Ruddo beperkt zich tot regelgeving omtrent het uitzetten van gelden.

Middels het nieuwe Treasury Statuut is aangesloten op de landelijke wet- en regelgeving en beschikt de gemeente Vaals weer over een actuele beleidsnotitie op het gebied van Treasury.

Een belangrijk punt uit het statuut is, dat het aangaan van leningen, uitzetten van middelen, hanteren van derivaten of het verlenen van garanties uitsluitend plaats mag vinden ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak. Daarnaast zet de gemeenten enkel gelden uit in de vorm van producten met een hoofdsomgarantie (hoofdsom is aan het einde van de looptijd minimaal intact) en met vastrentende waarden. Bij het uitzetten van middelen moet rekening gehouden worden met het door rijk verplichte schatkistbankieren.

De hoofdtak van de **Gemeenteraad** op het gebied van treasury is:

- Het vaststellen, evalueren en eventueel bijstellen van treasurydoelstellingen, het treasurybeleid en globale richtlijnen en limieten.

De hoofdtak van het **College** op het gebied van treasury is:

- Het uitvoeren van het treasurybeleid en het rapporteren aan de Gemeenteraad over de uitvoering van dit beleid.

Het vaststellen, uitvoeren en verantwoorden over treasury vindt plaats in de jaarlijkse begrotings- en rekeningcyclus. De treasury-plannen worden verwoord in de verplichte paragraaf financiering van de begroting en worden door de Gemeenteraad vastgesteld. De in de loop van het boekjaar te verwachten of vastgestelde afwijkingen worden verwerkt in de Bestuursrapportages. Aan het einde van het jaar wordt in de paragraaf financiering van de jaarrekening door het College verantwoording afgelegd over het gevoerde treasurybeleid.

3. Algemene ontwikkelingen

Interne ontwikkelingen

Binnen het totaal aan beschikbare financiële middelen is het dit jaar mogelijk u meerjarig een sluitende begroting te presenteren. Ook staan een aantal (nieuwe) investeringen op de planning.

Er worden een aantal werken (verder) uitgevoerd, waartoe reeds in voorgaande jaren is besloten. Verwezen wordt naar het kopje 'wat mag het kosten' in deel 2 van deze begroting. Naast deze nog uit te voeren projecten is in het investeringsprogramma 2024 – 2027 (eveneens opgenomen in deze begroting) aanvullend een aantal nieuwe projecten / investeringen opgenomen.

Op basis van artikel 11d van de financiële verordening gemeente Vaals verschaft het College in deze paragraaf inzicht in de financieringsfunctie, waarbij wordt ingegaan op de rentevisie.

Externe ontwikkelingen beïnvloeden en zijn bepalend voor het geven van een rentevisie. Ontwikkelingen die de rente bepalen spelen zich voornamelijk buiten Nederland af. Zo heeft de Europese Centrale Bank (ECB) een grote

invloed op de financiële markten van de Europese Gemeenschap. Ook de Centrale Bank van de Verenigde Staten (FED) is medebepalend voor Europa. De toekomstige ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt zijn moeilijk in te schatten. Zeker met de recente onrust op de financiële markten en de problematiek, is het geven van een rentevisie er niet makkelijk op geworden. Problemen in andere Eurolanden, dreiging van recessie, de onrust in het Midden-Oosten en de oorlog in Oekraïne zijn allemaal ontwikkelingen die de voorspelbaarheid van de rente bemoeilijken.

Medio september 2023 is de rente voor een lening van 10 jaar 3,61 % (was in augustus 2022 1,70 %) en de rente voor een lening van 25 jaar 3,63 % (was 2,00 %).

In de meerjarenbegroting is uitgegaan van een rentepercentage van 3,00 % (2024 - 2027) voor kortlopende geldleningen (geldmarkt) en voor langlopende geldleningen (kapitaalmarkt) een rentepercentage van 4,00 %, Voor het financieringstekort vallende binnen de kasgeldlimiet (rekening-courant) is een percentage van 3,5% aangehouden. Met deze rentepercentages is gekozen voor een redelijk defensief (risicomijdend) rentebeleid.

De kasgeldlimiet geeft de toegestane ruimte aan voor de korte financiering en is een vastgesteld percentage van de omzet/exploitatie van de gemeente.

Wij zullen de rente-ontwikkelingen goed blijven volgen en mochten zich in de loop van het jaar wezenlijke wijzigingen voordoen dan zullen wij dit in de bestuursrapportages melden en financieel verwerken.

4. Treasurybeheer

Risicobeheer

Het risicobeheer geeft een samenvatting van het (verwachte) risicoprofiel van de organisatie en is het kernonderdeel van een paragraaf financiering. Onder risico's wordt onder meer het renterisico op de vlottende schuld en het renterisico op de vaste schuld verstaan.

Renterisico voor de vlottende schuld

In dit onderdeel wordt de werkelijke omvang van de vlottende schuld getoetst aan de wettelijke norm van de Wet Fido. De risico's op de vlottende schuld worden ingeperkt door het hanteren van de zgn. kasgeldlimiet.

In 2024 bedraagt de toegestane kasgeldlimiet voor Vaals:

(a) omvang van de jaarbegroting (exploitatie) per 01.01.2024	€ 42.793.000
(b) bij ministeriële regeling vastgesteld percentage	8,50%
Toegestane kasgeldlimiet voor 2024	€ 3.637.000

Voor 2023 bedroeg de limiet € 3.268.000

De werkelijke netto vlottende schuld wordt getoetst aan de toegestane omvang van de kasgeldlimiet. Deze toets vindt per kwartaal plaats. Indien de werkelijke omvang van de vlottende schuld lager is dan de toegestane kasgeldlimiet, is er sprake van ruimte. Indien de werkelijke omvang hoger is dan de wettelijke toegestane omvang, is er sprake van overschrijding. Overschrijding is toegestaan voor een periode van drie kwartalen. Na deze periode moet een plan worden opgesteld om tot consolidatie (kort geld omzetten in lang geld) over te gaan. De uitgaven van de in uitvoering genomen c.q. te nemen werken zullen in eerste instantie met vlottende middelen worden gefinancierd, waarna indien noodzakelijk en afhankelijk van het rentepercentage - overgegaan wordt tot consolidatie. Aangezien momenteel kort geld duidelijk goedkoper is dan lang geld zal in beginsel zoveel mogelijk gebruik worden gemaakt van de mogelijkheid om kortlopende leningen(kasgeld) af te sluiten, uiteraard binnen de mogelijkheden die de kasgeldlimiet heeft.

Het per kwartaal aan de toezichthouder toezenden van informatie over de kasgeldlimiet is niet langer verplicht. Wel dient in de begroting inzicht te worden verstrekt over de uitputting van de kasgeldlimiet over vier afgelopen kwartalen, waaruit moet blijken dat in elk kwartaal ruimte bestond binnen de kasgeldlimiet.

Toets kasgeldlimiet	3 ^e kw. 2022	4 ^e kw. 2022	1 ^e kw. 2023	2 ^e kw. 2023
Vlottende middelen	2.499.000	3.072.000	1.655.000	2.883.000
Vlottende schuld	19.000	64.000	0	437.000
Gemiddeld netto vlottende middelen (+) / vlottende schuld (-)	2.480.000	3.008.000	1.655.000	2.446.000
Kasgeldlimiet	2.949.000	2.949.000	3.244.000	3.244.000
Ruimte (+) / overschrijding (-) limiet	5.429.000	5.957.000	4.899.000	5.690.000

Renterisico van de vaste schuld

De renterisiconorm is bestemd om het renterisico op de vaste schuld inzichtelijk te maken. De opbouw van de leningenportefeuille dient zodanig te zijn dat het renterisico uit hoofde van renteaanpassingen en herfinanciering van leningen in voldoende mate wordt beperkt. Voorkomen moet worden dat in enig jaar een onevenredig groot deel van de leningenportefeuille geherfinancierd moet worden of op basis van de leningsvoorwaarden wordt beïnvloed door een herziening van de rente.

De renterisiconorm kan als volgt worden bepaald:

Rente-risiconorm en rente-risico's van de vaste schuld 2024 – 2027				
Bedragen * € 1.000	2024	2025	2026	2027
Renterisico:				
1a. Renteherziening op vaste schuld o/g	0	0	0	0
1b. Renteherziening op vaste schuld u/g	0	0	0	0
2. Netto renteherziening op vaste schuld (1a-1b)	0	0	0	0
3a. Nieuw aan te trekken vaste schuld o/g	2.000	2.000	2.000	2.000
3b. Nieuw aan te trekken vaste schuld u/g	0	0	0	0
4. Netto nieuw aan te trekken vaste schuld (3a-3b)	2.000	2.000	2.000	2.000
5. Betaalde aflossingen	1.600	1.600	1.600	1.600
6. Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	1.600	1.600	1.600	1.600
7. Renterisico op vaste schuld (2+6)	1.600	1.600	1.600	1.600
Rente-risiconorm:				
8. Begrotingstotaal	42.793	41.231	39.375	39.838
9. Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%
10. Rente-risiconorm	8.559	8.246	7.875	7.968
Toets rente-risiconorm:				
10. Rente-risiconorm	8.559	8.246	7.875	7.968
7. Renterisico op vaste schuld	1.600	1.600	1.600	1.600
11. Ruimte (+) / Overschrijding (-) (10 - 7)	6.959	6.646	6.275	6.368

Met de investeringen voor de komende jaren is bij het aantrekken van vaste geldleningen in de desbetreffende jaarschijven rekening gehouden. Zoals blijkt is op basis van de huidige leningenportefeuille voldoende ruimte aanwezig voor het aantrekken van vaste geldleningen binnen de rente-risiconorm.

Financiering

Bij de aan te trekken (langlopende) leningen als gevolg van investeringen lopen we een renterisico. Om gelijke tred te houden met de afschrijvingstermijnen hebben de geldleningen, die de afgelopen 10 jaar zijn afgesloten een looptijd van 25 jaar. Hierbij is het streven is om toekomstige leningen af te sluiten met een rentepercentage van maximaal 4%. In de begroting en meerjarenramingen is met dit percentage rekening gehouden.

Financieringsbehoefte

Voor de jaren 2024 t/m 2027 is de inschatting, dat € 8.000.000 aan nieuwe leningen nodig. Het is zaak om de rente goed in de gaten te houden. Bij het afsluiten van een lening van € 5.000.000 levert c.q. kost een afwijking van 0,5 % in rentepercentage € 25.000 per jaar.

Ook in de toekomst zal bij een dalende kapitaalmarktrente - rekening houdend met de contractuele bepalingen in de overeenkomsten van geldlening - zo optimaal mogelijk gebruik worden gemaakt van conversiemogelijkheden, waardoor hoogrentende leningen zoveel als mogelijk worden omgezet in laagrentende. Bij een aantal leningen is vervroegde aflossing contractueel niet mogelijk (het hoogste rentepercentage bedraagt 4,5% en vervroegd aflossen is bij deze lening niet mogelijk). Momenteel is dit echter niet aan de orde, omdat de rente een stijgende tendens vertoont.

Voor het EMU-saldo wordt verwezen naar de bijlagen.

Overzicht lopende geldleningen:

Langlopende geldleningen				
Oorspronkelijk bedrag	Jaar van afsluiten	Restantbedrag per 1.1.2024	Rentepercentage	Jaar van laatste aflossing
€ 3.000.000	2006	€ 960.000	3,365%	2031
€ 3.000.000	2007	€ 990.000	3,975%	2032
€ 2.500.000	2007	€ 900.000	4,5%	2032
€ 10.000.000	2011	€ 3.750.000	4,25%	2031
€ 10.000.000	2014	€ 6.300.000	1,99%	2039
€ 10.000.000	2019	€ 8.200.000	0,76%	2044
Kortlopende geldleningen / kasgeldleningen				
Hoofdsom	Datum van afsluiten	Looptijd	Rentepercentage	
€ 0				

Rentetoerekening

Aan investeringen en grondexploitaties wordt geen rente toegerekend, tenzij de Gemeenteraad anders besluit. Rente aan taakvelden wordt toegerekend op basis van de historische aanschaf van activa, naar het taakveld waarmee de aanschaf gemoeid is. Op basis van een verplicht te volgen berekening vanuit het BBV, bedraagt de rente over de kapitaallasten de komende jaren:

2024 → 1,60%

2025 → 1,55%

2026 → 1,35%

2027 → 1,15%

Voor de rentelasten, doorberekende rente en het renteresultaat wordt verwezen naar taakveld 0.5 van de taakveldenbegroting, die als bijlage is bijgevoegd.

Renteschema commissie BBV

De commissie BBV beveelt aan om het renteschema, zoals opgenomen in de notitie rente 2016, op te nemen in de paragraaf financiering bij de begroting en jaarrekening.

Renteschema begroting 2024					
		2024	2025	2026	2027
a.	Externe rentelasten over de korte en lange financiering	437.798	391.766	345.884	299.931
b.	Externe rentebaten	0	0	0	0
	Saldo	437.798	391.766	345.884	299.931
c.	Rente grondexploitatie	-16.577	-11.823	-10.596	-9.379
	Rente projectfinanciering	0	0	0	0
	Aan taakvelden toe te rekenen rente	421.221	379.943	335.288	290.552
d1.	Rente over eigen vermogen	0	0	0	0
d2.	Rente voorzieningen	0	0	0	0
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	421.221	379.943	335.288	290.552
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	440.074	410.779	360.504	297.881
f.	Renteresultaat op taakveld treasury	-18.853	-30.836	-25.216	-7.329

Paragraaf Verbonden partijen

1. Inhoud paragraaf

Deze paragraaf gaat in op de doelstellingen, activiteiten en de mate van financiële betrokkenheid van de samenwerkingsverbanden waarin onze gemeente participeert en bestuurlijke invloed kan uitoefenen: de zogenoemde verbonden partijen. De verbonden partijen betreffen organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk belang én een financieel belang heeft.

Onder bestuurlijk belang wordt hier verstaan: een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht. Met financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking stelt of heeft gesteld, die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

Naast het bestuurlijk en financieel belang is ook kenmerkend aan een verbonden partij dat zij een publiek belang behartigt. Daarnaast dient de gemeente bij een opheffing of een faillissement van een verbonden partij een nieuwe instelling te zoeken die dezelfde activiteiten en prestaties levert met dezelfde doelstelling.

Verbonden partijen kunnen gemeenschappelijke regelingen of deelnemingen (bijvoorbeeld vennootschappen, stichtingen en verenigingen) zijn. Naast “verbonden partijen” heeft de gemeente ook nog relaties met andere derde partijen, die echter niet onder deze paragraaf vallen.

2. Beleidskaders

Met de invoering van het dualisme is het besluit tot het participeren in een deelneming in principe niet meer aan de raad, het vormt een bestuurlijke beheerstaak voor het college. De raad stelt in deze paragraaf echter de kaders (**visie**) waarbinnen het college een dergelijke beheerstaak uitvoert. Deze kaders zijn overkoepelend af te leiden uit de criteria, zoals de raad die heeft gesteld ten aanzien van samenwerking.

De raad streeft namelijk een **pragmatische samenwerking** na, waarbij voor het aangaan van een samenwerkingsverband duidelijk moet zijn dat de volgende doelen haalbaar zijn:

- een *verhoging* van de kwaliteit/deskundigheid
- een *verbetering* van de effectiviteit
- een *verlaging* van de kosten (schaalvoordeel).

Daarnaast stelt de raad de volgende **specifieke randvoorwaarden** voor het aangaan van deelnemingen in verbonden partijen:

- het participeren in een verbonden partij is alleen toegestaan indien daarmee een publieke (wettelijke) taak wordt gediend;
- het participeren in een privaatrechtelijke rechtsvorm vindt uitsluitend plaats indien onderzocht en gemotiveerd is waarom uitvoering van beleidsvoornemens niet in een publieke rechtsvorm kunnen plaatsvinden.

Vanuit de kader stellende en controlerende taak van de raad moet bewaakt worden of het beleid van de verbonden partijen correspondeert met de doelstellingen die de raad in de betreffende programma's heeft gesteld.

De gemeente Vaals heeft geen aparte nota verbonden partijen, maar geeft haar visie over verbonden partijen in deze paragraaf weer. Uit het Verdiepingsonderzoek van de Provincie Limburg is geconstateerd dat Vaals voldoende voldoet aan de voorschriften gesteld aan de paragraaf verbonden partijen.

Overzicht verbonden partijen:

De gemeente Vaals participeert in de volgende verbonden partijen met behorende bijdragen voor de periode 2024 t/m 2027:

Gemeenschappelijke Regelingen (GR):

	Naam verbonden partij	2024	2025	2026	2027
1.	Geneeskundige Gezondheidsdienst Zuid-Limburg (GGD; Veilig Thuis; JGZ)	€ 660.673	€ 645.317	€ 653.845	€ 675.495
2.	Inkoop Jeugdzorg regio Zuid-Limburg	€ 78.611	€ 78.611	€ 78.611	n.b.
3.	Omnibuzz	€ 280.544	€ 296.481	€ 312.105	€ 322.370
4.	Regionale samenwerking leerplicht en RMC	€ 66.879	€ 66.879	€ 66.879	€ 66.879
5.	Regionale samenwerking leerlingenvoer	€ 163.000	€ 163.000	€ 163.000	€ 163.000
6.	Reinigingsdiensten Rd4	€ 1.262.316	€ 1.262.316	€ 1.262.316	€ 1.262.316
7.	RUD Zuid-Limburg	€ 129.931	€ 129.931	€ 129.931	€ 129.931
8.	Gezamenlijke uitvoeringsorganisatie sociale dienst Maastricht - Heuvellandgemeenten	€ 1.160.432	€ 1.160.432	€ 1.160.432	
9.	Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg (WOZL)	€ 1.418.826	€ 1.353.587	€ 1.248.270	€ 1.090.550
10.	Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)	€ 212.000	€ 219.000	€ 227.000	€ 233.000
11.	Subsidiëring AntiDiscriminatieVoorziening Limburg	€ 4.500	€ 4.500	€ 4.500	
12.	Veiligheidsregio Zuid-Limburg	€ 987.371	€ 1.021.903	€ 1.052.776	€ 1.083.682
13.	Het Gegevenshuis	€ 133.948	€ 140.512	€ 147.397	€ 154.619
	Vennootschappen en coöperaties				
14.	Enexis Holding NV	-	-	-	-
15.	WML	-	-	-	-
16.	Rd4 NV	-	-	-	-

In onderstaand overzicht volgt verdere informatie aangaande de verbonden partijen:

NAAM	1. Geneeskundige Gezondheidsdienst Zuid-Limburg (GGD)		
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam		
VESTIGINGSPLAATS	Heerlen		
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	De Geneeskundige Gezondheidsdienst Zuid-Limburg is een gezondheidsdienst die ten behoeve van de gemeenten de gezondheidssituatie van de bevolking bewaakt, beschermt en bevordert. De GGD Zuid-Limburg beschermt, bewaakt en bevordert de gezondheid van alle Zuid-Limburgers met speciale aandacht voor mensen in een kwetsbare positie. Daarmee wil de GGD eraan bijdragen dat iedereen, van jong tot oud, actief kan deelnemen aan onze samenleving.		
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 1. Mens & Voorzieningen		
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beek, Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul en Voerendaal.		
BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur: Wethouder Jaegers.		
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een jaarlijkse bijdrage (2024 €660.673 (GGD € 160.549, Veilig Thuis € 116.316, JGZ € 306.201, Rijksvaccinatieprogramma € 16.614, Meerjarenbeleidsplan € 60.993)) op basis van een verdeelsleutel voor de basisproducten waarbij de besluitvorming via het algemeen bestuur loopt. Aanvullende producten (niet-basis) worden afzonderlijk en op contractbasis ingekocht.		
VERMOGEN	X 1.000	01.01.2023	31.12.2023
	eigen vermogen	€ 149	€ 149
	vreemd vermogen	€ 41.314	€ 41.314

FINANCIEEL RESULTAAT	2024
	financieel resultaat € 0
RISICO'S	Door deelnemende gemeenten is gekozen om geen weerstandsvermogen op te bouwen bij de GGD. Mogelijke verliesbijdragen worden naar rato inwonertal door de gemeenten gedragen.
ONTWIKKELINGEN	Voor de periode 2024-2027 zal een nieuw regionaal gezondheidsbeleid worden opgesteld. Tevens wordt op dit moment gewerkt aan een nieuw meerjarenbeleidsplan voor de periode 2024-2027. Daarmee is de begroting 2024 van de GGD, een beleidsarme (proforma) begroting en zal d.m.v. een begrotingswijziging worden bijgesteld zodra het meerjarenbeleidsplan is vastgesteld.

NAAM	2. Inkoop Jeugdzorg regio Zuid-Limburg
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, gemeente Maastricht is centrumgemeente.
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	<p>De deelnemende gemeenten zijn een onderlinge samenwerking aangegaan gericht op de doelstellingen zoals verwoord onder de leden 1 en 2 van dit artikel en op basis van de uitgangspunten zoals verwoord onder de leden 3 tot en met 6 van dit artikel:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het zorgdragen voor een kwalitatief goede en efficiënte uitvoering van de jeugdhulptaken, zoals vastgelegd in de beleidsplannen Jeugd van de deelnemende gemeenten, met inachtneming van de bepalingen van de Jeugdwet. 2. Het delen van kennis en expertise in de regio die nodig zijn voor de ontwikkeling en uitvoering van het jeugdhulpbeleid. 3. De samenwerking wordt zodanig ingericht dat zij garant staat voor continuïteit en duurzaamheid van de jeugdhulp. 4. In de vormgeving van deze gezamenlijk uit te voeren jeugdhulp wordt maximaal aangesloten op de wijze van inrichting van de lokale jeugdhulptaken in de deelnemende gemeenten. 5. De deelnemende gemeenten behouden hun eigen bestuurlijke structuur, bevoegdheden en verantwoordelijkheden, gericht op een goede dienstverlening aan de eigen bevolking en ruimte voor het behoud van eigen identiteit in de uitvoering van de nieuwe jeugdhulptaken. <p>Deze centrumregeling betreft de taken die de centrumgemeente voor de deelnemers verricht ten behoeve van de verwerving van de dienstverlening van de jeugdhulp zoals omschreven in artikel 4 van deze regeling.</p>
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 1. Mens & Voorzieningen
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beek, Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg a/d Geul en Voerendaal.
BESTUURLIJK BELANG	Geen
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage (2024: € 78.611) voor ingekochte zorg op basis van feitelijk gebruik via de centrumgemeente en de uitvoeringskosten van de centrumgemeente. Besluitvorming verloopt via bestuurlijk overleg.
RISICO'S	Er bestaat binnen de Jeugdwet nog steeds een risico op nagekomen kosten uit eerdere jaren via de alternatieve route alsmede correcties (met terugwerkende kracht) die door de accountant van de Centrumregeling worden doorgevoerd. Op sommige onderdelen zoals Jeugdzorg Plus alsook de gecertificeerde instellingen

	wordt regionaal gestuurd met het risico dat er lokaal niet tijdig informatie voorhanden is. Tevens spelen hier ook regio-overstijgende afspraken die de sturing beïnvloeden. Al deze elementen vallen binnen de kosten (en afrekeningen) Jeugdwet die we vanuit de Centrumregeling Maastricht ontvangen.
ONTWIKKELINGEN	In 2019 is het beleidskader Jeugd Zuid-Limburg door de gemeenteraad vastgesteld. Een van de uitgangspunten in dit beleidsplan is dat gemeenten meer 'in control' komen. Bekostiging van de jeugdhulp die gemeenten inkopen hangt samen met dit uitgangspunt. Bekostiging vraagt om inkoop. Deze inkoop wordt in Zuid-Limburg samengedaan met gemeente Maastricht als centrumgemeente. De huidige zorgcontracten voor jeugdhulp in het kader van de Jeugdwet in de regio lopen af en er zal in 2024 gekeken moeten worden naar eventuele nieuwe aanbieders.

NAAM	3. Omnibuzz		
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam		
VESTIGINGSPLAATS	Sittard-Geleen		
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	<p>Omnibuzz is een Gemeenschappelijke Regeling (GR) en verantwoordelijk voor de uitvoering van het Collectief Vraagafhankelijk Vervoer (CVV) in het kader van de Wet</p> <p>Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) voor 30 Limburgse gemeenten. Een regionale aanbesteding heeft schaalvoordeel als voordeel. Het combineren van ritten is ingewikkelder wanneer gemeenten het regionaal vervoer individueel regelen. Het niet combineren van ritten kost de gebruikers weliswaar minder reistijd, maar kost een taxibedrijf (en dus ook de gemeenschap) meer geld.</p>		
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 1. Mens & Voorzieningen		
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beek, Echt-Susteren, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Meerssen, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Beesel, Bergen (L), Brunssum, Gennep, Heerlen, Horst aan de Maas, Kerkrade, Landgraaf, Leudal, Maasgouw, Maastricht, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Simpelveld, Venlo, Venray, Voerendaal, Weert en Beekdaelen.		
BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur: Wethouder Jaegers		
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage (2024: € 280.544) op basis van een verdeelsleutel voor de kosten van personeel en beheer die voortvloeien uit het te behartigen belang en de werkzaamheden. Alle kosten verband houdende met de uitvoering van het vervoer worden gedragen door de gemeenten op basis van het werkelijk gebruik daarvan door de inwoner van die gemeenten. Besluitvorming betreft een bevoegdheid van het algemeen bestuur.		
VERMOGEN	X 1.000	01.01.2024	31.12.2024
	eigen vermogen	€ 1.017	€ 1.011
	vreemd vermogen	€ 5.407	€ 4.690
FINANCIEEL RESULTAAT	X 1.000	2024	
	financieel resultaat	€ -6	
	Omnibuzz verwacht een eenmalig positief saldo dat te maken heeft met een gunstig saldo van de bestemmingsreserve ICT.		
RISICO'S	Er is afgesproken dat de colleges er steeds zorg voor dragen dat het openbaar lichaam te allen tijde over voldoende middelen beschikt om al zijn verplichtingen te kunnen voldoen. Het eigen vermogen is begroot door een zo goed mogelijke inschatting te geven van de reserves en voorzieningen op basis van de nu bekende risico's.		
ONTWIKKELINGEN	De drie pijlers waarop alle ambities gebaseerd zijn, borgen de visie op de lange termijn:		

	<ul style="list-style-type: none"> - Het kantelen van vervoer en het OV-gebruik stimuleren. Een belangrijke ambitie is het optimaliseren van het gebruik van het reguliere OV of andere voorliggende vervoersvoorzieningen. Er zijn een aantal ontwikkelingen die de realisatie van deze ambitie in de weg zitten. Toch blijft dit de centrale pijler van Omnibuzz. - Het efficiënter organiseren van doelgroepenvervoer. Binnen het huidig Omnibuzz CVV wordt op verschillende manieren optimale efficiëntie nagestreefd. Op het gebied van instroom van andere vervoer zijn er interessante ontwikkelingen. - Omnibuzz als slimme organisatie. Omnibuzz is op de eerste plaats een uitvoeringsorganisatie, maar daarnaast ook een kennisorganisatie. De Interne Organisatie (IO) kent veel ontwikkelingen en Omnibuzz gebruikt deze kennis actief voor ideeontwikkeling en beleidsontwikkeling. Daarnaast is Omnibuzz hard bezig aan de vergaande digitalisering van processen waarin sterke prioriteit gegeven wordt aan wettelijke verplichtingen zoals de Wet Open Overheid (WOO) en toegankelijkheid voor klanten.
--	--

NAAM	4. Regionale samenwerking leerplicht en RMC
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, gemeente Maastricht is centrumgemeente.
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Doel van de leerplichtwet is te waarborgen dat jongeren in de Gemeente Vaals onderwijs volgen en gebruik maken van hun recht op onderwijs. Door regionale samenwerking ontstaat ruimte voor kwaliteitsverbetering, het toezicht op het handhaven van de leerplicht wordt eenduidiger en meer direct. Ook is de continuïteit van de uitvoering van de functie gewaarborgd. Voor scholen en instellingen is er één adres waar gemeld moet worden. Daarnaast worden de scholen en instelling meer betrokken in het verdere proces en zien ze sneller resultaat van hun melding.
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 1. Mens & Voorzieningen
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Maastricht, Meerssen, Vaals en Valkenburg a/d Geul.
BESTUURLIJK BELANG	Geen
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een vergoeding (2024 en verder: € 66.879) voor de kosten voor het personeel op basis van een vooraf vastgestelde kostprijs en formatieberekening. Besluitvorming betreft een bevoegdheid van de raden van de deelnemende gemeenten, het portefeuillehouders overleg adviseert hierin.
RISICO'S	Lichte vorm van een gemeenschappelijke regeling. Beleidsuitgangspunten, begroting en jaarrekening worden in gezamenlijk overleg jaarlijks vastgesteld.
ONTWIKKELINGEN	De uitvoering is belegd bij Team Onderwijs van Sociale Zaken Maastricht Heuvelland. Leerplicht, RMC en VSV vormen één inhoudelijk en organisatorisch geheel om schoolverzuim en schooluitval tegen te gaan. Naast haar uitvoeringstaken heeft het Team Onderwijs intensieve contacten met het Rijk en de onderwijspartners in RMC-regio 39 Zuid-Limburg. Dit in het kader van de gemaakte afspraken in het Regionaal Programma 'Voorkomen Voortijdig Schoolverlaten en aandacht voor kwetsbare jongeren'. Doel is om in samenspraak preventieve beleidsmaatregelen uit te voeren op scholen, die bijdragen aan het terugdringen van schoolverzuim en het voortijdig schoolverlaten. Beleidsmatig stelt de gemeente Maastricht zich als taak om samenhang te waarborgen tussen de aanpak LP-RMC/VSV en het regionale Beleidsplan Jeugd. Getracht wordt o.a. om voortijdige schoolverlaters en kwetsbare jongeren toe te leiden naar regulier werk.

	De gemeente Vaals zorgt hierbij voor de lokale afstemming met de jeugdconsulenten c.q. samenwerking met WijVaals in relatie tot de uitvoering van de leerplichttaken (met name op de basisscholen in Vaals en Vijlen) en hebben hiervoor contact met de leerplichtambtenaar van de gemeente Maastricht.
--	---

NAAM	5. Regionale samenwerking Leerlingenvervoer
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, gemeente Maastricht is centrumgemeente.
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Leerlingenvervoer is bedoeld voor kinderen die niet zelf naar school kunnen. Bijvoorbeeld door een handicap of doordat de school ver weg ligt. Het kan gaan om een leerling van een basisschool, het (voortgezet) speciaal onderwijs of een gehandicapte leerling van een reguliere basisschool of het voortgezet onderwijs. Leerlingen uit de deelnemende gemeenten kunnen gebruik maken het leerlingenvervoer. Samenwerking leidt niet alleen tot kostenbesparing, maar ook tot meerwaarde voor leerlingen. Zo leidt efficiëntie in rijtijden tot minder lange ritten.
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 1. Mens & Voorzieningen
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Vaals, Maastricht, Meerssen, Valkenburg a/d Geul, Eijsden-Margraten en Gulpen-Wittem.
BESTUURLIJK BELANG	Geen
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een vergoeding van de kosten voor het personeel waarbij het aantal afgegeven beschikkingen de maatstaf is en een vergoeding voor de praktische uitvoering van het leerlingenvervoer waarbij het aantal aan een vervoersvoorziening deelnemende leerlingen de maatstaf is. 2024: € 163.000.
RISICO'S	Besluitvorming betreft een bevoegdheid van de colleges van de deelnemende gemeenten, het portefeuillehoudersoverleg adviseert hierin.
ONTWIKKELINGEN	Voor Leerplicht en Leerlingenvervoer is voorheen een overheadtoerekening van slechts 18% toegepast, waarmee Gemeente Maastricht lange tijd ver onder de kostprijs gemeentelijke dienstverlening heeft geleverd. Gedurende 2 jaar wordt dit rechtgetrokken, waardoor vanaf 2023 een overheadtoerekening van 62,29% toegepast wordt.

NAAM	6. Reinigingsdiensten Rd4
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam
VESTIGINGSPLAATS	Heerlen
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Reinigingsdiensten Rd4 verzorgt de inzameling en verwerking van afvalstromen voor de deelnemende gemeenten. Ook beheert de Rd4 de milieuparken in deze gemeenten, verzorgt de straatreiniging, transport, kringloopactiviteiten en gladheidbestrijding. Daarnaast adviseert de Rd4 de gemeenten bij hun afvalbeleid. Rd4 neemt in opdracht van de aangesloten gemeenten de wettelijke afvalzorgplicht volledig voor haar rekening door een zo optimaal mogelijke exploitatie en beheer (maatschappelijk, financieel, milieu) van de gehele afvalketen.
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 2. Wonen & Verkeer
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Vaals en Voerendaal.
BESTUURLIJK BELANG	Lid dagelijks bestuur: Wethouder Verbeek
FINANCIEEL BELANG	Bij Rd4 afgenomen diensten worden op contractbasis ingekocht (2024)

	€ 1.262.316). Het algemeen bestuur besluit en informeert de raden van de deelnemende gemeenten.		
VERMOGEN	X 1.000 geconsolideerd	01.01.2024	31.12.2024
	eigen vermogen	€ 3.236	€ 3.809
	vreemd vermogen	€ 47.033	€ 48.787
FINANCIEEL RESULTAAT	X 1.000 geconsolideerd	2024	
	financieel resultaat	€ 0	
RISICO'S	Er is sprake van een waarborg voor de betaling van rente en aflossing van geldleningen waarbij de stemverhouding als verdeelsleutel geldt. De dienstverlening voor elke gemeente is tot in de details per product doorgerekend. Er wordt al jaren consequent en volgens een vaste methodiek gerapporteerd over de resultaten, zodat er nagenoeg geen financiële verrassingen in het lopende jaar voor de gemeenten kunnen ontstaan.		
ONTWIKKELINGEN	<p>Het strategisch meerjarenplan (2022 – 2026) bepaalt momenteel nog steeds de koers waarin de RD4 vaart. In de begroting 2024 zijn de benodigde activiteiten en middelen opgenomen om de plannen uit het SMP te realiseren.</p> <p>In 2022 is door de raad ook het grondstoffenplan 2022-2026 vastgesteld. Centraal hierin staat het komen tot een circulaire economie en het oneindig hergebruik van grondstoffen en daarmee het voorkomen van afvalstoffen. Instrumenten hiervoor zijn een verdergaande communicatie- (bijv. implementatie nieuwe app) en motivatie- projecten om afvalscheiding verder te stimuleren.</p> <p>Tevens zullen er gedragscampagnes gestart worden om dumpingen bij ondergrondse afvalcontainers tegen te gaan en zullen mogelijke investeringen gedekt worden uit de resultaten van het beter scheiden van afval.</p>		

NAAM	7. RUD Zuid-Limburg		
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam		
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht		
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	De Regionale Uitvoeringsdienst Zuid-Limburg werkt aan een veilige en gezonde leefomgeving voor inwoners en bedrijven van de deelnemende gemeenten. Door het bundelen van kennis en expertise brengt de RUD Zuid-Limburg de kwaliteit en de professionaliteit op het vlak van vergunningverlening, toezicht, handhaving en milieuvadvis op een hoger peil. Er kan efficiënter, beter én goedkoper gewerkt worden om incidenten te voorkomen. Er werken specialisten die de regio goed kennen. En dit samenwerkingsverband stelt de gemeente in staat om beter te kunnen reageren op steeds complexer wordende milieuwet- en regelgevingen.		
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 2. Wonen & Verkeer		
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beek, Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Voerendaal en de provincie Limburg.		
BESTUURLIJK BELANG	Lid dagelijks en algemeen bestuur : Burgemeester Leunessen		
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage (2024: € 129.931) aan de kosten op basis van de feitelijke afname. Bij de kostentoekening worden naast de directe uitvoeringskosten tevens de overheadkosten verdisconteerd. Het algemeen bestuur besluit inzake het financiële en administratieve beheer.		
VERMOGEN	X 1.000	01.01.2024	31.12.2024
	eigen vermogen	€ 619	€ 609
	vreemd vermogen	€ 2.025	€ 2.025
FINANCIEEL RESULTAAT	X 1.000	2024	
	financieel resultaat	€ 0	

RISICO'S	Er is sprake van een waarborg voor de tijdige en volledige betaling van rente, aflossing, boeten en kosten van gesloten en af te sluiten kort- en langlopende leningen, leasecontracten en rekeningcourant overeenkomsten.
ONTWIKKELINGEN	<p>Het RUD houdt ook voor het jaar 2024 vast aan de reeds vastgestelde toekomstagenda die is gestart vanaf 2021. Deze is grotendeels ongewijzigd gebleven en de koers die tot dusverre is ingeslagen wil men graag behouden. Daarbovenop zijn nieuwe vraagstukken gekomen waar het RUD aandacht aan wil besteden. Energietransitie, stikstofcrisis, klimaatadaptie en meer woningbouw zijn noodzakelijk, om de huidige maatschappelijke problemen het hoofd te bieden en een gezonde en veilige leefomgeving te creëren.</p> <p>De toekomstagenda 2021-2025 die ongewijzigd en nog steeds van kracht is behelst de volgende punten. De pilot die in eerste instantie in de planning zat is echter geschrapt, omdat na een inventarisatie en onderzoek is gebleken dat er geen behoefte is aan het uitvoeren en testen hiervan. De overgebleven punten zijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het voeren van een strategische discussie over koers: uitvoeringsdienst of omgevingsdienst; 2. Groeien naar partnerschap, met als instrumenten: <ul style="list-style-type: none"> - een programma om de politiek-bestuurlijke sensitiviteit te vergroten voor alle niveaus binnen de dienst; - het inrichten en inbedden van een communicatiefunctie gericht op stakeholders, met als speciale doelgroep gemeenteraadsleden en leden Provinciale Staten; - het versterken van relatiemanagement; 3. Positionering/zichtbaarheid van de dienst; 4. Interne ontschotting, om de organisatie nog integraler, efficiënter en effectiever te maken, ook richting invoering van de Omgevingswet; 5. Het zijn van een aantrekkelijke werkgever; 6. RUD Zuid-Limburg als Kenniscentrum.

NAAM	8. Gezamenlijke uitvoeringsorganisatie sociale dienst Maastricht - Heuvellandgemeenten
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, gemeente Maastricht is centrumgemeente
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Het uitvoeren van de Participatiewet voor de deelnemende gemeenten. Het doel van deze samenwerking is een meer efficiënte uitvoering van de Participatiewet. Dit levert een stevigere organisatie op en een betere kwaliteit van de dienstverlening. Zowel digitaal als persoonlijk.
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 3. Werk & Economie
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Gulpen-Wittem, Maastricht, Meerssen, Vaals en Valkenburg a/d Geul
BESTUURLIJK BELANG	De regeling is bestuurlijk gezien een 'lichte' regeling: Wethouder Kompier
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage in de kosten €1.160.432 voor de uitvoering van het vastgestelde meerjarenplan op basis van een verdeelsleutel. Voor de uitvoering van het lokaal vastgestelde beleid, wordt een afzonderlijke dienstverlenings-overeenkomst gesloten. De financiële zeggenschap ligt bij de afzonderlijke gemeenten.
RISICO'S	Bij uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie. Een ander aspect is de ontwikkeling van de werkgelegenheid. Onzekerheid over de rijksbijdrage voor deze taken. Financiële risico's worden grotendeels afgedekt via het weerstandvermogen van de deelnemende gemeenten.
ONTWIKKELINGEN	Per 1 januari 2015 is de Participatiewet van kracht geworden. De rol van de gemeente is veranderd van het bieden van voorzieningen naar het ondersteunen van mensen om meer zelfstandigheid te nemen. Meervoudige (sociale) problematiek binnen gezinnen dient te worden opgepakt vanuit het principe: één gezin, één plan, 1 regisseur.

NAAM	9. Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg (WOZL)											
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam											
VESTIGINGSPLAATS	Heerlen											
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	WOZL biedt een beschutte werkomgeving aan inwoners van de deelnemende gemeenten. Inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt die uitsluitend onder aangepaste omstandigheden tot regelmatige arbeid in staat zijn. Te behalen voordelen als gevolg van schaalvergroting zijn kostenbesparing, verbetering van de financiële positie en de bevordering van deskundigheid. Er zijn meer mogelijkheden voor innovatie en uitwisseling van kennis.											
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 3. Werk & Economie											
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Vaals, Valkenburg a/d Geul en Voerendaal.											
BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur: Wethouder Kompier											
FINANCIËEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage (2024: € 1.418.827) in de kosten van het Werkvoorzieningschap op basis van een verdeelsleutel (WSW-middelen). Het algemeen bestuur stelt regels vast met betrekking tot de organisatie van de administratie en van het beheer van de vermogenswaarden van het Werkvoorzieningschap.											
VERMOGEN	<p>WOZL hanteert het uitgangspunt dat zij niet over een eigen weerstandsvermogen hoeft te beschikken.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>X 1.000</th> <th>01.01.2024</th> <th>31.12.2024</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>eigen vermogen</td> <td>52</td> <td>22</td> </tr> <tr> <td>vreemd vermogen</td> <td>74</td> <td>54</td> </tr> </tbody> </table>			X 1.000	01.01.2024	31.12.2024	eigen vermogen	52	22	vreemd vermogen	74	54
X 1.000	01.01.2024	31.12.2024										
eigen vermogen	52	22										
vreemd vermogen	74	54										
FINANCIËEL RESULTAAT	<table border="1"> <thead> <tr> <th>X 1.000</th> <th>2024</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>financieel resultaat</td> <td>€ 0</td> </tr> </tbody> </table>			X 1.000	2024	financieel resultaat	€ 0					
X 1.000	2024											
financieel resultaat	€ 0											
RISICO'S	Er is sprake van een bijdrage bij een eventueel exploitatietekort. Ook wordt de betaling van rente, aflossing en kosten van de door het Werkvoorzieningschap aangegane geldleningen en op te nemen gelden in rekeningencourant, door de gemeenten gegarandeerd. Via de begroting(wijzigingen) kan de gemeenteraad steeds toetsen in hoeverre WOZL op schema ligt met het verwezenlijken van de afgesproken doelstellingen.											
ONTWIKKELINGEN	<p>Het doel van de WOZL is het voorzien in en het bieden van passende werkgelegenheid en arbeidsrevalidatie voor ingezetenen, die blijkens een door het UWV afgegeven indicatiebeschikking of herindicatiebeschikking uitsluitend onder aangepaste omstandigheden tot regelmatige arbeid in staat zijn. De marktbenadering vindt plaats in volledige afstemming met het Werkgeversservicepunt Parkstad (WSP Parkstad).</p> <p>Hieruit volgt de volgende primaire opdracht voor GR WOZL;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Een zo klein mogelijke beschutte werkomgeving. 2. Zo maximaal mogelijke detacheren in uitvoering. 3. Marktbenadering met werkgeversservicepunt Parkstad (WSP Parkstad) 4. Geen eigen risicovolle en kapitaalintensieve activiteiten. 5. WSP parkstad detachering BV naadloos aansluiten of integratie in WSP parkstad. 6. Duurzame plaatsing op de passende werk met bijpassend rendement. 7. Beperk tekortfinanciering voor gemeenten zoveel mogelijk. <p>De WOZL geeft uitvoering van haar taken via verbonden partijen WOZL Beschut 2.0 BV en uitvoeringsorganisatie WSP Parkstad Detacheringen BV, Relim en de Werkmeester.</p>											

NAAM	10. Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)									
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam									
VESTIGINGSPLAATS	Roermond									
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Belastingssamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW) is een samenwerkingsverband voor heffing en inning van gemeentelijke belastingen en waterschaps-belastingen en voor uitvoering van de Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ). De verzelfstandiging beoogt een zo groot mogelijk maatschappelijk rendement te halen uit samenwerking tussen lokale overheden op het gebied van belastingheffing en -inning.									
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening									
DEELNEMENDE PARTIJEN	Het Waterschap Limburg en de gemeenten Beek, Beekdaelen, Beesel, Bergen, Brunssum, Echt-Susteren, Eijsden-Margraten, Gennep, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Leudal, Maasgouw, Maastricht, Meerssen, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul, Venlo, Voerendaal en Weert.									
BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur: Wethouder Kompier									
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage 2024 € 212.000 van Vaals in de kosten overeenkomstig de kostenverdeelssystematiek. Het algemeen bestuur stelt regels vast voor het financieel beheer en de inrichting van de financiële organisatie.									
VERMOGEN	<p>Het berekend weerstandsvermogen voor de begroting 2024 bedraagt €1,339 miljoen. De ratio komt daarmee op 0,89 maar omdat deze binnen de bandbreedte van 0,8 en 1,4 valt, is er geen aanleiding om het weerstandsvermogen aan te passen.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>X 1.000</th> <th>01.01.2024</th> <th>31.12.2024</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>eigen vermogen</td> <td>€ 1.203</td> <td>€ 1.203</td> </tr> <tr> <td>vreemd vermogen</td> <td>€ 6.973</td> <td>€ 6.973</td> </tr> </tbody> </table>	X 1.000	01.01.2024	31.12.2024	eigen vermogen	€ 1.203	€ 1.203	vreemd vermogen	€ 6.973	€ 6.973
X 1.000	01.01.2024	31.12.2024								
eigen vermogen	€ 1.203	€ 1.203								
vreemd vermogen	€ 6.973	€ 6.973								
FINANCIEEL RESULTAAT	<table border="1"> <thead> <tr> <th>X 1.000</th> <th>2024</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>financieel resultaat</td> <td>€ 0</td> </tr> </tbody> </table>	X 1.000	2024	financieel resultaat	€ 0					
X 1.000	2024									
financieel resultaat	€ 0									
RISICO'S	De risico's met betrekking tot de bedrijfsvoering komen voor rekening van de regeling. De overige risico's, waaronder de risico's met betrekking tot de eigen belastingopbrengst komen voor rekening van de deelnemers. Ook staan de deelnemers garant voor de juiste betaling van rente, aflossing, boete en kosten van langlopende leningen, kasgeldleningen en in rekeningcourant op te nemen gelden naar verhouding van de kostenverdeelssystematiek.									
ONTWIKKELINGEN	<p>Net zoals veel verbonden partijen geeft de BsGW aan dat er veel landelijke 'problematiek' is. Daar vallen natuurlijk de inflatie en de stijgende (energie)kosten onder. Een andere grote ontwikkeling binnen overheidsland is natuurlijk de wet open overheid WOO.</p> <p>Een grote ontwikkeling binnen de bedrijfsvoering is het samenwerkingsportaal. Dit is een project van gemeentes, het Gegevenshuis en de BsGW en houdt in dat de nieuwe waarderingssystematiek voor woningen (op basis van gebruiksoppervlakte) samen makkelijker in kaart en beheersbaar is. Het samenwerkingsportaal is een applicatie waar alle relevante gegevens in zijn opgeslagen en worden bijgehouden om op een efficiënte manier informatie uit te wisselen op zowel administratief als geografisch vlak.</p> <p>Dit is een voorzetje op een landelijke wens om één grote samenhangende objectenregistratie (BOR) te creëren waarin onder andere de basisregistratie adressen en gebouwen (BAG) en basisregistratie grootschalige topografie (BGT) op wordt genomen.</p> <p>Verder is de BsGW bezig met het verbeteren van de informatievoorziening en ICT, een harmonisatie en herziening van de kostenverdelmethode en verbetering van het archiefbeheer.</p>									

NAAM	11. Subsidiëring Anti Discriminatie Voorziening Limburg
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, gemeente Maastricht en Roermond zijn centrumgemeente
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Anti-discriminatievoorziening Limburg (ADV Limburg) signaleert, voorkomt en bestrijdt discriminatie en ongelijke behandeling in de provincie Limburg. De regeling beoogt het inrichten van de Anti-discriminatievoorziening zo efficiënt mogelijk te laten verlopen.
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten uit Zuid-Limburg: Beek, Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg a/d Geul en Voerendaal. De gemeenten uit Noord-Limburg: Beesel, Bergen, Echt-Susteren, Leudal, Maasgouw, Nederweert, Peel en Maas, Roerdalen, Roermond, Venlo en Weert.
BESTUURLIJK BELANG	Geen
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage van circa € 4.500 ter financiering van de ADV Limburg en de coördinerende taken en werkzaamheden door de centrumgemeente naar rato van het aantal inwoners. ADV factureert jaarlijks in het lopende jaar de werkelijk te betalen bijdrage.
RISICO'S	Bij het uittreden of opheffing participeert de gemeente in de aanwezige schulden c.q. kosten van liquidatie.
ONTWIKKELINGEN	Kerntaken: klachtbehandeling & registratie, rapporteren, monitoren & (beleids)advisering en preventie & voorlichting. Verder wordt er deelgenomen aan een landelijk onderzoek naar discriminatie op de woningmarkt, zet de directeur zich in voor een constructief RDO en is hij met de landelijke organisatie in gesprek met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over het versterken van de rol van Antidiscriminatie voorzieningen. Dit past bij het Nationaal Actieprogramma tegen discriminatie waarin is voorgenomen de komende jaren te investeren in samenwerking tussen alle bij de bestrijding van discriminatie betrokken partners.

NAAM	12. Veiligheidsregio Zuid-Limburg
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	De missie en visie van de veiligheidsregio Zuid-Limburg is om de bewoners en de gemeenten Zuid-Limburg zo veilig mogelijk te maken en te houden, en ze te beschermen tegen (gezondheids-)risico's, rampen en crises. Veel problemen overschrijden de gemeentegrenzen dus hiervoor is een regionale aanpak voor nodig. Het motto van de Veiligheidsregio is dan ook: "Samen staan we sterker en kunnen we meer bereiken". Enkel op deze manier is het mogelijk om risico's in de regio te erkennen en daarop voorbereid te zijn.
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beek, Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maastricht, Meerssen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg a/d Geul en Voerendaal.
BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur: Burgemeester Leunessen
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een bijdrage (2024: € 987.371) op basis van de verdeelsleutel die onlangs werd gewijzigd. Het algemeen bestuur stelt financieel beleid, beheer en organisatie vast.

VERMOGEN	X 1.000	01.01.2024	31.12.2024
	eigen vermogen	€ 4.550	€ 3.550
	vreemd vermogen	€ 26.732	€ 24.293
FINANCIEEL RESULTAAT	X 1.000	2024	
	financieel resultaat	€ 0	
RISICO'S	<p>In de gemeenschappelijke regeling ligt vast dat de financiële eindverantwoordelijkheid voor de financiële positie van de veiligheidsregio door de deelnemende gemeenten wordt gedragen. Er zijn een aantal risico's volgens de VRZL. Een van de grootste daarvan zijn de energiekosten. De problematiek rond de prijsstijgingen hoeft niet verder te worden toegelicht.</p> <p>Een ander groot thema voor de veiligheidsregio is natuurlijk technologische ontwikkeling. De VRZL krijgt hier dagelijks mee te maken en de ontwikkelingen hebben directe gevolgen voor de aanpak van de VRZL. In het verlengde daarvan ligt natuurlijk data- en informatiebeveiliging.</p> <p>Tot slot is verduurzaming en milieu een belangrijk punt. Recente maatschappelijke ontwikkelingen hebben uitgewezen dat het weer en de omgeving steeds extremer worden en dat permanente maatregelen noodzakelijk zijn om deze kwestie het hoofd te bieden.</p>		
ONTWIKKELINGEN	<p>De begroting van de VRZL bestaat uit de programma's "crisisbeheersing en rampenbestrijding" en "brandweezorg".</p> <p>Het programma crisisbeheersing en rampenbestrijding (C&R) omvat alle activiteiten die gericht zijn op de voorbereiding op mogelijke crises en rampen. Het gaat om de beheersing van risico's en de gezamenlijke multidisciplinaire voorbereiding op mogelijke incidenten.</p> <p>De periode 2024-2026 zal in het teken staan van:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Verder ontwikkelen van de inzichten van de COVID en Hoogwater crises, om zowel regionaal als internationaal meer samenwerking op poten te zetten. 2. Het verder regelen en ontwikkelen van de inspanningen bij de opvang vluchtelingen. 3. Het opschalen en verbeteren van de informatievoorziening binnen de VRZL alsmede kijken naar een eventuele samenwerking met de VRNL in deze kwestie. 4. Het beter beheersbaar maken van: toenemende maatschappelijke onrust, effecten klimaatverandering en de energietransitie. 5. De reguliere evaluaties. <p>In het programma brandweezorg wordt in 2024:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Diverse producten opgeleverd ten behoeve van risicobeheersing. 2. Ingezet op een verdere afschaling van de aanrijtijd en opschaling van de paraatheid. 3. Vakbekwaamheid van de medewerkers d.m.v. opleiding en bijscholing verder opgehoogd. 		

NAAM	13. Het Gegevenshuis
RECHTSVORM	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam
VESTIGINGSPLAATS	Landgraaf
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Het Gegevenshuis ontzorgt (lokale) overheden op het gebied van het opzetten en het beheren van object- en ruimtereguleerder (Basis-)registraties en geometrie, alsmede het daarmee samenhangende beeldmateriaal. Hiermee kunnen (lokale) overheden voldoen aan wettelijke verplichtingen op dit gebied en kunnen dienstverlening en bedrijfsvoering kwalitatief hoogwaardig en kosteneffectief worden uitgevoerd.
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening

DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Vaals, Voerendaal, Sittard-Geleen en het Waterschap Limburg. Daarnaast werkt Het Gegevenshuis ook in opdracht van de gemeenten Beesel en Valkenburg a/d Geul, de Stadsregio Parkstad Limburg, de Brandweer Zuid-Limburg en het Regionaal Orgaan Woningcorporaties (ROW) Parkstad Limburg.		
BESTUURLIJK BELANG	Lid algemeen bestuur: Wethouder Kompier		
FINANCIEEL BELANG	Er is sprake van een jaarlijkse bijdrage (2024: € 133.948) op basis van een jaarlijks overeen te komen dienstverleningsovereenkomst.		
VERMOGEN	X 1.000	01.01.2024	31.12.2024
	eigen vermogen	€ 175	€165
	vreemd vermogen	€ 1.061	€ 1.061
FINANCIEEL RESULTAAT	X 1.000	2024	
	financieel resultaat	€ 0	
RISICO'S	Er sprake van een waarborg voor de betaling van rente en aflossing van geldleningen waarbij de verhouding tot ieders bijdrage aan de regeling als verdeelsleutel geldt. Voor uittreden geldt een opzeggingstermijn van één jaar, echter na een minimale deelname van vier kalenderjaren.		
ONTWIKKELINGEN	Strategische groei blijft één van de belangrijke pijlers op de agenda van het Gegevenshuis. Die groei dient echter wel verantwoord te zijn. Groei wordt nagestreefd door nieuwe toetreders te werven en het uitbreiden van producten bij de huidige deelnemers. Voor 2024 en de volgende jaren wordt er gekeken en acquisitie gevoerd bij gemeenten ten noorden van Sittard-Geleen maar ook over de grens bij Aken. Daarnaast is de Samenhangende Objectregistratie (SOR) geen landelijk wettelijk iets meer en is dit overgegaan in Beters, Anders, Minder (BAM). BAM is in februari 2023 door de VNG geïntroduceerd als richtlijn voor de verbetering van de gemeentelijke geobedrijfsvoering en procesoptimalisatie van de basis- en kernregistraties. Deze richtlijnen volgen naadloos de richting die het Gegevenshuis reeds heeft ingeslagen. Deze richting wordt dan ook verder ontwikkeld. Een goed voorbeeld van die richting is de zogenoemde 'digital twin' (digitale kloon van de werkelijkheid). Dat is gestart met een succesvolle pilot van het gebruiken van 3D-data om simulaties, voorspellingen en bijvoorbeeld plannen m.b.t. openbare ruimte te plannen en uitvoeren. Deze digital twin zal in de komende jaren verder worden ontwikkeld en uitgebreid worden in haar functionaliteiten.		

NAAM	14. Enexis Holding NV
RECHTSVORM	Naamloze Vennootschap (NV)
VESTIGINGSPLAATS	's-Hertogenbosch
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Altijd en overal in het voorzieningsgebied van Enexis kunnen beschikken over stroom en gas, tegen aanvaardbare aansluit- en transporttarieven.
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 4. Bestuur & Dienstverlening
DEELNEMENDE PARTIJEN	Provincie plus tal van gemeenten; de gemeente Vaals is aangesloten bij VEGAL (Vereniging Gemeenten Aandeelhouders in Limburg binnen Enexis Holding).
BESTUURLIJK BELANG	Aandeelhouder: Wethouder Kompier
FINANCIEEL BELANG	Het betreft een deelneming in het aandelenkapitaal. Het nominale aandelenpakket bedraagt € 180.900 (180.900 aandelen van nominaal € 1). De boekwaarde van de aandelen bedraagt € 60.805. Aandeelhouders ontvangen jaarlijks dividend. Daarnaast ontvangen de gemeenten nog een inconveniëntentoeslag. Voor 2024 wordt een dividend verwacht van € 41.718

VERMOGEN	X 1.000	01.01.2024	31.12.2024
	eigen vermogen	€ 5.263.000	n.n.b.
	vreemd vermogen	€ 5.517.000	n.n.b.
* halfjaarcijfers 2023			
FINANCIEEL RESULTAAT	X 1.000	2023	
	financieel resultaat	€ 28.000	
* verwachting/ halfjaarcijfers 2023			
RISICO'S	<p>Enexis is financieel gezond en heeft de Standard & Poor's (S&P) rating A+ (Stable outlook) en bij Moody's Aa3 (stable outlook).</p> <p>Het risico voor de aandeelhouders is gering omdat Enexis opereert in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer. Daarnaast is het risico gering in relatie tot de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding N.V.</p> <p>Wettelijk is minimaal 40% eigen vermogen vereist, Enexis heeft op dit moment bijna 50% eigen vermogen.</p> <p>Een aanvullend risico is het achterblijven van de geraamde dividendinkomsten. Het risico is echter gemitigeerd middels een overeengekomen streefwaarde van € 100 miljoen voor het jaarlijkse dividend.</p>		
ONTWIKKELINGEN	<p>Als publiek-private onderneming werkt Enexis in het belang van de samenleving volgens het jaarverslag 2023. Hun netwerk, medewerkers en financiële middelen worden ingezet om de samenleving duurzaam vooruit te helpen. Er wordt dan ook gericht een bijdrage geleverd middels Sustainable Development Goals (SDG's). Verder zijn er ontwikkelingen op de volgende gebieden;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Klimaatverandering en energietransitie - Stijgende kosten voor energie - Te weinig personeel - Toenemende invloed van burgers - Groeiende afhankelijkheid van data en systemen 		

NAAM	15. WML		
RECHTSVORM	Naamloze Vennootschap (BV)		
VESTIGINGSPLAATS	Maastricht		
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Voorzien in de behoefte aan water in de provincie Limburg en aangrenzende gebieden.		
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 2. Wonen & Verkeer/ Programma 4. Bestuur & Dienstverlening		
DEELNEMENDE PARTIJEN	De Provincie Limburg en de 33 Limburgse gemeenten.		
BESTUURLIJK BELANG	Aandeelhouder (Wethouder Kompier)		
FINANCIEEL BELANG	Alleen de provincie Limburg en de in Limburg gelegen gemeenten kunnen aandeelhouder zijn. De gemeente Vaals heeft in deze vennootschap een deelneming in het aandelenkapitaal. Het nominale aandelenpakket bedraagt € 18.152, en betreft 4 aandelen van nominaal groot € 4.538. Dit aandelenkapitaal is volledig afgeschreven.		
VERMOGEN	X 1.000	01.01.2024	31.12.2024
	eigen vermogen	€ n.b	€ n.b
	vreemd vermogen	€ n.b	€ n.b
* verwachting			
FINANCIEEL RESULTAAT	X 1.000	2024	
	financieel resultaat	€ n.b	
* verwachting			

RISICO'S	Doordat in het verleden reeds afschrijving van het aandelenpakket heeft plaatsgevonden en geen dividend wordt uitgekeerd, blijft het risico beperkt tot benodigde extra bijdragen bij mogelijke toekomstige tegenvallende bedrijfsresultaten van de NV.
ONTWIKKELINGEN	<p>Missie: heel Limburg kan rekenen op betrouwbaar drinkwater en waterdiensten op maat, nu en in de wereld van morgen. Het vertrouwen in gezond (drink)water, het stimuleren van duurzaam gebruik en het veiligstellen van de voorzieningen is van groot maatschappelijk belang.</p> <p>De WML bedrijfsdoelen volgen uit de missie en zijn samengevat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - We leveren nu en in de toekomst, 24 uur per dag, 7 dagen in de week betrouwbaar drinkwater aan inwoners, bedrijven en instellingen in Limburg; - Onze klanten zijn tevreden over ons product, onze dienstverlening en prijs; - We ondernemen met oog voor mens en milieu. <p>WML wil middels een verantwoorde bedrijfsvoering de levering van betaalbaar en onberispelijk drinkwater borgen, vandaag en in de toekomst. Het financieel beleid is herijkt (tariefsverhoging). Hierdoor verbetert de schuldratio en voldoet WML vanaf 2025 aan de normen van commerciële banken. Daardoor zijn banken bereid WML te financieren voor investeringen, waarmee de zekerstelling van onze drinkwatervoorziening is geborgd.</p> <p>WML heeft in lijn met de herziene landelijke Beleidsnota Drinkwater en als antwoord op de klimaatverandering, het programma 'Zuinig op (drink)water' opgesteld. Hiermee neemt WML stelling als waterketenpartner. Vanaf 2021 wordt bewust drinkwatergebruik gestimuleerd om de stijgende trend om te buigen en bij te dragen aan een duurzaam watersysteem in ons land en Limburg.</p>

NAAM	16. Reinigingsdiensten Rd4 NV		
RECHTSVORM	Naamloze Vennootschap (NV)		
VESTIGINGSPLAATS	Heerlen		
DOELSTELLING EN OPENBAAR BELANG	Reinigingsdiensten Rd4 verzorgt de inzameling en verwerking van afvalstromen voor de deelnemende gemeenten. Ook beheert de Rd4 de milieuparken in deze gemeenten, verzorgt de straatreiniging, transport, kringloopactiviteiten en gladheidbestrijding. Daarnaast adviseert de Rd4 de gemeenten bij hun afvalbeleid. Rd4 neemt in opdracht van de aangesloten gemeenten de wettelijke afvalzorgplicht volledig voor haar rekening door een zo optimaal mogelijke exploitatie en beheer (maatschappelijk, financieel, milieu) van de gehele afvalketen.		
RELATIE MET BELEIDSPROGRAMMA	Programma 2. Wonen & Verkeer/ Programma 4. Bestuur & Dienstverlening		
DEELNEMENDE PARTIJEN	De gemeenten Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Vaals en Voerendaal.		
BESTUURLIJK BELANG	Aandeelhouder (Wethouder Kompier)		
FINANCIEEL BELANG	De gemeente Vaals heeft in deze vennootschap een deelneming in het aandelenkapitaal. Het nominale aandelenpakket bedraagt € 4.490 (989 aandelen van nominaal groot € 4,54). Dit aandelenkapitaal is volledig afgeschreven. Aandeelhouders ontvangen jaarlijks dividend. In 2024 wordt een dividend verwacht van € 10.500,-		
VERMOGEN	X 1.000 geconsolideerd	01.01.2024	31.12.2024
	eigen vermogen	€ 3.236	€ 3.809
	vreemd vermogen	€ 47.033	€ 48.787
RISICO'S	Er wordt al jaren consequent en volgens een vaste methodiek gerapporteerd over de resultaten, zodat er nagenoeg geen financiële verrassingen in het lopende jaar voor de gemeenten kunnen ontstaan. Doordat in het verleden reeds afschrijving van het aandelenpakket heeft plaatsgevonden, blijft het risico beperkt tot benodigde extra bijdragen bij mogelijke toekomstige tegenvallende bedrijfsresultaten van de NV.		

ONTWIKKELINGEN	<p>Het strategisch meerjarenplan (2022 – 2026) bepaalt momenteel nog steeds de koers waarin de RD4 vaart. In de begroting 2024 zijn de benodigde activiteiten en middelen opgenomen om de plannen uit het SMP te realiseren.</p> <p>In 2022 is door de raad ook het grondstoffenplan 2022-2026 vastgesteld. Centraal hierin staat het komen tot een circulaire economie en het oneindig hergebruik van grondstoffen en daarmee het voorkomen van afvalstoffen. Instrumenten hiervoor zijn een verdergaande communicatie- (bijv. implementatie nieuwe app) en motivatie- projecten om afvalscheiding verder te stimuleren.</p> <p>Tevens zullen er gedragscampagnes gestart worden om dumpingen bij ondergrondse afvalcontainers tegen te gaan en zullen mogelijke investeringen gedekt worden uit de resultaten van het beter scheiden van afval.</p>
----------------	---

Paragraaf Grondbeleid

De paragraaf grondbeleid gaat in op het beleid en de positie die de gemeente inneemt ten aanzien van gronden (onroerend goed) welke gebruikt worden voor een (strategische) ontwikkeling. Gronden in eigendom worden gezien als 'voorraad', een bedrijfsmiddel waarmee op een gewenste toekomstige ontwikkeling gestuurd kan worden. De grondpositie bestaat uit een aantal zogenaamde 'grondexploitaties'. Dat zijn locaties welke in ontwikkeling komen dan wel zijn. Eenmaal afgerond is geen sprake meer van exploitaties.

Bij de ontwikkeling van een gebied is de gemeente gehouden aan de geldende wettelijke en ruimtelijke kaders. Deze zijn vastgelegd in Europese en nationale wet- en regelgeving, maar ook in mogelijke provinciale, regionale en lokale beleidsnota's, kadernota's en visiedocumenten. In het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening artikel 212 van de Gemeentewet worden beheersmatige aspecten in paragrafen behandeld. In artikel 11g van deze verordening is het kader aangegeven: "In de paragraaf grondbeleid van de begroting en jaarstukken wordt ingegaan op de uitvoering van het grondbeleid en de financiële ontwikkelingen van de in ontwikkeling genomen projecten."

Grondbeleid heeft een grote financiële impact. De eventuele baten maar ook financiële risico's komen uiteindelijk uit in de Algemene Reserve en zijn daarmee van grote invloed op de algemene financiële positie van de gemeente. Hoewel bij planontwikkelingen en exploitatieberekeningen getracht wordt de risico's zoveel mogelijk te minimaliseren, is het noodzakelijk een algemene buffer achter de hand te houden. Zie hiervoor de paragraaf Risicomanagement en Weerstandsvermogen.

De inhoudelijke aspecten (planning, resultaten) van de diverse strategische ontwikkellocaties zijn nader beschreven bij het programma Wonen & Verkeer in het beleidsdeel van deze begroting.

De grondpositie van de gemeente Vaals kan momenteel gesplitst worden in een 6-tal grondexploitaties (onderhanden projecten).

Grond-Exploitaties	Boekwaarde begin 2024	Ontwikkelingen in 2024	Boekwaarde eind 2024	Ontwikkelingen na 2024	Resultaat-Verwachting
Hekkert-terrein	€ 1.000.000	€ 10.000	€ 1.010.000	-€ 955.000	€ 45.000 V
Von Clermontpark VCP	€ 2.168.000	-€ 1.995.000	€ 173.000		€ 173.000 V
Locatie Beemderlaan	€ 385.000	€ 15.000	€ 400.000	-€ 500.000	€ 100.000 W
Esso-locatie	€ 1.191.000	-€ 1.142.000	€ 49.000		€ 49.000 V
Vijlen Zuid-Oost fase 3	€ 314.000	€ 272.000	€ 586.000	-€ 927.000	€ 341.000 W
Gebiedsontw. Selzerbeek	€ 83.000	€ 70.000	€ 153.000	n.n.b.	n.n.b.
	€ 5.141.000		€ 2.371.000		

De restant boekwaarden (verliezen) op het Hekkert-terrein en het Von Clermontpark worden gesaldeerd met de boekwinst op de locatie Beemderlaan en per saldo opgevoerd als boekwaarde restant gronden Von Clermontpark, samen met de huidige gronden rondom de voormalige gemeentewerf etc. Deze blijven als restant boekwaarde staan.

Het verlies op de ontwikkeling van de Esso-locatie komt ten laste van de algemene reserve, net als dat de winst op de ontwikkeling Vijlen Zuid-Oost fase 3 ten gunste van de algemene reserve zal komen.

Hekkert-terrein

Het grondstuk aan de Sneeuwberglaan, waarop de voormalige auto-garage Hekkert was gehuisvest, omvat zo'n 2.700 m² oppervlakte. In eerste instantie lagen er diverse plannen om dit terrein te benutten voor het realiseren van studentenhuysvesting. Sinds eind 2021 is de koers echter veranderd, en zetten we in op reguliere woningbouw, liefst uitgevoerd als laagbouw. Concrete plannen en onderhandelingen lopen momenteel nog niet. De relatief hoge boekwaarde speelt parten, zeker als geen hoogbouw gewenst is. Desondanks blijven we vooralsnog volharden in de wens om hier zoveel als mogelijk grondgebonden woningen te realiseren. De realisatie van het project schatten we met name in na 2024. In 2024 zijn € 10.000 geraamd voor eventuele onderzoeks- en advieskosten. Na 2024 komen hier vermoedelijk nog kosten bij m.b.t. planontwikkeling dan wel aanpassing infrastructuur. Bovendien ligt er nog een afspraak met het naastgelegen bedrijf/woning om, afhankelijk van de vormgeving van het nieuwbouwplan, de inritconstructie e.d. bij de burens aan te passen. Met een verkoopprijs van € 1 mio zouden we uiteindelijk het verlies op dit project kunnen beperken tot € 45.000. De vraag is echter of een dergelijke verkoopprijs nog te realiseren valt.

Von Clermontpark

Het stadsvernieuwingsproject Von Clermontpark kent zijn oorsprong in de jaren '90 en omvat de herstructurering van een omvangrijk terrein waar voorheen onder andere de oude naaldenfabriek Muva stond, aangevuld met de voormalige voetballocatie Wit-Groen. Momenteel resteert nog de 'lange strook' achter vijver De Obelisk met een totale oppervlakte van ca. 6.500 m² als ook de locatie van het voormalige 'Van Houten-gebouw' aan de

Beemderlaan. Op grond van de uitkomsten van het Lokale Woonbehoefte-onderzoek uit 2019 heeft de raad als kader voor de ontwikkeling van deze locatie meegegeven om te streven naar een samenhangende mix van woonruimtes voor diverse doelgroepen, zoals starters, jonge gezinnen, senioren en studenten. In 2023 is een koopovereenkomst gesloten met Ludy Vastgoedontwikkeling. Deze wil hier een mix realiseren van 27 appartementen (in één complex), 2x 8 aangesloten stadswoningen en 6 kavels (totaal 49 wooneenheden). Deze komen naar verwachting in 2025 op de markt. Afronding van de ruimtelijke procedures is voorzien in 2024, het jaar waarin dan ook de koopsom ad € 2 mio zal worden betaald. Verder gaan we nog rekening met een kleine kostenpost van € 5.000 voor onderzoek/advies, waardoor per saldo € 1.995.000 kan worden afgeboekt en uiteindelijk een boekwaarde resteert van € 173.000. Dit zien we boekhoudkundig als 'verlies' omdat we deze boekwaarde na afronding van het project moeten afboeken.

Locatie Beemderlaan

Op de locatie aan de Beemderlaan, waar nu het oude 'bedrijfsverzamelgebouw' is onderzoek verricht naar de haalbaarheid van een gecombineerde ontwikkeling. De richting van deze ontwikkeling betreft een centrale maatschappelijke voorziening, met eventueel een functie voor huisartsen/apotheek, kantoorruimten en woonruimten (senioren). Op zich geeft dat onderzoek een positief beeld, maar voor een spoedige start van de ontwikkeling is van belang of de gemeente gaat participeren met bijvoorbeeld ruimte (huren) voor maatschappelijk functies. Een uiteindelijke ontwikkelingsrichting is echter afhankelijk van gemeentelijke keuzes inzake het accommodatiebeleid. Dan zal ook moeten blijken hoe concrete andere partijen (zoals de huisartsen) zijn. Voor 2024 ramen we € 15.000 voor kosten van onderzoek, advies, evt. planaanpassing. De verwachte verkoopopbrengst ad € 500.000 wordt voor 2025 voorzien. Uiteindelijk zou dan een boekwinst van € 100.000 resteren.

Esso-locatie

In 2017 heeft de gemeenteraad besloten het op dat moment nog in exploitatie zijnde Esso-tankstation aan de Maastrichterlaan als strategische aankoop te verwerven. Een unieke kans om het risicovolle tankstation uit de woonkern te weren en een ruimtelijke kwaliteitsslag te realiseren op deze centrumlocatie, met een doorsteek naar het achtergelegen Von Clermontpark. Grootste probleem van de ontwikkeling betreft de nogal forse opgave inzake sloop en sanering. Via een samenwerkingsovereenkomst tussen gemeente en Provincie Limburg is door de Provincie een bijdrage toegezegd in 50% van het niet afgedekte 'gat' voor wat betreft sloop en saneringskosten van het voormalige Esso-tankstation, met een maximum van € 267.500. Na een flinke vertraging vanwege een extra noodzakelijk onderzoek naar de mogelijke aanwezigheid van vleurmuizen en andere inheemse diersoorten worden de sanerings- en sloopwerkzaamheden dit najaar afgerond en is het terrein vrij voor woningbouw. In 2021 is de locatie verkocht aan VanHier Wonen uit Voerendaal. Vanwege tussentijdse forse prijsstijgingen in de bouwsector bleek uiteindelijk het oorspronkelijke plan van 34 appartementen niet haalbaar. Er is inmiddels een nieuw plan ontwikkeld, waarbij 37 woningen worden gerealiseerd in het hogere sociale huursegment. Naar verwachting worden in 2024 de ruimtelijke procedures afgerond en zal de koopsom ad € 600.000 worden betaald. De woningen komen uiteindelijk in 2025 op de markt.

Naast Vanhier Wonen is echter ook de gemeente geconfronteerd met forse kostenstijgingen. Dat hebben we gemerkt m.b.t. de sloop. Tevens zijn we een aantal 'verrassingen' tegengekomen, zoals ondergrondse tanks welke niet op enige tekening stonden en funderingen welke onder tuinmuren van omliggende woningen door liepen. We rekenen nog met kosten voor sanering en de aanleg van nieuwe infrastructuur (verbinding Jos Francotteweg richting Von Clermontpark) met een bedrag van € 222.500 aan kosten. Daarnaast verwachten we in 2024 de verkoopsom ad € 600.000 te ontvangen, net als het Provinciale subsidie ad € 262.500. Rekening houdende met de reeds gevormde voorziening voor verlies ad € 500.000 resteert dan uiteindelijk een restant boekwaarde ad € 49.000, welke als verlies zal worden afgeboekt.

Vijlen Zuid-Oost fase 3

Het uitbreidingsplan Vijlen Zuid-Oost heeft in de afgelopen jaren reeds 2 fasen doorlopen. De gemeente heeft in het restende deel nog ca. 2.750 m2 bouwgrond (exclusief openbare ruimte/infrastructuur). Daarnaast heeft ook Vastgoed Ontwikkelingscentrum Jongen (VOC) 3.250 m2 grond in eigendom. Beide partijen hebben in 2021 het initiatief gestart voor een gezamenlijke ontwikkeling van woningbouw (de afronding van het gehele uitbreidingsproject). Op basis van een peiling onder inwoners (o.a. via informatiemiddag) is gebleken dat de belangstelling voor woningen voor diverse groepen uit onze gemeente, met name uit de kern Vijlen, heel groot is. Op grond daarvan is tussen gemeente en VOC begin 2022 een samenwerkingsovereenkomst gesloten, waarin besloten is tot een gezamenlijke ontwikkeling (woningen, bouw kavels en infrastructuur). De infrastructuur is in die mate gereed, dat gestart kan worden met de bebouwing. Voordat daar mee gestart kan worden, zullen eerst de kavels en de woningen verkocht moeten worden. In het najaar van 2023 zal met de geselecteerde aannemer(s) de definitieve kost- en verkoopprijs worden bepaald, waarna gestart wordt met de verkoop. Zodra een flink percentage van elk type woning is verkocht, kan gestart worden met de uitvoering (2024). De boekwaarde begin 2024 is vooral opgebouwd uit kosten voor aanleg van de infrastructuur. Ook de kosten in 2024 bestaan grotendeels nog uit aanleg en afwerking van de infra. In 2025 verwachten we de eindafrekening, bestaande uit de verkoopopbrengsten van de gemeentelijke gronden. Uiteindelijk zou, zoals het er nu naar uit

ziet, een boekwinst resulteren van ruim € 340.000. Deze zal dan ten gunste komen van de algemene reserve. We mogen deze winst echter pas nemen (conform de voorschriften BBV) indien deze gerealiseerd is.

Gebiedsontwikkeling Selzerbeek

Het gebied aan de randen van de Selzerbeek kent een aantal gezichten. Een deel van het gebied, de noordkant, kenmerkt zich vooral door (eindigende) industrie/dienstverlening. De Sneeuwberg daarachter geeft een prachtig groen decor. De zuidkant kenmerkt zich door dichte bebouwing (o.a. omgeving Grenslandhal, voormalig Jardon-gebouw) en braakliggend terrein (o.a. Hekkert-terrein). De gemeenteraad heeft in 2023 opdracht gegeven tot het samenstellen van een gebiedsstudie, waarin een mix van de functies werken, recreëren (denk o.a. aan Fraiche en Citta Fit), leren (b.v. studentenhuisvesting) en wellicht nieuwbouw/wonen in dit hele gebied samen kunnen gaan. Een dergelijke gebiedsstudie kent een veelheid aan te onderzoeken aspecten, denk bijvoorbeeld aan ecologie, waterhuishouding, stedenbouw etc. Dergelijke onderzoeken zullen door externe partijen moeten worden uitgevoerd. Met het geven van de opdracht om een dergelijke gebiedsvisie te ontwikkelen heeft de gemeenteraad ook besloten om voor deze ontwikkeling een grondexploitatie te starten en de te maken kosten via deze exploitatie te verantwoorden en uiteindelijk door bijdragen van derden (bv. uit verkoop) weer goed te maken. Vooralsnog is uitgegaan van een totaal aan kosten (voorbereiding) van € 250.000. De tot eind 2023 te maken kosten worden geraamd op € 83.000. In 2024 schatten we in dat daar ca. € 70.000 bij komt, waardoor eind 2024 de boekwaarde zal staan op een bedrag van € 153.000 (raming). Hoe de kosten en ook de baten zich daarna ontwikkelen is nu nog niet te zeggen. Dat is vooral ook afhankelijk van de uiteindelijke visie (verwachting in 2024) en de ontwikkelingen die daarna concreet zullen worden.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

1. Inleiding

Deze paragraaf gaat in op de (gewenste) onderhoudstoestand en de onderhoudskosten van infrastructuur (wegen, riolering), voorzieningen (groen, openbare verlichting en gebouwen) binnen de gemeente Vaals. Deze uitgaven voor onderhoud komen in alle programma's voor, maar met name in de programma's Wonen & Verkeer en Mens & Voorzieningen.

Vaals heeft aan openbare ruimte o.a. 35.000 meters weg binnen de bebouwde kom, 47.000 meters weg buiten de bebouwde kom, 72.000 strekkende meters riolering, 156.000 vierkante meter openbaar groen in beheer en ongeveer 20 gemeentelijke gebouwen. De kwaliteit van de wegen, riolering, groen, gebouwen e.d. en het onderhoud daarvan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard de hoogte van de lasten.

Conform artikel 17 van de financiële verordening gemeente Vaals 2017 (vastgesteld 6 februari 2017) wordt in deze paragraaf een vertaling weergegeven van de onderhoudsplannen wegen, openbaar groen, gebouwen, riolering en openbare verlichting.

Ingaande kalenderjaar 2020 is de werkwijze aangaande de onderhoudsvoorziening voor gebouwen, wegen en verlichting van de gemeente Vaals conform de geldende wet- en regelgeving en op advies van de accountant, aangepast. Voor de begroting 2024 worden alleen nog de regulier (jaarlijks terugkomende) kosten c.q. klein onderhoud ten laste van de exploitatie gebracht. De kosten voor groot onderhoud worden rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht. De voorziening moet wel toereikend zijn om de lasten van groot onderhoud (o.b.v. een meerjarig onderhoudsplan) voor de gehele planperiode te dekken. Daarvoor is een jaarlijkse dotatie t.l.v. de exploitatie benodigd die wordt bepaald op basis van de beheersplannen die volgen uit de volgende onderdelen.

2. Gebouwen

Beleidskader

Voor het onderhoud van alle gebouwen in het bezit van de gemeente is een Meerjarig Onderhoudsplan (MJOP) opgesteld. Dit plan, opgesteld door een externe partij, bevat alle regulier oftewel "klein" onderhoud, alsmede het groot onderhoud tot en met het jaar 2030. Het reguliere onderhoud komt ten laste van de exploitatie. Het groot onderhoud komt ten laste van de voorziening "Onderhoud Gebouwen". De jaarlijkse dotatie aan de voorziening wordt op basis van de MJOP ingeschat. Het ingeschatte bedrag vormt de verwachte bijdrage die noodzakelijk is om alle gepland groot onderhoud te kunnen uitvoeren op basis van een meerjarige technische analyse van elk gebouw. In het verleden werden bezuinigingen van 30% op dit budget besloten. Dit is inmiddels herzien aangezien deze bezuiniging tot achterstand in onderhoud heeft geleid en niet geheel voldoen aan eisen vanuit wet- en regelgeving.

Financiële consequenties

De afgelopen periode is qua prijzen zeer turbulent geweest. Hoewel de prijzen op de markt lijken te stabiliseren blijkt dat de toename in de kosten structureel zal zijn ten opzichte van ongeveer twee tot drie jaar geleden. De prijzen voor onderhoud zijn uiteraard met alle andere kosten gestegen. Dit heeft als gevolg dat ook de jaarlijkse dotatie aan de voorziening alsmede de exploitatie vanaf 2024 moet toenemen. Professionele marktpartijen schatten de toename van prijzen op ongeveer 10%. Deze stijging is dan ook in het MJOP opgenomen.

Het financiële gevolg hiervan is, dat de jaarlijkse dotatie aan de voorziening met €54.000 moet stijgen van €328.576 naar €382.576 euro. Met deze stijging is het mogelijk om elk jaar van het huidige MJOP te kunnen voldoen aan de benodigde financiële middelen. Het geplande regulier onderhoud is door de indexatie van gromweg 10% gestegen van €186.475 naar €206.064.

Omschrijving	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Onderhoudslasten	175.160	172.844	206.064	208.768	205.982	185.169
Mutaties voorziening onderhoud	382.576	382.576	382.576	382.576	382.576	382.576
Totaal	557.736	555.420	588.640	591.344	588.558	567.745

2 Masterplan Openbare Ruimte

Eind 2023 is besluitvorming inzake het Masterplan Openbare Ruimte voorzien. Het Masterplan is een instrument om integraal naar (noodzakelijke) ingrepen in de openbare ruimte te kijken en die te koppelen aan andere opgaven, zoals klimaatadaptatie, energietransitie en voorkoming van wateroverlast. Daartoe zijn alle relevante data voor wat betreft de onderhoudssituatie van riool, wegen en groen verzameld en samengebracht in een tweetal kaarten, die de kern van het Masterplan vormen. Via deze dynamische kaarten kan als het ware in één oogopslag gezien worden waar koppelkansen en integratiewinst te behalen valt. Het Masterplan wordt jaarlijks aangepast (vandaar het dynamische karakter), mede op basis van actuele inspectiegegevens, en vormt de basis voor het groot onderhoud kapitaalgoederen en het meerjareninvesteringsplan (i.c. de reconstructies).

Voor 2024 borduren we voort op de inspectiegegevens 2022, maar in 2024 gaan we een inhaalslag dataverzameling en -analyse uitvoeren die leiden tot actuele beheer- en onderhoudsplannen die vanaf 2025 in de begroting financieel vertaald zullen worden.

Op basis van de besluitvorming eind 2023 zal in de loop van 2024 een meerjareninvesteringsplan inzake complete reconstructies (wegen, riool, groen) vanuit integraal perspectief voor de jaren 2025 t/m 2028 ter besluitvorming voorgelegd worden. De voorbereidingen voor uitvoering zullen in 2024 gestart worden.

3 Riolering

De gemeenteraad heeft de kaders voor het Masterplan op in juli 2023 vastgesteld. Daaruit blijkt een bepalende rol voor het riool, waarbij afkoppelen, zijnde het scheiden van schoon en vuil water, uitgangspunt is. Deze bepalende rol vloeit mede voort uit de eisen die de Kaderrichtlijn Water stelt. In het licht hiervan zal in 2024 een studie plaats vinden naar de meest effectieve en efficiënte afkoppelstrategie. De uitkomsten zullen gebruikt worden als basis voor het meerjareninvesteringsplan en de prioriteiten in het budget voor groot onderhoud. De specifieke deskundigheid voor het opstellen van een afkoppelstrategie hebben wij niet in de organisatie en moet extern ingehuurd worden.

Voor de onder "2 Masterplan" toegelichte benodigde inspectiegegevens is in 2024 een inspectie van het stamriool opgenomen. Dit blijkt uit onderstaande overzicht waarin de vertaling van het huidige beheer is samengevat.

Bij de besluitvorming omtrent het beheersplan die volgt na vaststelling van het masterplan is het van belang dat de gemeenteraad een keuze maakt op welk kwaliteitsniveau de kapitaalgoederen dienen te worden onderhouden. Vervolgens kan dit de onderbouwing vormen op basis waarvan een meerjarig groot onderhoudsplan, de daaraan verbonden voorziening groot onderhoud en de reguliere onderhoudslast zal worden bepaald.

Op basis van de huidige inzichten verlopen de begrote onderhoudslasten en kapitaallasten voor riolen en pompgemalen als volgt:

Financiële consequenties

Omschrijving riolen en pompgemalen	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Reguliere onderhoudslasten	275.000	318.000	474.000	318.000	318.000	319.000
Kapitaallasten	488.000	529.000	519.000	512.000	509.000	514.000
Totaal	763.000	847.000	993.000	830.000	827.000	833.000

4. Wegen

Beleidskader

Voor een aantal verouderde wegen is de aankomende jaren een integrale aanpak gewenst. Door een toenemend aantal opgaven binnen het fysieke domein (o.a. klimaatadaptatie, energietransitie) wordt een integrale aanpak steeds ingewikkelder. Om desinvesteringen te voorkomen wordt grootschalig onderhoud uitgesteld. Zolang het kan wordt er met onderhoudsmaatregelen ervoor gezorgd dat veilig gebruik mogelijk blijft.

Na vaststelling van het Masterplan zal een nieuw beheersplan wegen voor de periode 2024- 2027 worden opgesteld, met daaraan gekoppeld een uitvoeringsplan waarin staat aangegeven welke onderhoudsmaatregelen getroffen moeten worden en de daaraan gekoppelde financiën.

Een veilig wegennet is belangrijk voor de bereikbaarheid van gemeente Vaals, haar kernen en het buitengebied. Bewoners, agrarische en andere bedrijven, bezoekers en recreanten hebben belang bij een goed functionerend en veilig wegennet. Het op orde brengen en houden van de gemeentelijke wegen, fietspaden, voetpaden en andere verhardingen draagt bij aan de verkeersveiligheid, een goed maatschappelijk en economisch klimaat en stimuleert de groei en verdere ontwikkeling van de gemeente.

Vanuit de Wegenwet heeft de gemeente de zorgplicht voor haar wegen en andere verhardingen (zoals fietsen voetpaden). Dit betekent dat de gemeente als wegbeheerder te allen tijde verantwoordelijk is voor de kwaliteit (de onderhoudstoestand) van de verhardingen die het in beheer heeft. Het gebruik van de wegen moet veilig kunnen plaatsvinden en schades/ongevallen door gebreken aan de weg moeten zoveel mogelijk worden voorkomen. Om dit bewerkstelligen is in de Integrale Beheervisie Openbare Ruimte (IBOR) het behalen van een onderhoudsniveau A voor de kernen en onderhoudsniveau B voor het buitengebied als beleidsdoelstelling vastgesteld.

Door weersinvloeden en de intensiteit van het gebruik gaat de onderhoudstoestand van de wegen achteruit. Daarom wordt de kwaliteit regelmatig gecontroleerd en vastgelegd. Hiervoor is gebruik gemaakt van de globale visuele inspectiemethode, deze methode is vastgelegd in de schadecatalogus van de CROW (publicatie 146b). Deze schadecatalogus beschrijft de schadebeelden die voorkomen bij asfalt, beton en elementenverhardingen. De inspectieresultaten vormen de basis voor de bedragen voor groot onderhoud. Op basis van het type, de mate en omvang van vastgelegde schades wordt bepaald en berekend of en welke onderhoudsmaatregel nodig is, hoeveel geld dit kost en in welk jaar de maatregel uitgevoerd moet worden.

Financiële consequenties

Bij het inschatten van de bedragen voor groot onderhoud zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De benodigde budgetten zijn berekend op basis van de omvang van het wegenareaal.
- De prijzen voor producten zijn de afgelopen periode fors gestegen. De prijsindex voor wegenonderhoud van 2021 naar 2023 is onderhandeld en bepaald op 20,93 % (de forse prijsstijging vindt zijn oorzaak in onder andere de Oekraïne oorlog). Voornoemde indexering houden we voor de jaren 2024- 2027 aan.
- De bedragen zijn exclusief VAT-kosten. Dit zijn de kosten die nodig zijn voor Voorbereiding, Administratie en Toezicht. De VAT-kosten zijn in de begrote prijsstellingen gekoppeld aan de weginspecties.

De benodigde bedragen voor groot onderhoud zijn gemiddelden per jaar. De daadwerkelijk benodigde bedragen fluctueren jaarlijks.

Voorgesteld wordt om de beschikbare financiële middelen jaarlijks te actualiseren op basis van de areaaluitbreiding mede in relatie met de uitvoering van (gemeentelijke) projecten. Door direct na aanleg rekening te houden met de areaaltoename blijft het onderhoudsbudget op peil. Bovendien wordt er in de begroting ruimte gereserveerd voor de toekomstige vervanging.

Bij de besluitvorming omtrent het beheersplan die volgt na vaststelling van het masterplan is het van belang dat de gemeenteraad een keuze maakt welk kwaliteitsniveau de kapitaalgoederen dienen te worden onderhouden. Vervolgens kan dit de onderbouwing vormen op basis waarvan een meerjarig groot onderhoudsplan, de daaraan verbonden voorziening groot onderhoud en de reguliere onderhoudslast zal worden bepaald.

Op basis van de huidige inzichten verlopen de begrote onderhoudslasten en kapitaallasten voor wegen als volgt:

Omschrijving wegen	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Reguliere onderhoudslasten	34.000	121.000	181.000	168.000	181.000	181.000
Groot onderhoud	237.000	237.000	237.000	237.000	237.000	237.000
Kapitaallasten	501.000	529.000	512.000	514.000	572.000	621.000
Totaal	772.000	887.000	930.000	919.000	990.000	1.039.000

5. Openbaar groen

Beleidskader

Beheersplan groen

Het openbaar groen bestaat uit bomen en groenvlakken (onder andere gazon, heesters, hagen, bermen, bosplantsoen). Hoe wij het openbaar groen onderhouden is opgenomen in het Structuurplan Groen 2009. De inhoudelijke verankering is neergelegd in het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR). Groot- en projectmatig onderhoud wordt, na vaststelling van het Masterplan, opgenomen in een beheersplan groen. Hierbij streven we naar het zo klimaatbestendig en bio-divers inrichten en onderhouden van het openbaar groen. Bij de besluitvorming omtrent het beheersplan die volgt na vaststelling van het masterplan is het van belang dat de gemeenteraad een keuze maakt welk kwaliteitsniveau de kapitaalgoederen dienen te worden onderhouden. Vervolgens kan dit de onderbouwing vormen op basis waarvan een meerjarig groot onderhoudsplan, de daaraan verbonden voorziening groot onderhoud en de reguliere onderhoudslast zal worden bepaald.

In het plan zal extra aandacht geschonken worden aan een uitgewerkt bomenprogramma, nu uit de bomeninspectie van mei 2023 blijkt dat een forse achterstand is ontstaan in het beheer van het bomenbestand.

Het bomenprogramma zal op hoofdlijnen uit twee onderdelen bestaan:

- een onderhoudsdeel: het beheer en onderhoud van de bomen en
- een ambitiedeel: waarin we de kansen vanuit het masterplan en wensen vanuit de samenleving vormgeven.

Naast de beheersmaatregelen zullen er, indien nodig als veiligheid in het geding is, direct maatregelen worden getroffen, zoals het snoeien of vervangen van een boom.

Voor het beheer en onderhoud van de voetbalvelden wordt de werkomschrijving in de loop van 2024 geactualiseerd. Daarnaast dient in 2024 het groot onderhoud van deze velden opnieuw aanbesteed te worden voor de komende jaren. De uitkomst hiervan zal een beeld gaan geven van de eventuele stijging van de onderhoudskosten door prijsstijgingen in deze sector. De budgetten hiervoor worden bij de begrotingswijziging geactualiseerd.

Sinds 2012 wordt voor het onderhoud van de vaste planten gewerkt met het GreentoColour-concept dat staat voor een toepassing van vaste planten volgens een totaalaanpak. Elementen zoals assortiment, plantkwaliteit substraat en onderhoud maken hier deel van uit, om een optimaal visueel resultaat te behalen met een lange levensduur en minimale beheerskosten.

Tijdelijk is echter een andere methode gekozen waardoor er in juli 2023 voor is gekozen om de plantvakken weer deskundig te laten beheren.

Financiële consequenties

De jaarlijkse lasten voortvloeiend uit het groenstructuurplan bedragen € 30.000 (investeringskrediet). Naast de lasten uit het groenstructuurplan staat voor regulier onderhoud van het groen in de openbare ruimte in 2024 een bedrag van € 500.585 opgenomen in de begroting.

Omschrijving	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Onderhoudslasten	353.588	488.500	500.585	478.585	490.585	490.585
Kapitaallasten	99.910	95.510	85.947	81.770	76.001	76.024
Totaal	453.498	584.010	586.532	560.355	566.586	566.609

6. Openbare verlichting

Beleidskader

In 2023 zal in het kader van het Masterplan Openbare Ruimte mogelijk een herprioritering plaats vinden op basis van een integrale benadering van werken in de openbare ruimte. Vanzelfsprekend zijn de technische en financiële kaders leidend bij deze eventuele herprioritering.

Het streven van het beleid inzake openbare verlichting is om te komen tot een duurzaam areaal openbare verlichting waardoor de sociale en verkeersveiligheid toeneemt c.q. gewaarborgd blijft, tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten. Ook op het terrein van openbare verlichting ligt een verduurzamingsopgave, neergelegd in Energieakkoord en Klimaatakkoord: 50% energiebesparing op openbare verlichting in 2030 ten opzichte van 2013.

Bij de besluitvorming omtrent het beheersplan die volgt na vaststelling van het masterplan is het van belang dat de gemeenteraad een keuze maakt welk kwaliteitsniveau de kapitaalgoederen dienen te worden onderhouden. Vervolgens kan dit de onderbouwing vormen op basis waarvan een meerjarig groot onderhoudsplan, de daaraan verbonden voorziening groot onderhoud en de reguliere onderhoudslast zal worden bepaald.

Financiële consequenties

Ter invulling van het beleidskader heeft de raad 10 juli besloten om de verouderde PL-armaturen te vervangen. Deze investering heeft geleid tot de beneden weergegeven toename van de kapitaallasten.

De onderhoudslasten voortvloeiend uit het contract met Ziut bedragen € 76.000.

Daarnaast is een bedrag ad circa € 49.000 structureel in de begroting opgenomen zijnde de energielasten van de openbare verlichting.

Omschrijving	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Onderhoudslasten	137.000	173.000	185.000	184.000	183.000	184.000
Kapitaallasten	7.000	14.000	38.000	37.000	36.000	34.000
Totaal	144.000	187.000	223.000	221.000	219.000	218.000

Paragraaf Wet Open Overheid

1. Inhoud paragraaf

In deze paragraaf wordt ingegaan op de Wet Open Overheid welke op 1 mei 2022 gedeeltelijk in werking is getreden. De Woo ziet op openbaarmaking van overheidsinformatie. Openbaarheid is belangrijk om het vertrouwen tussen burger en overheid te vergroten.

De Wet open Overheid kent drie plichten. Dat betreft actieve (uit eigener beweging) en passieve (op verzoek) openbaarmakingsplicht en de informatiehuishoudingsplicht (duurzaam toegankelijk maken van overheidsinformatie). De openbaarmaking op verzoek is overgenomen van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en dergelijke verzoeken worden behandeld, zoals dat eerder ook het geval was.

Zowel voor het actief alsook voor het passief openbaar maken geldt dat niet alles openbaar mag worden gemaakt. In de Woo is nader aangegeven wanneer dat het geval is. Zo gaat het onder meer om zaken, die

- de eenheid van de Kroon in gevaar kan brengen;
- de veiligheid van de Staat kan schaden;
- bedrijfs- en fabricagegegevens betreft die vertrouwelijk aan de overheid zijn meegedeeld;
- bijzondere categorieën van persoonsgegevens betreft (bv. medisch, religieus of seksueel);
- wettelijke identificatienummers betreft (bv. BSN of onderwijsnummer).

Voor de implementatie van de Woo ontvangen we een jaarlijkse bijdrage via de algemene uitkering. De benodigde kosten voor het digitale platform en de verplichte openbaarmakingen van de specifieke categorieën zijn door de tegenwoordige onzekerheden met betrekking tot het ontwikkelen van het landelijke digitale platform nog steeds moeilijk in te schatten. Wat betreft het deel van de Woo dat in werking is, opereren wij in overeenstemming met de Woo.

2. Passieve openbaarheid (Woo- verzoeken)

Iedereen mag een verzoek om openbaarmaking indienen, dit proces bestond al op grond van de Wob. Processen werden geoptimaliseerd en gedurende het jaar 2023 zien wij de verzoeken vanuit de burgers talrijk & omvangrijk binnenkomen. We liepen nog tegen een aantal aspecten aan, zo is de afstemming met de betreffende afdeling verbeterd. Ook waren er moeilijkheden die te maken hadden met beschikbare capaciteit en de vindbaarheid van de gevraagde informatie. In 2023 werd de capaciteit van het afdelingsteam verder uitgebreid. Hierdoor werd de monitoring en sturing op het proces van het afhandelen van verzoeken versterkt. Daarnaast werden generieke processen, kaders en richtlijnen verbeterd om hulpmiddelen beschikbaar te stellen.

3 Actieve openbaarheid

De verplichte actieve openbaarmaking is nog niet in werking. Daartoe moet een landelijk digitaal platform worden gecreëerd, dit platform zorgt dat overheidsinformatie gemakkelijk te vinden is door één centrale plaats aan te bieden voor alle actief openbaar gemaakte overheidsinformatie in Nederland. Voor de actieve openbaarmaking hebben we intern voorbereidingen getroffen. Zo hebben we voor de digitale informatiehuishouding software aangeschaft ten behoeve van het anonimiseren van documenten en zijn we ook bezig met software voor de informatiehuishouding.

De actieve openbaarmaking van informatie, zal in specifieke verplichte categorieën moeten worden opgenomen.

1. Wet- en regelgeving
2. Organisatiegegevens
3. Vergaderstukken en verslagen van de gemeenteraad
4. Bestuursstukken
5. Stukken adviezen
6. Convenanten
7. Jaarplannen- en verslagen
8. Woo-verzoeken en de openbaar gemaakte informatie
9. Onderzoeken
10. Beschikkingen
11. Klachten

Deel 5

Bijlagen

Begroting BBV Taakvelden 2024 - 2027

TAAKVELDENBEGROTING GEMEENTE VAALS 2024 - 2027

	2024	2025	2026	2027	Programma
0 - Bestuur en ondersteuning	-18.308.149	-17.163.690	-16.627.531	-16.453.446	
0.1 - Bestuur	1.032.534	1.032.429	1.045.482	1.025.420	B&D
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	833.200	833.200	833.200	833.200	
3.8 Overige goederen diensten	130.782	130.782	150.282	130.220	
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	30.000	30.000	30.000	30.000	
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	32.000	32.000	32.000	32.000	
7.3 Afschrijvingen	6.349	6.349	0	0	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	203	98	0	0	
0.2 - Burgerzaken	1.118.952	1.110.370	1.116.504	1.123.926	B&D
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	740.628	740.628	740.628	740.628	
3.8 Overige goederen diensten	297.980	300.480	300.480	300.480	
4.3.1 Inkomensoverdrachten - Rijk	37.000	31.500	31.500	31.500	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	133.948	140.512	147.396	154.818	
7.3 Afschrijvingen	12.252	0	0	0	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	244	0	0	0	
<i>Baten</i>					
3.7 Leges en andere rechten	-103.100	-102.750	-103.500	-103.500	
0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	
0.4 - Overhead	5.225.839	5.257.631	5.248.484	5.222.320	B&D
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	3.153.152	3.153.152	3.153.152	3.153.152	
2.1 Belastingen	6.270	6.270	6.270	6.270	
3.5.1 Ingeleend personeel	0	0	0	0	
3.8 Overige goederen diensten	1.826.118	1.864.981	1.875.157	1.875.731	
4.3.1 Inkomensoverdrachten - Rijk	5.500	5.500	5.500	5.500	
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	11.500	11.500	11.500	11.500	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	8.750	8.750	8.750	8.750	
7.2 Mutatie voorzieningen	98.518	98.518	98.518	98.518	
7.3 Afschrijvingen	130.988	126.539	111.030	87.422	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	18.943	16.321	12.507	9.377	
<i>Baten</i>					
3.5.2 Verhuur personeel aan derden	-100	-100	-100	-100	
3.6 Huren	-12.000	-12.000	-12.000	-12.000	
3.8 Overige goederen diensten	-21.800	-21.800	-21.800	-21.800	
0.5 - Treasury	-47.579	-64.008	-57.683	4.020	B&D
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	56.040	56.040	56.040	56.040	
2.1 Belastingen	436	436	436	436	
3.8 Overige goederen diensten	10.055	9.132	9.719	10.221	
5.1 Rente	437.798	391.766	345.884	345.884	
7.2 Mutatie voorzieningen	1.441	1.441	1.441	1.441	
7.3 Afschrijvingen	6.035	6.035	6.531	5.633	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	2.344	2.213	1.902	1.590	
<i>Baten</i>					
3.8 Overige goederen diensten	-200	-200	-200	-200	
5.2 Dividenden en winsten	-121.454	-120.092	-118.932	-118.932	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	-440.074	-410.779	-360.504	-298.093	
0.61 - OZB woningen	-1.606.585	-1.708.646	-1.707.472	-1.707.472	B&D
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	0	0	0	0	
3.8 Overige goederen diensten	10.925	10.925	10.925	10.925	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	46.964	47.903	49.077	49.077	
4.4.8 Oninbaar GB	8.622	8.622	8.622	8.622	
<i>Baten</i>					
2.2.1 belastingen op producenten	-1.673.096	-1.776.096	-1.776.096	-1.776.096	

0.62 - OZB niet-woningen		-608.118	-607.815	-607.435	-607.435	B&D
<i>Lasten</i>						
4.3.3	Inkomenoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	15.199	15.502	15.882	15.882	
4.4.8	Oninbaar GB	2.790	2.790	2.790	2.790	
<i>Baten</i>						
2.2.1	belastingen op producenten	-626.107	-626.107	-626.107	-626.107	
0.63 - Parkeerbelasting		-797.000	-797.000	-797.000	-797.000	W&V
<i>Lasten</i>						
3.8	Overige goederen diensten	6.000	6.000	6.000	6.000	
<i>Baten</i>						
3.7	Leges en andere rechten	-727.000	-727.000	-727.000	-727.000	
3.8	Overige goederen diensten	-76.000	-76.000	-76.000	-76.000	
0.64 - Belasting overig		-32.963	-32.937	-32.903	-32.903	B&D
<i>Lasten</i>						
3.8	Overige goederen diensten	30.177	30.177	30.177	30.177	
4.3.3	Inkomenoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	1.321	1.347	1.381	1.381	
4.4.8	Oninbaar GB	339	339	339	339	
<i>Baten</i>						
2.2.1	belastingen op producenten	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000	
2.2.2	belastingen op huishoudens	-34.800	-34.800	-34.800	-34.800	
0.7 - Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds		-24.387.804	-25.433.893	-23.977.451	-24.667.022	B&D
<i>Baten</i>						
4.3.1	Inkomenoverdrachten - Rijk	-24.387.804	-25.433.893	-23.977.451	-24.667.022	
0.8 - Overige baten en lasten		2.098.075	3.787.679	2.691.943	3.532.700	B&D
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	736.000	1.025.000	1.307.000	1.578.000	
3.8	Overige goederen diensten	1.373.872	2.715.894	1.335.858	1.841.270	
7.2	Mutatie voorzieningen					
7.3	Afschrijvingen	6.000	62.516	65.516	130.516	
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	2.203	4.269	3.569	2.914	
<i>Baten</i>						
3.6	Huren	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000	
0.9 - Vennootschapsbelasting		0	0	0	0	
0.10 - Mutaties reserves		-303.500	292.500	450.000	450.000	B&D
<i>Lasten</i>						
7.1	Mutatie reserves	691.000	500.000	500.000	500.000	
<i>Baten</i>						
7.1	Mutatie reserves	-994.500	-207.500	-50.000	-50.000	
0.11 - Resultaat van de rekening van baten en lasten		0	0	0	0	B&D
1 - Veiligheid		1.811.152	1.846.239	1.877.710	1.908.549	
1.1 - Crisisbeheersing en brandweer		1.066.984	1.102.516	1.133.987	1.164.826	B&D
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	30.300	30.300	30.300	30.300	
3.8	Overige goederen diensten	17.720	17.720	17.720	17.720	
4.3.3	Inkomenoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	1.018.427	1.053.976	1.085.514	1.116.420	
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	537	520	453	386	
1.2 - Openbare orde en veiligheid		744.168	743.723	743.723	743.723	B&D
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	579.450	579.450	579.450	579.450	
3.8	Overige goederen diensten	142.968	142.523	142.523	142.523	
4.3.2	Inkomenoverdrachten - gemeenten	6.000	6.000	6.000	6.000	
4.3.8	Inkomenoverdrachten - overige instellingen en personen	15.750	15.750	15.750	15.750	
<i>Baten</i>						
3.8	Overige goederen diensten					

2 - Verkeer, vervoer en waterstaat		2.435.026	2.346.550	2.404.819	2.430.598	
2.1 - Verkeer en vervoer		1.846.738	1.801.689	1.860.610	1.886.980	W&V
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	380.540	380.540	380.540	380.540	
2.1	Belastingen	2.943	2.943	2.943	2.943	
3.8	Overige goederen diensten	806.914	559.045	571.615	573.190	
7.2	Mutatie voorzieningen	9.632	240.632	240.632	240.632	
7.3	Afschrijvingen	613.251	586.450	636.999	676.590	
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	92.058	90.679	86.481	71.685	
<i>Baten</i>						
3.8	Overige goederen diensten	-58.600	-58.600	-58.600	-58.600	
2.2 - Parkeren		588.288	544.861	544.209	543.618	W&V
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	76.850	76.850	76.850	76.850	
2.1	Belastingen	3.350	3.350	3.350	3.350	
3.5.1	Ingeleend personeel	47.500	47.500	47.500	47.500	
3.8	Overige goederen diensten	418.435	398.435	398.435	398.435	
7.3	Afschrijvingen	37.977	15.269	15.269	15.269	
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	4.176	3.457	2.805	2.214	
2.3 - Recreatieve havens		0	0	0	0	W&V
2.4 - Economische havens en waterwegen		0	0	0	0	W&V
2.5 - Openbaar vervoer		0	0	0	0	W&V
3 - Economie		-1.395.316	-1.518.988	-1.517.841	-1.522.766	
3.1 - Economische ontwikkeling		31.140	31.140	31.140	31.140	W&E
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	14.100	14.100	14.100	14.100	
3.8	Overige goederen diensten	17.040	17.040	17.040	17.040	
3.2 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur		0	0	0	0	
3.3 - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen		-5.911	-6.308	-6.060	-10.820	W&E
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	23.558	23.558	23.558	23.558	
2.1	Belastingen	173	158	173	173	
3.8	Overige goederen diensten	31.593	31.377	31.509	31.572	
4.3.3	Inkomenoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen					
4.4.8	Oninbaar GB	240	240	240	240	
7.2	Mutatie voorzieningen	360	360	360	360	
7.3	Afschrijvingen	1.281	1.281	1.405	1.408	
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	176	160	137	111	
<i>Baten</i>						
3.6	Huren	-7.000	-7.000	-7.000	-7.000	
3.7	Leges en andere rechten	-52.992	-52.992	-52.992	-52.992	
3.8	Overige goederen diensten	-3.300	-3.450	-3.450	-8.250	
3.4 - Economische promotie		-1.420.545	-1.543.820	-1.542.921	-1.543.086	W&E
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	14.100	14.100	14.100	14.100	
3.8	Overige goederen diensten	43.471	8.485	8.485	8.485	
4.3.3	Inkomenoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	44.031	44.912	46.013	46.013	
4.3.8	Inkomenoverdrachten - overige instellingen en personen	118.000	118.000	118.000	118.000	
4.4.8	Oninbaar GB	93	93	93	93	
7.3	Afschrijvingen	9.421	9.421	9.421	9.421	
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	754	584	382	217	
<i>Baten</i>						
2.2.1	belastingen op producenten	-1.632.000	-1.721.000	-1.721.000	-1.721.000	
2.2.2	belastingen op huishoudens	-18.415	-18.415	-18.415	-18.415	

4 - Onderwijs		767.065	765.626	756.612	740.303	
4.1 - Openbaar onderwijs		0	0	0	0	M&V
4.2 - Onderwijshuisvesting		96.635	95.721	92.718	88.551	M&V
<i>Lasten</i>						
2.1	Belastingen	7.655	7.655	7.655	7.655	
3.8	Overige goederen diensten	4.716	5.431	5.781	4.716	
7.2	Mutatie voorzieningen	540	540	540	540	
7.3	Afschrijvingen	62.668	62.668	62.668	62.668	
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	21.056	19.427	16.074	12.972	
4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingzaken		670.430	669.905	663.894	651.752	M&V
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	18.800	18.800	18.800	18.800	
2.1	Belastingen	27.015	27.015	27.015	27.015	
3.8	Overige goederen diensten	251.635	271.435	273.151	268.135	
4.3.2	Inkomensoverdrachten - gemeenten	66.879	66.879	66.879	66.879	
4.3.3	Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	174.000	174.000	174.000	174.000	
4.3.8	Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	132.507	132.507	116.007	116.007	
7.2	Mutatie voorzieningen	48.072	48.072	48.072	48.072	
7.3	Afschrijvingen	150.026	150.026	150.026	150.026	
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	48.008	44.183	36.456	29.330	
<i>Baten</i>						
3.6	Huren	-12.512	-12.512	-12.512	-12.512	
4.3.1	Inkomensoverdrachten - Rijk	-234.000	-234.000	-234.000	-234.000	
7.5	Overige verrekeningen	0	-16.500	0	0	
5 - Sport, cultuur en recreatie		3.668.853	3.608.215	3.598.705	3.577.909	
5.1 - Sportbeleid en activering		324.303	324.303	324.303	324.303	M&V
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	141.890	141.890	141.890	141.890	
3.8	Overige goederen diensten	117.170	117.170	117.170	117.170	
4.3.8	Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	83.243	83.243	83.243	83.243	
<i>Baten</i>						
3.8	Overige goederen diensten	-18.000	-18.000	-18.000	-18.000	
5.2 - Sportaccommodaties		749.043	738.085	731.309	726.339	M&V
<i>Lasten</i>						
2.1	Belastingen	10.532	10.532	10.532	10.532	
3.8	Overige goederen diensten	611.158	615.385	611.155	607.781	
4.3.8	Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	44.109	44.109	44.109	44.109	
7.2	Mutatie voorzieningen	78.218	67.991	67.991	67.991	
7.3	Afschrijvingen	37.071	33.029	32.220	32.220	
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	10.925	10.009	8.272	6.676	
<i>Baten</i>						
3.3	Pachten	-20.720	-20.720	-20.720	-20.720	
3.6	Huren	-4.250	-4.250	-4.250	-4.250	
3.8	Overige goederen diensten	-18.000	-18.000	-18.000	-18.000	
5.3 - Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie		774.756	773.395	761.540	753.962	M&V
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	104.710	104.710	104.710	104.710	
2.1	Belastingen	21.684	21.684	21.684	21.684	
3.8	Overige goederen diensten	339.055	394.573	333.749	329.984	
4.3.8	Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	167.757	113.757	167.757	167.757	
7.2	Mutatie voorzieningen	86.449	86.449	86.449	86.449	
7.3	Afschrijvingen	132.390	132.390	132.288	132.899	
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	27.661	24.782	19.853	15.429	
<i>Baten</i>						
3.6	Huren	-92.750	-92.750	-92.750	-92.750	
3.8	Overige goederen diensten	-12.200	-12.200	-12.200	-12.200	
7.5	Overige verrekeningen	0	0	0	0	
5.4 - Musea		73.985	68.838	69.915	67.255	M&V
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	1.880	1.880	1.880	1.880	
2.1	Belastingen	1.985	1.985	1.985	1.985	
3.8	Overige goederen diensten	17.762	16.659	18.104	15.782	
4.3.8	Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	33.376	33.376	33.376	33.376	
7.2	Mutatie voorzieningen	11.204	11.204	11.204	11.204	
7.3	Afschrijvingen	11.259	7.462	7.462	7.462	
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	2.319	2.072	1.704	1.366	
<i>Baten</i>						
3.6	Huren	-5.800	-5.800	-5.800	-5.800	

5.5 - Cultureel erfgoed		49.330	49.158	49.313	47.961	M&V
<i>Lasten</i>						
2.1	Belastingen	181	181	181	181	
3.8	Overige goederen diensten	1.606	4.252	4.692	3.592	
4.3.8	Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	32.727	30.081	30.081	30.081	
7.2	Mutatie voorzieningen	5.261	5.261	5.261	5.261	
7.3	Afschrijvingen	8.016	8.016	8.016	8.016	
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	1.539	1.367	1.082	830	
5.6 - Media		188.350	187.600	187.600	187.600	B&D
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	19.750	19.000	19.000	19.000	
3.8	Overige goederen diensten	1.600	1.600	1.600	1.600	
4.3.8	Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	167.000	167.000	167.000	167.000	
7.5	Overige verrekeningen	0	0	0	0	
<i>Baten</i>						
4.3.8	Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	0	0	0	0	
5.7 - Openbaar groen en (openlucht)recreatie		1.509.086	1.466.836	1.474.725	1.470.489	W&V
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	622.070	622.070	622.070	622.070	
2.1	Belastingen	23.644	23.644	23.644	23.644	
3.5.1	Ingeleend personeel	50.000	50.000	50.000	50.000	
3.8	Overige goederen diensten	675.708	644.249	662.018	664.600	
4.3.8	Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	4.070	4.070	4.070	4.070	
7.2	Mutatie voorzieningen	14.770	14.770	14.770	14.770	
7.3	Afschrijvingen	118.580	109.686	101.805	96.820	
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	14.094	12.197	10.198	8.365	
<i>Baten</i>						
3.6	Huren	-8.200	-8.200	-8.200	-8.200	
3.8	Overige goederen diensten	-5.650	-5.650	-5.650	-5.650	
6 - Sociaal domein		10.284.117	9.341.740	9.028.512	8.842.239	
6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie		2.410.183	1.889.738	1.900.524	1.890.178	M&V
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	1.100.620	1.100.620	1.100.620	1.100.620	
2.1	Belastingen	5.061	5.061	5.061	5.061	
3.5.1	Ingeleend personeel	262.000	96.000	96.000	96.000	
3.8	Overige goederen diensten	123.053	110.943	121.658	111.339	
4.3.2	Inkomensoverdrachten - gemeenten	188.773	188.773	188.773	188.773	
4.3.8	Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	2.266.526	519.205	519.305	519.305	
7.2	Mutatie voorzieningen	19.247	19.247	19.247	19.247	
7.3	Afschrijvingen	542	542	542	542	
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	182	168	139	112	
<i>Baten</i>						
3.6	Huren	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000	
4.3.1	Inkomensoverdrachten - Rijk	-1.550.321	-145.321	-145.321	-145.321	
4.3.2	Inkomensoverdrachten - gemeenten	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500	
6.2 - Wijkteams		271.630	271.630	271.630	271.630	M&V
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	0				
3.8	Overige goederen diensten	40.300	40.300	40.300	40.300	
4.3.2	Inkomensoverdrachten - gemeenten	170.800	170.800	170.800	170.800	
4.3.3	Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	24.000	24.000	24.000	24.000	
4.3.6	Inkomensoverdrachten - overige overheden	28.000	28.000	28.000	28.000	
4.3.8	Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	8.530	8.530	8.530	8.530	
6.3 - Inkomensregelingen		1.825.244	1.825.244	1.825.244	1.825.244	W&E
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	211.360	211.360	211.360	211.360	
2.1	Belastingen	910	910	910	910	
3.4.1	Specifieke uitkeringen in natura	35.000	35.000	35.000	35.000	
3.8	Overige goederen diensten	49.336	49.336	49.336	49.336	
4.1.1	Sociale uitkeringen in geld	4.669.882	4.669.882	4.669.882	4.669.882	
4.3.3	Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	1.192.432	1.192.432	1.192.432	1.192.432	
4.4.8	Kapitaaloverdrachten - overige instellingen en personen	265.000	265.000	265.000	265.000	
<i>Baten</i>						
4.3.1	Inkomensoverdrachten - Rijk	-4.598.676	-4.598.676	-4.598.676	-4.598.676	

6.4 - Begeleide participatie	1.464.522	1.399.284	1.293.966	1.136.246	W&E
<i>Lasten</i>					
2.1 Belastingen	436	436	436	436	
3.8 Overige goederen diensten	33.000	33.000	33.000	33.000	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	1.418.826	1.353.588	1.248.270	1.090.550	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	12.260	12.260	12.260	12.260	
6.5 - Arbeidsparticipatie	238.182	238.182	238.182	238.182	W&E
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	0	0	0	0	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	142.930	142.930	142.930	142.930	
4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	95.252	95.252	95.252	95.252	
6.6 - Maatwerkvoorzieningen (WMO)	160.000	160.000	160.000	160.000	M&V
<i>Lasten</i>					
3.4.1 Specifieke uitkeringen in natura	160.000	160.000	160.000	160.000	
6.71 - Maatwerkdienstverlening 18+	1.963.040	2.008.485	2.031.126	2.000.566	M&V
<i>Lasten</i>					
3.4.1 Specifieke uitkeringen in natura	1.600.000	1.625.000	1.625.000	1.625.000	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	295.544	311.481	337.370	306.810	
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	175.000	175.000	175.000	175.000	
<i>Baten</i>					
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	-107.504	-102.996	-106.244	-106.244	
6.72 - Maatwerkdienstverlening 18-	1.635.000	1.232.861	991.524	1.003.877	M&V
<i>Lasten</i>					
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	1.600.000	1.197.861	956.524	968.877	
4.3.6 Inkomensoverdrachten - overige overheden	35.000	35.000	35.000	35.000	
6.81 - Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	M&V
6.82 - Geëscaleerde zorg 18-	316.316	316.316	316.316	316.316	M&V
<i>Lasten</i>					
4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten	200.000	200.000	200.000	200.000	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	116.316	116.316	116.316	116.316	
7 - Volksgezondheid en milieu	-24.191	-83.520	-191.402	-213.741	
7.1 - Volksgezondheid	681.697	676.697	676.697	677.697	M&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	85.160	85.160	85.160	85.160	
3.8 Overige goederen diensten	41.320	41.320	41.320	41.320	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	772.217	767.217	722.217	551.217	
<i>Baten</i>					
4.3.1 Inkomensoverdrachten - Rijk	-217.000	-217.000	-172.000	0	
7.2 - Riolering	-339.227	-386.970	-494.571	-518.525	W&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	168.120	168.120	168.120	168.120	
2.1 Belastingen	1.308	1.308	1.308	1.308	
3.8 Overige goederen diensten	495.543	337.775	338.336	340.292	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	55.330	55.330	55.330	55.330	
4.4.8 Oninbaar GB	6.277	6.277	6.277	6.277	
7.2 Mutatie voorzieningen	4.323	4.323	4.323	4.323	
7.3 Afschrijvingen	374.559	374.559	385.570	407.905	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	144.362	137.109	123.119	105.709	
<i>Baten</i>					
2.2.1 Belastingen op producenten	-1.588.449	-1.471.171	-1.577.554	-1.607.189	
3.8 Overige goederen diensten	-600	-600	600	-600	
7.2 Mutatie voorzieningen	0	0	0	0	
7.3 - Afval	-687.590	-688.176	-688.457	-687.842	W&V
<i>Lasten</i>					
1.1 Salarissen en sociale lasten	176.805	176.805	176.805	176.805	
2.1 Belastingen	1.199	1.199	1.199	1.199	
3.8 Overige goederen diensten	1.377.615	1.375.077	1.376.792	1.377.384	
4.3.3 Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	77.900	77.900	77.900	77.900	
4.4.8 Oninbaar GB	8.779	8.879	8.779	8.879	
7.2 Mutatie voorzieningen	3.963	3.963	3.963	3.963	
7.3 Afschrijvingen	23.912	23.912	25.274	25.310	
7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente	5.553	5.111	4.284	3.479	
<i>Baten</i>					
3.7 Leges en andere rechten	-2.274.765	-2.272.471	-2.274.902	-2.274.210	
3.8 Overige goederen diensten	-88.551	-88.551	-88.551	-88.551	
7.2 Mutatie voorzieningen	0	0	0	0	

7.4 - Milieubeheer		302.074	296.074	296.074	296.074	W&V
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	88.026	17.026	3.026	3.026	
3.5.1	Ingeleend personeel		65.000	79.000	79.000	
3.8	Overige goederen diensten			64.048	64.048	
4.3.3	Inkomensoverdrachten - gemeenschappelijke regelingen	127.820	64.048	64.048	64.048	
4.3.2	Inkomensoverdrachten - gemeenten	150.000	150.000	150.000	150.000	
4.7	Overige verrekeningen	281.101	283.628	0	0	
		157.000				
<i>Baten</i>						
4.3.1	Inkomensoverdrachten - Rijk	-220.772	0	0	0	
4.3.2	Inkomensoverdrachten - gemeenten	-281.101	-283.628	0	0	
7.5 - Begraafplaatsen en crematoria		18.855	18.855	18.855	18.855	W&V
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	9.742	9.742	9.742	9.742	
3.8	Overige goederen diensten	15.113	15.113	15.113	15.113	
<i>Baten</i>						
3.8	Overige goederen diensten	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000	
8 - Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing		761.443	857.828	670.416	690.355	
8.1 - Ruimtelijke ordening		775.413	636.798	474.459	469.397	W&V
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	245.500	245.500	245.500	245.500	
2.1	Belastingen	2.110	2.110	2.110	2.110	
3.5.1	Ingeleend personeel	82.500	82.500	0	0	
3.8	Overige goederen diensten	343.209	211.209	136.209	136.209	
7.3	Afschrijvingen	62.112	62.112	62.112	62.112	
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	41.982	35.367	30.528	25.466	
<i>Baten</i>						
3.6	Huren	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	
8.2 - Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)		0	0	0	0	W&V
8.3 - Wonen en bouwen		-13.970	221.030	195.957	220.958	W&V
<i>Lasten</i>						
1.1	Salarissen en sociale lasten	302.000	302.000	302.000	302.000	
2.1	Belastingen	1.262	260	1.262	1.262	
3.5.1	Ingeleend personeel	0	0	0	0	
3.8	Overige goederen diensten	58.364	59.366	58.291	58.291	
7.3	Afschrijvingen	2.800	2.867	2.994	3.112	
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	753	686	559	442	
<i>Baten</i>						
3.6	Huren	-14.149	-14.149	-14.149	-14.149	
3.7	Leges en andere rechten	-365.000	-130.000	-155.000	-130.000	
Totale lasten		42.575.812	41.030.219	39.201.326	39.838.429	
Totale baten		-42.575.812	-41.030.219	-39.201.326	-39.838.429	
Saldo		0	0	0	0	

Verplichte beleidsindicatoren BBV

Beleidsindicator	Eenheid	Peiljaar	Waarde Vaals	Waarde Nederland
Onderwijs – absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2022	7,2	4,2
Onderwijs – relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2022	13	24
Onderwijs – vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2021	1,5%	1,9%
Sport, cultuur en recreatie – niet sporters	Percentage	2020	55,7%	49,2%
Sociaal domein – jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	2019	1%	1%
Sociaal domein – kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	2021	8%	6%
Sociaal domein – jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2022	9,8%	10,9%
Sociaal domein – jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	2022	0,6%	1,2%
Sociaal domein – jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	2022	n.b.	0,3%
Sociaal domein – cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	2022	500	700
Volksgezondheid en milieu – omvang huishoudelijk restafval	Kilogram/inwoner	2021	128	169
VHROSV – nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2022	1,7	9,3
VHROSV – demografische druk	Percentage	2022	79,0%	70,3%
Economie – functiemenging	Percentage	2022	29,2%	53,8%
Economie – vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2022	133,2	174,1
Sociaal domein – banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2022	314,5	704,0
Sociaal domein – netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	2022	58,1%	72,2%
Sociaal domein – werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	2021	2%	2%
Sociaal domein – personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	2021	517	431
Sociaal domein – lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	2022	260	197,7
Volksgezondheid en milieu – hernieuwbare elektriciteit	Percentage	2020	11,8%	33,2%
Veiligheid – verwijzingen HALT	Aantal per 1.000 inwoners	2022	2	8
Veiligheid – winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	2022	1,3	1,8
Veiligheid – geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2021	2,0	4,3
Veiligheid – diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	2022	1,3	1,4
Veiligheid – vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	2022	3,2	4,0
VHROSV – gemiddelde WOZ-waarde	Duizend Euro	2022	284	369
VHROSV – gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	2023	1.005	860
VHROSV – gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	2023	1.083	942

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Beleidsindicator	Eenheid	Peiljaar	Waarde
Bestuur en ondersteuning – formatie	FTE per 1.000 inwoners	2024	9,89
Bestuur en ondersteuning – bezetting	FTE per 1.000 inwoners	2024	9,88
Bestuur en ondersteuning – apparaatskosten	Kosten per inwoner	2024	€ 423,06
Bestuur en ondersteuning – externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2024	10,3% - €442.000
Bestuur en ondersteuning - overhead	% van totale lasten	2024	10,3%

Bron: eigen gegevens

Recapitulatie begrotingsevenwicht 2024 – 2027

Recapitulatie begrotingsevenwicht	Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026			Begroting 2027		
	totaal	waarvan: incidenteel	structureel	totaal	waarvan: incidenteel	structureel	totaal	waarvan: incidenteel	structureel	totaal	waarvan: incidenteel	structureel
Lasten thema 1	12.456.750	1.913.000	10.543.750	10.146.113	0	10.146.113	9.868.674	0	9.868.674	9.631.091	0	9.631.091
Lasten thema 2	8.522.743	0	8.522.743	7.861.704	0	7.861.704	7.483.206	0	7.483.206	7.510.286	0	7.510.286
Lasten thema 3	8.779.439	0	8.779.439	8.677.337	0	8.677.337	8.574.978	0	8.574.978	8.416.666	0	8.416.666
Lasten thema 4	5.343.854	0	5.343.854	5.367.405	0	5.367.405	5.418.738	0	5.418.738	5.436.937	0	5.436.937
Totaal lasten thema's	35.102.786	1.913.000	33.189.786	32.052.559	0	32.052.559	31.345.596	0	31.345.596	30.994.980	0	30.994.980
Baten thema 1	-2.312.556	-1.405.000	-907.556	-903.048	0	-903.048	-861.296	0	-861.296	-689.296	0	-689.296
Baten thema 2	-5.337.638	0	-5.337.638	-4.999.821	0	-4.999.821	-4.825.007	0	-4.825.007	-4.853.950	0	-4.853.950
Baten thema 3	-6.294.368	0	-6.294.368	-6.383.518	0	-6.383.518	-6.383.518	0	-6.383.518	-6.388.318	0	-6.388.318
Baten thema 4	-1.482.700	0	-1.482.700	-252.850	0	-252.850	-24.589.675	0	-24.589.675	-253.600	0	-253.600
Totaal baten thema's	-15.427.262	-1.405.000	-14.022.262	-12.539.237	0	-12.539.237	-36.659.496	0	-36.659.496	-12.185.164	0	-12.185.164
Saldo van baten en lasten thema's	19.675.524	508.000	19.167.524	19.513.322	0	19.513.322	-5.313.900	0	-5.313.900	18.809.816	0	18.809.816
Lasten algemeen dekkingsmiddel	1.848.425	0	1.848.425	2.301.244	0	2.301.244	2.675.200	0	2.675.200	3.117.467	0	3.117.467
Lasten overhead	4.325.068	0	4.325.068	4.359.360	0	4.359.360	4.350.213	0	4.350.213	4.321.052	0	4.321.052
Lasten vennootschapbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lasten onvoorzien	30.000	0	30.000	30.000	0	30.000	30.000	0	30.000	30.000	0	30.000
Totaal lasten diverse	6.203.493	0	6.203.493	6.690.604	0	6.690.604	7.055.413	0	7.055.413	7.468.519	0	7.468.519
Baten algemeen dekkingsmiddel	-26.357.250	0	-26.357.250	-28.470.182	0	-28.470.182	-2.651.230	0	-2.651.230	-27.589.465	0	-27.589.465
Baten overhead	-13.800	0	-13.800	-13.800	0	-13.800	-13.800	0	-13.800	-13.800	0	-13.800
Baten vennootschapbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Baten onvoorzien	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal baten diverse	-26.371.050	0	-26.371.050	-28.483.982	0	-28.483.982	-2.665.030	0	-2.665.030	-27.603.265	0	-27.603.265
Saldo van diverse	-20.167.557	0	-20.167.557	-21.793.378	0	-21.793.378	4.390.383	0	4.390.383	-20.134.746	0	-20.134.746
Totale saldo van baten en lasten van de thema's en diverse	-492.033	508.000	-1.000.033	-2.280.056	0	-2.280.056	-923.517	0	-923.517	-1.324.930	0	-1.324.930
Stortingen in reserves	691.000	191.000	500.000	500.000	0	500.000	500.000	0	500.000	500.000	0	500.000
Onttrekkingen aan reserves	-994.500	-944.500	-50.000	-207.500	-157.500	-50.000	-50.000	0	-50.000	-50.000	0	-50.000
Geraamd resultaat	-795.533	-245.500	-550.033	-1.987.556	-157.500	-1.830.056	-473.517	0	-473.517	-874.930	0	-874.930
Totaal structurele lasten			39.393.279			38.743.163			38.401.009			38.463.499
Totaal structurele baten			-40.393.312			-41.023.219			-39.324.526			-39.788.429
Structurele baten - structurele lasten			-1.000.033			-2.280.056			-923.517			-1.324.930

Overzicht incidentele baten en lasten

	2024		2025		2026		2027	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Thema 1 - Mens en voorzieningen								
C01.41.030 - Opvang Vluchtelingen Oekraïne	1.913.000	-	0	-	0	0	0	0
C01.41.030 - Opvang Vluchtelingen Oekraïne	0	1.405.000	0	-	0	0	0	0
Totaal Thema 1	1.913.000	1.405.000	0	-	0	0	0	0
Thema 2 - Wonen en Verkeer								
Totaal Thema 2	0	-	0	-	0	0	0	0
Thema 3 - Werk en Economie								
Totaal Thema 3	0	-	0	-	0	0	0	0
Thema 4 - Bestuur en Dienstverlening								
C04.55.020 - Algemene reserve lagere bijdrage rijk voor Oekraïne opvang	0	508.000	0	-	0	0	0	0
C04.55.020 - Algemene reserve omgevingswet	0	232.500	0	157.500	0	0	0	0
C04.55.020 - Algemene reserve incidenteel ICT en verkiezingen	0	13.000	0	-	0	0	0	0
C04.55.020 - Reserve "Openbare ruimte"	0	191.000	0	-	0	0	0	0
Totaal Thema 4	0	944.500	0	157.500	0	0	0	0
Thema 5 - Overhead								
Totaal Thema 5	0	-	0	-	0	0	0	0
Totaal	1.913.000	2.349.500	0	157.500	0	0	0	0

Geprognosticeerde meerjarenbalans

Prognose meerjarenbalans	Realisatie	Begroting				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Activa						
<u>Vaste activa</u>						
Immateriële vaste activa	94	0	0	0	0	0
Materiële vaste activa	25.748	25.407	24.697	24.856	24.985	23.189
Financiële vaste activa - excl. verstrekte leningen > 1 jaar	0	0	0	0	0	0
Financiële vaste activa - verstrekte leningen > 1 jaar	99	99	99	99	99	99
Totaal vaste activa	25.941	25.506	24.796	24.955	25.084	23.288
<u>Vlottende activa</u>						
Vorraden	4.938	425	771	771	771	771
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	0	0	0	0	0	0
Liquide middelen	153	0	0	0	0	0
Kortlopende vorderingen	9.397	7.895	7.000	7.000	7.000	7.000
Overlopende activa	180	0	0	0	0	0
Totaal vlottende activa	14.668	8.320	7.771	7.771	7.771	7.771
Totaal activa	40.609	33.826	32.567	32.726	32.855	31.059
Passiva						
<u>Vaste passiva</u>						
Resultaat boekjaar	4.113	0	0	0	0	0
Reserves	6.739	10.039	9.735	10.028	10.478	10.928
Voorzieningen	2.139	1.761	1.904	1.863	1.854	1.960
Opgenomen leningen > 1 jaar	21.112	21.112	19.472	17.832	16.192	14.152
Totaal vaste passiva	34.103	32.912	31.111	29.723	28.524	27.040
<u>Vlottende passiva</u>						
Kasgeldleningen	0	0	0	0	0	0
Bankschulden	0	0	0	0	0	0
Kortlopende schulden	3.828	914	1.456	3.003	4.331	4.019
Overlopende passiva	2.678	0	0	0	0	0
Totaal vlottende passiva	6.506	914	1.456	3.003	4.331	4.019
Totaal passiva	40.609	33.826	32.567	32.726	32.855	31.059

Overzicht Reserves & Voorzieningen 2024 - 2027

OVERZICHT RESERVES EN VOORZIENINGEN BEGROTING 2024									
Reserve/voorziening	Saldo per 01.01.2024	Vermeerderingen in 2024			Verminderings in 2024				Saldo per 31.12.2024
		toevoegingen tlv. exploitatie	toevoegingen tlv. andere reserves/voorzieningen	overige toevoegingen en ontvangsten van derden	onttrekkingen tgv. exploitatie	onttrekkingen tgv. andere reserves/voorzieningen	onttrekkingen tgv. balansposten vaste activa/investeringen	overige aanvendingen	
Algemene reserve	8.030.984	250.000	0	0	-753.500	0	0	0	7.527.484
Bestemmingsreserves:									
Strategisch Ontwikkelfonds	384.140	250.000	0	0	-50.000	0	0	0	584.140
Gemeentefonds	506.000	0	0	0	0	0	0	0	506.000
Egalisatie belastingtarieven	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Overloopposten	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Uniformenfonds	31.151	0	0	0	0	0	0	0	31.151
WMO/Jeugd	251.000	0	0	0	0	0	0	0	251.000
I-deel WWB	250.000	0	0	0	0	0	0	0	250.000
Re-integratie	269.000	0	0	0	0	0	0	0	269.000
Minimabeleid	25.917	0	0	0	0	0	0	0	25.917
Parkeerbonds	36.102	0	0	0	0	0	0	0	36.102
Bestemmingsplannen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Openbare Ruimte	255.000	191.000	0	0	-191.000	0	0	0	255.000
Subtotaal bestemmingsreserves	2.008.310	441.000	0	0	-241.000	0	0	0	2.208.310
TOTAAL RESERVES	10.039.294	691.000	0	0	-994.500	0	0	0	9.735.794
Voorzieningen:									
Dubieuze debiteuren	90.999	0	0	0	0	0	0	0	90.999
Uitkering gewezen wethouders	184.000	0	0	0	0	0	0	0	184.000
Voormalig personeel	66.692	0	0	0	0	0	0	0	66.692
Verliezen bestemmingsplannen	500.000	0	0	0	0	0	0	0	500.000
Gebonden heffingen	166.830	0	0	0	0	0	0	0	166.830
Riolering	152.477	0	0	0	0	0	0	0	152.477
Onderhoud gemeentelijke gebouwen eigendom	540.968	382.576	0	0	-240.236	0	0	0	683.308
Kwaliteitsfonds	19.203	0	0	0	0	0	0	0	19.203
Woningbouwinitiatieven	40.040	0	0	0	0	0	0	0	40.040
TOTAAL VOORZIENINGEN	1.761.209	382.576	0	0	-240.236	0	0	0	1.903.549
TOTAAL RESERVES/VOORZIENINGEN	11.800.503	1.073.576	0	0	-1.234.736	0	0	0	11.639.343

OVERZICHT RESERVES EN VOORZIENINGEN MEERJARIG 2025 - 2027										
Reserve/voorziening	Saldo per 01.01.2025	Mutaties in 2025		Saldo per 31.12.2025	Mutaties in 2026		Saldo per 31.12.2026	Mutaties in 2027		Saldo per 31.12.2027
		vermeerderingen	verminderingen		vermeerderingen	verminderingen		vermeerderingen	verminderingen	
Algemene reserve	7.527.484	250.000	-157.500	7.619.984	250.000	0	7.869.984	250.000	0	8.119.984
Bestemmingsreserves:										
Strategisch Ontwikkelfonds	584.140	250.000	-50.000	784.140	250.000	-50.000	984.140	250.000	-50.000	1.184.140
Gemeentefonds	506.000	0	0	506.000	0	0	506.000	0	0	506.000
Egalisatie belastingtarieven	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Overloopposten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Uniformenfonds	31.151	0	0	31.151	0	0	31.151	0	0	31.151
WMO/Jeugd	251.000	0	0	251.000	0	0	251.000	0	0	251.000
I-deel WWB	250.000	0	0	250.000	0	0	250.000	0	0	250.000
Re-integratie	269.000	0	0	269.000	0	0	269.000	0	0	269.000
Minimabeleid	25.917	0	0	25.917	0	0	25.917	0	0	25.917
Parkeerfonds	36.102	0	0	36.102	0	0	36.102	0	0	36.102
Bestemmingsplannen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Openbare Ruimte	255.000	0	0	255.000	0	0	255.000	0	0	255.000
Subtotaal bestemmingsreserves	2.208.310	250.000	-50.000	2.408.310	250.000	-50.000	2.608.310	250.000	-50.000	2.808.310
TOTAAL RESERVES	9.735.794	500.000	-207.500	10.028.294	500.000	-50.000	10.478.294	500.000	-50.000	10.928.294
Voorzieningen:										
Dubieuze debiteuren	90.999	0	0	90.999	0	0	90.999	0	0	90.999
Uitkering gewezen wethouders	184.000	0	0	184.000	0	0	184.000	0	0	184.000
Voormalig personeel	66.692	0	0	66.692	0	0	66.692	0	0	66.692
Verliezen bestemmingsplannen	500.000	0	0	500.000	0	0	500.000	0	0	500.000
Gebonden heffingen	166.830	0	0	166.830	0	0	166.830	0	0	166.830
Riolering	152.477	0	0	152.477	0	0	152.477	0	0	152.477
Onderhoud gemeentelijke gebouwen eigendom	683.308	382.576	-422.943	642.941	382.576	-391.527	633.990	382.576	-277.078	739.488
Kwaliteitsfonds	19.203	0	0	19.203	0	0	19.203	0	0	19.203
Woningbouwinitiatieven	40.040	0	0	40.040	0	0	40.040	0	0	40.040
TOTAAL VOORZIENINGEN	1.903.549	382.576	-422.943	1.863.182	382.576	-391.527	1.854.231	382.576	-277.078	1.959.729
TOTAAL RESERVES/VOORZIENINGEN	11.639.343	882.576	-630.443	11.891.476	882.576	-441.527	12.332.525	882.576	-327.078	12.888.023

Investeringsprogramma 2024 - 2027

Investeringsprojecten	jaar	Investing	Kapitaallasten (afschrijving)			
			2024	2025	2026	2027
Verbeteren beloopbaarheid Von Clermontplein	2024	250.000	13.000	13.000	13.000	13.000
Cameravolgsysteem vergaderingen	2025	150.000		30.000	30.000	30.000
Vervanging voertuig Buitendienst V-184-ZT (Papier) afvalwagen	2027	50.000				*
Vervanging voertuig Buitendienst V-065 XL (Kanton Zuid)	2027	50.000				*
Meerkosten nieuw beleid / investeringsprojecten			13.000	43.000	43.000	43.000

EMU Saldo

EMU Saldo		2023	2024	2025	2026	2027
1.	(+) Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c).	47	492	2.281	924	1.322
2.	(+) Afschrijvingen ten laste van de exploitatie.	1.796	1.804	1.730	1.763	1.796
3.	(+) Bruto dotatie aan voorzieningen ten laste van de exploitatie.	412	383	383	383	383
4.	(-) Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd.	275	275	1.888	1.893	0
5.	(+) Ontvangen bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen in mindering gebracht op de onder post 4 bedoelde investeringen.	0	0	0	0	0
6.	(+) Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Opbrengsten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs).	0	0	0	0	0
7.	(-) Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d.	0	0	0	0	0
8.	(+) Grondverkoop: Verkoopopbrengsten van grond (tegen verkoopprijs).	3.405	270	0	0	0
9.	(-) Betalingen ten laste van de voorzieningen.	661	240	423	392	277
10.	(-) Betalingen die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten.	0	0	0	0	0
11.	Verkoop van aandelen:					
11a.	Gaat u deelnemingen en aandelen verkopen? (ja/nee)	nee	nee	nee	nee	nee
11b.	(-) Zo ja wat is bij verkoop de te verwachten boekwinst?	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo		4.724	2.434	2.083	785	3.224